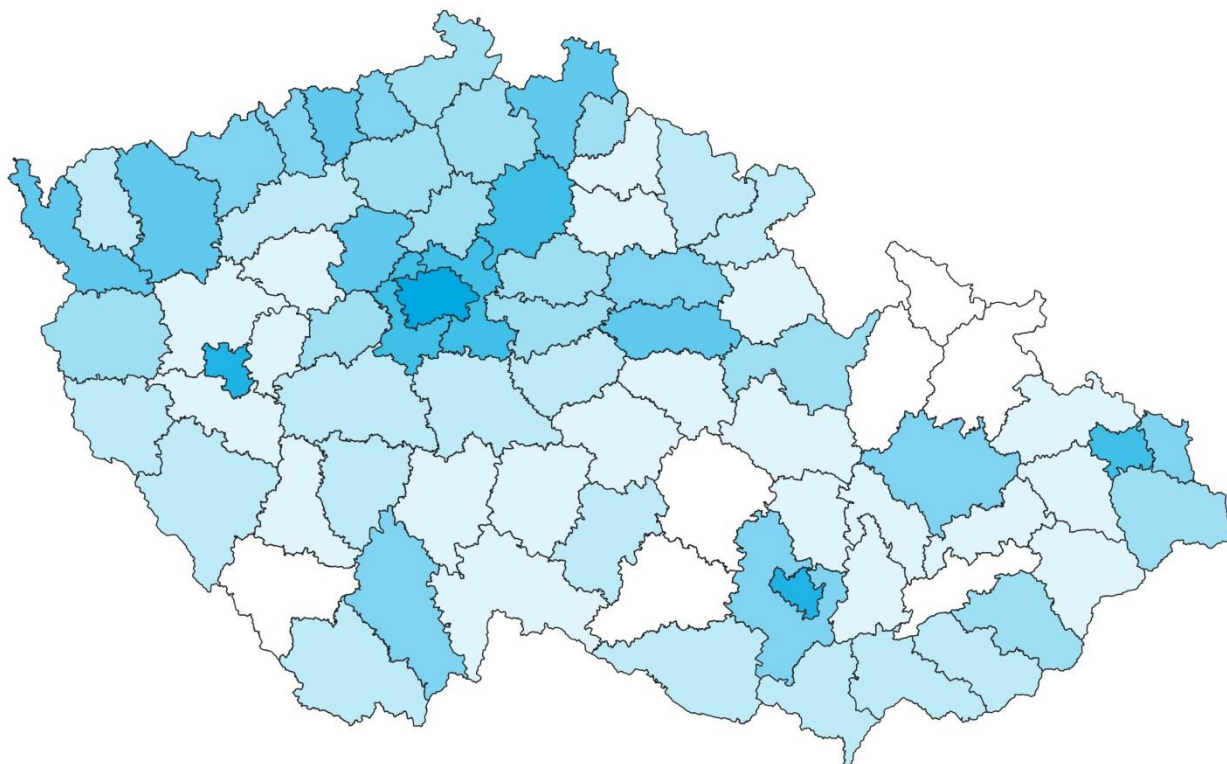

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2018

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZÁVĚRY A SHRNUÍ ZÁKLADNÍCH STATISTICKÝCH UKAZATELŮ

Na konci roku 2018 bylo v ČR evidováno 566 931 cizinců s přechodným pobytem delším než 90 dní nebo s trvalým pobytem, což představuje 5,3 % z celkové populace ČR.

Struktura cizinců pobývajících na území ČR je z hlediska státních příslušností dlouhodobě stabilní. Nejvíce cizinců pochází z **Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu.**

V roce 2018 pokračoval **růst počtu legálně pobývajících cizinců na území ČR, zaznamenané meziroční zvýšení (o téměř 8 %) bylo největší od roku 2008.**

Růst počtu cizinců v ČR je v posledních několika letech (od roku 2015 se počet cizinců v ČR zvýšil o 100 tisíc) spojen s **enormní poptávkou českých zaměstnavatelů po zahraničních pracovnících** v reakci na nedostatek pracovních sil na domácím trhu práce.

Ke dni 31. 12. 2018 bylo Úřadem práce ČR **evidováno v postavení zaměstnanců celkem 568 676 zahraničních pracovníků**, což je o 20,4 % více než v roce 2017.

O pravidelném výrazném nárůstu objemu ekonomické migrace vypovídá i fakt, že 60 %, tj. 32 453 žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění (vízum k pobytu nad 90 dní a povolení k pobytu) podávaných na ZÚ ČR bylo v roce 2018 za účelem výdělečných aktivit (zaměstnání, podnikání), což je o dvě třetiny více než v předchozím roce. Účel výdělečných aktivit je tak již druhým rokem nejčastěji žádaným účelem při příchodu do ČR (dříve to byly vzdělávací aktivity).

S ohledem na potřeby českého trhu práce **ČR realizuje cílené projekty a režimy ekonomické migrace**, které vybraným skupinám cizinců umožňují zjednodušení procesu podávání a vyřizování žádostí o pobytová oprávnění. **V roce 2018 došlo zejména k rozšíření okruhu cílových zemí**, jejichž občané se mohou do projektů a režimů zapojit (rozšíření projektu pro vysoce kvalifikované zaměstnance o Indii, zavedení nových režimů pro kvalifikované pracovníky z Filipín, Mongolska a Srbska), **a navýšení roční kvóty pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny** (z 9 600 na 19 600 pracovníků ročně).

Početné příchody cizinců v posledním období s sebou nesou nejen zvýšené požadavky na kapacitní zajištění státních a veřejných orgánů ČR, ale také **zvýšené požadavky na integrační kapacity na regionální a místní úrovni a na veřejnou infrastrukturu.** Toto se týká zejména chybějícího občanského vybavení, jako jsou: byty, zařízení pro vzdělávání a výchovu dětí migrantů; sociálních služeb a péče o rodiny, zdravotních služeb, kultury, ale i dopravní infrastruktury.

Situaci v oblasti mezinárodní ochrany lze v roce 2018 hodnotit jako nadále stabilní, byť se celkový počet žádostí o mezinárodní ochranu meziročně zvýšil (o 17,3 %). V roce 2018 bylo podáno **celkem 1 701 žádostí o mezinárodní ochranu**, po dvou letech poklesu žádostí tak došlo k opětovnému nárůstu, a to na úroveň naposledy zaznamenanou v roce 2008. Ve srovnání s hlavními cílovými zeměmi v rámci EU, ČR registruje nejen výrazně méně žadatelů o mezinárodní ochranu, ale odlišná je i jejich skladba. Na prvních dvou místech jsou **i nadále občané Ukrajiny a Gruzie**, stejně jako v předchozím roce. Významnou skupinu žadatelů tvořili v roce 2018 občané Kuby, u kterých byl zaznamenán výrazný nárůst, ti využívali k podání žádosti tranzitní prostor mezinárodního letiště. Stejný trend byl zaznamenán i u občanů Arménie. **Nadále jsou zjišťovány případy, kdy podání žádosti o mezinárodní ochranu je pouze snahou o legalizaci pobytu poté, co byla osoba zadržena bez platného pobytového oprávnění.** V roce 2018 se jednalo o 216 cizinců ze třetích zemí, kteří požádali o mezinárodní ochranu po zjištění nelegálního pobytu. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Gruzie, Ukrajiny, Uzbekistánu, Ázerbájdžánu a Iráku.

Ani v oblasti nelegální migrace na území ČR nedošlo v roce 2018 k dramatickým změnám. V **počtu zjištěných nelegálních migrantů** bylo vykázáno mírné zvýšení přes 5 %, celkem bylo při nelegální migraci na území ČR zjištěno 4 992 cizinců. Ke zvýšení došlo jak v kategorii nelegálního pobytu, tak v kategorii nelegální migrace přes vnější schengenské hranice. **Nelegální pobyt se týkal především občanů Ukrajiny a Moldavska**, v rámci tranzitní nelegální migrace pak byli zjišťováni nejčastěji občané Iráku, Sýrie

a Afghánistánu. **Při nelegální migraci přes vnější schengenské hranice se jednalo nejčastěji o občany Gruzie.** I přes zaznamenané nárůsty (+165 nelegální pobyt, z toho +19 tranzitní nelegální migrace; +89 vnější schengenská hranice) ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi není ČR zemí, přes kterou by procházely významné trasy nelegální migrace.

ČR i v roce 2018 věnovala důslednou pozornost řešení problematiky azylu a migrace na evropské a mezinárodní úrovni. V roce 2018 ČR pokračovala v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě představující koncepční rámec vnější migrační politiky EU, a to zejména prostřednictvím Pražského procesu, který představuje multilaterální migrační dialog. V rámci svých mezinárodních vztahů s ostatními členskými státy EU a schengenského prostoru **ČR intenzivně spolupracovala především na úrovni jednotlivých orgánů EU**, včetně jejich agentur jako Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX) a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO). ČR se v souladu se svými prioritami prevence nekontrolovatelné migrace a pomoci uprchlíkům co nejdříve zdrojovým regionům původu nadále **zapojovala do migračních dialogů EU s partnery ze třetích afrických zemí** v rámci tzv. Rabatského a Chartúmského procesu. **ČR i nadále rozvíjela spolupráci se zeměmi V4.**

ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ UKAZATELE ZA ROK 2018

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

V roce 2018 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR odbaveno v obou směrech 8 230 160 osob (v 60 % občané EU).

Policie ČR odepřela vstup na vnější schengenské hranici ČR 316 osobám (meziroční nárůst o třetinu). Nejčastěji se jednalo o občany Gruzie (57), Ukrajiny (30) a Jemenu (21).

Vytiženost zastupitelských úřadů ČR

V roce 2018 došlo k výraznému navýšení počtu přijatých žádostí o všechny druhy pobytových titulů (krátkodobá víza +6,3%, dlouhodobá víza +13,3 %, dlouhodobé pobyty +53,8 %).

Největší objem žádostí se soustředí ve třech teritoriích – Rusko, Čína a Ukrajina. Nejvytiženějšími ZÚ či GK ČR v roce 2018 v celkovém objemu všech žádostí byly úřady v Moskvě (213 086), Lvově (85 394), Pekingu (68 106), Kyjevě (56 836) a Šanghaji (36 222)

Vstup do ČR

V roce 2018 bylo ZÚ ČR podáno celkem 663 089 žádostí o udělení krátkodobého víza (oproti roku 2017 nárůst o 6,4 %). Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2018 státní příslušníci Ruska (244 442 žádostí; 241 914 uděleno), Číny (122 257 žádostí, uděleno 118 884), Ukrajiny (žádostí 120 018; uděleno 114 985), Indie (26 689 žádostí, uděleno 20 404) a Turecka (21 795 žádostí; uděleno 20 578). U občanů Číny pokračuje narůstající trend (+15 %) z předchozích let a výrazný nárůst byl zaznamenán v případě Ukrajiny (+62 %). Uděleno bylo celkem 631 573 krátkodobých víz (oproti roku 2017 nárůst o 6,1 %).

O dlouhodobá pobytová oprávnění při vstupu do ČR požádalo v roce 2018 celkem 55 900 cizinců (meziročně o 40 % více). Evidováno bylo 21 263 žádostí o dlouhodobé vízum, obdobně jako v předchozím roce nejčastěji podaných státními příslušníky Ukrajiny (3 779), Spojených států amerických (3 686) a Ruska (3 219). Občané Ukrajiny na prvním místě vystřídali občany Spojených států amerických. Dvě třetiny žádostí se týkaly vzdělávacích aktivit,

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR dalších 34 637 cizinců ze třetích zemí (meziroční nárůst o více než 65 % v důsledku enormní poptávky po zaměstnaneckých kartách pro zahraniční pracovníky). Vedle státních příslušníků Ukrajiny (17 485 žádostí) podali nejvíce žádostí občané Srbska (1 685 žádostí a nejvyšší meziroční nárůst +158 %, 1 471 uděleno), a Ruska (1 454 žádostí, 1 283 uděleno). Uděleno bylo celkem 30 166 povolení k dlouhodobému pobytu, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (14 966), Srbska (1 471) a Mongolska (1 434).

Pobyt na území ČR

Ministerstvo vnitra ČR v roce 2018 přijalo celkem 96 616 žádostí od cizinců v souvislosti s vyřizováním pobytových agend (meziročně o 9 % více).

Státní příslušníci třetích zemí podali 11 154 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, (meziročně o 2,9 % více). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (2 640 žádostí), Ruska (2 510 žádostí) a Kazachstánu (742 žádostí). Oproti roku 2017 vyřizovalo MV více než dvojnásobek žádostí o souhlas se změnou zaměstnavatele (10 618 žádostí, 8 185 udělených souhlasů). Celkem bylo povolení k dlouhodobému pobytu uděleno v 10 106 případech, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (2 471), Ruska (2 218) a Kazachstánu (665).

O prodloužení stávajícího povolení k dlouhodobému pobytu požádalo 32 496 cizinců ze třetích zemí, MV 29 221 povolení prodloužilo, nejvíce občanům Ukrajiny (9 552), Ruska (5 925) a Vietnamu (2 647). O změnu účelu dlouhodobého pobytu požádalo 2 357 cizinců ze třetích zemí, MV povolilo změnu účelu dlouhodobého pobytu v 2 177 případech, nejčastěji státním příslušníkům Ukrajiny (778), Ruska (641) a Kazachstánu (219).

V roce 2018 požádalo 17 024 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu, nejčastěji ze Slovenska (6 342), Rumunska (2 504) a Bulharska (2 110). O udělení povolení k přechodnému pobytu požádalo 4 862 rodinných příslušníků občanů EU, nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (2 124), Ruska (434) a Spojených států amerických (279). Vydáno bylo celkem 16 003 potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 3 622 povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

V roce 2018 bylo MV zaregistrováno celkem 18 105 žádostí o povolení k trvalému pobytu (meziročně o 7 % méně). Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (4 192 žádostí), Slovenska (4 183 žádostí) a Vietnamu (2 528 žádostí). Kladné rozhodnutí bylo u žádostí o udělení trvalého pobytu vydáno v 16 076 případech, nejčastěji státním příslušníkům Ukrajiny (3 675), Slovenska (3 950) a Vietnamu (2 352).

Cizinci s povoleným pobytem v ČR

Ke dni 31. 12. 2018 bylo v ČR k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) evidováno celkem 566 931 cizinců (meziročně o necelých 8 % více). 290 679 cizinců (51,3 %) na území pobývalo trvale a 276 252 cizinců (48,7 %) přechodně. Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (131 709), Slovenska (116 817) a Vietnamu (61 143). Celkově převažovali cizinci z třetích zemí (59 %, 334 438 osob), občanů ze zemí EU bylo evidováno celkem 232 493.

Ekonomické aktivity cizinců v ČR

Ke dni 31. 12. 2018 bylo úřady práce ČR evidováno v postavení zaměstnanců celkem 568 676 cizinců – z toho 366 624 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 124 674 cizinců ze třetích zemí, z nichž se v 77 378 případech jednalo o zahraniční pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení (zaměstnanecká či modrá karta, povolení k zaměstnání).

Ze států mimo EU měli na trhu práce tradičně nejvyšší zastoupení státní příslušníci Ukrajiny (121 086), Ruska (14 597) a Vietnamu (12 558). Ze států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (191 818), Polska (44 896), Rumunska (44 099) a Bulharska (34 543).

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR evidovalo v roce 2018 celkem 89 843 podnikatelů cizinců, kteří měli registrováno 118 173 živnostenských oprávnění. Mezi podnikateli-cizinci bylo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (21 881), Vietnamu (21 172) a Slovenska (17 711). Tyto tři státní příslušnosti představují více než dvě třetiny všech podnikatelů – cizinců.

Vzdělávání cizinců v ČR

Mateřské školy v ČR navštěvuje ve školním roce 2018/2019 celkem 11 343 dětí-cizinců, nejvíce zastoupeni jsou státní příslušníci Vietnamu (2 963), Ukrajiny (2 677) a Slovenska (2 053). V přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních je evidováno celkem 219 dětí-cizinců, nejčastěji pochází z Ukrajiny (59), Vietnamu (54) a Slovenska (28).

V ČR je ve školním roce 2018/2019 celkem 24 026 žáků-cizinců na základních školách, nejvíce z Ukrajiny (6 619), Slovenska (5 181) a Vietnamu (4 631).

Na středních školách se vzdělává celkem 9 305 žáků-cizinců, nejvíce z Ukrajiny (2 795), Slovenska (1 825) a Vietnamu (1 663). Počty cizinců studujících na konzervatořích ve školním roce 2018/2019 dosahují celkem 209 žáků, nejpočetnější skupina pochází ze Slovenska (68), Ruska (46) a Ukrajiny (35).

Na vyšších odborných školách studuje ve školním roce 2018/2019 celkem 705 cizinců, nejvíce jich pochází ze Slovenska (284), Ukrajiny (157) a Ruska (105).

Na vysokých školách v ČR studuje ve školním roce 2018/2019 celkem 44 846 studentů – cizinců, nejčastěji pochází ze Slovenska (21 292), Ruska (5 782) a Ukrajiny (3 347).

Mezinárodní ochrana v ČR

V roce 2018 v ČR požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 701 osob (meziročně o 17,3 % více). Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu byly Ukrajina (418 žadatelů), Gruzie (169), Kuba (154), Arménie (117), Vietnam (100) a Uzbekistán (98).

Mezinárodní ochranu v podobě azylu ČR udělila v 47 případech, nejčastěji státním příslušníkům Číny (8), Sýrie (6), Ukrajiny (6) a Myanmaru (5). Doplnková ochrana byla udělena 118 žadatelům, nejčastěji občanům Sýrie (52), Iráku (32) a Ukrajiny (12).

Státní občanství

V roce 2018 nabylo státní občanství ČR celkem 5 287 cizinců. Z toho bylo ve 3 757 státní občanství uděleno, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (1 317), Ruska (633), Slovenska (501), Vietnamu (231) a Běloruska (139). Dále bylo občanství uděleno 32 dětem (dle §28 a §29 zákona o státním občanství). Další 1 498 osob občanství ČR nabylo prohlášením.

Nelegální migrace v ČR

V roce 2018 bylo odhaleno při nelegální migraci na území ČR celkem 4 992 osob (meziroční nárůst o 5,4 %). Z uvedeného počtu bylo 339 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR a 4 653 osob při nelegálním pobytu.

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici bylo zadrženo nejvíce státních příslušníků Gruzie (51), Albánie (39), Ukrajiny (28), uprchlíků dle Konvence 1951 (21) a Jemenu (21). Neregulérní cestovní doklad na vnější schengenské hranici použilo 94 osob; nejčastěji občanů Albánie (34 osob).

Při nelegálním pobytu bylo odhaleno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (1 470), Moldavska (567) a Vietnamu (312). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 143 osob; nejčastěji občané Ukrajiny (59 osob) a Moldavska (32 osob).

Kontrolní činnost

V roce 2018 odbory cizinecké policie realizovaly 261 296 pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. Řešeno bylo celkem 36 285 přestupků (meziročně o 2,6 % více) podle zákona o pobytu cizinců, za které bylo uloženo 35 500 pokut ve výši 21,9 mil. Kč. Nejvíce přestupků bylo evidováno u státních příslušníků Ukrajiny (11 540, tj. 31,8 %), Moldavska (10,5 %), Slovenska (8,6 %) a Rakouska (7,5 %).

V roce 2018 bylo Státním úřadem inspekce práce při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 3 595 nelegálně zaměstnaných cizinců ze třetích zemí (meziroční nárůst o 88%) a 225 občanů EU (mimo občany ČR). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (2 873), Vietnamu (285) a Moldavska (197). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 496 pokut za porušení právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání ve výši přesahující 151 mil. Kč.

Živnostenské úřady provedly v roce 2018 kontrolu u celkem 1 354 zahraničních subjektů (625 kontrol zahraničních fyzických osob a 729 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob). Zjištěno bylo 623 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši přesahující 2,2 mil. Kč. Dále bylo v 1 233 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 42 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

Rozhodnutí o správním vyhoštění bylo v roce 2018 vydáno celkem 5 713 cizincům (nárůst o 11,6 %). Nejčastěji občanům Ukrajiny (3 856 osob, tj. 67,5 %), s velkým odstupem následovaní občany Moldavska (888 osob) a Uzbekistánu (107 osob).

V roce 2018 bylo dále vydáno 794 rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR (meziročně o 9,5 % více).

Soudy v roce 2018 uložily trest vyhoštění celkem 1 722 cizincům (meziroční nárůst o 6,8 %). Nejčastěji občanům

Ukrajiny (492 osob), Rumunska (258 osob) a Moldavska (164 osob).

Návraty

Na základě readmisních dohod ČR předala celkem 116 osob, z toho 11 cizinců bylo předáno do nesousedních států (Vietnam) a 105 cizinců předáno do sousedních států (nejvíce 10 občanů Afghánistánu, 8 Indie, 7 Pákistánu). Do ČR bylo navráceno na základě readmisních dohod se sousedními státy 783 osob (meziročně o 61 % více).

V roce 2018 bylo realizováno celkem 529 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí. 431 asistovaných dobrovolných návratů cizinců s rozhodnutím o správním vyhoštění a 98 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu. Nejčastěji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Moldávie a Uzbekistánu.

V rámci aplikace tzv. dublinského nařízení, kterým se určuje členský stát EU příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, zrealizovala ČR v roce 2018 celkem 90 transferů cizinců ze třetích zemí do jiného členského státu EU.

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2018 bylo trestně stíháno 7 817 cizinců, což představuje 9,2 % z celkového počtu stíhaných osob a meziroční nárůst o 1,4 %. Mezi trestně stíhanými cizinci převažovali státní příslušníci Slovenska (2 539), Ukrajiny (1 602) a Polska (614).

Nejvíce cizinců bylo stíháno pro trestné činy spadající do kategorie zbývající kriminalita (2 143), pro majetkové trestné činy (1 777), ostatní trestné činy (1 751) s výrazným zastoupením trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí cizinců (878). Následovaly hospodářské trestné činy (1 482) nejčastěji pro trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny) a násilné trestné činy (1 024).

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v průběhu roku 2018 pravomocně odsouzeno celkem 5 352 cizinců (meziročně o 6 % více). Podíl cizinců na celkovém počtu osob odsouzených v ČR dosáhl hodnoty téměř 10 %. Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 622), Ukrajiny (1 158) a Rumunska (419).

OBSAH

I	ÚVOD	13
II	INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	14
II.1	INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC	14
II.1.1	<i>Strategie migrační politiky</i>	<i>14</i>
II.1.2	<i>Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace</i>	<i>15</i>
II.1.3	<i>Ústřední orgány státní správy ČR.....</i>	<i>15</i>
II.1.3.1	Ministerstvo vnitra	15
II.1.3.2	Policie ČR	16
II.1.3.2.1	Služba cizinecké policie	16
II.1.3.2.2	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	17
II.1.3.3	Ministerstvo zahraničních věcí	17
II.1.3.4	Ministerstvo práce a sociálních věcí	17
II.1.3.5	Ministerstvo průmyslu a obchodu	17
II.1.3.6	Ministerstvo spravedlnosti	18
II.1.3.7	Ministerstvo financí	18
II.1.3.8	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.....	19
II.1.3.9	Ministerstvo pro místní rozvoj.....	19
II.1.4	<i>Mezirezortní orgány.....</i>	<i>20</i>
II.1.4.1	Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci	20
II.1.4.2	Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci	20
II.1.4.3	Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců	20
II.1.4.4	Pracovní tým Rady a hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků	21
II.2	LEGISLATIVNÍ RÁMEC.....	21
II.2.1	<i>Zákon o pobytu cizinců.....</i>	<i>21</i>
II.2.2	<i>Zákon o azylu</i>	<i>22</i>
II.2.3	<i>Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci).....</i>	<i>22</i>
II.2.4	<i>Zákon o dočasné ochraně cizinců.....</i>	<i>23</i>
II.2.5	<i>Zákon o ochraně státních hranic České republiky</i>	<i>23</i>
III	VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY.....	24
III.1	VÍZOVÁ POLITIKA	24
III.1.1	<i>Koncepce vízové politiky ČR v roce 2018.....</i>	<i>25</i>
III.1.2	<i>Limitované bezvízové dohody</i>	<i>25</i>
III.1.3	<i>Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže</i>	<i>25</i>
III.1.4	<i>Dohody o volném obchodu</i>	<i>25</i>
III.2	VÍZOVÁ PRAXE.....	26
III.2.1	<i>Dopad zavedení legislativních opatření na vízovou praxi ČR</i>	<i>26</i>
III.2.2	<i>Registrace na podání žádostí na ZÚ ČR.....</i>	<i>26</i>
III.2.3	<i>Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz</i>	<i>26</i>
III.2.4	<i>Vízový outsourcing</i>	<i>26</i>
III.2.5	<i>Vízový informační systém.....</i>	<i>27</i>
III.2.6	<i>Vytíženost zastupitelských úřadů ČR.....</i>	<i>27</i>
III.2.7	<i>Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS.....</i>	<i>28</i>
III.2.8	<i>Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2018</i>	<i>28</i>
IV	SCHENGEN.....	29
IV.1	HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE.....	29
IV.1.1	<i>Situace na vnitřních hranicích</i>	<i>29</i>
IV.1.2	<i>Národní schengenský plán</i>	<i>29</i>
IV.1.3	<i>Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice</i>	<i>29</i>
IV.1.3.1	Schengenský hraniční kodex.....	29
IV.1.3.2	Evropská pohraniční a pobřežní stráž	30

IV.1.3.3	Posílení zabezpečení dokladů	30
IV.1.3.4	Nově připravované informační systémy a další související nařízení	30
IV.1.4	Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky	31
IV.1.4.1	Rozšíření schengenského prostoru	31
IV.1.4.2	Agentura eu-LISA	31
IV.1.4.3	Schengenský informační systém	31
IV.1.4.4	Balíček interoperability	31
IV.2	VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE	32
IV.2.1	Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici	32
IV.2.2	Odeprání vstupu na vnější schengenské hranici	32
IV.2.2.1	Specifické jevy v oblasti vnější schengenské hranice	34
V	LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	35
V.1	DRUHY POBYTU	35
V.2	ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČR	36
V.2.1	Řízení o udělení krátkodobého víza	36
V.2.1.1	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza	37
V.2.1.2	Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU	37
V.2.1.3	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU	38
V.2.1.4	Oblast pozvání	39
V.2.2	Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR	40
V.2.2.1	Žádosti o udělení dlouhodobého víza	42
V.2.2.2	Rozhodnutí žádostí o udělení dlouhodobého víza	44
V.2.2.3	Žádosti na ZÚ ČR o udělení povolení k dlouhodobému pobytu	46
V.2.2.4	Rozhodnutí udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na ZÚ ČR	48
V.2.3	Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR	50
V.2.3.1	Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území ČR	50
V.2.3.2	Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změnu účelu pobytu	52
V.2.3.3	Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na území ČR	52
V.2.3.4	Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu	54
V.2.4	Přechodný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků	54
V.2.4.1	Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu	54
V.2.4.2	Rozhodnutí o potvrzení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU	56
V.2.5	Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu	57
V.2.5.1	Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu	57
V.2.5.2	Rozhodnutí ve věci povolení k trvalému pobytu	58
V.2.6	Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	59
V.2.7	Soudní přezkum cizineckých kauz	62
V.3	CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR	62
V.4	EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČR	67
V.4.1	Zaměstnávání cizinců v ČR	67
V.4.1.1	Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání	68
V.4.1.2	Služba EURES	68
V.4.2	Podnikání cizinců v ČR	69
V.5	VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR VE ŠKOLNÍM/AKADEMICKÉM ROCE 2018/2019	70
V.5.1	Vzdělávání v mateřských školách	70
V.5.2	Vzdělávání v přípravných třídách základních škol, přípravném stupni základních škol speciálních	71
V.5.3	Vzdělávání v základních školách	71
V.5.4	Vzdělávání na středních školách	71
V.5.5	Vzdělávání v konzervatořích	72
V.5.6	Vzdělávání ve vyšších odborných školách	72
V.5.7	Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách	72
V.5.8	Podpůrná opatření (vč. asistentů pedagoga) pro žáky-cizince	72
VI	INTEGRACE CIZINCŮ	74
VI.1	REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	74
VI.1.1	Koordinace	75
VI.1.2	Mezinárodní spolupráce	76
VI.1.3	Statistika	76

VI.1.4	<i>Indikátory integrace cizinců</i>	77
VI.1.5	<i>Financování integrace cizinců v ČR</i>	77
VI.2	AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ	77
VI.2.1	<i>Ministerstvo vnitra</i>	77
VI.2.1.1	Podpora projektů na regionální úrovni	78
VI.2.1.1.1	Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení	79
VI.2.1.1.2	Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců	80
VI.2.1.1.3	Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji	81
VI.2.1.1.4	Integrační centrum pro cizince - Diecézní katolická charita Hradec Králové	82
VI.2.1.1.5	Integrační centrum Praha o.p.s.	83
VI.2.1.2	Podpora projektů na lokální úrovni	84
VI.2.1.2.1	Přehled projektů obcí v roce 2018	84
VI.2.1.3	Podpora projektů nestátních neziskových organizací	87
VI.2.1.3.1	Vyhodnocení jednotlivých projektů	88
VI.2.1.4	Posílení informovanosti	91
VI.2.1.5	Prohlubování odborných kompetencí	93
VI.2.1.6	Účast cizinců na veřejném a politickém životě	93
VI.2.1.7	Zkouška z českého jazyka	93
VI.2.2	<i>Ministerstvo práce a sociálních věcí</i>	94
VI.2.2.1	Zvyšování informovanosti	94
VI.2.2.2	Pracovní skupina pro integraci cizinců	95
VI.2.2.3	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	96
VI.2.2.4	Přístup cizinců k systému sociálního zabezpečení	96
VI.2.2.5	Podpora komunitního/sociálního tlumočení a interkulturní práce	97
VI.2.2.6	Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci	97
VI.2.2.7	Projekty na podporu integrace cizinců	99
VI.2.3	<i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</i>	99
VI.2.3.1	Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců pro rok 2018	99
VI.2.3.1.1	Rozvojový program	99
VI.2.3.1.2	Dotační program	100
VI.2.3.2	Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách	100
VI.2.3.3	Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu	103
VI.2.3.3.1	Navýšení úrovně zkoušky	104
VI.2.4	<i>Ministerstvo pro místní rozvoj</i>	105
VI.2.4.1	Informovanost	105
VI.2.4.2	Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů	105
VI.2.4.3	Partnerství začleňování migrantů a uprchlíků	105
VI.2.5	<i>Ministerstvo průmyslu a obchodu</i>	106
VI.2.5.1	Informovanost	106
VI.2.5.2	Ekonomická soběstačnost	106
VI.2.5.3	Vzdělávání	107
VI.2.5.4	Statistika	107
VI.2.5.5	Financování	107
VI.2.6	<i>Ministerstvo kultury</i>	107
VI.2.6.1	Dotační programy	107
VI.3	INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU	108
VI.3.1	<i>Oblast zajištění bydlení</i>	110
VI.3.2	<i>Pomoc při vstupu na trh práce</i>	110
VII	STÁTNÍ OBČANSTVÍ	111
VIII	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR A KONTROLNÍ ČINNOST	112
VIII.1	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	112
VIII.1.1	<i>Nelegální migrace v ČR – celková situace</i>	112
VIII.1.2	<i>Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt</i>	113
VIII.1.2.1	Tranzitní nelegální migrace	118
VIII.1.2.2	Zneužívání azylových procedur	119
VIII.1.3	<i>Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR</i>	120
VIII.1.4	<i>Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR</i>	121
VIII.1.4.1	Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu	121
VIII.1.4.2	Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici	122

VIII.1.5	<i>Napomáhání k nelegální migraci</i>	123
VIII.2	KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	126
VIII.2.1	<i>Kontrolní činnost Policie ČR</i>	126
VIII.2.1.1	Služba cizinecké policie	126
VIII.2.1.2	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	129
VIII.2.2	<i>Kontrolní činnost MPSV, resp. Státního úřadu inspekce práce</i>	130
VIII.2.2.1	Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání	130
VIII.2.2.2	Kontroly zaměřené na Agentury práce	132
VIII.2.2.3	Zastřené zprostředkování zaměstnání	132
VIII.2.3	<i>Kontrolní činnost živnostenských úřadů</i>	133
VIII.2.4	<i>Kontrolní činnost Celní správy ČR</i>	133
VIII.2.4.1	Kontroly zaměstnávání cizinců	133
VIII.2.4.2	Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin	134
VIII.2.4.3	Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele	136
VIII.2.5	<i>Monitoring situace v souvislosti s bezpečností v průmyslových zónách</i>	137
VIII.2.5.1	Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny	137
VIII.2.6	<i>Přestupky dle zákona o pobytu cizinců</i>	138
VIII.2.7	<i>Rozhodnutí o správním vyhoštění</i>	139
VIII.2.7.1	Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění	141
VIII.2.8	<i>Rozhodnutí o povinnosti opustit území</i>	141
VIII.2.9	<i>Trest vyhoštění uložený soudy</i>	142
VIII.2.10	<i>Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR</i>	142
IX	READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY	144
IX.1	READMISNÍ SMLOUVY	144
IX.1.1	<i>Smluvní vztahy</i>	144
IX.1.1.1	Bilaterální readmisní dohody	144
IX.1.1.2	Unijní readmisní dohody	144
IX.1.2	<i>Provádění readmisních smluv</i>	145
IX.1.2.1	Provádění readmisních smluv s nesousedními státy	145
IX.1.2.2	Provádění readmisních smluv se sousedními státy	145
IX.1.2.2.1	Osoby převzaté ČR ze sousedních států	145
IX.1.2.2.2	Osoby předané ČR do sousedních států	146
IX.1.2.3	Provádění průvozů dle readmisních dohod	147
IX.2	DOBROVOLNÉ NÁVRATY	147
IX.2.1	<i>Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení</i>	150
IX.2.2	<i>Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra</i>	151
X	MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ	152
X.1	MEZINÁRODNÍ OCHRANA	152
X.1.1	<i>Žádosti o mezinárodní ochranu</i>	152
X.1.2	<i>Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany</i>	157
X.1.2.1	Žaloby a kasační stížnosti podané soudům	158
X.1.3	<i>Azylová zařízení na území ČR</i>	159
X.1.3.1	Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2018	160
X.2	APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČR	161
X.2.1	<i>Přijaté a odeslané žádosti</i>	161
X.2.2	<i>Realizované transfery</i>	162
XI	TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	163
XI.1	TRESTNÉ STÍHANÍ CIZINCI	163
XI.1.1	<i>Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR</i>	167
XI.1.1.1	Ruskojazyčné organizované skupiny	167
XI.1.1.2	Balkánské organizované skupiny	168
XI.1.1.3	Vietnamské a asijské organizované skupiny	168
XI.1.1.4	Nelegální migrace ve vztahu k obchodu s lidmi	168
XI.1.2	<i>Prověřování trestných činů celními orgány</i>	169
XI.2	ODSOUZENÍ CIZINCI	171
XI.3	CIZINCI OMEZENI NA OSOBNÍ SVOBODĚ	173

XII	SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU.....	175
XII.1	PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ.....	175
XII.2	MIGRAČNÍ PROJEKTY	175
XII.2.1	<i>Projekty v oblasti ekonomické migrace.....</i>	<i>176</i>
XII.2.2	<i>Projekty v oblasti studentské migrace.....</i>	<i>178</i>
XII.3	PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ	178
XII.3.1	<i>Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.....</i>	<i>178</i>
XII.3.2	<i>Program MEDEVAC</i>	<i>179</i>
XII.3.3	<i>Program Pomoc na místě.....</i>	<i>180</i>
XII.4	FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ	182
XII.4.1	<i>Azylový, migrační a integrační fond</i>	<i>182</i>
XII.4.2	<i>Fond pro vnitřní bezpečnost</i>	<i>183</i>
XIII	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR V OBLASTI MIGRACE	186
XIII.1	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V GESCI MV	186
XIII.1.1	<i>Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO).....</i>	<i>186</i>
XIII.1.2	<i>Evropská migrační síť</i>	<i>187</i>
XIII.2	MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	188
XIII.2.1	<i>Agentura FRONTEX a Evropská komise.....</i>	<i>188</i>
XIII.2.2	<i>Spolupráce se sousedními státy</i>	<i>189</i>
XIII.2.2.1	<i>Společné hlídky</i>	<i>190</i>
XIV	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU	191
XIV.1	SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU	193
XIV.1.1	<i>Situace na hlavních migračních trasách do EU.....</i>	<i>195</i>
XIV.1.1.1	<i>Centrální středomořská trasa</i>	<i>195</i>
XIV.1.1.2	<i>Východní středomořská trasa a západobalkánská trasa</i>	<i>196</i>
XIV.1.1.3	<i>Západní středomořská trasa</i>	<i>197</i>
XIV.1.2	<i>Nelegální pobyt</i>	<i>198</i>
XIV.1.3	<i>Odmítnutí vstupu</i>	<i>198</i>
XIV.1.4	<i>Neregulérní doklady.....</i>	<i>199</i>
XIV.2	SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY V EU	199
	ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	202
	TABULKOVÁ ČÁST	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2018.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

I Úvod

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky (dále též „ČR“) v roce 2018 je materiál, který poskytuje celkový Kapitola VI. Integrace cizinců je zároveň každoročním vyhodnocením realizace Koncepce integrace cizinců.

Autorem zprávy je Ministerstvo vnitra ČR, které vycházelo nejen z vlastních informací, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí či Ministerstvem kultury.

Migrační politika ČR je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie (dále též „EU“) a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů EU. Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce regulovány společnými politikami EU, patří především mezinárodní ochrana (azyl a doplňková ochrana), společná vízová politika, ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (včetně vyhoštění neoprávněně pobývajících cizinců). V oblastech legální migrace a integrace cizinců si členské státy EU zachovaly poměrně vysokou míru suverenity. Všechny uvedené oblasti, bez ohledu na míru jejich harmonizace na unijní úrovni, utvářejí propojený systémový rámec. ČR tak musí ve svém přístupu k otázkám migrace brát ohled nejen na specifické potřeby a možnosti státu, ale současně také na situaci na úrovni EU, a aktivně se podílet na řešeních v rámci jejich společných politik.

Zásady, na kterých ČR staví svou migrační politiku, byly v roce 2015 shrnuty ve Strategii migrační politiky ČR (viz kapitola II.1 Institucionální rámec). Migrační strategie ČR má za cíl posilovat pozitivní aspekty migrace a co nejúčelněji potírat negativní jevy a rizika spojená s migrací.

Migrace je komplexním a dynamickým jevem, který má na ČR společenské a ekonomické dopady. Vstup, pobyt a integrace cizinců na území ČR jsou procesy s možnými pozitivními i negativními důsledky pro českou společnost – procesy, které jsou do značné míry závislé na aktivním a flexibilním přístupu ČR.

II INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

II.1.1 Strategie migrační politiky

Vláda České republiky dne 29. července 2015 přijala usnesení č. 621 o *Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci* (dále jen „Strategie“). Materiál definuje **klíčové zásady** migrační politiky českého státu, stanovuje **cíle** v dané oblasti na národní i unijní úrovni a uvádí konkrétní **nástroje** sloužící k jejich dosažení.

Strategie migrační problematiku pokrývá v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do **7 tematických modulů** odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratová politika (3) mezinárodní ochrana, (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů), (5) volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordináční orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

Strategie migrační politiky reaguje na současnou diskuzi k tomuto tématu a její zásady jasně vyjadřují postoje a priority ČR v této oblasti:

- zajistit občanům klidné soužití s cizinci, a díky účinné integraci zabránit vzniku negativních sociálních jevů;
- zajistit bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;
- dostát svým závazkům v oblasti azylu;
- pomáhat uprchlíkům v zahraničí a předcházet tak dalšímu rozvoji migrační krize;
- udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru;
- podporovat legální migraci v souvislosti s potřebami trhu práce;
- dostát svým mezinárodním a evropským závazkům a aktivně se podílet na hledání společných řešení¹.

Nástroje k dosahování cílů v oblasti **legální migrace** uvedené ve Strategii migrační politiky byly v roce 2018 nadále plněny:

- Připravovaná novela zákona o pobytu cizinců (č. 326/1999 Sb.), která nabude účinnosti v průběhu roku 2019, mj. transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair. Dále určí, že vláda nařízením stanoví maximální počet žádostí o zaměstnaneckou kartu, vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání nebo dlouhodobý pobyt za účelem investování, který bude možné nabrat v průběhu kalendářního roku na jednotlivých zastupitelských úřadech ČR.
- Tvorba projektů legální migrace pro vybrané cílové skupiny občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu má ČR zvláštní zájem – plněno průběžně (viz kapitola XII.2 Migrační projekty);

¹ Strategie migrační politiky České republiky je dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>.

- Pravidelná strategická debata o potřebách ČR v oblasti legální migrace na úrovni Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci – plněno průběžně (viz kapitola II.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci).

II.1.2 Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace

V lednu roku 2018 proběhlo **první vyhodnocení plnění Akčního plánu Auditů národní bezpečnosti**, které bylo Bezpečnostní radou státu schváleno dne 27. dubna 2018 a navazovalo na vytvoření **Akčního plánu Auditů národní bezpečnosti, který byl vládou schválen dne 22. května 2017²**. V rámci Akčního plánu byly rozpracovány doporučení vyplývající z Auditů národní bezpečnosti (schválen dne 14. 12. 2016 vládou České republiky³) do jednotlivých úkolů a opatření, o jejichž plnění MV informuje vládu v pravidelně stanovených termínech a to v letech 2018, 2019, 2020 a 2021 vždy k 30. dubnu každého roku.

Mezi deset okruhů hrozeb, kterým se Audit národní bezpečnosti věnuje, patří **kapitola týkající se bezpečnostních aspektů migrace⁴**. Touto kapitolou se stejně tak zabývá i Akční plán, který reaguje a rozpracovává všechna systémová, legislativní, materiálně-technická a personální doporučení vyplývající z Auditů. Garantem plnění úkolů jsou gestoři jednotlivých opatření.

V rámci analýzy bezpečnostních aspektů migrace **byly definovány dvě hlavní hrozby**. Jedná se o hrozbu **nelegální migrace jako důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě**. Další identifikovanou hrozbou je **nedostatečná integrace legálních migrantů**, která může představovat zdroj sociálního napětí.

II.1.3 Ústřední orgány státní správy ČR

II.1.3.1 Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra (dále též „MV“) gestorem za problematiku mezinárodní migrace, azylu či dočasné ochrany, a to jak na úrovni legislativně-koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů cizinců, cestovní doklady). V gesci ministerstva je dále ochrana státních hranic a problematika dobrovolných návratů cizinců do zemí původu.

MV v souladu se zákonem o pobytu cizinců⁵ vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává MV, na základě vyžádání policie, závazná stanoviska.

MV rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu (včetně zaměstnaneckých a modrých karet), povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění, o povolení k trvalému pobytu a o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. MV také vydává občanům EU potvrzení o přechodném pobytu. Dále pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizineckého pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta na území.

MV rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

² Usnesení vlády České republiky ze dne 22. 5. 2017 č. 407 o Akčním plánu Auditů národní bezpečnosti.

³ Usnesení vlády České republiky ze dne 14. 12. 2016 č. 1 125 o Auditů národní bezpečnosti.

⁴ Další definované okruhy hrozeb jsou: terorismus, extremismus, organizovaný zločin, šíření infekční nárky, přírodní hrozby, antropogenní hrozby, hrozby v kyberprostoru, energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů.

⁵ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

MV dále zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území ČR a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

MV v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti vydává na základě žádosti generálního ředitelství Úřadu práce ČR stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

MV sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace, a to jednak formou sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise (dále EK) při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. MV je rovněž gestorem za schengenskou problematiku i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců zabezpečuje MV výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

Ve zmíněných oblastech MV úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi, včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci (dále též „IOM“) se podílí na vypracování repatriačních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu nebo bezpečných třetích zemí.

Usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 979 byla ke dni 1. srpna 2008 MV znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*⁶.

V rámci MV se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky (dále též „OAMP“), odbor správní a organizační složka státu zřízená MV Správa uprchlických zařízení (dále též „SUZ“).

Na základě zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců** (dále „Komise“). Jejím nadřízeným správním orgánem je ministr vnitra. Odbornou a administrativní podporu činnosti Komise poskytuje OS⁷. Komise je nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž OAMP rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu, dlouhodobých víz, cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti, přestupků a rušení údajů o místu hlášeného pobytu. Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v MV, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na MV nezávislí (více viz kapitola V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců).

II.1.3.2 Policie ČR

II.1.3.2.1 Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie České republiky (dále též „PČR“) **Ředitelství služby cizinecké policie** (dále též „ŘSCP“), jež je výkonným útvarem policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarem po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích⁸, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích ČR, dále pak Zařízení pro zajištění cizinců

⁶ Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

⁷ Činnosti odboru správního včetně statistických údajů jsou uvedeny v tabulkové části.

⁸ Jedná se o: ICP na ML Václava Havla Praha, ICP na ML Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML

Bělá-Jezová, Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty, Zařízení pro zajištění cizinců Bálková a Přijímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odborní cizinecké policie** (dále též „OCP“), které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

II.1.3.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem PČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování** (dále též „NCOZ“), jejíž Sekce organizovaného zločinu, odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace sleduje, rozpracovává a zabývá se bojem proti zločineckým seskupením, která páchají závažnou organizovanou trestnou činnost v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

II.1.3.3 Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí (dále též „MZV“) je ústředním správním orgánem ČR, který vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

MZV vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území ČR požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů (dále též „ZÚ“) vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle vízového kodexu EU (viz kapitola III. Vízová politika a praxe ČR).

II.1.3.4 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“) na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále zákon o zaměstnanosti), mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům EU a uzavřeným mezivládním dohodám.

MPSV rovněž vede centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána.

Oblastí nelegálního zaměstnávání cizinců se zabývá mj. Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR (viz kapitola II.1.4.3 Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců), jehož gestorem je MPSV.

II.1.3.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též „MPO“) je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (živnostenský zákon), podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající

o koncesi, má-li trvalý pobyt na území ČR, stejné postavení jako občan ČR s trvalým pobytem na území ČR a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byla udělena mezinárodní ochrana (azyl a doplňková ochrana), mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako občan ČR. Cizinec, který nemá bydliště na území ČR, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je dále činné také v rámci **Pracovní skupiny pro ekonomickou migraci** (dále jen „PSEM“), jejíž zasedání organizuje a řídí. PSEM je neformální platformou MPO, která funguje již od roku 2012 a v jejímž rámci se setkává státní správa (MPO, MZV, MPSV, MV, případně ve spolupráci s dalšími resorty) a podnikatelská sféra včetně konkrétních firem. Cílem setkávání pracovní skupiny je debata o aktuálních migračních tématech, konzultace připravovaných projektů ekonomické migrace, podnikatelská sféra zde má možnost sdělovat státní správě zpětnou vazbu ohledně migrační regulace.

II.1.3.6 Ministerstvo spravedlnosti

Pokud jde o justiční agendy Ministerstva spravedlnosti (dále též „MS“) spojené s problematikou migrace, jedná se především o extradiční řízení, v rámci kterého dochází k zajištění obviněného nebo odsouzeného na území jednoho státu a jeho následnému vydání k trestnímu stíhání či k výkonu trestu odnětí svobody do státu vyžadujícího. O povolení vydání z ČR do země mimo EU rozhoduje ministr spravedlnosti, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné. V rámci EU se neuplatňuje uvedený proces vydávání/extradice, ale předávání na základě evropského zatýkácího rozkazu, při kterém se uplatní přímý styk mezi příslušnými justičními orgány (soudy) členských států. O předání rozhodují krajské soudy, MS má v tomto případě pouze roli asistenční a metodickou. Oba uvedené postupy se řídí zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, příp. mezinárodní smlouvou.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování výkonu soudnictví.

MS je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89//2012 Sb., občanský zákoník, zákonem 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

II.1.3.7 Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (dále též „MF“) respektive Celní správa ČR disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou, zelenou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány. Od 1. 1. 2011 jsou celní úřady oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Celní orgány se aktivně zapojují do boje proti nelegální migraci, věnují maximální pozornost posilování a hlubšímu propojování současných mechanismů, zajišťujících koordinaci v oblasti nelegální migrace a aktivně podporují Schengenskou spolupráci, jakožto významného instrumentu pro další rozvoj ČR, včetně implementace závazků z ní vyplývajících. V této souvislosti Celní správa ČR dlouhodobě koordinuje a jeho zaměstnanci se podílí na spolupráci při zajišťování odborné přípravy příslušníků Služby cizinecké policie v rámci specializačních vzdělávacích kurzů.

Problematika migrace a integrace cizinců se stává stále významněji společenským diskutovaným tématem, a proto i celní orgány věnují, vedle Strategie migrační politiky ČR, i zvýšenou pozornost Komunikační strategii vlády, která vede k větší informovanosti médií, odborné i širší veřejnosti o otázkách migrace, uprchlictví a integrace cizinců.

II.1.3.8 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“) je věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizince je znalost češtiny.

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), cizincům se umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR.

O uznání vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem o vysokých školách, veřejné vysoké školy. MŠMT vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě, s kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však odvolacím správním orgánem. Jedná-li se o oblast vojenství, o uznání rozhoduje dle výše citovaného zákona Ministerstvo obrany (dále též „MO“); v oblasti bezpečnostních služeb pak rozhoduje o uznání MV.

MŠMT se v oblasti studentské migrace zabývá řadou aktivit. Vedle projektu *Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí* rovněž funguje projekt *Režim Student*, jehož cílem je usnadnit příchod cizinců z vybraných třetích států k vysokoškolskému studiu v ČR (viz. kapitola XII.2 Migrační projekty).

II.1.3.9 Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále též „MMR“) je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* - Memorandum o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky.

Memorandum ADS se vztahuje na turistické skupiny čínských obyvatel cestujících prostřednictvím registrovaných čínských cestovních kanceláří z Číny na území ČR, kde se mohou pohybovat v souladu s předem stanoveným cestovním programem. Minimální počet účastníků turistické skupiny je nejméně pět osob.

Žádosti o víza jsou vyřizovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Krátkodobá víza⁹ jsou převážně udělována zastupitelským úřadem členského státu, do kterého míří hlavní nebo další z cílů návštěvy čínských turistů. V rámci Memoranda ADS dochází ke zjednodušení procesu tím, že jednotlivé, registrované cestovní kanceláře mohou podat žádosti o víza za celou skupinu na konzulárním oddělení zastupitelského úřadu ČR, návštěva jednotlivých žadatelů je poté pouze na vyžádání konzulárního oddělení (bývá zřídka).

MMR uzavírá Smlouvy o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS se subjekty cestovních kanceláří nebo cestovními agentur¹⁰. Na základě ověření těchto skutečností je s jednotlivými cestovními kancelářemi nebo cestovními agenturami uzavřena Smlouva¹¹.

⁹ Víza vydávaná zastupitelskými úřady členských států jsou víza schengenského typu, tj. omezená na maximum 30 dní a vydaná v souladu s platnou legislativou. Jedná se o individuální schengenská víza nesoucí označení „ADS“ (Approved Destination Status - status schválené destinace).

¹⁰ Splňující zákonem stanovené podmínky, např.: živnostenské oprávnění na předmět podnikání, které musí odpovídat výpisu z obchodního/živnostenského rejstříku, jazykovou vybavenost, apod.

¹¹ Nedílnou součástí této Smlouvy je příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii ČR – ŘSCP pro případ, že by v dané skupině chyběl některý z účastníků (český subjekt na území ČR přebírá zodpovědnost za čínské turisty).

II.1.4 Meziřezortní orgány

II.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (dále též „Koordinační orgán“) je stálým meziřezortním orgánem složeným ze zástupců věcně příslušných resortů¹², který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je resort vnitra. Koordinační orgán zasedá **na úrovni členů vlády nebo náměstků ministrů**.

Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje **pružně reagovat na aktuální migrační situaci** a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž **řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci** (viz níže). **Předjednání materiálů určených pro vládu ČR** na zasedání Koordinačního orgánu umožňuje např. jejich následné schvalování bez rozpravy. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako **platforma pro diskusi o dalším směřování migrační politiky**.

Koordinační orgán byl také vládou zmocněn, aby svým rozhodnutím prováděl **změny migračních projektů**. V této souvislosti v roce 2018 dílčím způsobem upravoval projekty a režimy týkající se pracovní migrace s ohledem na aktuální potřeby trhu práce ČR. Blíže viz kapitola XII.2 Migrační projekty.

II.1.4.2 Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje **stálé analytické pracoviště meziřezortního charakteru** řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum **funguje na expertní úrovni**, jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. S ohledem k aktuální migrační situaci se Analytické centrum i v roce 2018 zaměřilo na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU. Dále to byla příprava projektů v oblasti legální pracovní migrace (viz kapitola XII.2 Migrační projekty).

Analytické centrum v průběhu roku 2018 i nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu **Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic** určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jimž je cíleně distribuována k případnému využití uvedených informací.

II.1.4.3 Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců

Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR (dále též „MOPNZC“) byl zřízen na základě usnesení vlády ČR ze dne 23. října 2000 č. 1 044. Členy MOPNZC jsou nejen zástupci ústředních orgánů státní správy¹³, ale také zástupci vybraných odborových svazů¹⁴, Svazu podnikatelů ve stavebnictví, Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí. Gestorem činnosti MOPNZC je MPSV, každý rok předkládá vládě ČR pro informaci souhrnnou zprávu. V polovině roku

¹² Členy Koordinačního orgánu jsou zástupci ministerstev vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, financí, spravedlnosti, dopravy, zdravotnictví, obrany a pro místní rozvoj, sekce Úřadu vlády ČR pro lidská práva, pro vědu výzkum a inovace a pro evropské záležitosti a policejního prezidia.

¹³ Bezpečnostní informační služba, Českomoravská konfederace odborových svazů, Český statistický úřad, Generální ředitelství cel, Ministerstvo financí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Státní úřad inspekce práce.

¹⁴ Českomoravská konfederace odborových svazů, Odborový svaz Stavba ČR.

2018 tak byla předložena **Souhrnná informace za rok 2017 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců.**

V roce 2018 se uskutečnila dvě řádná zasedání MOPNZC (v pořadí 43. – 44.) a dvě pracovní skupiny v návaznosti na závěry jednání MOPNZC.

V rámci zasedání MOPNZC a pracovních skupin **byly řešeny následující aktuální otázky a analyzována zejména tato opatření:**

- **problematika porušování bezvízového styku s Ukrajinou** a jeho zneužívání k nelegálním ekonomickým aktivitám na území ČR;
- **zneužívání bezvízového styku za účelem tzv. zácviu**, (Cizinecká policie ČR v roce 2018 kontrolovala a nadále bude kontrolovat a porovnávat oprávnění o splnění stanovených podmínek zácviu s oficiálním seznamem Ministerstva průmyslu a obchodu;
- **členové orgánu byli informováni o rostoucím počtu správních vyhoštění z důvodu neoprávněného zaměstnávání cizinců na území ČR;**
- **zneužívání padělání povolení k zaměstnání** (zejména krátkodobých do 90 dní).

Navržené podněty MOPNZC směřujících k eliminaci nežádoucích jevů spojených s pracovní migrací do ČR:

- **se budou věnovat ze strany kompetentních kontrolních orgánů větší pozornost kontrolní činnosti cizinců** na území ČR tak, aby se výskytu nelegálního zaměstnávání cizinců předcházelo;
- **a mají za cíl vytvořit funkční systém předcházení fenoménu nelegálního zaměstnávání cizinců** zejména jasným rozdělením kompetencí, systémovým sdílením informací mezi zapojenými orgány, rozšířením a zjednodušením kontrolní činnosti, příp. legislativní změnou.

II.1.4.4 Pracovní tým Rady a hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků

Rada hospodářské a sociální dohody (tzv. tripartita) v roce 2017 vytvořila pracovní tým pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, který slouží jako platforma pro dialog o otázkách pracovní migrace občanů třetích států do ČR. Předsednictví bylo svěřeno do kompetence Ministerstva vnitra. V roce 2018 na jednání pracovního týmu proběhla debata o dopadech vládního návrhu novelizace zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR (viz kapitola II.2.1 Zákon o pobytu cizinců), zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (viz kapitola II.2.3 Zákon o zaměstnanosti) a dalších právních předpisů. Debata se soustředila především na prováděcí předpisy, k jejichž vydání má být vláda ČR nově zmocněna (nařízení vlády, kterým se stanoví maximální počty některých typů pobytových oprávnění za výdělečným účelem, které lze podat na zastupitelském úřadu; nařízení vlády o mimořádném pracovním vízu) a rovněž na plánovanou transformaci současných migračních projektů a režimů zvláštního zacházení do programů schválených vládou za účelem dosažení ekonomického přínosu pro ČR.

II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.2.1 Zákon o pobytu cizinců

V průběhu roku 2018 probíhal legislativní proces související s návrhem zákona, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), a další související zákony. Předložen byl zejména z důvodu zajištění transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair. V zákoně o pobytu cizinců se

zavádí povinnost absolvovat po příjezdu do ČR adaptačně-integrační kurz a institucionálně se zakotvuje integrace na regionální úrovni ve formě převedení projektu Center pro integraci cizinců do státního systému (více viz kapitola VI. Integrace cizinců). Dále se navrhuje upravit zákonné zmocnění vlády k vydání kvót pro ekonomickou migraci. Nařízením vlády vydaným na základě zákonného zmocnění budou stanoveny transparentní kvantitativní kvóty, které budou blíže rozčleněny do kategorií odpovídajících kvalitativnímu vymezení migračních potřeb. Návrh zákona byl vládou schválen dne 6. června 2018. První čtení zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR proběhlo dne 19. září 2018 a návrh byl postoupen celkem 3 výborům (výbor pro bezpečnost-garanční, zahraniční výbor a hospodářský výbor). Na konci roku 2018 byl návrh zákona připraven k obecné rozpravě v rámci druhého čtení v Poslanecké sněmovně ČR.

Na konci roku 2018 byly zahájeny legislativní práce na návrhu zákona o úpravě některých vztahů v souvislosti s vystoupením Spojeného království z EU bez dohody, která by upravila do budoucna vzájemný vztah a vypořádání těchto dvou subjektů mezinárodního práva. Účelem navrhované právní úpravy je připravit ČR na stav, kdy na Velkou Británii bude po tzv. tvrdém brexitu pohlíženo z hlediska vnitrostátní právní úpravy jako na třetí zemi. S ohledem na garance, které Spojené království deklarovalo evropským občanům nacházejícím se na jeho území i po dni odchodu Spojeného království z EU, jsou navržena ve vybraných oblastech opatření zajišťující reciprocitu vůči nabídce britské strany. Zákon je koncipován jako dočasný, jeho platnost bude omezena do konce roku 2020 s tím, že během této doby musí občané Spojeného království podat na území žádost o pobytové oprávnění určené pro státní příslušníky třetích zemí. Ke dni 31. prosince 2020 skončí jak platnost navrženého zákona, tak i jakékoliv speciální zacházení s občany Velké Británie. Návrh byl projednán a schválen vládou 7. ledna 2019.

II.2.2 Zákon o azylu

V roce 2018 nebyla provedena **žádná novela zákona o azylu**.

V průběhu podzimu roku 2018 započaly legislativní práce **na novele vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců ve znění pozdějších předpisů**. Cílem změny této právní úpravy je reagovat na aktuální vývoj v oblasti azylové politiky a doplnit stávající seznam bezpečných zemí původu¹⁵ o celkem 12 nových zemí (Alžírsko, Austrálie, Ghana, Gruzie¹⁶, Indie, Kanada Maroko, Moldavsko¹⁷, Nový Zéland, Senegal, Tunisko a Ukrajina¹⁸). Legislativního procesu byl ukončen v březnu roku 2019 a vyhláška byla přijata.

II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Podmínky zaměstnávání cizinců na území ČR upravuje zákon č. **435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů**.

V roce 2018 nebyla v gesci MPSV přijata žádná legislativní opatření s přímým dopadem na zahraniční zaměstnanost. Vydáno bylo pouze Sdělení MPSV č. 56/2018 Sb., o výši průměrné hrubé roční mzdy v ČR za rok 2017 pro účely vydávání modrých karet¹⁹.

V roce 2018 byl zahájen legislativní proces novely zákona o zaměstnanosti, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁵ Jedná se o institut zákona o azylu, který opravňuje vést zjednodušené azylové řízení, při splnění dalších podmínek.

¹⁶ S výjimkou Abcházie a Jižní Osetie.

¹⁷ S výjimkou Podněstří.

¹⁸ S výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů.

¹⁹ MPSV podle § 182a odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 427/2010 Sb. a zákona č. 314/2015 Sb., sděluje, že na základě průměrné hrubé měsíční mzdy v ČR v roce 2017 ve výši 29 504 Kč činí pro období od 1. května 2018 do 30. dubna 2019 průměrná hrubá roční mzda v České republice 354 048 Kč.

II.2.4 Zákon o dočasné ochraně cizinců

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců ve znění pozdějších předpisů upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany a jeho vycestování z území, řízení o udělení a odnětí oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území ČR a právní status cizince, který žádá o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a cizince, kterému bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany. V roce 2018 nedošlo k novelizaci tohoto zákona.

V roce 2018 započaly legislativní práce na novele vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně (viz kapitola II.2.2 Zákon o azylu).

II.2.5 Zákon o ochraně státních hranic České republiky

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ochraně státních hranic“) nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016²⁰. V roce 2018 nedošlo k novelizaci tohoto zákona.

V návaznosti na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, zákon upravuje ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

²⁰ Nahradil původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení ČR do schengenské spolupráce.

III VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY

III.1 VÍZOVÁ POLITIKA

ČR provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) **společnou vízovou politiku**, hlavní gesci v této oblasti má MZV.

V roce 2018 (14. listopadu) došlo ke kodifikaci původního nařízení Rady (ES) č. 539/2001, které bylo nahrazeno **Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806**. Nutnost rekodifikace vycházela z přístupu Evropské komise (dále jen „EK“) k právu EU, dle něž je v zájmu transparentnosti a srozumitelnosti legislativních aktů potřeba tyto akty rekodifikovat v případě, že již byly více než desetkrát novelizovány. Uvedené nařízení bylo od doby svého přijetí novelizováno celkem šestnáctkrát, proto bylo přistoupeno k jeho rekodifikaci, aniž by tímto procesem došlo ke změnám jeho podstaty. **Jedná se o základní dokument společné vízové politiky, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.** Do společného rámce evropské politiky spadá oblast krátkodobých pobytů, tzn. pobyty do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů v rámci schengenského prostoru.

V rámci přípravy na možnost vystoupení Velké Británie z EU bez dohody vydala Komise v listopadu 2018 návrh na změnu Nařízení č. 2018/1806, a to **zařazením Velké Británie do seznamu třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od vízové povinnosti krátkodobě (do 90 dnů) na území členských států osvobozeni.** Navrhované nařízení EK má vstoupit v platnost dnem 30. 3. 2019, použitelné má být ode dne následujícího po dni, kdy právo EU přestane platit pro Velkou Británii.

S případnými dalšími jednáními o možnosti bezvízového styku pro držitele cestovních pasů dalších zemí počítá EU až po zprovoznění velkých IT systémů umožňujících lepší kontrolu migrace.

V oblasti společné vízové politiky byl dne 19. června 2018 **přijat mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem o změně Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ze dne 13. července 2009, o kodexu Společenství o vízech (tzv. vízový kodex).** Vízový kodex je základním právním nástrojem pro vydávání krátkodobých (schengenských) víz, jedná se o přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. dubna 2010. Prováděcím předpisem k vízovému kodexu je „Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech“. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísluje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další.

Nový návrh vízového kodexu by měl lépe reflektovat poslední vývoj v bezpečnostní a migrační oblasti a také se více zaměřit na **propojení mezi vízovou a readmisní politikou.** Jsou rovněž navrhovány změny umožňující podávat žádosti o vízum až 6 měsíců a nejpozději 15 dní před cestou, též se ustavuje možnost vyplnit a podepsat formulář žádosti elektronicky. Nařízení dle návrhu jasněji stanoví, který členský stát je příslušný pro posouzení žádosti, pokud zamýšlená návštěva zahrnuje několik členských států, zavede **harmonizovaný přístup k vydávání víz pro více vstupů pravidelným cestujícím**, kteří mají pozitivní vízovou minulost, na postupně se zvyšující dobu v délce od 1 roku do 5 let. Návrh také odráží rostoucí požadavky na kapacity pro zpracování vízových žádostí prostřednictvím **zvýšení vízového poplatku na 80€** a rovněž zavádí mechanismus, na jehož základě bude každé tři roky posouzena potřeba revize výše vízových poplatků. Jednání s Evropským parlamentem dospěla k předběžné shodě mezi stranami trialogových jednání.

V oblasti **vízových liberalizací** byla projednávána zpráva Evropské komise, která vyhodnotila **Kosovo** jako zemi splňující podmínky pro uzavření smlouvy o bezvízovém styku s EU. Závěry EK se neseťkaly s pochopením drtivé většiny členských států a k uvolnění vízového režimu s Kosovem tak prozatím nedošlo.

V závěrečné fázi rakouského předsednictví byla též oživena diskuze o **modernizaci vízového procesu** prostřednictvím digitalizace, a to jak v podobě zavedení elektronické podoby vízového štítku, tak umožnění podávat žádost o schengenský vízum online. V této oblasti lze očekávat další vývoj po vypracování podrobné analýzy EK. Předpokládané datum vydání studie nebylo v roce 2018 oznámeno.

III.1.1 Koncepce vízové politiky ČR v roce 2018

Prvním ze tří hlavních pilířů vízové politiky Ministerstva zahraničních věcí v roce 2018 byla kontinuální snaha o navýšení objemu zpracovaných žádostí o pobytové tituly a zlepšení služeb pro žadatele.

Druhý pilíř v rozsahu krátkodobých víz se zaměřil na pokračování v rozšíření sítě vízových center ve stávajících teritoriích a finalizace příprav na vysoutěžení dalších teritorií na základě výběrového řízení formou koncese. Tyto kroky směřovaly především k ekonomické podpoře terciárního sektoru (tj. služeb v návaznosti na turismus). V případě žádostí o dlouhodobá víza a povolení k pobytu bylo snahou Ministerstva zahraničních věcí podpořit soukromý sektor ve věci navýšení kapacit při přijímání žádostí o zaměstnanecké karty. V tomto ohledu byly v roce 2018 ve spolupráci s vybranými resorty implementovány dva úspěšné projekty v rámci Ukrajiny a další (Režim ostatní státy) v Srbsku, Mongolsku a na Filipínách (více viz kapitola XII.2 Migrační projekty).

Třetím pilířem vízové politiky byla optimalizace pracovních postupů na vybraných zastupitelských úřadech za účelem navýšení kapacity i při omezených zdrojích a implementace dalších nástrojů na hloubkovou kontrolu podpůrných dokumentů předkládaných žadateli.

III.1.2 Limitované bezvízové dohody

Vízový kodex členskými státy na národní úrovni ponechává možnost stanovit výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty, zejména pokud se jedná o držitele diplomatických pasů, služebních pasů anebo zvláštních pasů. V roce 2018 byla dokončena jednání a byla uzavřena limitovaná bezvízová dohoda pro držitele diplomatických pasů mezi ČR a Indií. Jednání o obdobné dohodě pro držitele diplomatických pasů s Ekvádorem pokročila do závěrečné fáze; pokračovala také jednání o limitované bezvízové dohodě pro držitele diplomatických i služebních pasů s Namibií.

III.1.3 Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže

ČR bilaterálně sjednává s některými vybranými státy tzv. dohody o pracovní dovolené mládeže. Dohody jsou v primární gesci MZV. Cílem těchto dohod je dát možnost mladým lidem (zpravidla do 30 let) z jednoho smluvního státu navštívit a blíže poznat druhý smluvní stát. V rámci tohoto pobytu je cizincům kromě turistických, kulturních, studijních a dalších aktivit umožněno také krátkodobé zaměstnání ve zjednodušeném režimu. ČR takto v minulosti sjednala předmětné dohody s Kanadou, Novým Zélandem, Koreou, Izraelem a Tchajwanem. **V průběhu roku 2018 byly projednávány texty ujednání o pracovní dovolené s Argentinou a Peru.**

III.1.4 Dohody o volném obchodu

ČR se účastní jednání o textu dohod o volném obchodu na unijní úrovni, které sjednává Evropská komise. Uvedené dohody obsahují kapitolu, tzv. Mode 4, která se týká vstupu a pobytu vybraných kategorií poskytovatelů služeb na území smluvních stran. Pro tyto poskytovatele služeb se uplatňují zpravidla odlišné konstrukce pobytů ve srovnání se schengenským *acquis* a jejich cílem je usnadnit pobyt oprávněných osob na území druhé smluvní strany. MV ČR je pro tuto oblast připomínkovým místem.

V roce 2018 byly projednávány **dohody o volném obchodu se zeměmi MERCOSUR²¹**, Indonésií, Mexikem a Čínou.

III.2 VÍZOVÁ PRAXE

III.2.1 Dopad zavedení legislativních opatření na vízovou praxi ČR

V roce 2018 bylo ve vízové praxi patrné opětovné zvýšení administrativní náročnosti vízového a pobytového procesu. Důvodem bylo zavedení soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení krátkodobého schengenského víza, nárůst žádostí o dlouhodobý pobyt, které jsou zpracovávány v rámci správního řízení, které je časově náročnější, a s tím související následné úkony účastníků/žadatelů, tj. podávání stížností, rozkladů a následných žalob.

Rovněž došlo k výraznému navýšení počtu přijatých žádostí o všechny druhy pobytových titulů (krátkodobá schengenská víza +6,3 %, dlouhodobá víza +13,3 %, dlouhodobé pobyty +53,8 %, a to za nezměněné personální kapacity vízových úseků ZÚ i vízového odboru MZV.

III.2.2 Registrace na podání žádostí na ZÚ ČR

Od 1. prosince 2017 probíhá registrace na podání žádosti na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí formou telefonické či emailové registrace, případně kombinací obou způsobů.

III.2.3 Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz

V zájmu rozšíření konzulárního pokrytí ČR pro vydávání schengenských víz ve třetích zemích rozšířila v roce 2018 dosavadní dohodu o zastupování s Maďarskem v provinciích jižního a středního Vietnamu. Stávající dohoda o zastupování Estonska v Iráku byla omezena na držitele diplomatických a služebních pasů. Z důvodu otevření vlastního vízového úseku bylo ukončeno zastupování ČR Rakouskem v Senegal.

ČR má zájem o sjednání zastupování v Namibii, Papui Nové Guinei, Fidži a Turkmenistán, kde bylo zastupování ukončeno ze strany zastupujícího členského státu (Francie a Polsko). V Botswaně bylo ukončeno zastupování Francií v roce 2016 a v roce 2019 zde bude zahájen outsourcing. V dlouhodobém horizontu se předpokládá další rozšiřování služeb outsourcingu i v zemích, kde se dlouhodobě nedaří sjednat dohodu o zastupování.

MZV postupuje v souladu se záměrem evropské vízové politiky, tedy zabezpečit co největší dostupnost konzulátů členských států občanům třetích zemí. Ve snaze o udržení kvality a předcházení případným problémům, provádí MZV každoroční vyhodnocení zastupování ve vydávání schengenských víz.

III.2.4 Vízový outsourcing

MZV v některých destinacích spolupracuje při přijímání vízových žádostí s externími poskytovateli služeb (outsourcing prostřednictvím vízových center). Vízová centra nabízí žadatelům větší pohodlí a flexibilitu při podávání vízových žádostí. Umožňují např. žadatelům z oblastí vzdálených od hlavních měst, kde běžně sídlí zastupitelské úřady, podat žádost blíže svému bydlišti. Vízová centra obvykle rovněž přijímají žádosti bez předchozího objednání. Prostřednictvím vízových center lze podat **pouze žádosti o krátkodobá (schengenská) víza** s výjimkou GK ve Lvově, kde jsou touto cestou nabírány žádosti o zaměstnanecké karty. Možnost podání vízové žádosti přímo na konzulárním úřadu zůstává zachována.

²¹ Mercado Común del Sur - sdružení volného obchodu pro státy Jižní Ameriky, členy jsou Argentina, Brazílie, Bolívie, Chile, Ekvádor, Guyana, Kolumbie, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela.

V roce 2018 bylo opět jednou z priorit MZV věci rozšíření počtu stávajících vízových center či zahájení jejich činnosti pro příjem žádostí o krátkodobé (schengenské) vízum. Tento proces byl zahájen v roce 2015 za účelem navýšení kapacity a služeb vízově-konzulárních úseků jednotlivých zastupitelských úřadů a aktivity v roce 2018 byly odvislé od tohoto procesu.

S cílem zajistit transparentní výběrové řízení na poskytovatele vnějších služeb (outsourcingu) v oblasti krátkodobých schengenských víz bylo vedením MZV rozhodnuto o zadání úkonů souvisejících s realizací koncesního řízení externí firmě. Po úspěšném výběrovém řízení byly v rámci transparentního koncesního řízení pro každou destinaci vybrány partnerské společnosti a následně i outsourcing spuštěn.

V roce 2018 proběhla koncesní řízení pro destinace: Nepál, Bhútán, Fidži, Botswana, Tádžikistán, Turkmenistán, Irák, Katar, Mongolsko, Vietnam, Uzbekistán a Pákistán. V roce 2018 ČR zprovoznila nová vízová centra v Indii, Ghaně, Mongolsku, Uzbekistánu a Vietnamu. V roce 2019 se předpokládá spuštění vízových center v Nepálu, Bhútánu, Fidži, Botswaně, Tádžikistánu, Turkmenistánu, Iráku, Kataru a Pákistánu. Dle aktuální situace se další možná koncesní řízení budou týkat outsourcingu nabírání krátkodobých víz v zemích Magrebu.

III.2.5 Vízový informační systém

Vízový informační systém (VIS) je elektronický databázový informační systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). VIS vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity. Zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele, tj. údaje kdy, kde a s jakým výsledkem žadatel již o vízum žádal. Díky VIS je prakticky znemožněn tzv. „visa shopping“, tj. podávání opakovaných žádostí na konzulátech různých členských států a obcházení kritérií pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti. Pomocí otisků prstů uchovávaných ve VIS bude také eliminováno riziko záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz a dojde k zefektivnění kontrol na hranicích.

Ve III. a IV. kvartálu roku 2018 probíhala jednání o revizi Vízového informačního systému (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 767/2008 ze dne 9. července 2008 o Vízovém informačním systému (VIS) a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy²²) v souvislosti s projednávaným nařízením zavádějícím interoperabilitu informačních systémů EU v oblasti migrace a vnitřní bezpečnosti. Rada EU se dohodla na mandátu k jednání s Evropským parlamentem 19. prosince 2018. Předmětem změny nařízení je snaha o posílení bezpečnosti postupu udělování krátkodobých víz, **zahrnutí dlouhodobých víz a povolení k pobytu do VIS a zajištění interoperability** mezi systémem VIS a dalšími příslušnými systémy a databázemi EU. Nově by pro vyhodnocování žádosti o vízum měly být dotazovány unijní systémy a databáze. Třetí plochou jednání byla otázka zahrnutí systému ECRIS-TCN do souboru dotazovaných unijních databází. Do mandátu Rady EU byl systém zakomponován, přičemž jeho další osud se bude odvíjet od souvisejících jednání v rámci nařízení o interoperabilitě a o systému ETIAS. Jednání s Evropským parlamentem byla plánována na začátek roku 2019.

III.2.6 Vytíženost zastupitelských úřadů ČR

Nejvytíženějšími zastupitelskými úřady či generálními konzuláty ČR v roce 2018 v celkovém objemu všech žádostí (tj. všech pobytových titulů) byly úřady v Moskvě (213 086), Lvově (85 394), Pekingu (68 106), Kyjevě (56 836) a Šanghaji (36 222)²³.

V těchto pěti destinacích byl i nejvyšší počet udělených víz. Z uvedeného je patrné, že výrazný objem se soustředí ve třech teritoriích – Rusko, Čína a Ukrajina.

²² Nařízení o VIS.

²³ Zastupitelské úřady ČR v Moskvě, Pekingu a Kyjevě, generální konzuláty ČR ve Lvově a Šanghaji.

Nejvytíženější zastupitelské úřady ČR v roce 2018

ZÚ	Celkem		krátkodobá víza		dlouhodobá víza za účelem převzetí povolení k pobytu		dlouhodobá víza	
	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno
Moskva	213 086	209 406	209 792	207 375	1 154	697	2 114	1 534
Lvov	85 394	75 546	66 801	64 616	16 542	12 288	2 051	1 276
Peking	68 106	65 803	67 347	65 216	326	236	433	386
Kyjev	56 836	52 625	53 217	50 369	1 848	1 261	1 771	1 209
Šanghaj	36 222	35 071	35 634	34 721	434	269	154	124

Zdroj: MZV

III.2.7 Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS²⁴

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Číny do zemí EU v souladu s předem stanoveným cestovním programem, MMR vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS. K aktualizaci seznamu dochází 2x ročně (duben, říjen), je zasílán jednotlivým zúčastněným stranám (Brusel, VV Peking, atd.) a je uveřejněn na webových stránkách MMR. **Za rok 2018 bylo celkem uzavřeno 22 Smluv s cestovními agenturami a cestovními kancelářemi.**

V roce 2018 bylo ČR **vydáno v rámci Memoranda ADS 63 572 víz** (tj. o 27,5 % více než v roce 2017) státním příslušníkům Číny, tj. 53,5 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů těmto státním příslušníkům a 10,1 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů ve sledovaném roce.

III.2.8 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2018

V roce 2018 pokračovala realizace „Dohody mezi Ministerstvem vnitra ČR a Ministerstvem zahraničních věcí ČR o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady ČR“ ze dne 13. února 2009, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2010. Vyslaní styční důstojníci byli obsazováni z řad PČR a zaměstnanců MV, a to na ZÚ ČR v následujících státech: **Ukrajina, Indie, Vietnam, Nigérie, Tunisko a Uzbekistán**. Výběr destinací určovaly operativní a cyklické výzvy. V rámci Ukrajiny se jednalo i mj. o řešení krajské problematiky.

Pro plnění úkolů v rámci boje proti nelegální migraci probíhají školení konzulárních pracovníků MZV a styčných důstojníků pro migraci a doklady v problematice odhalování neregulérních dokladů ještě před jejich vysláním na zastupitelský úřad do zahraničí, která provádí národní centrum pro kontrolu dokladů ŘSCP. Takto proškolení zaměstnanci MZV potom mají větší šanci zachytit neregulérní doklad již v zemi původu v rámci řízení o udělení víza.

²⁴ Vláda České republiky přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k jednání).

IV SCHENGEN

IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

IV.1.1 Situace na vnitřních hranicích

Po bouřlivém roce 2015 se situace na vnitřních hranicích ČR v průběhu roku 2016 uklidnila a zůstala nadále klidnou i v roce 2017 a 2018.

V souvislosti se stále neuspokojivou bezpečnostní situací v Evropě ovlivněnou migrační krizí a teroristickými útoky pokračovaly v roce 2018 některé státy (Německo, Rakousko, Dánsko, Švédsko, Norsko a Francie) v provádění **dočasných kontrol na vnitřních hranicích**.

IV.1.2 Národní schengenský plán

Plán představuje základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení. Plán má do budoucna vytvořit vizi pro další rozvoj schengenského acquis, včetně posouzení finanční náročnosti a vytvoření národní strategie pro potřeby sestavování státního rozpočtu a využívání zdrojů EU.

Vyhodnocování Národního schengenského plánu 2014 probíhá každý rok a předkládá se formou *Zprávy o plnění Národního schengenského plánu* střídavě Koordináčnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci (v letech 2015, 2017 a 2019) a vládě ČR (v letech 2016, 2018 a 2020). Jedná se o kontinuální proces monitorování plnění schengenských standardů.

V dubnu 2018 byla předložena vládě *Čtvrtá zpráva o plnění Národního schengenského plánu* ke dni 31. prosince 2017, která obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů v sledovaném roce. Materiál vláda schválila usnesením ze dne 30. dubna 2018 č. 279. V listopadu téhož roku byla zahájena příprava *Páté zprávy o plnění*, která bude předložena Koordináčnímu orgánu v roce 2019.

V roce 2018 též probíhaly přípravy ČR na pravidelné schengenské hodnocení, které se uskuteční v období od ledna do března 2019.

IV.1.3 Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice

IV.1.3.1 Schengenský hraniční kodex

V roce 2018 na úrovni Rady EU pokračovalo projednávání návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399 (Schengenský hraniční kodex) v souvislosti s **pravidly použitelnými pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic**. Cílem navrhované změny je:

- prodloužit časová omezení dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic tak, aby se umožnilo členským státům přijmout, pokud to bude nezbytné, opatření potřebná jako reakce na závažnou hrozbu pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost;
- zavést lepší procesní záruky, aby rozhodnutí o znovuzavedení ochrany vnitřních hranic nebo jeho prodloužení bylo založeno na řádném posouzení rizik a bylo prováděno po konzultaci s členskými státy, které tímto opatřením budou dotčeny.

IV.1.3.2 Evropská pohraniční a pobřežní stráž

Dne 12. září 2018 předložila Evropská komise **návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropské pohraniční a pobřežní stráž²⁵**, kterým se ruší Společná akce Rady 98/700/SVV, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1052/2013 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624. Komise tímto návrhem reflektuje dlouhodobě akcentovanou prioritu, kterou je efektivní ochrana vnějších hranic EU/Schengenu, a výzvy ze strany členských států (včetně ČR) na posílení role *Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž* v tomto ohledu. Zabezpečení vnější hranice je pravidelně deklarováno jako zásadní předpoklad pro fungování schengenského prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích, jakož i předpoklad dalšího posunu v řešení migrační politiky EU. Návrh Evropské komise přímo reaguje na závěry Evropské rady ze dne 28. června 2018, podle kterých by členské státy měly za finanční a materiální podpory EU zajistit účinnou ochranu vnějších hranic EU a posílit účinné navracení osob v nelegálním postavení. V obou těchto ohledech by měla být dále posílena podpůrná úloha agentury, a to i v rámci spolupráce se třetími zeměmi, prostřednictvím navýšení zdrojů a posílení mandátu (viz kapitola XIV Problematika migrace na úrovni EU).

IV.1.3.3 Posílení zabezpečení dokladů

Dne 20. dubna 2018 Komise předložila **návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Unie a povolení k pobytu** vydávaných občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům vykonávajícím právo volného pohybu. Tento návrh je součástí Akčního plánu Komise z prosince 2016 na posílení boje proti podvodu s doklady v EU, v němž Komise identifikovala opatření pro posílení zabezpečení dokladů, včetně průkazů totožnosti a povolení k pobytu, v kontextu teroristických útoků v Evropě z poslední doby. Cíle Akčního plánu Komise byly následně potvrzeny v závěrech Rady ze dne 27. března 2017, které navázaly na opakovaná volání Rady po zlepšení zabezpečení dokladů totožnosti a povolení k pobytu. Návrh nařízení konkrétně stanoví minimální bezpečnostní prvky pro národní doklady totožnosti (pokud je členské státy vydávají) a povolení k pobytu vydávaná občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům s cílem posílit bezpečnost v EU. Nadále však zůstane na rozhodnutí konkrétního členského státu, zda bude vydávat doklady totožnosti svým občanům.

IV.1.3.4 Nově připravované informační systémy a další související nařízení

Systém vstupu/výstupu (EES)²⁶ by měl být s největší pravděpodobností uveden do provozu do konce roku 2020. Cílem EES bude zmírnit zdržení při hraniční kontrole a zlepšit kvalitu hraničních kontrol státních příslušníků třetích zemí, zajistit systematickou a spolehlivou identifikaci „overstayerů“ (osob, které překročily dobu povoleného pobytu v schengenském prostoru) a posílit vnitřní bezpečnost a boj proti terorismu a závažné trestné činnosti.

Dne 9. října 2019 vstoupilo v platnost nařízení (EU) 2018/1240, kterým se zřizuje **Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS)**. Hlavním cílem tohoto nařízení je vytvoření automatického unijního informačního systému, v němž budou evidovány údaje o státních příslušnících třetích zemí, kteří nepodléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v členských státech. Systém ETIAS by měl shromažďovat a efektivně vyhodnocovat informace o těchto cestujících ještě před uskutečněním jejich zamýšlené cesty do EU, čímž by měl přispět k identifikaci možných migračních, bezpečnostních a zdravotních rizik spojených s touto kategorií osob. Po státních příslušnících třetích zemí, kteří jsou pro krátkodobé pobyty osvobozeni od vízové povinnosti, tak bude požadováno splnění nové podmínky vstupu

²⁵ European Border and Coast Guard Agency – EBCGA (nadále se však užívá i dřívějšího označení FRONTEX).

²⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2226 ze dne 30. listopadu 2017, kterým se zřizuje Systém vstupu/výstupu (EES) pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí překračující vnější hranice členských států, kterým se stanoví podmínky přístupu do systému EES pro účely vymáhání práva a kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 767/2008 a (EU) č. 1077/2011 a související nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2225 ze dne 30. listopadu 2017, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, pokud jde o používání Systému vstupu/výstupu (EES).

v podobě cestovního povolení, bez něhož by jim měl být na vnějších hranicích až na výjimky vstup odepřen. Uvedení systému ETIAS do provozu se očekává do konce roku 2021.

IV.1.4 Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky

IV.1.4.1 Rozšíření schengenského prostoru

Vstup do schengenského prostoru nadále zůstává uzavřen Bulharsku a Rumunsku. Obě země sice úspěšně prošly procesem schengenského hodnocení, na politické úrovni však jsou proti jejich vstupu především Německo a Nizozemí. Chorvatsko zahájilo proces přípravy na plné zapojení do schengenské spolupráce a v roce 2016 a 2017 bylo hodnoceno v celé řadě oblastí, další hodnocení je plánováno v příštích letech.

IV.1.4.2 Agentura eu-LISA

Dne 1. prosince 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA). V roce 2013 Agentura převzala odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS II, VIS, Eurodac). Sídlo Agentury je v Tallinnu, některé úkoly související s vývojem a provozním řízením se provádějí ve Štrasburku ve Francii. Záložní místo je umístěno v Sankt Johann im Pongau v Rakousku.

V roce 2018 se uskutečnila celkem 3 zasedání správní rady Agentury eu-LISA a 4 jednání poradních skupin pro SIS II, VIS a Eurodac, které projednávaly dokumenty týkající se provozních záležitostí agentury, informačních systémů, řešení akutních problémů a plánování aktivit do budoucna. Dne 11. prosince 2018 vstoupilo v platnost Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1726 rozšiřující mandát agentury eu-LISA na nově připravované informační systémy (nahradilo nařízení (EU) č. 1077/2011, které se zrušuje). V návaznosti na schválení nařízení o Systému vstupu/vstupu (EES) zahájila eu-LISA práce na implementaci tohoto informačního systému. K EES byla vytvořena poradní skupina, která se sešla 6 a Programová správní rada (PMB), která uskutečnila 4 jednání v Bruselu, Tallinnu, Amsterdamu a Štrasburku, mj. realizovala 4 webináře.

IV.1.4.3 Schengenský informační systém

Dne 27. prosince 2018 vstoupil v platnost legislativní balíček k revizi Schengenského informačního systému, skládající se z nařízení pro policejní a justiční spolupráci v trestních věcech, hraniční kontroly a navrácení neoprávněně pobývajících příslušníků třetích zemí, která by měla efektivněji přispívat k boji proti terorismu, přeshraniční kriminalitě a nelegální migraci. Revize se týká zejména doplnění nových funkcionalit systému, jakými jsou např. rozšíření využívání biometrických údajů, či zavedení tzv. dotazovací kontroly, která je mezistupněm mezi skrytou a zvláštní kontrolou a měla by napomoci při boji se závažnou trestnou činností a terorismem. Zcela novým nástrojem je využívání SIS pro účely navrácení, který má sloužit k monitorování efektivity a výměně informací v návratovém procesu.

IV.1.4.4 Balíček interoperability

Dne 12. prosince 2017 předložila Evropská komise návrhy nařízení, které obsahují dlouho avizované řešení interoperability mezi informačními systémy EU v oblasti migrace a vnitřní bezpečnosti. Tato nová funkcionalita má přispět k vyšší míře efektivity využívání informačních zdrojů, a tím pomoci lépe se vyrovnat s aktuálními problémy v oblasti bezpečnosti a boje s nelegální migrací. Interoperabilita se v navrhované podobě týká celkem tří stávajících (Schengenský informační systém /SIS/, Eurodac a Vízový informační systém /VIS/) a tří připravovaných centralizovaných systémů EU (Systém vstupu/výstupu /EES/, Evropský systém pro cestovní informace povolení /ETIAS/, Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí /ECRIS-TCN/). Dále zahrnuje i databáze Interpolu (odcizené a ztracené cestovní doklady /SLTD/, cestovní doklady související se záznamy /TDAWN/) a data Europolu v míře nezbytné pro boj se závažnou trestnou činností a terorismem a pro fungování systému ETIAS. Dne 13. února 2019 potvrdil

výbor stálých zástupců konečný kompromisní text vzešlý z dialogu mezi Radou, Evropským parlamentem a Evropskou komisí.

IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici²⁷

V roce 2018 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech 8 230 160 osob**. Ve srovnání s rokem 2017 je evidován nárůst, a to o cca 1,06 mil. osob (tj. +14,8 %). Z uvedeného počtu se jednalo v 60 % o občany EU a ve 40 % o občany třetích zemí. V rámci jednotlivých měsíců je nejvíce osob odbaveno v období od června do září, tedy v turistické sezóně. Z hlediska letišť vede statistiku naše největší letiště Václava Havla Praha, které se na celkovém počtu odbavených osob podílí 91 %. Druhé v pořadí je letiště Brno Tuřany se 4 %. Třetí místo patří letišti Ostrava Mošnov (3 %). Po 1,5 % má letiště Pardubice a 0,5 % Karlovy Vary.

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici ČR – dle kategorie osob – porovnání rok 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odbaveno osob na VSH ČR (přílet + odlet)	7 171 508	100,0	8 230 160	100,0	14,8	1 058 652
z toho						
občané EU	4 139 462	57,7	4 948 737	60,1	19,6	809 275
občané třetích zemí	3 030 204	42,3	3 279 244	39,8	8,2	249 040
ostatní*	1 842	0,03	2 179	0,03	18,3	337

Zdroj: IS KODOX

*osoby bez STP a osoby, u kterých byla z dokladu STP načtena chybně, a proto nemohlo dojít k zařazení k určující kategorii osoby

Z hlediska státních příslušností vedli v počtu odbavených osob (přílet + odlet) na vnější schengenské hranici **občané ČR** (cca 3 mil. osob, tj. 37 %), dále následovali občané **Velké Británie** (cca 1 mil. osob, tj. 14 %), **Ruska** (1 mil. osob, tj. 13 %), **Izraele** (342 tis. osob, tj. 4 %) a **Spojených států amerických** (294 tis. osob, 4 %). K největším početním meziročním nárůstům došlo u občanů ČR (cca +590 tis. osob, tj. +24 %) a Velké Británie (cca +142 tis. osob, tj. +14 %). Naopak největší meziroční pokles je vykázan u občanů Izraele (342 tis. osob, -47 tis. osob, tj. -12 %).

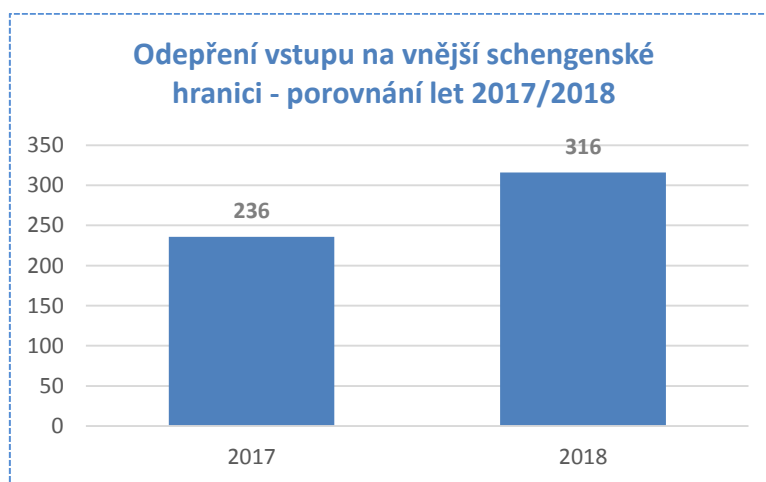
IV.2.2 Odepření vstupu na vnější schengenské hranici

Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu státním příslušníkům třetích zemí na území smluvních států. Jedná se o opatření, kdy státnímu příslušníku třetí země, u něhož bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nesplňuje všechny podmínky vstupu²⁸, je rozhodnutím odepřen vstup na území členských států. V rámci odepření vstupu tak vzniká leteckému dopravci povinnost zajistit dopravu cizince zpět na území třetích států.

²⁷ Od roku 2012 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX. Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém umožňuje lustrace v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi, porovnání otisků prstů vůči systému VIS a v budoucnu bude načítat otisky prstů uložených v cestovním dokladu. Systém obsahuje i řadu podpůrných funkcionalit, jako je například právě statistika cestujících přes vnější schengenské hranice.

²⁸ Vymezené v čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu (a zároveň se nejedná o osobu požívající právo Společenství na volný pohyb či nejde o osobu, která patří do kategorie osob uvedených v čl. 5 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu).

V roce 2018 byl 316 **osobám odepřen vstup** na vnější schengenské hranici ČR. V porovnání s rokem 2017 došlo ke zvýšení počtu o třetinu (+80 osob, tj. +33,9 %). V rámci dlouhodobého vývoje se jedná od roku 2008 o průměrný roční počet (průměr za posledních 11 let je 323 osob), kdy nejnižší roční počet byl v roce 2012: 191 osob a nejvyšší v roce 2015: 469 osob. Na mezinárodním letišti Václava Havla Praha byl vstup odepřen 314 osobám, po jedné osobě na mezinárodním letišti Karlovy Vary a Brno Tuřany.

Zdroj: ŘSCP

Kromě dvou osob, občana Belgie a Slovenska, byl vstup odepřen občanům ze třetích zemí. První místo náleží občanům **Gruzie** (57 osob, tj. 18,0 %), u kterých výrazně převažoval jako důvod odepření jejich záznam v evidenci (např. SIS) jakožto osob, kterým má být odepřen vstup (50 osob). V meziročním porovnání je u nich vykázán nejvyšší nárůst, a to o 39 osob (tj. +216,7 %). Druhé místo obsadili občané **Ukrajiny** (30 osob, tj. 9,5 %, +15 osob), kdy u cca poloviny z nich převládalo jako důvod odepření jejich záznam v SIS jakožto nežádoucí osoby. Na třetím místě se umístili občané **Jemenu** (21 osob, tj. 6,6 %, +18 osob), kdy se všechny případy týkaly osob s diplomatickými pasy, které nedisponovaly potřebnými vízy. Na čtvrtém místě jsou občané **Číny** (19 osob, tj. 6,0 %, -3 osoby), kdy mezi hlavní důvody odepření patřilo neprokázání se platným vízem nebo předložení neregulérního cestovního dokladu. O páté místo se dělí občané **Ruska** (17 osob, tj. 5,4 %, -8 osob) a **uprchlíci dle Konvence 1951** (17 osob). Většina občanů Ruska přicestovala z domovské země a nejčastějším důvodem odepření vstupu bylo neprokázání se platným vízem nebo povolením k pobytu. Uprchlíci dle Konvence 1951 převážně cestují z Velké Británie (nedisponují platným vízem) a v meziročním srovnání u nich došlo k největšímu poklesu (-18 osob, tj. -51,4 %).

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na příletu do ČR	236	100,0	316	100,0	33,9	80
z toho TOP 5 st. příslušností						
Gruzie	18	7,6	57	18,0	216,7	39
Ukrajina	15	6,4	30	9,5	100,0	15
Jemen	3	1,3	21	6,6	600,0	18
Čína	22	9,3	19	6,0	-13,6	-3
Rusko	25	10,6	17	5,4	-32,0	-8
uprchlíci dle Konvence 1951	35	14,8	17	5,4	-51,4	-18

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska příletových destinací **převládaly lety z Turecka** (75 osob, tj. 23,7 %, zejména občané Jemenu, Turecka, Ukrajiny, Indie, Gruzie), **Gruzie** (49 osob, tj. 15,5 %, vždy se jednalo o občany Gruzie), **Velké Británie** (36 osob, tj. 11,4 %, zejména uprchlíci dle Konvence 1951) a **Ruska** (36 osob, především občané Ruska). Největší meziroční změna je evidována u příletů z Gruzie (+49 osob), kdy v roce 2017 nebyl odepřen

vstup ani jedné osobě.

Z celkového počtu důvodů odepření vstupu (336 důvodů, kdy v jednom rozhodnutí může být více důvodů) bylo **nejčastějším důvodem neplatné vízum nebo povolení k pobytu** (148 důvodů, tj. 44,0 %). Dále následoval **záznam v evidenci (SIS)**, že osobě má být odepřen vstup (90 důvodů, tj. 26,8 %), kdy v meziročním srovnání u tohoto důvodu došlo k nejvýraznější změně, a to zvýšení o 51 důvodů (tj. +130,8 %). S odstupem se jednalo o **důvody neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu** (31 důvodů, tj. 9,2 %), předložení neregulérního cestovního dokladu (21, tj. 6,3 %) a skutečnost, že již pobýval na území členských států EU 90 dnů během předcházejícího období 180 dnů (19, tj. 5,7 %).

IV.2.2.1 Specifické jevy v oblasti vnější schengenské hranice

Také v roce 2018 se vyskytly případy **zneužití tranzitního prostoru**, a to v porovnání s předchozími roky v mnohem vyšší míře. V roce 2018 došlo ke zneužití tranzitního prostoru **u 171 osob**, což v meziročním porovnání představuje zvýšení o 149 osob (tj. +677,3 %). V předchozích pěti letech (2012-2016) se jednalo spíše o jednotkové počty nebo nebyly zjištěny žádné osoby (r. 2015 a 2014). Nejvíce se s počtem **119 osob jednalo o občany Kuby** (tj. 69,6 %), u kterých meziročně vzrostl počet o 97 osob (tj. +440,9 %). Tito občané většinou přicestovali z Ruska (117 osob) a jako cíl své cesty deklarovali zejména Bělorusko (100 osob). Ve své cestě nepokračovali, ale účelově žádali v tranzitním prostoru o mezinárodní ochranu, z tohoto důvodu byla zavedena pro občany Kuby povinnost vlastnit letištní průjezdní vízum²⁹. Další skupinou zneužívající tranzitní prostor byli **občané Arménie**, kterých v roce 2018 bylo 50 (tj. 29,2 %), z toho největší část byla zjištěna v prosinci 2018 (30 osob). Tito občané vždy přicestovali z Ruska a jako cíl své cesty deklarovali zejména Ukrajinu (48 osob), kdy nepokračovali následujícím letem, ale požádali v tranzitním prostoru o mezinárodní ochranu. (viz kapitola X.1 Mezinárodní ochrana).

Ředitelství služby cizinecké policie **věnuje zvýšenou pozornost držitelům cestovních dokladů pro uprchlíky** vydaných na základě Úmluvy z 28. července 1951. Držitelé uvedených dokladů cestují do zemí svého původu nebo tito cizinci v zemích svého původu pobývají, a to i opakovaně. Inspektorátem byli zjištěni především držitelé cestovních dokladů vydaných Německem, Rakouskem a Českou republikou. Cesty těchto cizinců mohou být nejen nebezpečné pro uvedené osoby, ale mohou být potenciálně nebezpečné pro státy EU/Schengenu (terorismus, organizovaný zločin, zejm. převaděčství apod.). Informace o cestách uprchlíků do zemí původu jsou předávány jak zahraničním partnerům (které cestovní doklady pro uprchlíky vydávají), tak OAMP MV v případě, že cizinci přiznala právo na mezinárodní ochranu ČR.

²⁹ Vyhláška č. 255/2018, kterou se mění vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění pozdějších předpisů.

V LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICCE

V.1 DRUHY POBYTU

Zákon o pobytu cizinců dělí pobyt cizinců na území ČR na kategorie **přechodný pobyt na území** a **trvalý pobyt na území**.

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území ČR zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících EU³⁰ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru³¹, a občané Švýcarska (dále jen „**občané EU**“). Obdobné postavení požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. třetích zemí**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 90 dnů) na území ČR vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky EU³². Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území ČR dále také nepotřebují např. držitelé dokladu o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU nebo občané třetích zemí – rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení k přechodnému či trvalému pobytu na území jiného členského státu EU.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 90 dnů) v ČR musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v ČR po dobu nepřesahující 1 rok, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic³³ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území ČR pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem vědeckého výzkumu**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem zaměstnání** (zaměstnanec karta nebo modrá karta) a povolení k dlouhodobému pobytu **rezidenta jiného členského státu EU**³⁴. Speciálním pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

³⁰ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie

³¹ Norsko, Island, Lichtenštejnsko

³² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2018/1806 (dříve 539/2001), kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

³³ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. prosince 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří se stali obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

³⁴ Tento případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, je jim přiznán statut rezidenta a hodlají na území ČR pobývat po dobu delší než 90 dnů.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je garantováno Smlouvou o fungování EU. Občané EU mohou na území ČR vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly – **potvrzení o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu**. Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo. Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 90 dnů, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu**. Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady a institucemi v ČR.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci EU tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 90 dnů), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států EU a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 90 dnů společně s občanem EU, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území ČR po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR, např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Rodinný příslušník občana ČR může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území ČR v případě, že rodinná vazba na občana ČR trvá alespoň jeden rok.

Pro cizince ze třetích zemí je v souladu s předpisy EU zavedena kategorie „**právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území**“. Tento status je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu v ČR udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. Z vnitrostátního hlediska nemá tento statut zásadní význam. Významným se statut stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu EU. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČR

V.2.1 Řízení o udělení krátkodobého víza

Za rok 2018 bylo na ZÚ ČR celkem **přijato 663 089 žádostí o krátkodobá víza** (tj. o 39 583 více než v roce 2017, tj. +6,4 %). Největší objem tvořil účel turismus, a to 382 902 žádostí o víza (tj. 57,7 %). Celkový **počet udělených krátkodobých víz byl 631 573** (tj. o 36 244 více než v roce 2017, tj. +6,1 %), přičemž z většiny byl udělen účel turismus, a to v 362 576 případech (tj. 57,4 %). Zamítnutých krátkodobých žádostí o vízum bylo celkem 31 211.

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2018 státní příslušníci **Ruska** (244 442), což je o cca 35 tisíc žádostí méně než v roce 2017. Dále následovali státní příslušníci **Číny** (122 257), u kterých počty naopak vzrostly (o cca 13 tisíc), pokračuje tak narůstající trend z předchozích let. Nárůst byl zaznamenán i u státních příslušníků **Ukrajiny** (o téměř 46 tisíc), kteří podali celkem 120 018 žádostí. Tento nárůst lze připsat faktu, že i přes vízovou liberalizaci občané Ukrajiny nadále v hojné míře žádají o krátkodobá víza za účelem zaměstnání. Mezi další nejpočetněji zastoupené zájemce o krátkodobé vízum patřili státní příslušníci **Indie** (26 689) a **Turecka** (21 795).

Co se týče počtů udělených krátkodobých víz, tak je pořadí státních příslušností totožné jako u počtu žádostí. Jedná se o občany Ruska (241 914), Číny (118 884), Ukrajiny (114 985), dále s velkým odstupem následují občané Turecka (20 578) a Indie (20 404).

V.2.1.1 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (dále jen „žádost o nové posouzení“) je žadatelům o vízum dáno zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů, přiznáno s účinností ode dne 1. ledna 2011 a v podmínkách ČR po vstupu v účinnost Nařízení EP a Rady (ES) č. 810/2009, kterým se stanoví kodex Společenství o vízech (vízový kodex), je aplikováno od 5. dubna 2011. Žádost o nové posouzení podává cizinec na ZÚ, který rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li ZÚ (v rámci autoremedury ve lhůtě 5 dnů) důvod, resp. důvody pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost o nové posouzení k dalšímu řízení nezávislé ad hoc komisi MZV, které je podle zákona správním orgánem příslušným k přezkumu důvodu/ů neudělení krátkodobého víza a dává doporučení řediteli Vízového odboru MZV.

V roce 2018 bylo na jednotlivých ZÚ podáno celkem **1 217** žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza³⁵. Oproti roku 2017 došlo k nárůstu o cca **10,7 %**. Z celkového počtu **31 206** zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum v roce **2018** bylo opravného prostředku využito ve **3,9 %** případů.

V rámci přezkumného řízení MZV bylo z výše uvedených **1 217** celkově podaných žádostí o nové posouzení **89** žádostem (**7,3 %**) vyhověno (tzn. MZV rozhodlo ve prospěch žadatele), **1 091** žádostí (**89,7 %**) bylo zamítnuto (tzn. MZV souhlasilo s důvodem/důvody zamítnutí víza ze strany ZÚ) a v **36** případech (**3 %**) došlo k udělení víza žadateli v rámci autoremedury ZÚ.

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza od počátku aplikace institutu odvolání v praxi

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	417	25	61	331
2012	449	63	45	341
2013	593	79	69	445
2014	527	54	33	440
2015	717	70	30	607
2016	724	54	26	648
2017	1 099	33	73	947
2018	1 217	36	89	1 091

Zdroj: MZV

Z celkového počtu **1 217** žádostí o nové posouzení obdržených v roce **2018** jich bylo nejvíce podáno na ZÚ Teherán (**162**), ZÚ Dillí (**112**), ZÚ Bejrút (**100**), ZÚ Taškent (**83**) a ZÚ Abú Dhabí (**79**). Z hlediska státní příslušnosti žadatelů se v roce 2018 jednalo zejména o cizince z **Íránu, Indie, Libanonu, Sýrie a Uzbekistánu**.

V.2.1.2 Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají směrnicí EU *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států* garantováno právo na volný pohyb a představují tak privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený

³⁵ V tomto počtu nejsou zahrnuty žádosti o nové posouzení rodinných příslušníků občanů EU (viz kapitola V.2.1.3 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU).

režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají po splnění zákonných podmínek právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou omezené na důvody uvedeny v § 20 odst. 5 zákona o pobytu cizinců a rozhodnutí o zamítnutí žádosti je soudně přezkoumatelné po využití všech administrativních práv.

V roce 2018 bylo na ZÚ ČR podáno rodinnými příslušníky občanů EU celkem **1 737 žádostí o krátkodobé vízum** (v roce 2017 bylo podáno 1 645 žádostí). Ve většině případů se jednalo o rodinné příslušníky občanů ČR, kteří právo volného pohybu nevykonávají, nicméně na základě vnitrostátního dorovnání se na ně aplikují stejné podmínky jako na rodinné příslušníky občanů EU, kteří toto právo vykonávají. Z počtu 1 737 žádostí bylo kladně posouzeno a následně uděleno celkem **1 516 víz**, což je 87,3 % (v roce 2017 bylo uděleno vízum v 92,2 %).

Nejvíce vytiženými ZÚ, pokud jde o podání žádostí o víza rodinnými příslušníky občanů EU, byly ZÚ Londýn (299, 298 udělených víz), ZÚ Pretoria (127 žádostí, 127 udělených víz), ZÚ Hanoj (119, 79 udělených víz), ZÚ Tunis (105 žádostí, 69 udělených víz), ZÚ Káhira (87 žádostí, 34 udělených víz).

Nejvytíženější ZÚ podle počtu podaných žádostí o krátkodobá víza RP v roce 2018

Zastupitelský úřad či generální konzulát	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP
ZÚ Londýn	299
ZÚ Pretoria	127
ZÚ Hanoj	119
ZÚ Tunis	105
ZÚ Káhira	87

Zdroj: MZV

Žádosti o vízum u žadatelů z kategorie rodinných příslušníků občanů EU/ČR byly nejčastěji zamítnuty z důvodu uvedeného v § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, tj. žadatel se dopustil obcházení zákona tím, že účelově uzavřel manželství (144) a dále z důvodu uvedeného v § 20 odst. 5 písm. c) zákona o pobytu cizinců, tj. je důvodné nebezpečí, že by při pobytu na území mohl ohrozit bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušit veřejný pořádek (6).

Počty podaných žádostí o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU a vydaných rozhodnutí

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110
2015	1 883	1 723	136
2016	1 770	1 635	126
2017	1 645	1 571	112
2018	1 737	1 516	162

Zdroj: MZV

V.2.1.3 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k přezkumu MZV.

V roce 2018 bylo podáno **61 žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana EU**. Ve 4 případech bylo žádostem rodinných příslušníků občana EU o nové posouzení ze strany MZV vyhověno. V 16 případech byla žádost vrácena ZÚ k novému projednání a ve 57 případech byly žádosti zamítnuty.

Z hlediska teritoriálního rozložení v roce 2018 bylo nejvíce žádostí podáno na ZÚ Hanoj (17), ZÚ Káhira (16), ZÚ Alžír (10), ZÚ Tunis (4) a ZÚ Dillí (4).

Počty žádostí o nové posouzení důvodu neudělení víza RP občanů EU

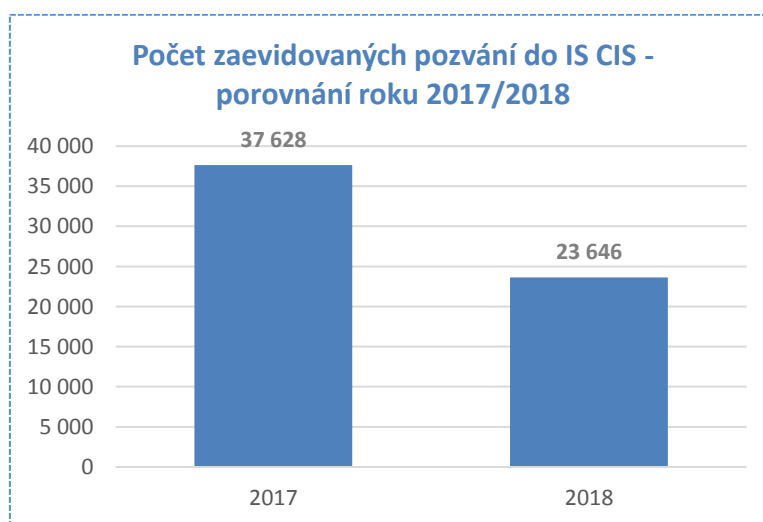
Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19
2015	50	1	5	26
2016	48	-	10	27
2017	36	-	1	25
2018	61	-	4	57

Zdroj: MZV

Za účelem prověření, zda se osoby cizí státní příslušnosti nedopouštějí porušování nebo obcházení zákona při žádostech o české vízum, byly ve spolupráci mezi ŘSCP a MZV stanoveny jednotné postupy k provádění tzv. paralelních pohovorů u žádostí o krátkodobé vízum rodinného příslušníka občana EU. ŘSCP spolupracuje v oblasti bezpečnostních prověrek žadatelů o krátkodobá víza se zpravodajskými službami a ostatními útvary PČR (odborníky cizinecké policie na KŘP, Národní centrála SIRENE, Interpol).

V.2.1.4 Oblast pozvání

V roce 2018 bylo **zaevidováno 23 646 pozvání**, což v meziročním porovnání znamená pokles o 13 982 zaevidovaných formulářů (tj. -37,2 %) ³⁶.

Zdroj: IS CIS

Dlouhodobě (posledních 10 let) byli mezi **zvanými osobami** nejčastěji uváděni občané Ukrajiny. V roce 2018 došlo ke změně a 1. místo obsadili **občané Ruska** (5 604 pozvání, tj. 23,7 %). **Občané Ukrajiny** byli přesunuti

³⁶ Zaevidované a nebo ověřené pozvání neznamenají, že daná osoba opravdu přicestuje na území ČR. Vyhodnocením počtu zaevidovaných pozvání lze tedy usoudit, jak velký je zájem ze strany cizinců o pobyt v ČR s využitím institutu pozvání.

na druhé místo (3 178 pozvání, tj. 13,4 %). V porovnání s rokem 2017 došlo u občanů Ukrajiny k nejvyššímu meziročnímu snížení, a to o 13 648 pozvání (tj. -81,1 %). U občanů Ukrajiny se markantní pokles projevil již v polovině roku 2017, kdy od června 2017 držitelé biometrického cestovního dokladu mohou využít bezvízový styk³⁷, a proto bude postupně počet pozvání u těchto osob klesat. Na třetím místě se umístili, tak jako v předchozím roce, **občané Vietnamu** (1 656 pozvání, tj. 7,0 %, +69 pozvání), dále pak **občané Běloruska** (1 231 pozvání, tj. 5,2 %, -87 pozvání) a **Mongolska** (982 pozvání, tj. 4,2 %, +76 pozvání). Těchto pět státních příslušností tvoří cca 55 % z celkového počtu zvaných osob.

Pozvání - počet zvaných osob – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	37 628	100,0	23 646	100,0	-37,2	-13 982
z toho TOP 5 st. příslušnost – ZVANÉ OSOBY						
Rusko	5 866	15,6	5 604	23,7	-4,5	-262
Ukrajina	16 826	44,7	3 178	13,4	-81,1	-13 648
Vietnam	1 587	4,2	1 656	7,0	4,3	69
Bělorusko	1 318	3,5	1 231	5,2	-6,6	-87
Mongolsko	906	2,4	982	4,2	8,4	76

Zdroj: IS CIS

Pokud rozdělíme zvoucí osoby na fyzické a právnické subjekty, tak převládaly fyzické osoby z více jak 80 % (18 802 pozvání, tj. 79,5 %). Rozdělení podle státní příslušnosti **zvoucích osob** lze vyhodnotit pouze u fyzických osob. V předchozích šesti letech byli nejčastěji mezi zvoucími osobami u pozvání uvedeni občané Ukrajiny. V roce 2018 došlo ke změně trendu a na prvním místě jsou občané ČR (6 546 pozvání, tj. 34,89 % z celkového počtu fyzických zvoucích osob). Občané ČR nejvíce zvou občany Ruska (22 %) a Ukrajiny (13 %). Druhé místo náleží občanům Ruska (3 003 pozvání, tj. 16,0 %), kteří v naprosté většině zvou své krajany (95 %). Občané Ukrajiny obsadili až třetí místo (2 496 pozvání, tj. 13,3 %), kdy zvou také nejvíce své spoluobčany (80 %). Z důvodu, že celkově poklesl počet zvaných občanů Ukrajiny, tak adekvátně je i největší meziroční snížení u občanů Ukrajiny jakožto zvoucích osob (-10 331 pozvání, tj. -80,5 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu pozvání z hlediska zvoucích osob (u fyzických osob) podílí ze 65 %.

Pozvání – počet FYZICKÝCH zvoucích osob – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání, kde je uvedena fyzická zvoucí osoba	31 354	83,3	18 802	79,5	-40,0	-12 552
z toho TOP 5 st. příslušnost – ZVOUCÍ FYZICKÉ OSOBY						
Česká republika	8 763	27,9	6 546	34,8	-25,3	-2 217
Rusko	3 193	10,2	3 003	16,0	-6,0	-190
Ukrajina	12 827	40,9	2 496	13,3	-80,5	-10 331

Zdroj: IS CIS

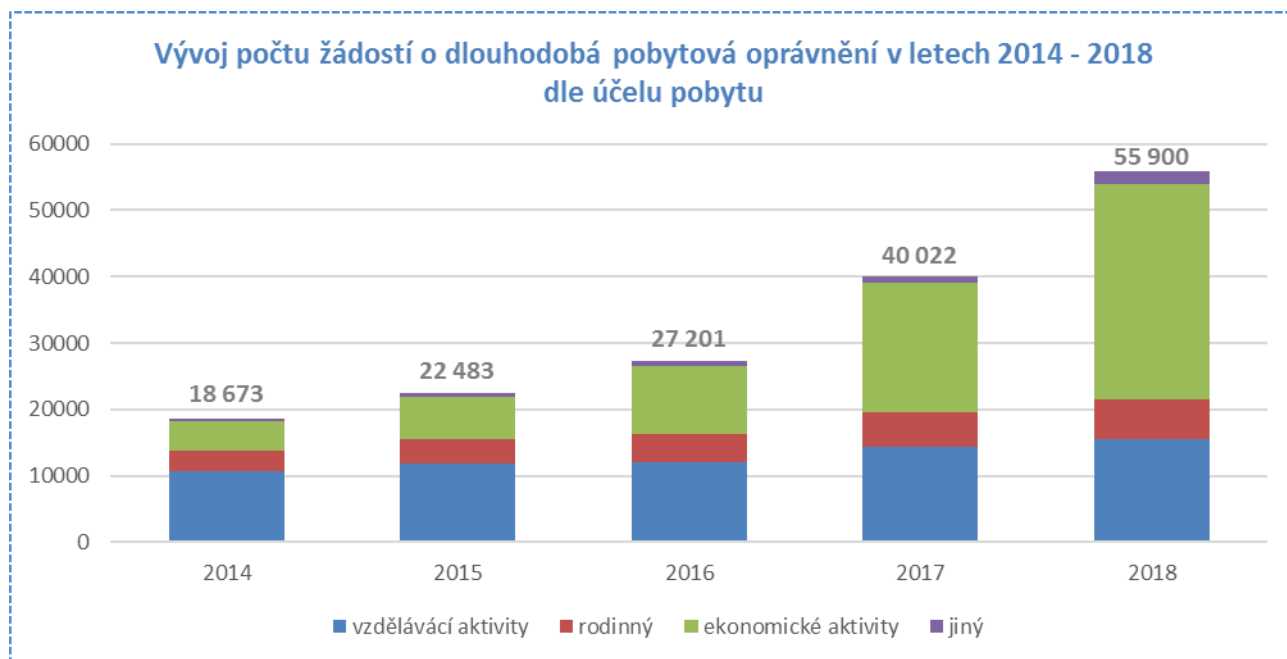
V.2.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR

Cizinci ze třetích zemí, kteří se rozhodli pobývat v ČR přechodně déle než 90 dnů, mohli v roce 2018 na ZÚ ČR požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic (účely sloučení rodiny,

³⁷ Osoby mohou vstoupit na území Schengenu bez nutnosti žádat o vízum a mohou pobývat na území v rámci 180 dní až 90 dní.

studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

Tyto žádosti rozhodovalo Ministerstvo vnitra ve lhůtách stanovených platnou zákonnou úpravou – např. dlouhodobá víza a povolení k pobytu za účelem studia musejí být rozhodnuta ve lhůtě do 60 dnů ode dne podání žádosti, ostatní účely dlouhodobých víz do 90 dnů (ve zvlášť složitých případech do 120 dnů). Lhůta pro vyřízení zaměstnanecké karty je 60 dnů, modré karty 90 dnů, povolení k pobytu za účelem vnitropodnikového převodu 90 dnů a povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny 270 dnů ode dne podání žádosti. U některých migračních projektů (viz kapitola XII.2 Migrační projekty), mají být žádosti vyřízeny ve lhůtě do 30 dnů.

Zdroj: MV

V oblasti dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR pokračoval **také v roce 2018, ve srovnání s předchozími lety, trend absolutního i procentuálního nárůstu žádostí a udělených oprávnění za účelem zaměstnání**. Naopak se dále snižoval počet a procentuální zastoupení nových pobytů za podnikatelskými účely (OSVČ a podnikání v právnické osobě). I přes procentuálně nižší zastoupení pobytů z důvodu vzdělávacích aktivit v ČR na celkovém počtu žádostí i udělených pobytových oprávnění v daném roce, absolutní počty těchto pobytů v roce 2018 nadále mírně rostly. Totéž se týká také pobytů za rodinnými účely. **Více než 1/3 nově příchozích cizinců ze třetích zemí byli občané Ukrajiny.**

Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2018

Účel	Počet žádostí o pobytová oprávnění	tj. %	% změna oproti 2017	Absolutní změna oproti 2017
ekonomické aktivity	32 453	59,4	65,9	12 896
vzdělávací aktivity	15 500	27,7	7,6	1 098
rodinný	6 066	10,9	17,6	906
jiný	1 881	2,0	108,3	978
Celkem	55 900	100,0	39,7	15 878

Zdroj: IS CIS

Většina z celkového počtu **55 900 žádostí** (nárůst o téměř 40 % ve srovnání s rokem 2017) o udělení některého z dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR (vízum, povolení k pobytu) byla v roce 2018 **podána za účelem výdělečných aktivit** (dohromady více než 59 % žádostí, o 65,9 % více než v roce 2017), tj. účel zaměstnání (přes 57 % ze všech žádostí, o 76,1 % více než v roce 2017) a podnikání (přes 2 %

ze všech žádostí, o 10,7 % méně než v roce 2017); **následovaly vzdělávací aktivity**, tj. účel studium a ostatní vzdělávací aktivity (dohromady skoro 28 % žádostí, o 7,6 % více než v roce 2017). Za **rodinnými účely** žádalo skoro 11 % žadatelů (o 17,6 % více než v roce 2017). Nejčastěji o dlouhodobé pobytové oprávnění v roce 2018 žádali občané **Ukrajiny** (38 % z celkového počtu žadatelů), dále občané **Ruska** (8,4 %), **Spojených států amerických** (7 %), Indie (3,5 %) a Srbska (3,3 %). Občané Srbska se nově zařadili mezi prvních deset nejčastěji zastoupených žadatelů.

Z celkového počtu **47 350 udělených dlouhodobých pobytových oprávnění** (dlouhodobé vízum, povolení k dlouhodobému pobytu) z žádostí podaných na ZÚ ČR v roce 2018 (nárůst o 41,9 % ve srovnání s rokem 2017) **převažovaly výdělečné aktivity** (zaměstnání a podnikání) s téměř 60 % (resp. více než 58 % a více než 1 %), tj. nárůst o 73,1 % ve srovnání s rokem 2017. **Následovaly vzdělávací aktivity** (účely studium a ostatní vzdělávací aktivity) s více než 27 % a **účel sloučení rodiny** s 11 %. Nejvíce dlouhodobých pobytových oprávnění bylo v roce 2018 kladně vyřízeno občanům **Ukrajiny** (37,3 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí), dále občanům **Spojených států amerických** a **Ruska** (po 8,1 %), Vietnamu, Mongolska a Srbska (po 3,4 %).

Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2018

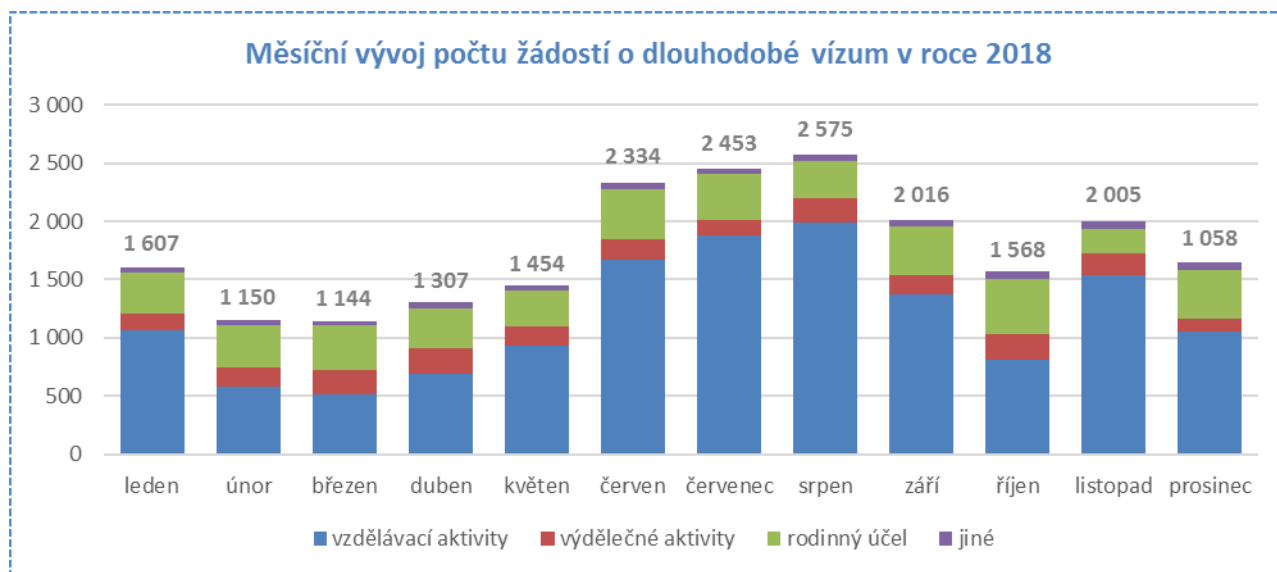
Účel	Počet udělených pobytových oprávnění	tj. %	% změna oproti 2017	Absolutní změna oproti 2017
ekonomické aktivity	27 596	59,6	73,1	11 654
vzdělávací aktivity	12 963	27,4	7,0	845
rodinný	5 187	11,0	15,7	702
<i>jiný</i>	1 604	3,4	93,7	776
Celkem	47 350	100,0	41,9	13 977

Zdroj: IS CIS

V.2.2.1 Žádosti o udělení dlouhodobého víza

O udělení dlouhodobého víza požádalo na ZÚ ČR v roce 2018 **celkem 21 263** cizinců ze třetích zemí. Pokračoval tak nárůst počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza nastartovaný v roce 2015³⁸. Celkový počet podaných žádostí o dlouhodobé vízum ve srovnání s rokem 2017 vzrostl o 11,6 % (o 2 214 žádostí). Měsíční počty žádostí o udělení dlouhodobého víza se v průběhu roku 2017 pohybovaly v rozmezí od více než 1 100 po téměř 2 600 žádostí. Nejvíce žádostí bylo jako v předchozích letech podáno v letních měsících a v listopadu, kdy před počátkem školního roku, resp. studijních semestrů, ve zvýšené míře žádali o dlouhodobé vízum hlavně zájemci o studium v ČR.

³⁸ Pokles žádostí o dlouhodobé vízum v letech 2009-2013 souvisel s hospodářskou krizí. Pokles v roce 2014 byl způsoben skutečností, že od druhé poloviny roku 2014, v souladu s transpozicí evropské legislativy, již nemohli cizinci za účelem zaměstnání v ČR žádat o dlouhodobé vízum, ale pouze o duální povolení k pobytu - zaměstnaneckou kartu.

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2018 **vzdělávací aktivity v ČR**, tj. studium³⁹ (50,2 %) a ostatní vzdělávací aktivity (16,1 %).

Počet žádostí **za účelem vzdělávacích aktivit** v roce 2018 oproti roku 2017 v absolutních číslech vzrostl o 929 osob. Procentuální zastoupení vízových žádostí za účelem vzdělávacích aktivit se oproti roku 2017 naopak mírně snížilo – vízové žádosti za tímto účelem tvořily v roce 2018 celkem 66,3 % ze všech podaných žádostí o dlouhodobé vízum, zatímco v roce 2017 to bylo 67,7 %. O dlouhodobé vízum za účelem vzdělávacích aktivit v ČR žádali zejména občané **Spojených států amerických** (2 843), **Ruska** (2 367) a **Ukrajiny** (1 428).

Dalším frekventovaným účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byl v roce 2018 **účel rodinný**, který tvořil 20,7 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobé vízum. Oproti roku 2017 počet žádostí vzrostl o 298, tj. o 7,2 %. Žádosti podávali nejčastěji občané **Ukrajiny** (1 412), **Ruska** (682) a **Indie** (298).

Podnikání v ČR (tj. účel podnikání v právnické osobě a podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná) se na celkovém počtu žádostí o dlouhodobé vízum podílelo 6,0 %. Oproti roku 2017 se počet podaných žádostí snížil o 151. Nejčastějšími žadateli o dlouhodobé vízum za účelem podnikání v právnické osobě byli občané **Ruska** (124), **Ukrajiny** (65) a **Korejské republiky** (61). O účel podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná projeví největší zájem občané Spojených států amerických (477 osob), Ukrajiny (148) a Ruska (29).

Zájem byl v roce 2018 rovněž o **účel sezónní zaměstnání** (3,6 % žádostí), tj. 772 žádostí. O dlouhodobé vízum za tímto účelem nejvíce žádali občané **Ukrajiny** (675), **Moldavska** (73), **Tuniska** a **Egypta** (po 4).

³⁹ Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2018

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2017	Absolutní změna oproti 2017
studium	10 677	50,2	9,5	929
ostatní vzdělávací aktivity	3 420	16,1	8,5	268
podnikání OSVČ	823	3,9	-10,3	-95
podnikání v právnické osobě	497	2,1	-11,3	-56
sezónní zaměstnání*	772	3,6		
rodinný	4 410	20,7	7,2	298
jiný**	720	3,4	15,8	98
Celkem	21 263	100,0	11,6	2 214

Zdroj: IS CIS

* statistiky bylo v CIS samostatně sledováno až od 30. května 2017

**kulturní, sportovní, pozvání, atd., včetně účelu zácvik, který byl samostatně sledován až od 12. února 2018

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, téměř 18 %, v roce 2018 **podali občané Ukrajiny** (3 779 žádostí). Následovaly žádosti občanů **Spojených států amerických** (3 686 žádostí, tj. více než 17 %) a **Ruska** (3 219 žádostí, tj. přes 15 %). **Tyto tři státní příslušnosti tvořily více než polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum (50,2 %)**. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly, podobně jako v předchozích letech, nejvýše okolo pětiprocentní hranice (Turecko, Indie, Kazachstán).

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl ve srovnání s loňským rokem nejvýraznější absolutní nárůst žadatelů zaznamenán u občanů **Ruska** (o 1 076 osob), **Ukrajiny** (o 495 osob) a **Spojených států amerických** (o 495 osob). **Nejvýraznější procentuální nárůst byl zaznamenán u občanů Číny** (skoro o 66 %), **Kazachstánu** (o více než 59 %) a **Korejské republiky** (o téměř 58 %). Absolutní i procentuální pokles počtu žadatelů nebyl zaznamenán u žádné z deseti nejpočetnějších státních příslušností.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2017/2018

Období roku	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	19 049	100,0	21 263	100,0	11,6	2 214
z toho TOP 10 (řazeno dle roku 2018 sestupně)						
Ukrajina	2 819	14,8	3 779	17,8	34,1	960
Spojené státy americké	3 191	16,8	3 686	17,3	15,5	495
Rusko	2 143	11,2	3 219	15,1	50,2	1 076
Turecko	778	4,1	1 107	5,2	42,3	329
Indie	729	3,8	977	4,6	34,0	248
Kazachstán	608	3,2	968	4,6	59,2	360
Korejská republika	514	2,7	810	3,8	57,6	296
Čína	409	2,1	678	3,2	65,8	269
Japonsko	284	1,5	353	1,7	24,3	69
Bělorusko	207	1,1	318	1,5	53,6	111

Zdroj: IS CIS

V.2.2.2 Rozhodnutí žádostí o udělení dlouhodobého víza

V roce 2018 vydalo MV **celkem 20 710 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza**, tj. o 10,8 % rozhodnutí více než v předchozím roce. Dlouhodobé vízum bylo v roce 2018 **uděleno celkem v 17 184 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 10,2 %.

Celkem **68 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem vzdělávacích aktivit** v ČR (53,1 % víz za účelem studia a 14,9 % za účelem ostatní vzdělávací aktivity), a to nejčastěji státním příslušníkům **Spojených států amerických** (2 886), **Ruska** (1 957) a **Ukrajiny** (981).

Za účelem rodinným, který v roce 2018 dosáhl podílu 21,2 % z celkového počtu udělených víz, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 106), **Ruska** (558) a **Indie** (289).

Pouze 3,6 % dlouhodobých víz bylo uděleno **za účelem podnikání** (jako osoba samostatně výdělečně činná 3,0 %, v právnické osobě 0,6 %). Víza **za účelem podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná** pak nejčastěji obdrželi občané Spojených států amerických (414), Austrálie (19) a **Korejské republiky** (15). Víza **za účelem podnikání v právnické osobě** získali nejčastěji státní příslušníci **Korejské republiky** (32), **Ruska** (19) a **Ukrajiny** (9). U udělených dlouhodobých víz za oběma účely podnikání lze v roce 2018 pozorovat absolutní i procentuální snížení zájmu, ale i úspěšnosti cizinců při získávání těchto pobytových oprávnění.

Stejný podíl jako podnikání v roce 2018 zaujalo **sezónní zaměstnání**. Dlouhodobá víza za tímto účelem byla udělena zejména občanům **Ukrajiny** (545), **Moldavska** (70) a **Ruska** (4).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2018

Účel	2017	tj. %	2018	tj. %	% změna oproti 2017	absolutní změna oproti 2017
studium	8 521	54,7	9 118	53,1	7,0	597
ostatní vzdělávací aktivity	2 185	14,0	2 556	14,9	17,0	371
podnikání OSVČ	614	3,9	522	3,0	-15,0	-92
podnikání v právnické osobě	142	0,9	107	0,6	-24,6	-35
sezónní zaměstnání*			624	3,6		
rodinný	3 572	22,9	3 647	21,2	2,1	75
Jiné**	554	3,6	610	3,5	10,1	56
CELKEM	15 588	100,0	17 184	100,0	10,2	1 596

Zdroj: IS CIS

*statisticky bylo v CIS samostatně sledováno až od 30. května 2017

** kulturní, sportovní, pozvání, atd., včetně účelu zácvik, který byl samostatně sledován až od 12. února 2018

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2018 uděleno, stejně jako v předchozích letech, státním příslušníkům **Spojených států amerických** (přes 23 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ukrajiny**, následováni státními příslušníky **Ruska**. **Procentuální i absolutní meziroční pokles** o 3,9 %, resp. 146 osob, byl v první desítku států zaznamenán u státních příslušníků **Spojených států amerických** a o 1,6 %, resp. 10 osob u státních příslušníků Indie. Naopak **výrazný procentuální i absolutní meziroční nárůst udělených víz byl v roce 2018** (po poklesu v roce 2017) **zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny** (o více než 46 %, resp. 842 osob). Dále lze poměrně vysoký procentuální i absolutní meziroční nárůst udělených víz v roce 2018 pozorovat u státních příslušníků Ruska (o téměř 24 %, resp. 491 osob) a Kazachstánu (o více než 25 %, resp. 171 osob). V případě státních příslušníků Ruska se zmiňovaný nárůst projevuje již druhým rokem po předchozím snížení.

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	15 588	100,0	17 184	100,0	10,2	1 596
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2017 sestupně)						
Spojené státy americké	3 760	24,1	3 614	23,2	-3,9	-146
Rusko	1 817	11,7	2 659	17,1	46,3	842
Ukrajina	2 062	13,2	2 553	16,4	23,8	491
Turecko	914	5,9	969	6,2	6,0	55
Korejská republika	675	4,3	846	5,4	25,3	171
Kazachstán	678	4,3	708	4,5	4,4	30
Indie	638	4,1	628	4,0	-1,6	-10
Čína	523	3,4	605	3,9	15,7	82
Vietnam	283	1,8	308	2,0	8,8	25
Japonsko	208	1,3	279	1,8	34,1	71

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2018 uděleno dlouhodobé vízum, **převažovaly ženy** s podílem necelých 56 %. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s uděleným dlouhodobým vízem byla **ve věku 20 až 34 let** – 10 054 osob, tj. téměř 59 %. Naprostá většina z osob v tomto věku dlouhodobé vízum získala za účelem vzdělávacích aktivit (více než 77 %), následoval účel rodinný (téměř 11 %) a podnikání (přes 4 %).

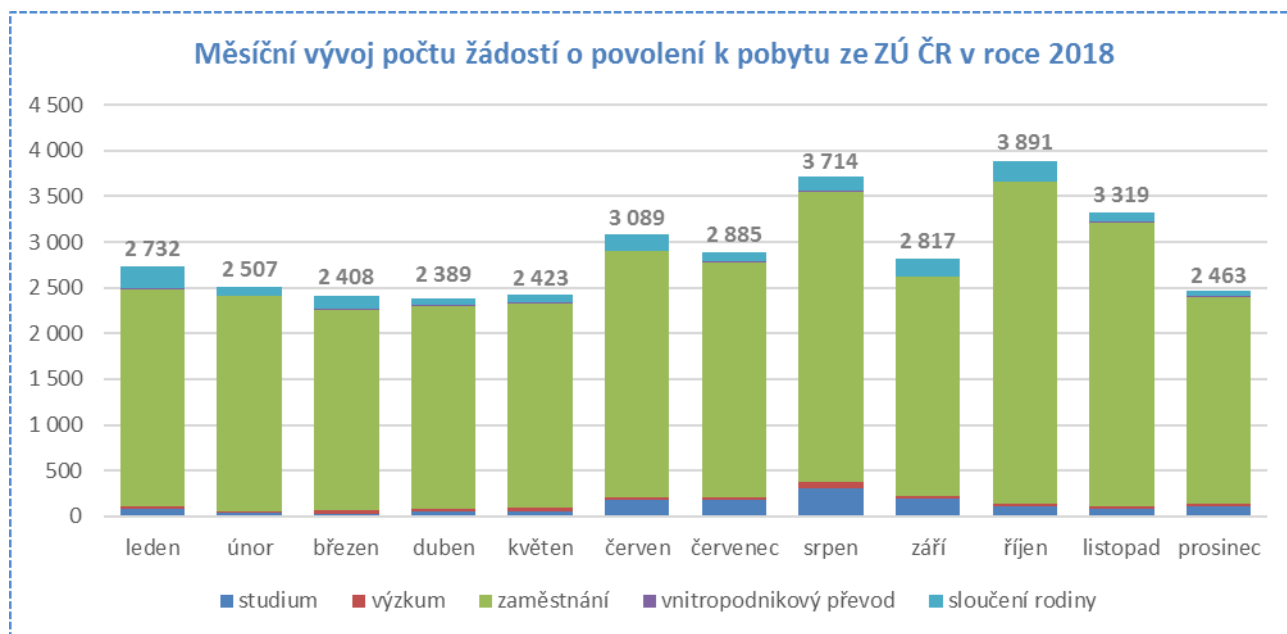
Negativně bylo v roce 2018 rozhodnuto 17 % (tj. 3 526) žádostí o dlouhodobé vízum. Největší procento zamítnutých žádostí bylo za účelem podnikání v právnické osobě, naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u dlouhodobých víz za účelem rodinným a účelem studia.

Přes 70 % žádostí o udělení dlouhodobého víza bylo zamítnuto z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti.

V.2.2.3 Žádosti na ZÚ ČR o udělení povolení k dlouhodobému pobytu

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR v roce 2018 celkem 34 637 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ ČR o povolení k dlouhodobému pobytu ve srovnání s rokem 2017 vzrostl o více než 65 % (**nárůst o 13 664 žádostí**). **Toto zvýšení lze přičíst zejména enormnímu nárůstu žádostí za účelem zaměstnání (hlavně zaměstnanecké karty vydané v souvislosti s migračními projekty pro kvalifikované a vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny).**

Měsíční počet žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu začal narůstat hlavně v létě 2018, kdy v červnu překročil 3 tisíce a kulminoval v měsících srpnu a říjnu 2018, kdy bylo na ZÚ ČR podáno více než 3,7 resp. téměř 3,9 tisíc žádostí za měsíc. Tento nárůst souvisel se stále se zvyšujícím zájmem cizinců o zaměstnanecké karty zejména v rámci migračních projektů zaměstnávání státních příslušníků Ukrajiny, ale i s jejich rozšířením během roku nejen pro občany Ukrajiny, ale nově také pro občany Srbska (od poloviny srpna) a Mongolska (od poloviny dubna).

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení povolení k pobytu na ZÚ ČR bylo v roce 2018, stejně jako v přechodících letech, **zaměstnání**. O povolení k pobytu za účelem zaměstnání žádalo v roce 2018 o 13 tisíc cizinců (o 79 %) více než v roce 2017. **Za účelem zaměstnání v roce 2018 žádali zejména státní příslušníci Ukrajiny (16 413 osob), Srbska (1 658) a Mongolska (1 346)**. Za účelem zaměstnání bylo **nejčastěji žádáno o zaměstnaneckou kartu – 30 852 žádostí** (nejvíce 16 319 státních příslušníků Ukrajiny, 1 653 Srbska a 1 346 Mongolska). Dále bylo podáno 256 žádostí o modrou kartu (nejvíce 94 státních příslušníků Ukrajiny, 73 Ruska a 17 Indie).

Za účelem sloučení rodiny bylo v roce 2018 na ZÚ ČR podáno 5 % z celkového počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Ukrajiny (883), Vietnamu (399 osob) a Ruska (105).

Poměrně frekventovaným účelem žádostí o povolení k pobytu na ZÚ ČR v roce 2018, i přes určitý pokles zájmu, nadále zůstal účel studium. O povolení k pobytu za tímto účelem nejčastěji žádali státní příslušníci Ruska (214 osob), Ukrajiny (166) a Singapuru (129).

O účel pobytu vědecký výzkum požádalo na ZÚ ČR v roce 2018 dohromady 280 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce státních příslušníků Indie (108), Ruska (36) a Číny (29).

O účel pobytu vnitropodnikový převod požádalo na ZÚ ČR v roce 2018 dohromady 81 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce státních příslušníků Číny (30), Korejské republiky (22), Ruska a Indie (po 6 osobách).

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2018

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2017	Absolutní změna oproti 2017
studium	1 403	4,1	-6,6	-99
výzkum	389	1,1	38,9	109
zaměstnání – zaměstnanecká karta	30 852	89,1	72,3	12 951
zaměstnání – modrá karta	256	0,7	6,2	15
vnitropodnikový převod*	81	0,2		
sloučení rodiny	1 656	4,8	58,0	608
Celkem	34 637	100,0	65,2	13 664

Zdroj: IS CIS

*samostatně statisticky sledováno až od roku 2018

Nejvíce žádostí o povolení k pobytu na ZÚ ČR, a to téměř 51 %, v roce 2018 podali státní příslušníci **Ukrajiny** (17 485 žádostí). Následovaly žádosti státních příslušníků **Srbska** (1 985 žádostí, tj. skoro 5 %) a **Ruska** (1 454 žádostí, tj. více než 4 %).

Všechny z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností znamenaly ve srovnání s loňským rokem procentuální i absolutní nárůst žádostí. **Nejvýraznější procentuální nárůst žádostí byl zaznamenán u státních příslušníků Srbska** (o 157,3 %), **Běloruska** (o 96,7 %) a **Ukrajiny** (o 96,2 %) – tyto nárůsty souvisejí s účelem zaměstnání. **Největší absolutní nárůst počtu žadatelů byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny** (8 573 osob), dále u státních příslušníků **Srbska** (1 030) a **Běloruska** (673), což také souvisí hlavně s účelem zaměstnání.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	20 973	100,0	34 637	100,0	65,2	13 664
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2018 sestupně)						
Ukrajina	8 912	42,5	17 485	50,5	96,2	8 573
Srbsko	655	3,1	1 685	4,9	157,3	1 030
Rusko	1 225	5,8	1 454	4,2	18,7	229
Bělorusko	696	3,3	1 369	4,0	96,7	673
Vietnam	1 182	5,6	1 365	3,9	15,5	183
Mongolsko	1 037	4,9	1 355	3,9	30,7	318
Indie	717	3,4	1 007	2,9	40,4	290
Čína	493	2,4	775	2,2	57,2	282
Moldavsko	551	2,6	748	2,2	35,8	197
Nepál	569	2,7	681	2,0	19,7	112

Zdroj: IS CIS

V.2.2.4 Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na ZÚ ČR

V roce 2018 vydalo MV v rámci řízení o **udělení povolení k dlouhodobému pobytu (v případě žádostí podaných na ZÚ ČR)** celkem **33 428 rozhodnutí**, tj. cca o 66 % více než v předchozím roce.

Povolení k dlouhodobému pobytu, u žádostí podaných na ZÚ ČR, bylo v roce 2018 uděleno celkem v 30 166 případech, což oproti předchozímu roku představuje **nárůst o téměř 70 %**. Toto zvýšení lze přičíst především pokračujícímu nárůstu zájmu cizinců o dlouhodobé pobyty za účelem zaměstnání (zaměstnanecká karta), zejména z **Ukrajiny, Srbska a Mongolska**.

Více než 89 % povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR bylo uděleno za účelem zaměstnání v ČR. Z celkového počtu 26 888 povolených pobytů za účelem zaměstnání byla cizincům **nejčastěji udělena zaměstnanecká karta, a to v 26 683 případech** – nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (13 930 – meziroční nárůst o téměř 7,3 tisíc zaměstnaneckých karet!), Srbska (1 445) a Mongolska (1 428). Modrá karta byla udělena ve 205 případech – nejvíce státním příslušníkům Ruska (67), Ukrajiny (63) a Indie (14).

Druhým nejčastějším účelem povoleného dlouhodobého pobytu bylo **sloučení rodiny**, které v roce 2018 dosáhlo na ZÚ ČR podílu více než 5 % z celkového počtu kladně vyřízených povolení k dlouhodobému pobytu. Nejvíce povolených pobytů za tímto účelem bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (830), Vietnamu (362) a Ruska (101).

Z důvodu **studia** bylo uděleno 1 289 pobytů, tj. více než 4 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí) – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Ruska (185), Ukrajiny (148) a Singapuru (122).

Přes 1 % povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno **za účelem vědeckého výzkumu** - nejčastěji se týkalo státních příslušníků Indie (102), Ruska (34) a Spojených států amerických (26).

Z důvodu **vnitropodnikového převodu** bylo uděleno 79 povolení k dlouhodobému pobytu, tj. 0,3 % – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Číny (35), Korejské republiky (20) a Japonska (7).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2018

Účel	Počet udělených povolení	tj. %	% změna oproti 2017	Absolutní změna oproti 2017
Celkem	30 166	100,0	69,6	12 381
z toho dle účelu pobytu				
studium	1 289	4,3	-8,7	-123,0
zaměstnání – zaměstnanecká karta	26 683	88,5	78,4	11 726,0
zaměstnání – modrá karta	205	0,7	-10,5	-24,0
sloučení rodiny	1 540	5,1	68,7	627,0
vnitropodnikový převod*	79	0,3		
výzkum	370	1,2	35,0	96,0

Zdroj: IS CIS

*samostatně statisticky sledováno až od roku 2018

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR bylo v roce 2018 kladně vyřízeno, stejně jako v předchozích letech, **státním příslušníkům Ukrajiny**. Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Srbska**, následováni státními příslušníky **Mongolska**. V první desítce států zaznamenali nejvýraznější absolutní meziroční nárůst (o 7 608 osob) státní příslušníci Ukrajiny. Další vysoký absolutní (o 1 126 osob) a nejvyšší procentuální nárůst (o více než 326 %) byl zaznamenán u státních příslušníků Srbska. Vysoký absolutní (o 634 osob) a procentuální nárůst (o více než 116 %) byl zaznamenán u státních příslušníků Běloruska. Nárůst udělených povolení k dlouhodobému pobytu souvisí se zvýšeným zájmem zejména o zaměstnaneckou kartu.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	17 785	100,0	30 166	100,0	69,6	12 381
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2018 sestupně)						
Ukrajina	7 388	41,5	14 996	84,3	103,0	7 608
Srbsko	345	1,9	1 471	8,3	326,4	1 126
Mongolsko	1 113	6,3	1 434	8,1	28,8	321
Vietnam	1 277	7,2	1 366	7,7	7,0	89
Rusko	1 054	5,9	1 283	7,2	21,7	229
Bělorusko	545	3,1	1 179	6,6	116,3	634
Indie	587	3,3	888	5,0	51,3	301
Moldavsko	417	2,3	632	3,6	51,6	215
Nepál	376	2,1	620	3,5	64,9	244
Čína	505	2,8	607	3,4	20,2	102

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2018 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR), **převažovali muži s podílem necelých 71 %**. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s povoleným dlouhodobým pobytem byla **ve věku 20 až 34 let** – 17 235 osob, tj. více než 57 %. Většina z osob ve věku od 20 do 34 let povolení k dlouhodobému pobytu získala za účelem zaměstnání (přes 89 %), následoval účel studium (necelých 6 %) a sloučení rodiny (více než 3 %).

Negativně bylo v roce 2018 rozhodnuto necelých 10 % (tj. 3 262) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem modrá karta (zamítnuto 13,5 % žádostí) a vnitropodnikový převod (zamítnuto 13,2 % žádostí), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (zastaveno 1,3 % žádostí) a studium (8,3 % žádostí, zamítnuto 26 žádostí a zastaveno 90 řízení).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2018 na ZÚ ČR byly zamítány zejména z důvodu překážky řízení dle § 169 zákona o pobytu cizinců (11,4 %, tj. 204 žádostí), zastavení řízení na žádost cizince (10,7 %, tj. 192 žádostí), nesplnění požadavků (10,7 %, tj. 192 žádostí) a překážky řízení dle správního řádu (9,9 %, tj. 1 780 žádostí).

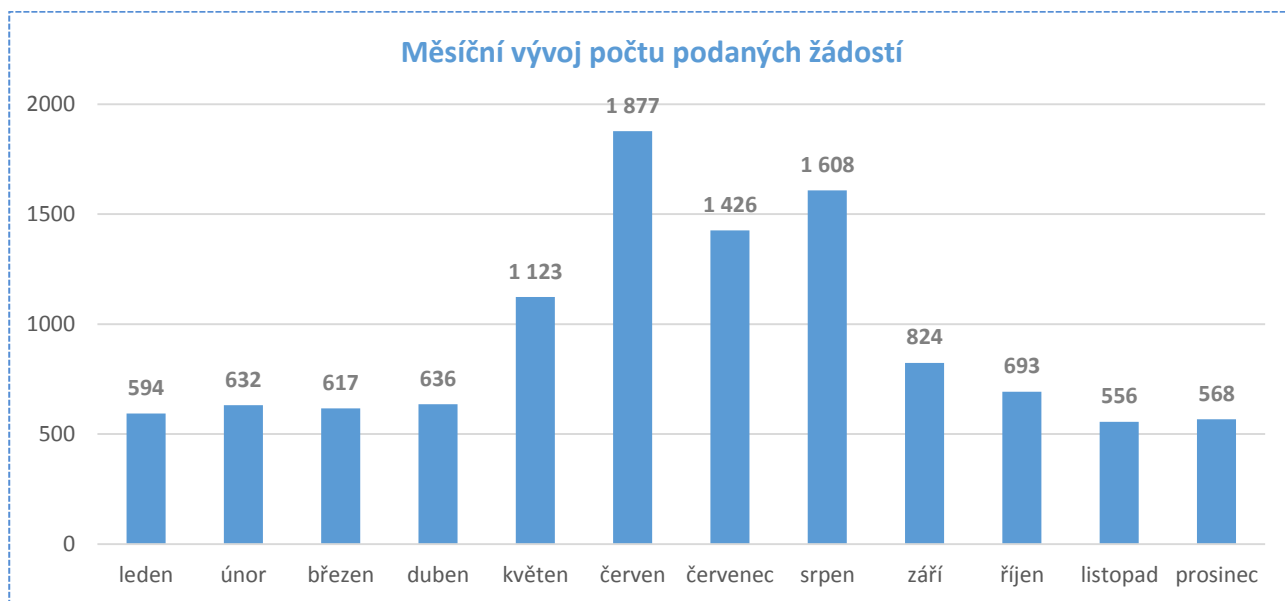
V.2.3 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR⁴⁰

V.2.3.1 Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území ČR

V roce 2018 podali státní příslušníci třetích zemí **na území ČR celkem 11 154 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu**. Ve srovnání s rokem 2017, kdy bylo podáno 10 841 žádostí, se jedná o nárůst o 2,9 %.

Vývoj počtu žádostí podaných v jednotlivých měsících roku 2018 téměř kopíruje vývoj v předchozím roce.

⁴⁰ Ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2014 došlo ke změně metodiky, která spočívá v rozdělení dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na vstupu** do ČR, tj. na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí a dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na území ČR**. **V této kapitole jsou proto zahrnuty pouze povolení k dlouhodobému pobytu** (včetně duálních povolení k pobytu - zaměstnanecké, zelené a modré karty), o která bylo požádáno **na území ČR**. Dle popsaného členění bylo nutné seřadit také údaje za rok 2013, čísla proto neodpovídají těm uvedeným ve stejné kapitole ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2013.

Zdroj: IS CIS

Co se týče státních příslušností, tak nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (2 640, tj. 23,7 %, -177), stejně jako v minulém roce, ovšem došlo k poklesu žádostí ve srovnání s minulým rokem. Složení v rámci TOP 10 nejčastěji podávaných žádostí je stejné, pouze se u některých státních příslušností promíchalo jejich pořadí. Druzí byli i nadále státní příslušníci **Ruska** (2 510, tj. 22,5 %, +420). Na třetí příčku se posunuli státní příslušníci **Kazachstánu** (742, tj. 6,7 %, +122). Následují státní příslušníci **Indie** (583, tj. 5,2 %, +85). Dále v TOP 10 figurují **Spojené státy americké**, **Vietnam (kde došlo k poklesu počtu žádostí o polovinu)**, **Korejská republika**, **Čína**, **Bělorusko** a na závěr se do TOP 10 dostali státní příslušníci **Mongolska**.

Počet žádostí na území ČR o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu – porovnání roku 2017/2018 (řazeno dle 2018)

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	10 841	100,0	11 154	100,0	2,9	313
z toho TOP 10						
Ukrajina	2 817	26,0	2 640	23,7	-6,3	-177
Rusko	2 090	19,3	2 510	22,5	20,1	420
Kazachstán	620	5,7	742	6,7	19,7	122
Indie	498	4,6	583	5,2	17,1	85
Spojené státy americké	483	4,5	498	4,5	3,1	15
Vietnam	967	8,9	411	3,7	-57,5	-556
Korejská republika	219	2,0	332	3,0	51,6	113
Čína	233	2,1	310	2,8	33,0	77
Bělorusko	291	2,7	295	2,6	1,4	4
Mongolsko	134	1,2	193	1,7	44,0	59

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2018 **sloučení rodiny**, tyto žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ukrajiny. Druhým v pořadí byl účel pobytu **zaměstnání, tj. zaměstnanecká nebo modrá karta**, o něj nejčastěji opět žádali občané Ukrajiny. Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **studium**, o který nejvíce žádostí podali státní příslušníci Ruska.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2018 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
sloučení rodiny	3 412	30,6
zaměstnání	3 026	27,1
studium	2 646	23,7
podnikání – OSVČ	320	2,9
podnikání – účast v PO	121	1,1
výzkum	48	0,4
jiné / ostatní	1 581	14,2
Celkem	11 154	100,0

Zdroj: IS CIS

Ministerstvo vnitra vyřizovalo rovněž žádosti o **souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na jinou pracovní pozici, které se rovněž podávají na území ČR. Těchto žádostí bylo podáno **10 618, více než dvojnásobek v porovnání s přechozím rokem (4 775)**. Žádosti nejčastěji podávali občané Ukrajiny (4 759, tj. 45 %), Vietnamu (1 148, tj. 11 %) a Ruska (809, tj. 8 %).

V.2.3.2 Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změnu účelu pobytu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2018 ze strany občanů třetích zemí podáno **32 496 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční **nárůst o 7,5 %**) a **2 357 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční **pokles o 24 %**).

Podané žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2018 **nejčastěji týkaly účelu pobytu zaměstnání** (zaměstnanecké karty nebo modré karty), kdy bylo podáno 11 731 žádostí, tj. 36 %. Důvodem je prodlužování pobytu cizinců, kteří do ČR přicházejí na základě migračních projektů a režimů (viz kapitola XII.2 Migrační projekty). Následovaly žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia** (10 043, tj. 31 %). Povolení k pobytu za tímto účelem se vydává na 1 rok (což odpovídá akademickému nebo školnímu roku, na který je cizinci vystavováno potvrzení o studiu sloužící jako doklad o účelu pobytu), takže ve srovnání s jinými účely pobytu, které mohou být prodlouženy až na 2 roky, je nutno povolení k pobytu za účelem studia častěji prodlužovat. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **sloučení rodiny** požádalo 5 122 cizinců (16 %). O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **podnikání** (který zahrnuje podnikání formou činnosti OSVČ a účasti v právnické osobě) požádalo 4 386 cizinců (13,5 %).

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** celkově nejčastěji podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (10 667, tj. 33 %), **Ruska** (6 517, tj. 20 %) a **Vietnamu** (2 737, tj. 8 %).

Podané žádosti o **změnu účelu pobytu** (vydání povolení k pobytu za jiným účelem) se nejčastěji týkaly změny na účel **studium** (868, tj. 37 %), účel **jiné/ostatní** (576, tj. 24 %), který v praxi zahrnuje především vzdělávací aktivity nespádající do definice studia podle zákona o pobytu cizinců a **podnikání** (493, tj. 21 %).

Přibližně třetinu všech žadatelů o změnu účelu pobytu tvořili státní příslušníci **Ruska** (765, tj. 32 %) a další třetinu státní příslušníci **Ukrajiny** (674, tj. 29 %). Třetí nejpočetnější skupinu žadatelů tvořili státní příslušníci **Kazachstánu** (310, tj. 13 %).

V.2.3.3 Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na území ČR

V roce 2018 vydalo MV **celkem 11 023 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území ČR**, tj. o 7 % rozhodnutí více než v předchozím roce.

Dlouhodobý pobyt byl v roce 2018 **udělen celkem v 10 106 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 13,2 %.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno za účelem **sloučení rodiny**, u něž tvořili dominantní skupinu občané Ukrajiny, dále pak účel **zaměstnání**, u něž tvořili nejpočetnější skupinu rovněž státní příslušníci Ukrajiny, a účel **studia**, který byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Ruska.

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2018 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
sloučení rodiny	3 228	31,9
studium	2 809	27,8
zaměstnání	2 443	24,2
jiné / ostatní	1 218	12,1
podnikání OSVČ	253	2,5
podnikání v právnické osobě	113	1,1
výzkum	42	0,4
Celkem	10 106	100,0

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (2 471, tj. 24,5 %), **Ruska** (2 218, tj. 21,9 %) a **Kazachstánu** (665, tj. 6,6 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státní příslušnosti v roce 2018

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	10 106	100,0
z toho TOP 10		
Ukrajina	2 471	24,5
Rusko	2 218	21,9
Kazachstán	665	6,6
Indie	521	5,2
Vietnam	459	4,5
Spojené státy americké	447	4,4
Bělorusko	296	2,9
Korejská republika	280	2,8
Čína	259	2,6
Mongolsko	201	2,0

Zdroj: IS CIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2018 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, byl vyrovnaný, činil **46 : 54**. S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20-35 let (5 447, tj. 54 %) a cizincům do 20 let (3 104, tj. 31 %). Zbývající skupina cizinců od 35 do 64 let tvořila 14 %, osoby nad 65 let pouze necelé 1 %.

Ministerstvo vnitra dále vydalo v **8 185** případech **souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici. Ve srovnání s rokem 2017 (3 153) se jedná o nárůst počtu těchto souhlasů o 160 %. Nejčastěji byl souhlas vydán občanům Ukrajiny (3 454, tj. 42 %), Vietnamu (841, tj. 10 %) a Ruska (702, tj. 9 %).

Negativně bylo v roce 2018 rozhodnuto 8,3 % (tj. 917) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na území ČR). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (43 % žádostí), sloučení rodiny (19,8 % žádostí), jiné/ostatní (15,6 %) a studia (12,3 %), naopak

nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (0,1 % žádostí), podnikání – účast v právnické osobě (2,9 % žádostí) a podnikání – OSVČ (6,1 %).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2018 na území ČR byly zamítány zejména z důvodu nesplnění požadavků (23 %, tj. 211 žádostí), zastavení řízení na žádost cizince (21,8 %, tj. 200 žádostí), zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zák. č. 326/1999 Sb. (18,3 %, tj. 168 žádostí) a zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (15,1 %, tj. 139 žádostí).

V.2.3.4 Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu

V roce 2018 Ministerstvo vnitra vydalo celkem **31 749 rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 2 854 rozhodnutí o změně účelu pobytu**. Z toho bylo 29 221 kladných rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 2 177 kladných rozhodnutí o změně účelu pobytu.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo za účelem pobytu **zaměstnání** (9 978, tj. 34 %), **studium** (8 995, tj. 31 %) a **sloučení rodiny** (4 675, tj. 16 %).

Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (9 552, tj. 33 %), **Ruska** (5 925, tj. 20 %) a **Vietnamu** (2 647, tj. 9 %).

V roce 2018 byla nejčastěji povolena **změna účelu pobytu** na **podnikání – OSVČ** (734, tj. 34 %), **studium** (582, tj. 27 %), a **jiné/ostatní** (418, tj. 19 %).

Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ukrajiny** (778, tj. 36 %), po nichž následovali státní příslušníci **Ruska** (641, tj. 29 %) a **Kazachstánu** (219, tj. 10 %).

Negativně bylo v roce 2018 rozhodnuto 7,9 % (tj. 2 528) žádostí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 23,7 % (tj. 677) žádostí o změnu účelu pobytu. V případě prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (28,3 % žádostí), podnikání – OSVČ (19,6 % žádostí), sloučení rodiny (19,2 %) a studia (15,3 %), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (0,2 % žádostí).

V případě změny účelu pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem podnikání – OSVČ (59,8 % žádostí), jiné/ostatní (12,5 % žádostí), sloučení rodiny (8,3 %) a studia (7,4 %).

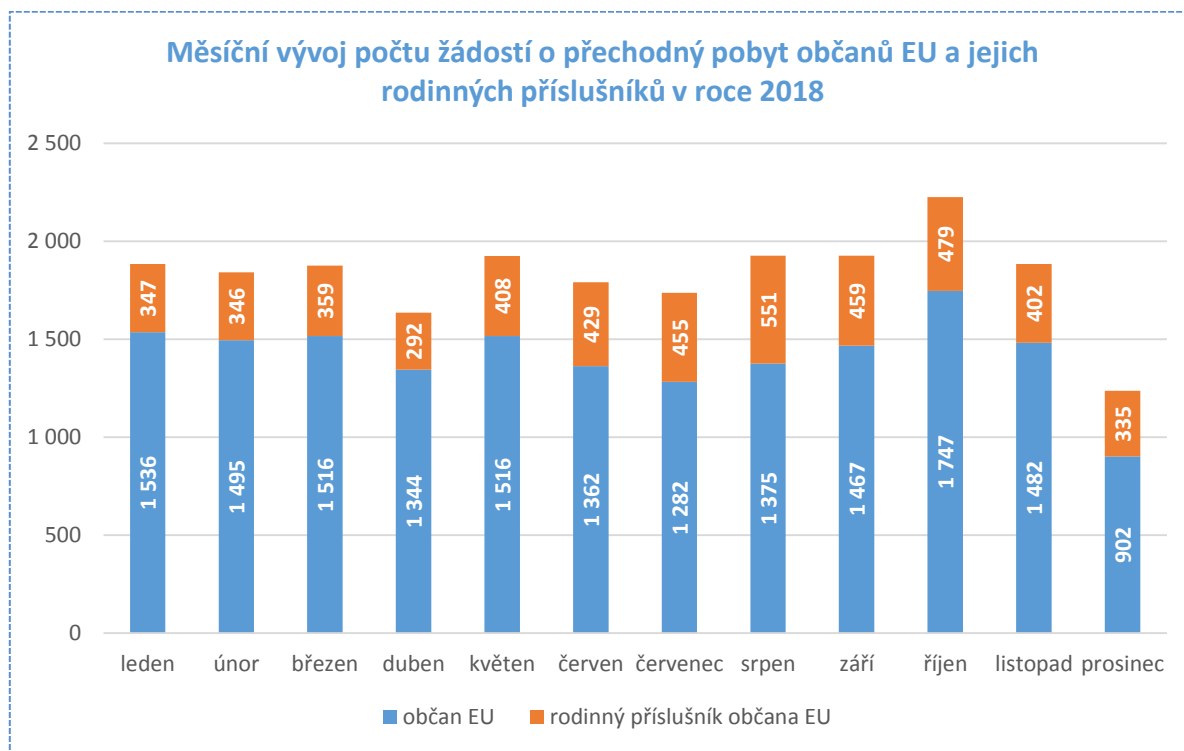
Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2018 na území ČR byly zamítány zejména z důvodu nesplnění požadavků (28 %, tj. 710 žádostí), zastavení řízení na bezpředmětnost (23,1 %, tj. 584 žádostí), zastavení řízení na žádost cizince (20,3 %, tj. 514 žádostí) a zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (10,9 %, tj. 277 žádostí).

Žádosti o změnu účelu pobytu podané v roce 2018 na území ČR byly zamítány zejména z důvodu nesplnění požadavků (31,6 %, tj. 214 žádostí), zastavení řízení na žádost cizince (19,9 %, tj. 135 žádostí) a zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (17,1 %, tj. 116 žádostí).

V.2.4 Přechodný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků

V.2.4.1 Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu

V roce 2018 požádalo **17 024 občanů EU** o vydání potvrzení o přechodném pobytu a **4 862 rodinných příslušníků občanů EU** o udělení povolení k přechodnému pobytu; celkem tak bylo zaevidováno 21 886 žádostí. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k nárůstu počtu žádostí o 8 %.

Zdroj: IS CIS

O vydání potvrzení o přechodném pobytu v roce 2018 obdobně jako v předchozích letech nejčastěji žádali občané Slovenska (37 % žádostí).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU – porovnání roků 2017/2018 (řazeno dle roku 2018)

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	16 071	100,0	17 024	100,0	5,9	953
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2018)						
Slovensko	6 331	39,4	6 342	37,3	0,2	11
Rumunsko	2 105	13,1	2 504	14,7	19,0	399
Bulharsko	1 861	11,6	2 110	12,4	13,4	249
Maďarsko	1 409	8,8	1 441	8,5	2,3	32
Polsko	825	5,1	987	5,8	19,6	162

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2018 státní příslušníci Ukrajiny (44 % žádostí).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU – porovnání roků 2017 – 2018 (řazeno dle roku 2018)

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	4 170	100,0	4 862	100,0	16,6	692
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2018)						
Ukrajina	1 627	39,0	2 124	43,7	30,5	497
Rusko	416	10,0	434	8,9	4,3	18
Spojené státy americké	252	6,0	279	5,7	10,7	27
Vietnam	191	4,6	273	5,6	57,8	100
Moldavsko	173	4,1	220	4,5	15,2	29

Zdroj: IS CIS

V.2.4.2 Rozhodnutí o potvrzení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2018 Ministerstvo vnitra vydalo celkem 17 427 rozhodnutí o přechodném pobytu občana EU a 4 650 rozhodnutí o přechodném pobytu rodinného příslušníka občana EU. Z toho bylo **vydáno 16 003 kladných potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 3 622 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.**

Negativně bylo v roce 2018 rozhodnuto 8,2 % (tj. 1 424) žádostí o přechodný pobyt občana EU a 22,1 % (tj. 677) žádostí o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU.

Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (5 942, 37 %), s výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska** (2 348, 15 %) a **Bulharska** (2 003, tj. 13 %).

Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu pro občany třetích zemí byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 410, tj. 39 %), **Ruska** (339, tj. 9 %) a **Spojených států amerických** (250, tj. 7 %).

Zatímco mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu převažovali muži (62 %), v případě občanů třetích zemí, kteří získali povolení k přechodnému pobytu, byla situace opačná a převažovaly ženy (61 %).

S ohledem na věkovou strukturu byly podíly jednotlivých věkových kategorií u občanů EU i jejich rodinných příslušníků obdobné.

Počty vydaných potvrzení o přechodném pobytu občana EU a povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU v roce 2017 dle věkové struktury

Věková skupina	Občané EU	tj. %	Rodinní příslušníci	tj. %
do 20 let	2 021	12,6	457	12,6
20 – 34 let	7 562	47,3	2 052	56,7
35 – 60 let	5 824	36,4	1 027	28,4
nad 60 let	596	3,7	86	2,4
Celkem	16 003	100,0	3 622	100,0

Zdroj: IS CIS

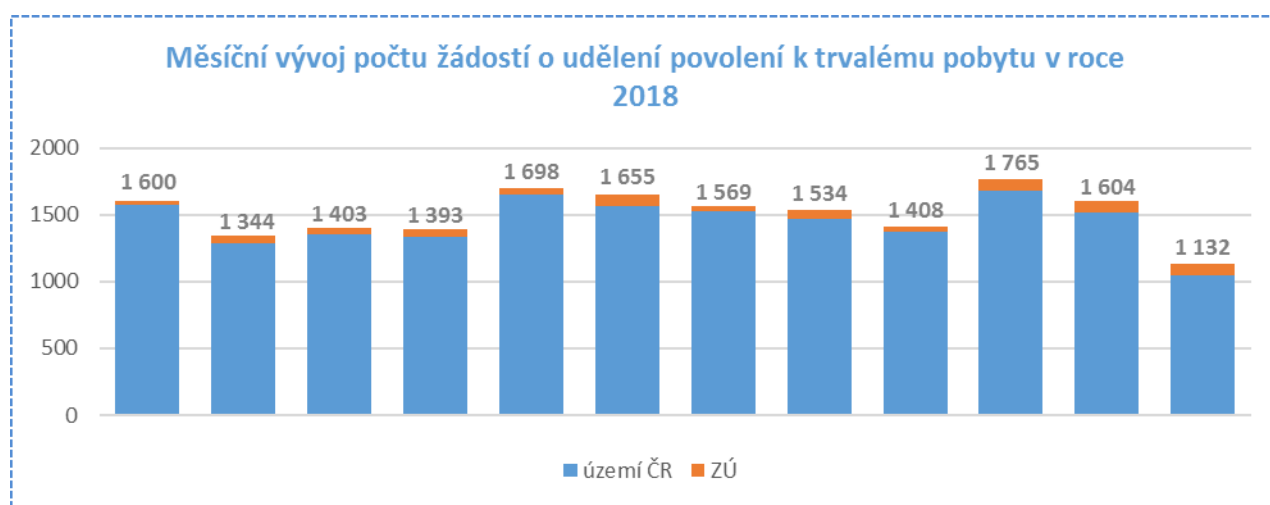
V.2.5 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

V.2.5.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2018 MV zaregistrovalo **18 105 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu**. V tomto roce, stejně jako v předchozích pěti letech, pokračoval trend poklesu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt klesl o 7 %.

Na zastupitelských úřadech bylo celkem podáno 725 žádostí o trvalý pobyt, tedy 4,0 % všech žádostí za rok. Ve srovnání s rokem 2017, se jedná o pokles o 0,3 %. Nejvíce žádostí na ZÚ bylo podáno v měsíci listopadu a červnu (90), naopak nejméně v lednu (27). Měsíčně je to v průměru 60 žádostí.

Celkový trend počtu podaných žádostí o trvalý pobyt byl v průběhu roku 2018 stabilní s maximem podaných žádostí v říjnu, kdy byl také zaznamenán jejich nejvyšší nárůst žádostí (druhý nejvyšší nárůst byl v květnu). Klesající trend lze již tradičně zaznamenat v prosinci. Průměrně bylo měsíčně podáno 1 509 žádostí, což je oproti loňskému roku pokles v průměru o 112 žádostí za měsíc.

Zdroj: IS CIS

V roce 2018 se snížil podíl cizinců ze třetích zemí na celkovém počtu podaných žádostí o trvalý pobyt. Státní příslušníci třetích zemí podali 61,5 % všech žádostí (11 131 žádostí), oproti roku 2017 se jedná o pokles, a to o 14,3 %. Naopak občané EU podali 38,5 % žádostí (tj. 6 974 žádostí), jedná se o nárůst o 8 % oproti roku 2017.

Počty žadatelů o udělení povolení k trvalému pobytu dle státních příslušností – porovnání 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	meziroční změna	
					v %	absolutní počet
Celkem	19 459	100,0	18 105	100,0	-7,0	-611
z toho top 10 (podle nejvyšší hodnoty v roce 2017)						
Ukrajina	5 488	28,2	4 192	23,2	-23,6	-1 296
Slovensko	4 017	20,6	4 183	23,1	4,1	166
Vietnam	3 019	15,5	2 528	14,0	-16,3	-491
Rusko	1 584	8,1	1 477	8,2	-6,8	-107
Rumunsko	501	2,6	625	3,5	24,8	124
Bulharsko	568	2,9	591	3,3	4,0	23
Polsko	355	1,8	322	1,8	-9,3	-33
Velká Británie	259	1,3	292	1,6	12,7	33
Kazachstán	238	1,2	228	1,3	-4,2	-10
Bělorusko	186	1,0	222	1,2	19,4	36
Celkem občané EU	6 465	33,2	6 974	38,5	8,0	518
Celkem občané třetích zemí	12 994	66,8	11 131	61,5	-14,3	-1,863

Zdroj: IS CIS

Státní příslušnosti žadatelů o udělení povolení k trvalému pobytu doznalo v roce 2018 jen malých změn. Nováčkem v žebříčku TOP 10 se za rok 2018 stalo Bělorusko, které z desátého místa odsunulo Spojené státy americké. Celkově bylo **nejvíce žádostí o trvalý pobyt podáno státními příslušníky Ukrajiny 4 192** (tj. 23,2 %), těsně následováni státními příslušníky **Slovenska**, kteří podali **4 183** žádostí (tj. 23,1 %). Třetí nejpočetnější skupinou žadatelů byli státní příslušníci **Vietnamu s 2 528** podanými žádostmi (tj. 14 %).

Téměř u poloviny deseti nejčastěji žádajících státních příslušníků byl zaznamenán meziroční pokles žádostí. **K nejvýraznějšímu snížení došlo u žadatelů z Ukrajiny (o 1 296 osob, tj. -23,6 %) a Vietnamu (o 491 osob, tj. -16,3 %).** Výraznější absolutní nárůst byl opět zaznamenán u žadatelů z **Rumunska (o 124 osob, tj. +24,8 %)** a výraznější procentuální nárůst u žadatelů z **Běloruska (o 36 osob, + 19,4 %), následovaných občany Velké Británie (o 33 osob, +12,7 %).**

V.2.5.2 Rozhodnutí ve věci povolení k trvalému pobytu

V roce 2018 MV v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 18 856 rozhodnutí⁴¹**. Stejně jako v předchozích třech letech se počet rozhodnutých žádostí meziročně snížil, a to o 7,8 %. **Kladně byla žádost o udělení trvalého pobytu rozhodnuta v 16 076 případech** (tj. 85,3 % všech rozhodnutí). Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **6 392** (tj. 39,8 %) **uděleno občanům EU a 9 684** (tj. 60,2 %) **občanům ze třetích zemí**. Meziročně se stejně jako předchozí rok podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí snížil, a to o 14,5 %, naopak počet kladných rozhodnutých žádostí občanů EU opět vzrostl, a to o 8,3 %.

Pořadí důvodů udělení povolení k trvalému pobytu zůstává dlouhodobě neměnné. Obdobně jako v předchozích obdobích i v roce 2017 byl **trvalý pobyt nejčastěji udělen na základě splnění podmínky nepřetržitého pobytu na území (69,4 %)**. Další důvody k udělení trvalého pobytu, včetně procentuálního zastoupení, jsou uvedeny v následující tabulce.

⁴¹ Počet rozhodnutí může být v daném roce vyšší než počet žádostí z toho důvodu, že se rozhodují i žádosti podané v předchozím roce.

Počty udělených povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2018

Důvod	v %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	69,4
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	19,1
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	7,5
dítě narozené na území	4,0
Celkem	100,0

Zdroj: IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo udělováno nejčastěji** státním příslušníkům **Slovenska (3 950, tj. 24,6 % ze všech povolení)**, kteří vystřídali na první příčce státní příslušníky Ukrajiny. Meziročně jejich počet vzrostl o 272 a jejich podíl na celkovém počtu udělených trvalých pobytů se oproti roku 2017 zvýšil o 7,4 %. Druhou neúspěšnější státní příslušností byli v roce 2018 státní příslušníci **Ukrajiny**, kterým bylo vydáno celkem **3 675 (tj. 22,9 %)** povolení k trvalému pobytu, tedy o 21,4 % (-1 002 povolení) méně než v předchozím roce. Na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Vietnamu**, kterým bylo povolení k trvalému pobytu uděleno ve **2 352 případech (tj. 14,6 %)**. Dále následovali podobně jako v minulých letech státní příslušníci **Ruska (1 302 povolení, tj. 8,1 %)** a **Rumunska (552 povolení, tj. 3,4 %)**, kteří se dostali před občany **Bulharska (517, tj. 3,2 %)**. Mezi deseti nejpočetnějšími státními příslušnostmi se dále umístili státní příslušníci **Polska (291 povolení, tj. 1,8 %)**, **Velké Británie (244 povolení, tj. 1,5 %)**, **Kazachstánu (182 povolení, tj. 1,1 %)** a **Běloruska (169 povolení, tj. 1,1 %)**.

V roce 2018 zůstal poměr zastoupení mužů a žen podobný jako v předešlých letech. Z celkového počtu 16 076 udělených povolení k trvalému pobytu jich **52,0 % získali muži a 48,0 % povolení k trvalému pobytu bylo uděleno ženám**.

Oproti minulému roku se zvýšil počet vydaných povolení pro cizince ve věkové kategorii **od 35 do 64 let**, kterým bylo v roce 2018 uděleno nejvíce povolení k trvalému pobytu a to celkem **6 431 povolení, tj. 40 %** (jedná se o nárůst o 11,9 procentních bodů). Tato věková skupina byla v roce 2017 na druhé příčce.

Další v pořadí se umístili cizinci ve věkové kategorii **do 19 let**, a to **5 540 povolení, tj. 34,5 %** (jedná se o meziroční pokles o 6,4 procentních bodů). Dále následovaly osoby ve věku **od 20 do 34 let** s celkovým počtem **3 723 udělených povolení, tj. 23,2 %** (pokles o 28,8 procentních bodů oproti minulému roku). Cizinci **starší 65 let** se na celkovém počtu vydaných povolení k trvalému pobytu podíleli **2,4 %** (jednalo se o 382 jedinců).

Celkem bylo v roce 2018 **vydáno 2 780 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 1 832 případech**, v dalších **948 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 14,7 %, což představuje pokles oproti minulému období o 1,1 %. Více jak třetina (37,2 %) negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky Ukrajiny, které s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Vietnamu s 11,5 % a státní příslušníci Ruska s 10 % negativních rozhodnutí.

V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Na základě § 170a zákona o pobytu cizinců, byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále jen „Komise“), která je specifická svým trojím postavením. Jednak je nadřízeným správním orgánem Ministerstva vnitra ve věcech, v nichž odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených zákonem o pobytu cizinců, dále je podřízeným orgánem ministra vnitra a v neposlední řadě je organizační součástí MV.

Jedná se o určitou modifikaci rozkladové komise, přičemž Komisi byla navíc svěřena pravomoc rozhodovat. Ve svém postavení je tedy Komise oproti rozkladové komisi nezávislá a samostatná, neboť jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech, přičemž většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny

v Ministerstvu vnitra. Zákon o pobytu cizinců dále stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na Ministerstvu vnitra nezávislí.

S ohledem na uvedenou legislativní změnu byl s účinností od 1. ledna 2011 v organizační struktuře Ministerstva vnitra zřízen odbor správní, jehož předmětem činnosti je zejména zajištění činnosti Komise.

V této souvislosti je nezbytné také poukázat na § 92b odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož o odvolání proti rozhodnutí podle § 53d a 53e rozhoduje rovněž Komise. Zde se jedná o případy, ve kterých správní orgán I. stupně azylantovi nebo osobě požívající doplňkové ochrany nepřizná anebo zruší právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v EU na území.

V roce 2011 působilo v Komisi 24 členů, kteří byli zařazeni v 8 senátech Komise. Vzhledem k neustále se zvyšujícímu objemu agendy, kterou bylo nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise, byl v průběhu let 2012 a 2018 počet členů Komise navýšen na stávajících 55 členů, kteří jsou zařazeni do 17 senátů Komise (někteří členové Komise nejsou v senátech zařazeni a mohou v případě potřeby zasedat ad hoc).

Již při svém vzniku převzala Komise značné množství nevyřízených správních spisů, u kterých marně uplynula lhůta pro jejich vyřízení v rámci vedeného odvolacího řízení. V kombinaci s nekvalitně provedenou delimitací, a to zejména na úseku personálního zabezpečení, kdy počty referentů převáděných na odbor správní byly několikanásobně nižší, než počet referentů, kteří danou agendu vyřizovali u právních předchůdců Komise, pak tato situace vedla k tomu, že nebyly již od samého počátku existence Komise dodržovány správní lhůty pro vyřízení podaných odvolání. Tyto negativní faktory se demonstrovaly v pokračující kumulaci nerozhodnutých správních spisů (zejména v letech 2011-2014).

S tímto dědictvím se sice Komise potýká do současné doby, a to zejména na úseku přezkumu dlouhodobých pobytů, nicméně situace je již daleko stabilizovanější. V současné době jsou v odvolacích lhůtách vyřizovány jak žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, odvolání na úseku přezkumu přechodných pobytů a trvalých pobytů, tak i návrhy na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně. K tomu výrazným způsobem přispělo i rozhodnutí vedení Ministerstva vnitra o personálním posílení odboru správního a dále přijetí celé řady manažerských a organizačních opatření ze strany vedení odboru správního.

Poslední kapitolou v rámci konsolidace zpracování a vyřízení správních rozhodnutí v zákonných lhůtách tedy zůstává oblast dlouhodobých pobytů, i zde však výrazným způsobem dochází ke konsolidaci až na úroveň garance dodržování zákonných lhůt, k čemuž by mělo dojít již ve druhém čtvrtletí roku 2019.

Rok 2018 tedy prokázal, že zřízení Komise s účinností k 1. lednu 2011 bylo jednoznačně pozitivním krokem ke stabilizaci a konsolidaci pobytových správních řízení v rámci vedených odvolacích řízení. Komise po svém zřízení potvrdila požadavek specializace a odbornosti jednotlivých členů, kolegiální charakter rozhodování (v tříčlenných senátech) a rovněž většinovou účast externích odborníků na rozhodování. Tím tak byly posíleny atributy nezávislosti a objektivnosti při rozhodování tvořící součást standardů procedurální spravedlnosti. Rozhodovací činnost Komise přispívá ke sjednocování rozhodovací praxe v rámci řízení vedených o žádostech cizinců o pobytová oprávnění, a to jak v oblasti dlouhodobých víz, tak v oblasti dlouhodobých, přechodných a trvalých pobytů.

S ohledem na vládou schvalované Režimy zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance (např. Ukrajina, Srbsko) došlo v roce 2018 k razantnímu nárůstu počtu žádostí o zaměstnanecké karty a bylo Komisi postoupeno o více než 1 000 odvolání proti rozhodnutí o neudělení zaměstnanecké karty než v předchozím roce).

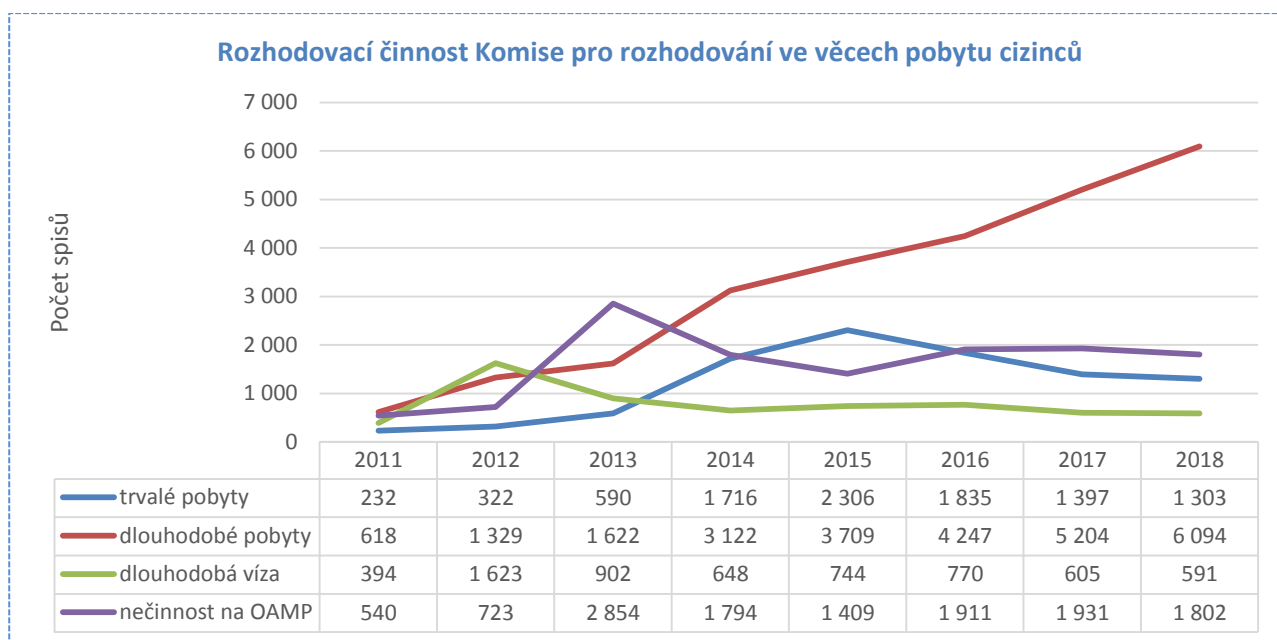
Odborem správním v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2018 bylo předáno do jednotlivých senátů Komise k rozhodnutí celkem 55 131 věcí, a to na úseku:

- trvalých pobytů – 9 675 věcí,
- dlouhodobých pobytů – 26 222 věcí,
- dlouhodobých víz – 6 270 věcí,

- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 12 964 věcí.

Předložené věci odborem správním k rozhodnutí do Komise byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty; výjimku tvoří některé věci, které byly do Komise předloženy odborem správním v prosinci 2018 s tím, že uvedené věci budou rozhodnuty senáty Komise začátkem roku 2019.

Zvýšená produktivita práce v roce 2018 odboru správního v oblasti zpracování spisů se projevila i v procesu rozhodovacího řízení Komise, kdy jednotlivé senáty Komise rozhodly celkem 9 790 věcí. V porovnání s rokem 2017 bylo v senátech Komise rozhodnuto o 653 věcí více (již v roce 2017 bylo v senátech Komise rozhodnuto o 374 věcí více než v roce 2016).

Zdroj: MV

V roce 2018 bylo proti rozhodnutím Komise podáno celkově 694 žalob. Z údajů za rok 2018 je zřejmé, že se výrazně projevuje velmi vysoká kvalita rozhodování Komise, což zcela jednoznačně prokazuje úspěšnost v řízení před správními soudy, kdy žaloba podaná proti rozhodnutí Komise byla zamítnuta v 85,9 % případů. Při porovnání kvality vydaných rozhodnutí Komise a jejich právních předchůdců v řízení před správními soudy tak došlo k velmi razantnímu zlepšení.

Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v roce 2018 výše 1 712 263,20 Kč.

Největší objem práce v rámci činnosti Komise představuje rozhodování o odvoláních a rozhodování o novém posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, v menší míře pak rozhodování o dozorčích prostředcích, mimořádných opravných prostředcích a procesních prostředcích. Na úseku dlouhodobých a přechodných pobytů rozhodla Komise v roce 2018 podle § 90 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), tj. rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušila a věc vrátila k novému projednání, v 38,9 % případů, na úseku trvalých pobytů v 39,6 % případů, na úseku dlouhodobých víz udělila vízum v 9,8 % případů a v neposlední řadě vyhověla v 43 % případů návrhu na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně. V případě, že je návrh na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně podán přímo Komisi, je o něm rozhodnuto v souladu s § 71 odst. 3 správního řádu, tj. ve lhůtě do 30 dnů. V případech, kdy je takový návrh podán přímo správnímu orgánu I. stupně, je o něm rozhodováno ve lhůtě do 30 dnů od jeho postoupení.

V.2.7 Soudní přezkum cizineckých kauz

Zůstává i nadále zachováno dělení zástupčí činnosti v řízeních podle zákona o pobytu cizinců mezi OAMP a správní odbor, resp. Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců.

Stejně jako v předchozích letech 2011 až 2017 byla z celkového zaznamenaného počtu OAMP došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě v roce 2018 převažující součástí agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně - OAMP. V podstatě pouze jenom malá část mimořádných opravných prostředků směřujících k soudu připadalo na ostatní opravné prostředky, např. na žaloby týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění nebo žalob na nezákonný zásah, viz tabulka níže. Je možno konstatovat, že se zejména v žalobách na nečinnost projevily důsledky poslední novely zákona o pobytu cizinců z roku 2017 (zejména novelizace § 169d odst. 3 - osobní podání žádosti, kde se velká část naší agendy přesunula na MZV a zastupitelské úřady) a opatření vlády dočasně pozastavit příjem žádostí o zaměstnaneckou kartu zájemců z Vietnamu, kdy došlo ke snížení nápadu těchto žalob (asi o 1/3) oproti roku 2017.

Přezkum cizineckých kauz v roce 2018 ⁴²

Opravné prostředky podané ke správním soudům	Počet
Cizinecké žaloby	121
z toho na nečinnost OAMP	100
Cizinecké kasační stížnosti	6
z toho na nečinnost OAMP	samostatně neevidováno

Zdroj: MV

V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR

Ke dni 31. 12. 2018 bylo na území ČR evidováno k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) celkem 566 931 cizinců⁴³, což je o 40 120 osob více než na konci roku 2017. Počet cizinců meziročně vzrostl o 7,6 %, to je od roku 2008 (kdy následně došlo k ekonomické krizi) vůbec nejvyšší procentuální meziroční nárůst.

Na konci roku 2018 **cizinci tvořili zhruba 5,3 % populace ČR⁴⁴**, to je o 0,4 procentní body více než v roce 2017.

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2008 – 2018)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet cizinců	436 301	433 305	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931
meziroční změna v %	11,3	-0,7	-1,8	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1	7,6

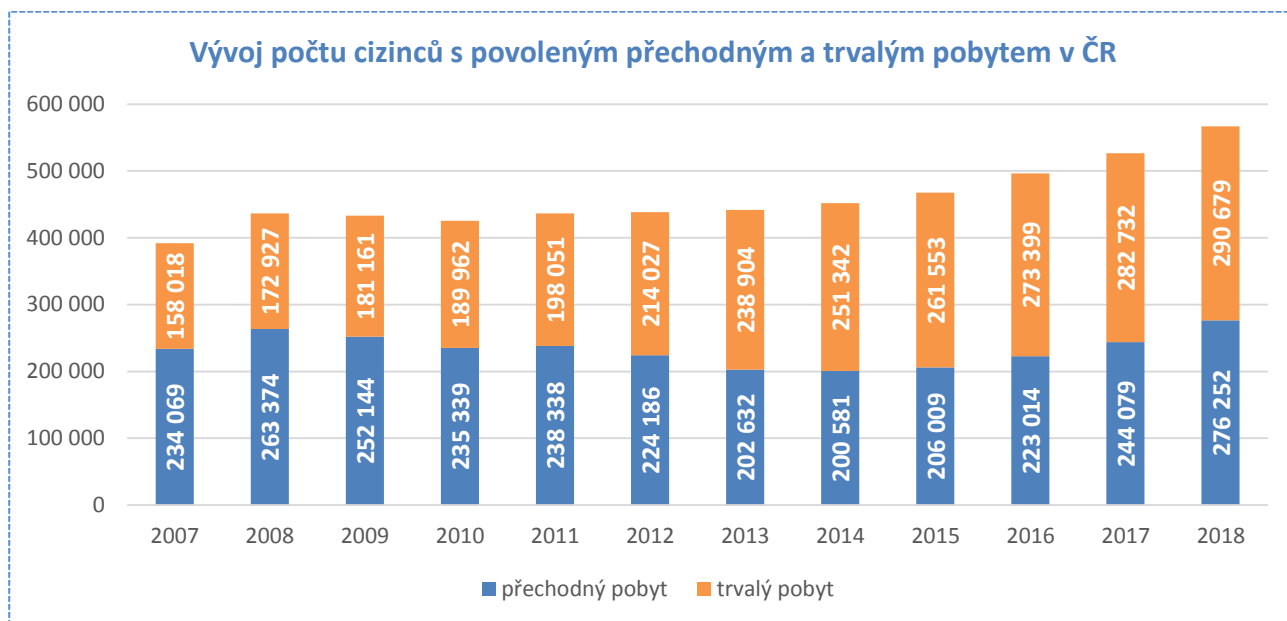
Zdroj: IS CIS

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR jich na konci roku 2018 pobývalo 51,3 % na území trvale (290 679 cizinců s povolením k trvalému pobytu) **a 48,7 % přechodně⁴⁵** (276 252 cizinců).

⁴² Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá MV, resp. OAMP k dispozici.

⁴³ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu na území EU, statisticky podchyceni nejsou.

⁴⁴ ČR měla k 31. prosinci 2018 10 649 800 obyvatel.

Zdroj: IS CIS

V posledních letech vzrůstá tempo nárůstu počtu cizinců, kteří na území ČR pobývají přechodně. Zatímco v roce 2015 byl meziroční nárůst u přechodného pobytu necelá 3 % a v následujících dvou letech to bylo kolem 9 %, v roce 2018 se jedná o meziroční nárůst o 13,2 %. **Nárůst počtu cizinců v kategorii přechodného pobytu se týká především cizinců ze třetích zemí.** Celkový nárůst přechodného pobytu tvořil 32 173 osob, z čehož 24 191 připadá na cizince ze třetích zemí (tj. 75,2 %).

Kategorie trvalého pobytu zaznamenává v posledních letech opačnou tendenci. Meziroční nárůst u trvalých pobytů tvořil 2,8 % (7 947).

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu – porovnání 2017/2018

Rok (stav k 31.12.)		2017		2018		Meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Všichni cizinci	CELKEM	526 811	100,0	566 931	100,0	40 120	100,0
	z toho trvale	282 732	53,7	290 679	51,3	7 947	2,8
	z toho přechodně	244 079	46,3	276 252	48,7	32 173	13,2
Občané EU	CELKEM	220 677	41,9	232 493	41,0	11 816	5,4
	z toho trvale	83 482	37,8	87 316	37,6	3 834	4,6
	z toho přechodně	137 195	62,2	145 177	62,4	7 982	5,8
Občané třetích zemí	CELKEM	306 134	58,1	334 438	59,0	28 304	9,2
	z toho trvale	199 250	65,1	203 363	60,8	4 113	2,1
	z toho přechodně	106 884	34,9	131 075	39,2	24 191	22,6

Zdroj: IS CIS

V rámci rozlišení kategorií na občany EU a kategorii cizinců ze zemí mimo EU (tedy cizinci z tzv. třetích zemí) je zřejmé, že početně významnější kategorií jsou občané třetích zemí. Ti na konci roku 2018 představovali 59 % cizinců pobývajících v ČR, což bylo 334 438. Jejich počet se meziročně zvýšil o 9,2 % což je o 2,7 procentních bodů vyšší meziroční nárůst než v předchozím roce (v roce 2017 jejich počty vzrostly o 6,5 %).

⁴⁵ Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, potvrzením o přechodném pobytu občana EU či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Na konci roku 2018 bylo evidováno celkem 232 493 občanů EU a jejich meziroční nárůst tvořil 5,4 %, což je stejné tempo nárůstu jako v předchozím roce (v roce 2017 tvořil nárůst 5,5 %). Občané EU pobývající na území ČR v rámci přechodného pobytu tvořili 62,4 % z celkového počtu občanů EU. U občanů třetích zemí je situace opačná – v rámci trvalého pobytu jich na území ČR pobývalo 60,8 %. Stále tedy platí, že **cizinci ze států EU v ČR pobývají spíše přechodně, zatímco většina občanů třetích zemí v ČR pobývá trvale**, ale v posledním roce došlo u cizinců ze třetích zemí k výraznějšímu nárůstu v kategorii přechodného pobytu.

Zastoupení cizinců pobývajících v ČR dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné. V rámci deseti nejčastěji zastoupených státních příslušností došlo jen k posunu Polska na čtvrté místo před Německo. Jinak je pořadí stejné jako v předchozím roce.

Přes polovinu cizinců (54,6 %) s povoleným pobytem na území ČR tvořili ke konci roku 2018 státní příslušníci některé z těchto 3 zemí: Ukrajiny (131 709), Slovenska (116 817) a Vietnamu (61 143). Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem.

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu (k 31. 12. 2018)

Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				trvale	tj. %	přechodně	tj. %
Cizinci celkem	566 931	100,0	7,6	290 679	51,3	276 252	48,7
z toho nejvíce státních příslušníků:							
Ukrajina	131 709	23,2	12,1	84 996	29,2	46 713	16,9
Slovensko	116 817	20,6	4,5	50 229	17,3	66 588	24,1
Vietnam	61 143	10,8	2,2	51 405	17,7	9 738	3,5
Rusko	38 223	6,7	3,8	21 635	7,4	16 588	6,0
Polsko	21 279	3,8	3,0	10 815	3,7	10 464	3,8
Německo	21 267	3,8	0,0	4 486	1,5	16 781	6,1
Bulharsko	15 593	2,8	13,0	5 271	1,8	10 322	3,7
Rumunsko	14 684	2,6	16,9	3 729	1,3	10 955	4,0
Spojené státy americké	9 510	1,7	-0,5	3 426	1,2	6 084	2,2
Mongolsko	9 081	1,6	14,9	5 167	1,8	3 914	1,4
občané EU	232 493	41,0	5,4	87 316	37,6	145 177	62,4
občané třetích zemí	334 438	59,0	9,2	203 363	60,8	131 075	39,2

Zdroj: IS CIS

V rámci 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností byl v roce 2018 vykázan nejvyšší procentuální nárůst u státních příslušníků Rumunska (14 684, tj. +16,9 %, tj. +2 122), Mongolska (9 081, tj. +14,9 %, tj. +1 181) a Bulharska (15 593, tj. +13, tj. +1 798). Nicméně **v absolutních počtech se jedná o nejvyšší nárůsty u státních příslušníků Ukrajiny (+14 229) a Slovenska (+5 013).**

Pokud se neomezíme pouze na nárůsty počtu cizinců v rámci 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností, je třeba zmínit další procentuálně významné meziroční nárůsty. Např. u občanů **Nepálu**, nyní s počtem 1 266 osob, byl zaznamenán nárůst o 67,9 % (tj. +512). Většina jich zde pobývá na účel zaměstnání (1 019, tj. 80,5 %). U občanů Nepálu byl výrazný nárůst evidován již v roce 2017 (+89 %). U občanů **Bangladéše**, nyní s počtem 667 osob, došlo k nárůstu o 47,9 % (tj. +216), rovněž zde většina pobývá za účelem zaměstnání (445, tj. 66,7 %) a studia (90, tj. 13,5 %) a pokračuje tak nárůst rovněž zaznamenaný již v předchozím roce. Podobně u občanů **Filipín**, nyní s počtem 1 512 osob, došlo k nárůstu o 42,8 % (tj. 453 osob). Z nich většina (1 056, tj. 69,8 %) zde pobývá za účelem zaměstnání a za účelem sloučení rodiny (343, tj. 22,7%).

Nárůst přesahující 30 % u početně významnějších skupin cizinců byl dále zaznamenán u státních příslušníků **Srbska**, nyní s počtem 4 383 (+1 203, tj. 37,8 %). Většina zde pobývá za účelem zaměstnání (1 081, tj. 41,1%), dále za účelem sloučení rodiny (1 178, tj. 26,9 %). U občanů **Íránu** s počtem 763 osob, byl zaznamenán nárůst o 35,5 % (tj. +200 osob), většina zde pobývá za účelem studia (308, tj. 40,4 %). U občanů **Kyrgyzstánu**, nyní s počtem 1 025 osob byl zaznamenán nárůst o 31,7 % (tj. +247). U občanů

Gruzie, nyní s počtem 1 162 osob byl zaznamenán nárůst o 31,4 % (tj. +278). U obou těchto státních příslušností se ve většině případů jedná o pobyt za účelem zaměstnání (Kyrgyzstán: 342, tj. 33,4 %; Gruzie: 416, tj. 35,8 %).

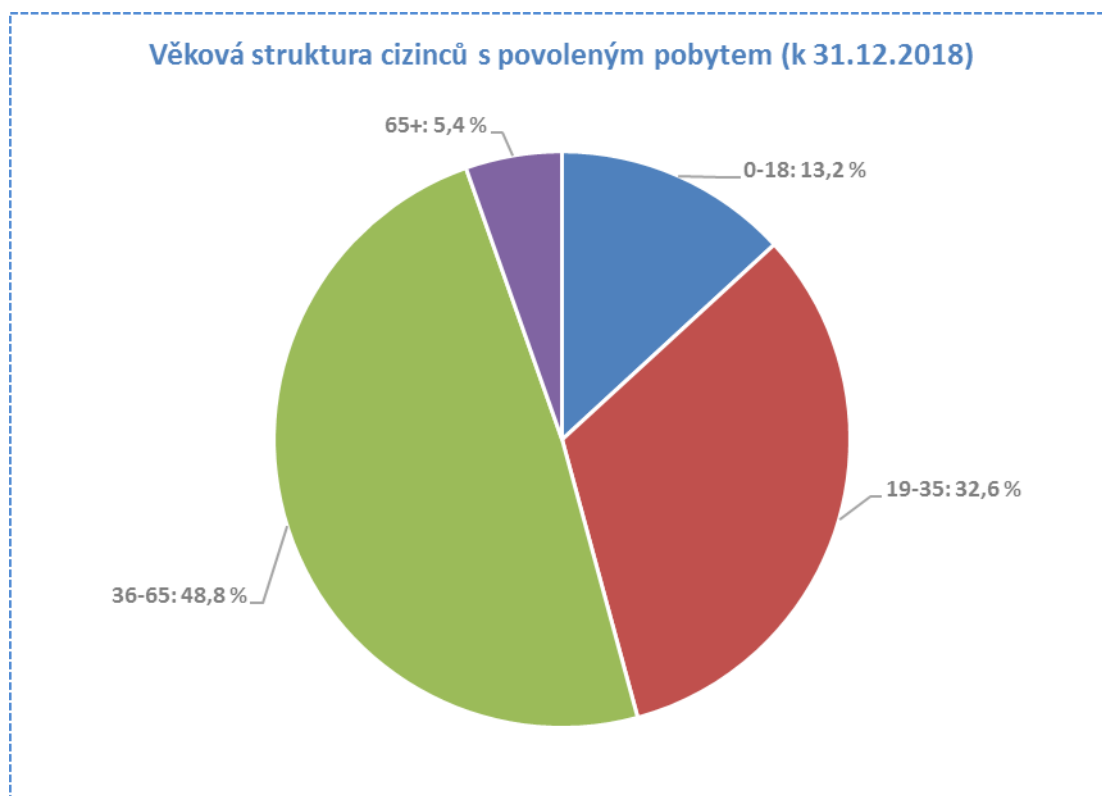
Mezi cizinci s povoleným pobytem na území ČR v roce 2018 nadále **převažovali muži** (322 163 mužů, tj. 56,8 %). Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,8 %. U přechodných pobytů měli muži větší zastoupení, a to 61,1 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasný a zejména ekonomicky motivovaný.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle pohlaví – stav k 31. 12. 2018

Pohlaví	cizinci celkem	z toho			
		muži	tj. %	ženy	tj. %
Celkem povolený pobyt	566 931	322 163	56,8	244 768	43,2
z toho: trvale	290 679	153 430	52,8	137 249	47,2
přechodně	276 252	168 733	61,1	107 519	38,9

Zdroj: IS CIS

Výše uvedeným odlišnostem spojeným s pracovní podmíněností pobytu odpovídá i věková struktura cizinců. K 31. prosinci 2018 mezi cizinci s povoleným pobytem na území ČR **jednoznačně dominovaly osoby v ekonomicky aktivním věku – cizinci ve věku 19-65 let** s počtem 461 565 osob **představovali 81,4 % z celkového počtu cizinců**. Osob mladších 18 let s povoleným pobytem na území bylo na konci roku 2018 evidováno 74 654, což představuje 13,2 %.

Zdroj: IS CIS

S ohledem na místo pobytu cizinců nadále přetrvává jejich značně nerovnoměrné prostorové rozložení v rámci jednotlivých regionů ČR. **Nejvíce cizinců** mělo k 31. prosinci 2018 **nadále registrovaný pobyt na území hlavního města Prahy (36,5 %)** a Středočeského kraje (13,5 %). Naopak nejméně cizinců s povoleným pobytem na území bylo hlášeno ve Zlínském kraji (1,8 %) a v kraji Vysočina (1,9 %).

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých krajích dle kategorie pobytu – stav k 31. 12. 2018

Druh pobytu	Celkem s povoleným pobytem	tj. %	z toho					
			trvale	tj. %	tj. %	přechodně	tj. %	tj. %
Celkem s povoleným pobytem v ČR	566 931	100,0	290 679	100,0		276 252	100,0	
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	21 265	3,8	10 944	3,8	51,5	10 321	3,7	48,5
Jihomoravský	50 648	8,9	24 388	8,4	48,2	26 260	9,5	51,8
Karlovarský	20 689	3,6	13 113	4,5	63,4	7 576	2,7	36,6
Královéhradecký	16 747	3,0	8 845	3,0	52,8	7 902	2,9	47,2
Liberecký	21 417	3,8	12 313	4,2	57,5	9 104	3,3	42,5
Moravskoslezský	28 103	5,0	14 481	5,0	51,5	13 622	4,9	48,5
Olomoucký	12 341	2,2	6 793	2,3	55,0	5 548	2,0	45,0
Pardubický	17 642	3,1	6 963	2,4	39,5	10 679	3,9	60,5
Plzeňský	35 462	6,3	17 380	6,0	49,0	18 082	6,5	51,0
Praha	206 656	36,5	101 853	35,0	49,3	104 803	37,9	50,7
Středočeský	76 653	13,5	43 226	14,9	56,4	33 427	12,1	43,6
Ústecký	37 393	6,6	19 403	6,7	51,9	17 990	6,5	48,1
Vysočina	10 692	1,9	5 435	1,9	50,8	5 257	1,9	49,2
Zlínský	10 285	1,8	5 348	1,8	52,0	4 937	1,8	48,0
neuveдено	938	0,2	194	0,1	20,7	744	0,3	79,3

Zdroj: IS CIS

Různou míru prostorové koncentrace vykazují rovněž jednotlivé státní příslušnosti cizinců. **V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hl. m. Prahy soustřeďují zejména občané Spojených států amerických (69,2 % z jejich celkového počtu osob s povoleným pobytem) a Ruska (62,8 %).** Na druhou stranu u státních příslušníků Mongolska či Vietnamu je patrné vyrovnanější rozložení v krajích (viz následující tabulka).

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR a kraje s nejpočetnějším zastoupením – stav k 31. 12. 2018

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	131 709	Praha	51 118	38,8	Německo	21 267	Ústecký	7 549	35,5
		Středočeský	21 370	16,2			Praha	4 047	19,0
		Jihomoravský	11 777	8,9			Karlovarský	2 596	12,2
Slovensko	116 817	Praha	31 594	27,0	Bulharsko	15 593	Praha	4 782	30,7
		Středočeský	21 055	18,0			Středočeský	2 535	16,3
		Jihomoravský	12 887	11,0			Plzeňský	2 417	15,5
Vietnam	61 143	Praha	13 047	21,3	Rumunsko	14 684	Praha	4 177	28,4
		Ústecký	7 981	13,1			Plzeňský	2 276	15,5
		Karlovarský	6 591	10,8			Středočeský	1 910	13,0
Rusko	38 223	Praha	23 993	62,8	Spojené státy americké	9 510	Praha	6 584	69,2
		Středočeský	4 542	11,9			Středočeský	696	7,3
		Jihomoravský	2 494	6,5			Jihomoravský	647	6,8
Polsko	21 279	Moravskoslezský	5 551	26,1	Mongolsko	9 081	Liberecký	1 716	18,9
		Praha	3 506	16,5			Středočeský	1 072	11,8
		Středočeský	2 946	13,8			Ústecký	1 021	11,2

Zdroj: IS CIS

V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČR

V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR

Ke dni 31. prosince 2018 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) **evidováno v postavení zaměstnanců celkem 568 676 zahraničních pracovníků, což je o 20,4 % více než v roce 2017 (tehdy 472 354 zahraničních pracovníků)**. Celkem 366 624 zahraničních pracovníků (tj. 64,5 %) pocházelo z členských států EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska (dále jen „EU/EHP a Švýcarska“), včetně jejich rodinných příslušníků, nejčastěji občané **Slovenska** (191 818 informačních karet), dále **Polska** (44 896 informačních karet), **Rumunska** (44 099 informačních karet) a **Bulharska** (34 543 informačních karet). Celkem 202 052 zahraničních pracovníků tvořili občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinci ze třetích zemí (tj. 35,5 %), nejčastěji občané **Ukrajiny** (71 387 informačních karet⁴⁶ +49 699 pracovních oprávnění⁴⁷), **Ruska** (11 775 informačních karet + 2 822 pracovních oprávnění) a **Vietnamu** (9 876 informačních karet + 2 682 pracovních oprávnění).

Z hlediska územního členění je **nejvyšší počet zahraničních pracovníků** v postavení zaměstnanců dlouhodobě evidován v **hl. m. městě Praze (191 494)**, následované Středočeským (92 120), Jihomoravským (59 145) a Plzeňským krajem (54 442).

Většinu zahraničních pracovníků v roce 2018 tvořili zahraniční pracovníci s volným přístupem na trh práce. Z celkového počtu 568 676 zahraničních pracovníků evidence vykazala **366 624 informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 124 674 (tj. 21,9 %⁴⁸) informačních karet cizinců ze třetích zemí.** Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují **na základě pracovního oprávnění**, bylo k 31. prosince 2018 z jejich celkového počtu **77 378 (tj. 13,6 %⁴⁹)** evidováno 45 293 držitelů zaměstnaneckých karet⁵⁰, 31 495 držitelů povolení k zaměstnání a 590 držitelů modrých karet.

Zahraníční zaměstnanost v ČR v roce 2018 – stav k 31. 12. 2018

Stav ke dni 31. prosince 2018		Občané členských států EU/EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných přísl.	Cizinci ze třetích zemí
Vstup na trh práce na základě pracovního povolení	Zaměstnanecká karta	x	45 293
	Povolení k zaměstnání	x	31 495
	Modrá karta	x	590
	Celkem	x	77 378
Volný vstup na trh práce		366 624	124 674
Celkem		366 624	202 052
		568 676	

Zdroj: MPSV

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím Úřadu práce, **bylo ke dni 31. prosince 2018 evidováno celkem 2 102**, z toho **1 028** agentur práce bylo oprávněno k agenturnímu zaměstnávání, tj. zprostředkování zaměstnání podle

⁴⁶ Zahnuje pracovníky z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

⁴⁷ Zahnuje povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty popř. karty vnitropodnikově převedených zaměstnanců.

⁴⁸ Podíl informačních karet cizinců ze třetích zemí v roce 2017 byl 21,5 %.

⁴⁹ V roce 2017 podíl zahraničních pracovníků, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního oprávnění, byl 8,53 %.

⁵⁰ Jedná se pouze o zaměstnanecké karty vedené v centrální evidenci MPSV.

ust. § 14 odst. 1 písm. b)⁵¹ zákona o zaměstnanosti a **1 661** agentur práce bylo oprávněno ke zprostředkování zaměstnání dle ust. § 14 odst. 1 písm. a)⁵² a c)⁵³ zákona o zaměstnanosti.

Při přidělování cizinců k uživateli musí agentury práce nadále dbát zejména nařízení vlády č. 64/2009 Sb., o stanovení druhu prací, které agentura práce nemůže formou dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele zprostředkovávat. Jedná se o takové druhy prací, k jejichž výkonu postačuje nižší stupeň vzdělání než střední vzdělání s maturitní zkouškou, a prací, které nejsou uvedeny v příloze k tomuto nařízení.

V roce 2018 bylo evidováno celkem **161 582 cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce, kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele**. Z tohoto počtu bylo 100 631 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a 60 951 cizinců ze třetích zemí.

Přehled cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce (kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele) ke dni 31. 12. 2018 ve srovnání s rokem 2017

Rok	Občané EU	Cizinci ze třetích zemí*
2017	107 677	35 510
2018	100 631	60 951

Zdroj: MPSV

*Všichni cizinci ze třetích zemí (s volným přístupem na trh práce, pracovním oprávněním, tzn. povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou).

V.4.1.1 Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

MV vydává v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání závazná stanoviska v souladu s § 60a zákona o zaměstnanosti na základě žádostí Generálního ředitelství Úřadu práce ČR. MV při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. Ministerstvo vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb. Zaměřuje se na ověření existence žádajících právnických a fyzických osob v místě jejich sídla a pracoviště a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob.

V roce 2018 zpracoval odbor bezpečnostní politiky MV 968 žádostí, z toho bylo 43 žádostí podáno fyzickými osobami a 925 šetření se týkalo osob právnických.

Po posouzení informací získaných v součinnosti s Policií ČR a zpravodajskými službami bylo vydáno 157 stanovisek nesouhlasných a 811 souhlasných stanovisek. Odvolání bylo posouzeno celkem 3.

V.4.1.2 Služba EURES

Evropské služby zaměstnanosti (EUROpean Employment Services), založené v roce 1993, jsou sítí spolupráce mezi Evropskou komisí a veřejnými službami zaměstnanosti členských států EU/EHP a Švýcarska a dalšími partnerskými organizacemi. Cílem sítě je ulehčit volný pohyb pracovních sil v rámci všech členských zemí EU/EHP a prostřednictvím bilaterálních smluv také Švýcarska. ČR se připojila k síti EURES v roce 2004, tj. po vstupu země do EU.

EURES je jedním z hlavních nástrojů EU pro bezproblémové fungování evropského pracovního trhu. **Síť EURES tvoří přes 1000 EURES poradců**, kteří jsou vyškoleni v rámci národních i evropských školení. Poradci

⁵¹ zprostředkováním zaměstnání se rozumí zaměstnávání fyzických osob za účelem výkonu jejich práce pro uživatele, kterým se rozumí jiná právnická nebo fyzická osoba, která práci přiděluje a dohlíží na její provedení

⁵² Zprostředkováním zaměstnání se rozumí vyhledání zaměstnání pro fyzickou osobu, která se o práci uchází, a vyhledání zaměstnanců pro zaměstnavatele, který hledá nové pracovní síly,

⁵³ Zprostředkováním zaměstnání se rozumí poradenská a informační činnost v oblasti pracovních příležitostí.

poskytují informační a poradenské služby svým klientům po celé Evropě. **V současnosti EURES ČR intenzivně spolupracuje i s českými zaměstnavateli, kteří nemohou najít vhodné kandidáty na tuzemském pracovním trhu.** EURES poradci čím dál častěji poskytují informace českým občanům, kteří zvažují návrat ze zahraničí zpět do ČR.

Síť EURES disponuje databází volných pracovních míst ze zemí EU/EHP a Švýcarska, **informacemi o životních a pracovních podmínkách, sociálním a zdravotním zabezpečení v evropských zemích, dále informacemi o situacích na jednotlivých trzích práce a registračních procedurách.** V roce 2018 se na EURES poradce obrátilo mnoho klientů, zejména uchazečů a zájemců o zaměstnání. Nejvíce zájemců o zaměstnání v zahraničí se zajímalo o vyhledání volného pracovního místa a proceduru s tím spojenou. Další **velkou skupinu dotazů tvoří oblast sociálního zabezpečení a oblast daní.** Dále pak klienti požadují všeobecné informace o službách EURES. Významně také přibýlo dotazů týkajících se vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z EU tzv. brexitu.

Poradenství je poskytováno na krajských pobočkách ÚP ČR a vybraných kontaktních pracovištích ÚP ČR ve 14 regionech a také v průběhu akcí, kterých se zástupci sítě EURES účastní. **Mezi tradiční akce patří každoročně regionální burzy práce, veletrhy pracovních příležitostí, odborné semináře, workshopy, odborné přednášky, poradenské dny, prezentace, školení atd.** Akce jsou organizovány buď přímo sítí EURES ČR, nebo se jich spoluúčastní, a to jak na vnitrostátní, tak i mezinárodní úrovni.

Mezi nejvýznamnější akce, kterých se zástupci sítě EURES v roce 2018 zúčastnili, patřily například veletrhy pracovních příležitostí Profesia days 2018 v Praze, EDUCA MY JOB 2018 v Liberci, nebo EOJD Bavorsko-Česko. Síť EURES se zúčastnila jako vystavovatel také řady regionálních burz práce, např. veletrhu Kontakt 2018 v Pardubicích nebo veletrhu Hit Kariéra v Hradci Králové. Dále pak **veletrhy pracovních příležitostí** na vysokých školách v Praze a Brně, na kterých **EURES poradci předávají informace o možnostech stáží, studia či au pair pobytch.** EURES poradci se také účastní zahraničních veletrhů práce, na kterých intenzivně podporují zaměstnavatele v ČR. Dochází k prezentaci nejen životních a pracovních podmínek v ČR, ale také konkrétních pracovních nabídek nebo českých zaměstnavatelů.

V roce 2018 byly pořádány poradenské dny v příhraničí, které jsou pravidelnými aktivitami sítě EURES. V rámci poradenských dnů jde o poskytování komplexních informací o práci v příhraničí, **které mohou lidem pomoci vyvarovat se nepříjemným situacím.** EURES poradci dále organizují semináře a přednášky zaměřené na téma pracovní mobility na evropském trhu práce, které jsou určené posluchačům z řad studentů středních a vysokých škol, zájemcům o práci v zahraničí, zaměstnavatelům a zástupcům partnerských institucí.

V.4.2 Podnikání cizinců v ČR

MPO evidovalo ke konci roku 2018 celkem **2 028 496 podnikatelů** (tj. o 18 569 více než v roce 2017, tj. o 0,9 % více), z toho bylo **89 843 cizinců-podnikatelů** (o 2 615 více než v roce 2017, tj. o 3 % více). Cizinci-podnikatelé tak tvoří 4,4 % z celkového počtu podnikatelů na území ČR.

Registrováno bylo celkem **2 904 078 živností**, což je o 49 480 více než v roce 2017, kdy naopak celkový počet živností klesl. Na cizince připadalo **118 173 živností** (o 4 356 více než v roce 2017, tj. o 3,8 %). Zatímco celkový počet živností narostl meziročně o 1,7 %, živnosti připadající na cizince vzrostly o dvojnásobnou procentuální hodnotu.

Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2008 – 2018

Stav ke dni 31.12.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Podnikatelé cizinci	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040	85 887	83 569	83 862	85 628	87 228	89 843
Živnostenská oprávnění	84 488	96 402	101 429	105 119	104 377	101 534	105 245	107 255	111 034	113 817	118 173

Zdroj: MPO

Mezi podnikateli-cizinci byly **ženy zastoupeny necelou jednou třetinou** (28 552, tj. 31,8 %). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 31,4 % (v absolutních číslech se jedná o 37 078 živností registrovaných na ženy). Podíl žen mezi podnikateli je zhruba na stejné úrovni jako předchozí rok.

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců-podnikatelů na území hl. m. Prahy (34 505, z toho bylo 12 131 žen), ve Středočeském kraji (10 011, z toho bylo 3 115 žen), v Ústeckém kraji (7 815, z toho bylo 2 166 žen), Jihomoravském kraji (7 228, z toho bylo 2 046 žen) a Plzeňském kraji (5 491, z toho bylo 1 786 žen).

Pořadí státních příslušností na prvním místě se oproti roku 2017 proměnilo. Ostatní pořadí v rámci TOP 10 zůstává nezměněno. Mezi cizinci-podnikateli bylo v ČR v roce 2018 nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (21 881), jejich počet se meziročně zvýšil o 135 osob. Naopak u státních příslušníků **Vietnamu** byl evidován pokles o 601 a jsou tak na druhém místě s počtem 21 172. Následují občané **Slovenska** (17 711 osob), **Německa** (3 161 osob), **Ruska** (3 016 osob), **Polska** (2 545), **Velké Británie** (1 797), **Bulharska** (1 730), **Rumunska** (1 725) a **Spojených států amerických** (1 619). V rámci TOP 10 došlo k největšímu nárůstu v absolutních číslech v případě Slovenska (+1 195), Rumunska (+282) a Ruska (+251), v procentuálních hodnotách pak v případě Rumunska (téměř o 1/5, tj. +19,5 %), Spojených států amerických (+12,9 %) a Ruska (+8,8 %).

Počet podnikatelů – cizinců – porovnání roku 2017/2018 – TOP 10

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	87 228	100,0	89 843	100,0	3,0	2 615
z toho TOP 10:						
Ukrajina	21 746	24,9	21 881	24,4	135	0,6
Vietnam	21 773	25,0	21 172	23,6	-601	-2,8
Slovensko	16 516	18,9	17 711	19,7	1195	7,2
Německo	3 120	3,6	3 161	3,5	41	1,3
Rusko	2 855	3,3	3 106	3,5	251	8,8
Polsko	2 436	2,8	2 545	2,8	109	4,5
Velká Británie	1 713	2,0	1 797	2,0	84	4,9
Bulharsko	1 625	1,9	1 730	1,9	105	6,5
Rumunsko	1 443	1,7	1 725	1,9	282	19,5
Spojené státy americké	1 434	1,6	1 619	1,8	185	12,9

Zdroj: MPO

Z celkového počtu 118 173 živností, které byly v roce 2018 registrovány na cizince, připadlo 35 037 na státní příslušníky Vietnamu, 26 078 na státní příslušníky Ukrajiny a 22 385 na státní příslušníky Slovenska. Dále následovali státní příslušníci Ruska (3 767), Německa (3 488), Polska (3 030), Bulharska (2 163), Rumunska (2 011), Velké Británie (1 861) a spojených států amerických (1 687).

V.5 VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR VE ŠKOLNÍM/AKADEMICKÉM ROCE 2018/2019

V.5.1 Vzdělávání v mateřských školách

Mateřské školy navštěvuje ve školním roce 2018/2019 celkem 11 343 dětí-cizinců. Z tohoto počtu má celkem 86 dětí udělený azyl. V českých mateřských školách jsou nejvíce zastoupeni státní příslušníci

Vietnamu (2 963), Ukrajiny (2 677), Slovenska (2 053) a Ruska (732). Celkem se v mateřských školách vzdělávají děti 104 různých státních příslušností.

Předškolní vzdělávání je v ČR povinné pro děti od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku. Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte a v případě dětí-cizinců také umožňuje jejich rychlejší integraci do většinové společnosti.

Děti-cizinci mají k předškolnímu vzdělávání přístup za stejných podmínek jako občané ČR a EU, pokud mají právo pobytu na území ČR na dobu delší než 90 dnů, popřípadě pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území ČR za účelem výzkumu, azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany. V souladu s § 16 školského zákona na základě stanovení speciálních vzdělávacích potřeb dětí-cizinců lze v rámci vzdělávání v mateřských školách využít možnosti systému podpůrných opatření.

Při porovnání počtu dětí-cizinců v mateřských školách v posledních třech školních letech můžeme konstatovat, že jejich počet stoupá každým rokem, nicméně poměr zástupců jednotlivých státních příslušností zůstává velmi podobný.

V.5.2 Vzdělávání v přípravných třídách základních škol, přípravném stupni základních škol speciálních

Od roku 2014 se začala sbírat data o dětech-cizincích, kteří navštěvují před zahájením povinné školní docházky přípravné ročníky v základních školách. Ve školním roce 2018/2019 je v přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních celkem 219 dětí-cizinců. Nejvíce dětí v přípravných třídách pochází z Ukrajiny (59), Vietnamu (54), Slovenska (28), Číny (11) a Mongolska (11).

Přípravné třídy jsou přednostně určeny pro děti s odkladem povinné školní docházky. Cílem je vyrovnat jejich vývoj a co nejlépe je připravit na přechod do povinného základního vzdělávání.

V.5.3 Vzdělávání v základních školách

Žáci-cizinci mají přístup ke vzdělávání a školským službám podle školského zákona v ČR za stejných podmínek jako občané ČR a EU, pokud pobývají na území EU bez ohledu na legálnost či formu pobytu. V souladu s § 16 školského zákona na základě stanovení speciálních vzdělávacích potřeb žáků-cizinců lze využít i možnosti systému podpůrných opatření.

V ČR je ve školním roce 2018/2019 celkem 24 026 žáků-cizinců na základních školách, z toho 299 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státní příslušnosti pochází nejvíce žáků-cizinců z Ukrajiny (6 619), Slovenska (5 181), Vietnamu (4 631) a Ruska (1 583).

Obdobně jako v mateřských školách se ani v základních školách nemění četnost žáků podle státní příslušnosti. Celkové počty žáků-cizinců v základních školách se však rok od roku zvyšují, což klade zvýšené nároky na školy z hlediska zapojení těchto žáků do vzdělávacího procesu.

V.5.4 Vzdělávání na středních školách

V ČR se vzdělává celkem 9 305 žáků-cizinců na středních školách, z toho 79 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státní příslušnosti pochází nejvíce žáků-cizinců z Ukrajiny (2 795), Slovenska (1 825), Vietnamu (1 663) a Ruska (1 029).

Žáci-cizinci mají ke střednímu vzdělávání přístup za stejných podmínek jako občané ČR a EU, pokud pobývají oprávněně na území České republiky. Na základě § 16 školského zákona lze získat podpůrná opatření, tedy finanční prostředky na rozšířenou výuku češtiny, i pro žáky středních škol.

V.5.5 Vzdělávání v konzervatořích

Počty žáků-cizinců studujících na konzervatořích se pohybují na stejné úrovni jako v minulých letech, ve školním roce 2018/2019 jich je celkem 209. Nejpočetnější skupina žáků-cizinců pochází ze Slovenska (68), Ruska (46) a Ukrajiny (35).

V.5.6 Vzdělávání ve vyšších odborných školách

Na vyšších odborných školách studuje ve školním roce 2018/2019 celkem 705 cizinců, nejvíce jich pochází ze Slovenska (284), Ukrajiny (157) a Ruska (105). Dvěma studentům byl udělen azyl.

Studenti-cizinci mají k vyššímu odbornému vzdělávání přístup za stejných podmínek jako občané ČR a EU, pokud pobývají oprávněně na území ČR. V souladu s § 16 školského zákona lze na základě stanovení speciálních vzdělávacích potřeb studentů-cizinců využít možnosti systému podpůrných opatření také u studentů na vyšších odborných školách.

Konkrétní podpůrná opatření, která mohou být využívána od mateřských až po vyšší odborné školy, jsou uvedena ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

V.5.7 Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách

Na veřejných a soukromých vysokých školách studuje ve školním roce 2018/2019 celkem 44 846 studentů - cizinců, z toho 22 022 v rámci studia bakalářského, 18 621 v rámci studia magisterského (včetně navazujícího magisterského) a 4 346 v rámci studia doktorského. Nejvíce studentů-cizinců pochází ze Slovenska (21 292) Ruska (5 782), Ukrajiny (3 347) a Kazachstánu (1 677). Počty studentů oproti roku 2017 nepatrně stouply, nicméně zastoupení jednotlivých státních občanství dle četností zůstává téměř shodné.

Dne 22. května 2017 byl vládou ČR schválen Režim Student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů, jehož realizace započala v červnu 2017. V roce 2018 Režim Student pokračoval a první sběr dat týkající se studentů navržených do Režimu Student v tomto roce byl v březnu 2018. Pokračování Režimu Student se předpokládá také v roce 2019. Jeho podstatou je usnadnění vízového/pobytového procesu u vybraných cizinců přijatých ke studiu na vysokých školách v ČR. Cílem Režimu Student je zajištění flexibilní spolupráce vybraných vzdělávacích institucí – vysokých škol s příslušnými správními orgány v ČR, zajištění kvalitní informovanosti cizinců ze strany vysokých škol, která povede k podávání žádostí o pobytové oprávnění nad 90 dnů bez formálních a věcných vad a urychlení přístupu vybraných žadatelů k zastupitelskému úřadu. Do konce roku 2018 se do Režimu zapojilo celkem 21 veřejných a soukromých vysokých škol.

V.5.8 Podpůrná opatření (vč. asistentů pedagoga) pro žáky-cizince

Novela školského zákona, především § 16, zavedla systém podpůrných opatření pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Školské poradenské zařízení (ŠPZ) tak na základě posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka vydá doporučení, ve kterém stanoví konkrétní podpůrná opatření. Tato opatření mohou být poskytována široké škále žáků (cizinci, minority, sociálně znevýhodnění žáci), a to při vzdělávání v mateřských, tak i na základních, středních a vyšších odborných školách.

Podpůrná opatření se týkají také vyrovnání podmínek u přijímacího řízení na střední školy a VOŠ, či úpravy podmínek při ukončování studia, a to ve všech formách studia, kdy k uzpůsobení podmínek dochází u maturitních i závěrečných zkoušek.

Podpůrná opatření lze přiznat před zahájením středoškolského vzdělání v rámci přijímacího řízení pro uchazeče do všech oborů vzdělání. Zároveň s tím slouží podpůrná opatření žákům v průběhu středoškolského vzdělávání k minimalizaci jejich hendikepu a zároveň v případě žáků cizinců k postupnému snižování jejich jazykového znevýhodnění tak, aby mohli vykonat závěrečnou nebo maturitní zkoušku za

stejných podmínek jako žáci běžné populace, tj. bez speciálních vzdělávacích potřeb. Žáci, kteří se vzdělávali alespoň 4 roky v přecházejících 8 letech před příslušnou zkouškou ve škole mimo území ČR, mají právo na úpravu podmínek a způsobu konání zkoušky ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura u společné části maturitní zkoušky. Konkrétní úprava podmínek vychází z § 5 odst. 4 vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou (dále jen vyhláška č. 177/2009 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 27/2016 Sb. obsahuje konkrétní výčet a účel podpůrných opatření. Její součástí mj. je i samostatná Příloha č. 1 Přehled podpůrných opatření, která člení podpůrná opatření podle druhu i stupně. Podpůrná opatření jsou svázána s normovanou finanční náročností. Školy tak získávají finanční prostředky na zajištění podpůrných opatření.

Rozvojový program „Financování asistentů pedagoga dle § 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů “ byl v roce 2018 vyhlášen na období leden – srpen a září – prosinec 2018. Cílem tohoto programu bylo zajistit školám zřízeným územním samosprávným celkem, dobrovolným svazkem obcí, soukromým zřizovatelem nebo registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, možnost využití asistenta pedagoga nad rámec poskytovaných podpůrných opatření, při splnění podmínek ustanovení § 17 a 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k tomu, že asistent pedagoga, který ve třídě působil na základě § 18 vyhlášky, není podpůrným opatřením, nemohl být jako podpůrné opatření financován.

VI INTEGRACE CIZINCŮ

Migrace do ČR může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti pouze tehdy, pokud je přímo provázána s integračními opatřeními. Nezbytnou nutností je aktivní integrační politika. Jejím cílem je podpořit začlenění cizinců do společnosti, vytvořit podmínky pro harmonické nekonfliktní soužití mezi cizinci a většinovou společností, **zamezit vzniku negativních sociálních jevů a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR**. Úspěšná integrační politika umožňuje předcházet negativním jevům ve vzájemném soužití mezi cizinci a majoritní společností, jako jsou např. uzavřené komunity, či radikalizace jak na straně cizinců, tak na straně majority.

Integrace je oboustranný proces, který vyžaduje ochotu k integraci ze strany cizinců a od majoritní společnosti podporu jejich úsilí o začlenění do společnosti.

Základní cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou státní příslušníci třetích zemí, kteří dlouhodobě legálně pobývají na území ČR. Podíl cizinců ze třetích zemí je ve struktuře cizinců v ČR stále většinový (viz kapitola V.3 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR). **Doplňkovými cílovými skupinami integračních opatření jsou občané EU**, kteří mají možnost využít některých integračních nástrojů, tj. především poskytování informací, pomoc při řešení osobní krizové situace. **Dále to jsou azylanty a poživatelé doplňkové ochrany**⁵⁴, kteří mohou využít integračních opatření poskytovaných nad rámec služeb zajišťovaných v rámci Státního integračního programu.

V roce 2018 vycházela integrační opatření z vládou schváleného „*Postupu při realizaci aktualizované Koncepte integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018*“. Opatření vycházejí z pěti priorit integrace cizinců, kterými jsou znalost českého jazyka, ekonomická a sociální soběstačnost, sociokulturní orientace ve společnosti, vztahy mezi komunitami a princip postupného nabývání práv cizinců v návaznosti na pobytové statusy na území ČR. Integrační politika se ve zvýšené míře zaměřovala na integraci cizinců ve zranitelném postavení, kterými jsou především ženy-cizinky, děti a mládež z řad cizinců a cizinci-senioři.

VI.1 REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Vláda ČR se integrací cizinců průběžně zabývá a každoročně zpřesňuje a upravuje základní osy integrační politiky státu v souvislosti s aktuálním vývojem v ČR i v Evropě.

Základním dokumentem integrační politiky ČR je *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. MV každoročně předkládá vládě návrh usnesení k *Postupu při realizaci Konceptu integrace cizinců*, který obsahuje konkrétní opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu daného roku podpoří úspěšnou integraci cizinců v ČR. V roce 2018 byl klíčovým dokumentem *Postup při realizaci aktualizované Konceptu integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018* (dále jen „*Postup*“).

Vždy počátkem následujícího roku pak MV předkládá vládě informaci o realizaci *Postupu* v rámci *Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky* za předchozí rok.

Integrační opatření se zaměřují na podporu soběstačnosti cizinců tak, aby znali svá práva a byli schopni dostát svým povinnostem, orientovali se v novém prostředí, poznali zvyklosti a způsob života v ČR, kterou si zvolili za svůj nový, ať už dočasný či trvalý domov, rozuměli a byli schopni komunikovat v češtině, byli samostatnými a soběstačnými po stránce sociální a ekonomické a měli dostatek informací o tom, kde v případě potřeby naleznou pomoc a podporu.

⁵⁴ Tj. cizinci s jednou z udělených forem mezinárodní ochrany.

V roce 2018 byl posilován systém zajištění informovanosti cizinců. Bylo totiž nově zřízeno Centrum na podporu integrace cizinců ve Středočeském kraji, které má pracoviště v Benešově, Kladně, Kutné Hoře, Mladé Boleslavi a Příbrami. Pro usnadnění komunikace cizinců a vyřizování jejich záležitostí byla i nadále zajišťována asistence cizincům na odděleních pobytu cizinců OAMP MV. Poskytována byla asistence, tlumočení či doprovázení cizinců např. při jednáních ve školách i na úřadech. Velký důraz byl kladen na podporu informovanosti odborné i laické veřejnosti vzhledem ke zkušenosti, že sdílení informací je významnou prevencí před pocity nejistoty a ohrožení, které se mohou u majoritní společnosti projevat formou xenofobie či odmítání cizinců. Byla opětovně podporována realizace integračních opatření na regionální a lokální úrovni prostřednictvím integračních projektů obcí a nestátních neziskových organizací. Zvýšená pozornost byla věnována vzdělávání dětí cizinců, jelikož počty dětí a studentů z třetích zemí v ČR výrazně stoupají.

V posledním čtvrtletí 2018 MV na základě podkladů ostatních rezortů a dalších subjektů zpracovalo a předložilo vládě *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2019*, která jej na začátku roku 2019 schválila svým usnesením č. 6 ze dne 7. ledna 2019.

VI.1.1 Koordinace

Koordinací integrační politiky je vládou pověřeno MV⁵⁵, které zároveň průběžně monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v ČR i vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální i celostátní úrovni. Za realizaci integrační politiky pak odpovídají jednotlivá ministerstva v rámci své gesce⁵⁶. Úkolem jednotlivých resortů je předkládat návrhy svých záměrů k realizaci integrační politiky do Koncepce i Postupu a tyto úkoly realizovat. MV jako koordinátor integrační politiky je v pravidelném kontaktu s resortními koordinátory integrace, pravidelně organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci resortů. V roce 2018 proběhly dvě společné **meziresortní porady v rámci grémia zástupců resortů**. Jednalo se o plnění úkolů plynoucích z Koncepce, o záměrech resortů v oblasti integrace i připravovaných legislativních změnách.

Dlouhodobou prioritou MV je **podpora integrační politiky na regionální a lokální úrovni**, kde proces integrace reálně probíhá. Hlavním cílem je zaktivizovat územní samosprávy k vytváření a realizaci vlastních integračních opatření. Úkolem je vytvářet vhodné podmínky pro začlenění cizinců do místních struktur a bezkonfliktní soužití všech obyvatel dané obce. MV odborně i finančně podporuje jednotlivé obce a městské části ve vytváření jejich vlastní integrační strategie prostřednictvím **projektů obcí na podporu integrace cizinců** (viz kapitola VI.2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2018). V roce 2018 realizovalo dané projekty 15 obcí a městských částí⁵⁷. Projekty byly podpořeny částkou 16 330 236,30 Kč. Prostřednictvím těchto projektů byla realizována řada aktivit samospráv, které poskytly podporu cizincům v jejich integraci a podporu vzájemného poznávání všech obyvatel obce, jež by měly vést k vytváření otevřených a nekonfliktních vztahů mezi cizinci a majoritou. V listopadu 2018 se pod záštitou ministra vnitra a primátora statutárního města Brna konala jubilejní desátá konference integrace cizinců v obcích s názvem „*Křižovatky integrace*“, kterou pořádalo statutární město Brno.

Zveřejněny byly výzvy k podávání žádostí o dotace ze státního rozpočtu na realizaci integračních projektů NNO a obcí na rok 2019. Dne 17. prosince 2018 se uskutečnila informační schůzka pro žadatele o dotaci na integrační projekty obcí.

Významnou roli v realizaci integrační politiky v krajích měla již tradičně **regionální Centra na podporu integrace cizinců** (dále jen „Centra“), která působí nově již ve všech 14 krajích ČR. Centra plní funkci regionálních informačních středisek a nabízejí spektrum integračních služeb, včetně poskytování právního a sociálního poradenství, jazykových a sociokulturních kurzů pro cizince či pořádání kulturních

⁵⁵ Usnesení vlády č. 979 ze dne 23. července 2008, o převodu některých činností vykonávaných Ministerstvem práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

⁵⁶ Do realizace *Koncepce* jsou zapojeno především MŠMT, MPSV, MK, MMR, MPO, MZ a MZV.

⁵⁷ Brno, Havlíčkův Brod, Pardubice, Plzeň, MČ Praha 3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 17, MČ Praha-Libuš.

a komunitních aktivit v rámci podpory nekonfliktních vztahů mezi cizinci a majoritou. Dalšími cíli Center je monitoring situace v kraji, podpora aktivit cizinců, rozvoj občanské společnosti i vytváření a rozvíjení regionálních platform pro integraci. Centra jsou financována převážně z EU fondu AMIF - Azylový, migrační a integrační fond (viz kapitola XII.4 Fondy EU v oblasti vnitřních věcí).

V průběhu roku 2018 probíhala **pravidelná grémia zástupců OAMP MV se zástupci ostatních ministerstev** ve věci plánování i realizace integračních opatření. Se zástupci *MŠMT* byly pravidelně diskutovány záležitosti týkající se vzdělávání dětí-žáků cizinců i záležitosti spojené s předpokládaným navýšením náročnosti zkoušky z češtiny na úroveň A2 jako jedné z podmínek pro získání trvalého pobytu (viz VI.2.1.7 Zkouška z českého jazyka).

V rámci **šíření informací směrem k odborné i laické veřejnosti** a naplňování komunikační strategie v roce 2018 zástupci OAMP přednesli několik veřejných odborných příspěvků na téma integrace cizinců. Mimo jiné ředitelka OAMP vystoupila v Brně na jubilejní konferenci k lokální integraci cizinců v obcích. Zástupci OAMP se také v rámci možností zúčastňovali jednání poradních orgánů (tzv. platform) i jiných jednání na téma integrace na úrovni měst a krajů. MV uspořádalo 28. května 2018 seminář pro odborníky, na kterém byla prezentována „*Analýza sociálních sítí cizinců ze třetích zemí na území města Brna*“ a závěry z výzkumu „*Specifika integrace nezletilých dětí cizinců žijících na území České republiky*“. Vznik těchto odborných materiálů byl spolufinancován MV. Dne 21. listopadu 2018 byl MV zorganizován seminář pro pracovníky integračních center o problematice spojené se zaměstnáváním cizinců.

Na konci roku přednášeli zástupci OAMP v Institutu pro veřejnou správu v Benešově na již tradičním každoročním kurzu *Integrace cizinců*, který je primárně určen odborníkům z regionálních Center na podporu integrace cizinců a spolupracujících NNO. Jako každoročně byla OAMP v průběhu roku 2018 zorganizována dvě setkání se zástupci **vysokých škol**, týkající se zejména otázek informovanosti a integrace nově příchozích zahraničních studentů a jejich pobytových oprávnění. Uskutečnilo se i několik jednání se zástupci akademické sféry a výzkumných institucí ke specifikaci potřeb **výzkumu a odborných šetření**.

VI.1.2 Mezinárodní spolupráce

Pracovníci OAMP se v roce 2018 aktivně zapojili do mezinárodních diskusí a jednání k integraci cizinců. V roce 2018 se uskutečnila dvě zasedání zástupců pracovní skupiny v rámci DG HOME s názvem Evropská integrační síť k problematice integrace cizinců (EIN) a dvě studijní cesty. V jejich rámci mimo jiné probíhala intenzivní výměna informací o problematice integrace cizinců v členských státech, Urban Academy on Integration, studijní návštěva v integračních centrech v Portugalsku a integračních opatření v Norsku.

Dále v roce 2018 proběhla dvě jednání expertů v rámci projektu „Integration Futures Working Group“, který realizuje organizace Migration Policy Institute (MPI). Obě jednání pozorně sleduje EK v rámci vlastní orientace v problematice integrace cizinců. První setkání bylo zaměřeno především na tvorbu a komunikaci narativu integrace a migrace cizinců, druhé na tvorbu politik integrace cizinců. Projekt byl ukončen představením výsledků a zpracovaných materiálů pro tvůrce politik dne 25. ledna 2019.

Pracovníci OAMP prezentovali své zkušenosti s integrací cizinců i na mezinárodní úrovni - mj. problematiku integrace cizinců v ČR delegaci z Tádžikistánu, na konferenci Bangladéšanů v Praze a na mezinárodní konferenci „Dialogue on Migrants' integration – challenges, benefits and good practices“.

VI.1.3 Statistika

V průběhu roku 2018 se konalo několik odborných jednání zástupců hlavních poskytovatelů statistických dat v oblasti migrace (ČSÚ, MV-OAMP, PČR-ŘSCP), jejichž hlavním cílem bylo zajištění poskytování kvalitních statistických údajů pro potřeby státní správy, mezinárodních institucí a i široké veřejnosti.

V rámci realizace úkolů stanovených ve vládou schváleném *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018* vydal v prosinci 2018 Český statistický úřad již

osmnácté publikaci „Cizinci v České republice“. V ní je možné nalézt přehledně zpracované komplexní údaje o cizincích v ČR za rok 2017 a pro srovnání i údaje a statistiky z předchozích let.

VI.1.4 Indikátory integrace cizinců

V roce 2018 pokračovala podpora projektu, v jehož rámci probíhá od roku 2010 kontinuální sledování a tvorba indikátorů integrace. Cílem projektu je zajistit průběžný monitoring integračních procesů pomocí vypracovaných a osvědčených nástrojů a metodik za účelem zajištění podkladů pro hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců ze třetích zemí v ČR. Projekt realizuje Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Pravidelná půlroční aktualizace vytvořené soustavy kvantitativních a kvalitativních indikátorů významně napomáhá k měření dopadů integračních opatření, k řízení a plánování dalších integračních opatření. Výstupy jsou diskutovány s realizátory, případně během kulatých stolů s dalšími odborníky.

VI.1.5 Financování integrace cizinců v ČR

V roce 2018 byla v rámci *Koncepce integrace cizinců* ze státního rozpočtu ČR vyčleněna na podporu integrace cizinců částka 54 290 290 Kč (obdobně jako v roce 2016 a 2017).

Tyto finanční prostředky byly rozděleny následovně:

- Ministerstvo vnitra 40 298 290 Kč
- Ministerstvo kultury 742 000 Kč
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 13 000 000 Kč
- Český statistický úřad 250 000 Kč

Zbývající resorty zapojené do integrace cizinců (MPSV, MZV, MMR, MPO a MZ) si nenárokovaly žádné finanční prostředky na integraci z této části státního rozpočtu.

Dále došlo k alokaci z vlastních zdrojů ministerstev mimo *Koncepci integrace cizinců* (viz Příloha *Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2018*), ale i z dalších zdrojů – například ambasad, jednotlivých obcí, nadací a nadačních fondů.

Mezi další významné finanční zdroje patřil Azylový, migrační a integrační fond (viz kapitola XII.4.1 Azylový, migrační a integrační fond, dále také jako „AMIF“). Finanční zdroje na projekty, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, rovněž pocházely z Evropského sociálního fondu.

Spočítat přesnou částku alokovanou na oblast integrace cizinců není v daném roce možné. Například projekty podpořené prostředky EU jsou víceleté s rozdílným čerpáním v jednotlivých letech a řada projektů mezi své uživatele řadí také jiné cílové skupiny. Nelze tudíž přesně vyselektovat částku, která je posléze určena na integraci cílové skupiny legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí na území ČR. S přihlédnutím k výše uvedenému lze však kvalifikovaně předpokládat, že alokovaný objem prostředků v oblasti integrace cizinců v ČR přesáhl v roce 2018 částku 200 mil. Kč, přičemž podíl zdrojů z EU činí přibližně polovinu. Do června 2020 se předpokládá stabilní financování stávajících klíčových projektů z AMIF, jednání o další finanční perspektivě nadále probíhají a nelze predikovat jejich výsledek.

VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

VI.2.1 Ministerstvo vnitra

MV se v souladu s úkoly stanovenými *Postupem* zaměřilo na rozvoj integračních opatření: podporu informovanosti cizinců i majority, rozvíjení mezikulturního dialogu, podporu integračních opatření na

lokální a regionální úrovni, podporu aktivní participace cizinců na veřejném životě a zvyšování interkulturních kompetencí pracovníků veřejné správy.

Integrační opatření se vztahovala na cílovou skupinu cizinců ze třetích zemí, majoritní společnost, azylanty a poživatele doplňkové ochrany i na občany EU. Zvýšená pozornost byla i nadále věnována vzdělávání dětí cizinců a integraci cizinců ve zranitelném postavení, zejména dětem cizinců a mládeži, ženám-cizinkám a seniorům.

MV se problematice migrace a integrace také věnuje v rámci koncepčního materiálu *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2015-2017 (dále jen „Strategie“)*, který je pravidelně aktualizován. Strategie navazuje na předchozí strategické dokumenty Ministerstva vnitra týkající se činnosti policie ve vztahu k menšinám a zohledňuje aktuální vývoj a měnící se společenské podmínky. Mezi hlavní cíle patří zvyšování důvěry mezi Policií ČR a příslušníky menšin a prohlubování odborných kompetencí příslušníků Policie ČR pro práci s menšinami. Zvýšená pozornost je věnována podpoře vzdělanosti a zkvalitnění podmínek pro výkon činnosti na úseku menšin, mezi které jsou řazeny rovněž osoby nebo skupiny ohrožené sociálním vyloučením a cizinci.

Hlavním nástrojem pro práci s menšinovou skupinou cizinců v rámci Policie ČR jsou styční důstojníci pro menšiny. Styčný důstojník pro menšiny je ustanoven při jednotlivých krajských ředitelstvích policie pod odborem služby pořádkové policie⁵⁸. Společně s ustanovenou pracovní skupinou ve vztahu k menšinám monitorují, analyzují a vyhodnocují bezpečnostní situaci ve svém kraji. Souběžně Strategie klade důraz na komplexnější spolupráci s orgány státní správy, samosprávy, neziskovými nevládními organizacemi a dalšími zainteresovanými subjekty.

Odbor prevence kriminality, který je gestorem pro policejní práce s menšinami v rámci MV, pro policisty na úseku menšin pravidelně zajišťuje instruktážně metodická zaměstnání, na kterých jsou policisté v dané problematice proškolení a informováni, podporuje jejich zapojování do činnosti různých mezioborových platforem na celorepublikové, ale zejména krajské úrovni. v roce 2018 byla představena např. menšinová specifika osob z třetích zemí (konkrétně Ukrajina, Čína, Blízký východ), práce cizinecké policie, problematika možné radikalizace ve věznicích, oblasti podpory integračních mechanismů ČR, vzdělávací aktivity ve státní správě apod.

V roce 2018 byly dále uskutečněny první 4 běhy vzdělávacího programu „Kurz interkulturních kompetencí“, který byl v dubnu 2018 registrován do vzdělávacího systému Policie ČR. Unikátní vzdělávací program je vedený formou interaktivních sebezkušenostních tréninků s prvky zážitkové pedagogiky s důrazem na rozvíjení kompetencí v oblasti menšinové problematiky.

VI.2.1.1 Podpora projektů na regionální úrovni

Podpora realizace konkrétních integračních opatření na regionální úrovni probíhá zejména prostřednictvím regionální sítě **Center na podporu integrace cizinců ze třetích zemí**. Úkolem projektu Center je v návaznosti na vládní materiál Koncepce integrace cizinců vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců na území celé ČR. Síť Center zajišťuje **rovný přístup cizinců ke službám a kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni na území celého státu**, zároveň však reflektuje regionální specifika a podmínky integrace cizinců v kraji.

Tři z Center provozují nestátní neziskové organizace (Charita Hradec Králové, Poradna pro integraci v Ústí nad Labem, Integrační centrum Praha o.p.s.), jedno Centrum provozuje kraj (Jihomoravský), zbývající kraje jsou pokryty službami Center, která provozuje Správa uprchlických zařízení MV.

Centra jsou středisky integračních aktivit v regionu, zacílených jak na cizince, tak na majoritu včetně orgánů veřejné správy. Jejich úkolem je aktivizovat dění v kraji směřující k integraci, multiplikovat integrační aktivity v regionu, podporovat rozvoj občanské společnosti, nabízet plné spektrum integračních služeb včetně

⁵⁸ Na základě pokynu policejního prezidenta č. 258/2013, o činnosti na úseku menšin a návazně pokynem č. 204/2016.

realizace aktivit cizinců, podporovat komunikaci a vzájemné poznávání mezi cizinci a majoritou. Poskytují cizincům sociální i právní poradenství, kurzy češtiny a socio-kulturní orientace atd. K oslovení cizinců žijících v kraji centra mj. využívají osvědčený streetwork – oslovování a přímou práci s cizinci v terénu. Centra se taktéž zaměřují na podporu vlastních aktivit migrantů. Organizují platformy integrace cizinců, do nichž sdružují aktéry, kteří mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace v kraji a monitorují situaci cizinců v kraji, což umožňuje včas reagovat na aktuální potřeby či změny v oblasti integrace cizinců.

Spolupráce s krajskými institucemi probíhá prostřednictvím aktivního působení zástupců Center v rámci komunitního plánování sociálních služeb a v různých pracovních skupinách i případnou účastí zástupců kraje na platformách Center. Zaměstnanci Center i spolupracujících NNO měli v roce 2018 možnost účastnit se školení k integraci cizinců, které je každoročně pořádáno OAMP ve spolupráci s Institutem pro veřejnou správu a slouží k prohloubení jejich odborných kompetencí.

VI.2.1.1.1 Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení

V rámci projektů financovaných z AMIF provozuje Správa uprchlických zařízení Centra na podporu integrace cizinců v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém kraji a v Kraji Vysočina. Správa uprchlických zařízení má samostatný odbor věnující se Centrum na podporu integrace cizinců. V listopadu roku 2018 zahájilo poskytování služeb klientům také Centrum na podporu integrace cizinců pro Středočeský kraj, které zahrnuje pět pracovišť ve městech Mladá Boleslav, Příbram, Kutná Hora, Kladno a Benešov.

Ve všech krajích zajišťují Centra činnost *regionálních poradních platforem*, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, krajskými pobytovými pracovišti OAMP MV, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Zástupci Center se také podílejí na komunitním plánování sociálních služeb a střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v některých krajích.

Služby Center pro cílovou skupinu projektů jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje v návaznosti na zájem cizinců z cílové skupiny (Přehled všech měst s dostupností služeb viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2018). V roce 2018 se jednalo zejména o poskytování sociálního a právního poradenství, tlumočení, kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity na podporu sociální, právní a jazykové emancipace cizinců v daných regionech. Centra klientům napomáhají zvýšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Sociální poradenství probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2018 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.).

Právní poradenství je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například pobytovou, pracovní právní nebo rodinnou problematiku, nebo problematiku dluhů a exekucí.

Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější výuku českého jazyka. Pro děti i ostatní zranitelné skupiny jsou v odůvodněných případech organizovány individuální kurzy, případně kurzy pro dospělé se svěřeným dítětem, kdy je během výuky zajištěno hlídání dětí.

Kurzy sociokulturní orientace byly realizovány zejména ve formě tematicky zaměřených seminářů, přednášek a diskuzí cizinců s odborníkem na danou problematiku. Témata těchto kurzů reagovala na poptávku ze strany cizinců z cílové skupiny. Specifickým typem sociokulturních kurzů byl ucelený cyklus 4 kurzů zaměřených na realie ČR. Tyto kurzy přinášejí informace, které jsou pro klienty užitečné při přípravě na zkoušku z českých reálií, která je součástí procesu vedoucího k získání státního občanství ČR.

V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb bylo rovněž zajištěno *tlumočení či překladatelské služby* dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do vietnamského, ruského, ukrajinského a mongolského jazyka. Pro usnadnění komunikace a spolupráce s cizinci jsou rovněž využívány služby tzv. *komunitních pracovníků*, tedy zástupců cizineckých komunit, kteří pomáhají zprostředkovávat informace ostatním cizincům nebo se podílejí na organizaci kulturních, společenských i vzdělávacích akcí. Díky této spolupráci se Centřům mnohem lépe daří oslovovat některé specifické cílové skupiny, především pak mladé cizince.

Po celý rok 2018 bylo realizováno devět projektů, které začaly v roce 2016, kdy každé Centrum bylo provozováno v rámci jednoho projektu a nově vzniklé Centrum na podporu integrace cizinců pro Středočeský kraj s pěti pracovišti. Celkem bylo za rok 2018 poskytnuto ve všech Centrech provozovaných SUZ MV 63 836 služeb. V tomto období využilo nabízených služeb celkem 4 207 klientů, služby sociálněprávního poradenství 3 969 klientů a 2 450 klientů chodilo na kurzy českého jazyka. V rámci terénní práce bylo osloveno celkem 4 678 cizinců.

Organizovány byly také *kulturní a společenské akce*, které cizincům umožňují setkávat se s majoritní společností a přispívají tak k větší otevřenosti jejich komunit. Mezi největší akci, která je již tradičně pořádána Centrem v Pardubicích, patří Multikulturní týden. V roce 2018 proběhl devátý ročník této akce, do které je zapojena kolem dvaceti partnerských organizací a institucí. Program Multikulturního týdne obsahoval nejen každoročně objevující se akce, ale také aktivity, které svým zaměřením refletovaly aktuální situaci ve městě. Centrum realizovalo v rámci týdenního programu např. Multikulturní jarmark, který probíhal na Pernštýnském náměstí. Prostor zde dostali cizinci, kteří mohli prostřednictvím prodejních stánků prezentovat svou kulturu. Dále zde pobíhala taneční, hudební a pěvecká vystoupení.

V Centru na podporu integrace cizinců v Libereckém kraji připravili společně s Komunitním střediskem KONTAKT sedmý ročník festivalu Liberec město pro všechny. Záštitu nad touto akcí převzal náměstek primátora PhDr. Ivan Langr. Kulturní program zahrnoval taneční, hudební i pěvecká vystoupení cizinců žijících v Libereckém kraji. Prostřednictvím stánků s ochutnávkami, měli návštěvníci možnost ochutnat pokrmy např. z Vietnamu, Indie, Ruska, Běloruska, Moldávie, Arménie, Gruzie, Uzbekistánu, Kazachstánu, Čečenska, Mongolska nebo Číny.

Pracovníci Center také připravovali tematické aktivity k nejrůznějším českým tradicím a svátkům – proběhlo například velikonoční tvoření v Českých Budějovicích, Plzni či Karlových Varech, představení vánočních zvyků v Ostravě, Zlíně nebo v Olomouci. Zároveň Centra realizovala také akce ve spolupráci s místními komunitami cizinců, které seznamovaly českou společnost se svátky zahraničními – například oslavou vietnamského nového roku v Olomouci či tradiční oslavou svátku dětí *Tet Trung Thu* ve Zlíně a Jihlavě.

VI.2.1.1.2 Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Realizaci Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců zajišťuje Jihomoravský kraj. Jeho financování bylo v roce 2018 zajištěno prostřednictvím AMIF, Jihomoravský kraj se však z vlastního rozpočtu významně spolupodílí na financování chodu Centra. Centrum pracuje na bázi partnerské spolupráce a síťování regionálních aktérů integrace. Takto nastavený formát umožňuje pružně reagovat na aktuální poptávku ze strany cizinců. V roce 2018 participovali na poskytování služeb Centra tyto partneři: Statutární město Brno, Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Základní škola a mateřská škola, Brno, Staňkova 14, Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Komixxx projekt z. s. a Střední škola stavebních řemesel Brno-Bosonohy, p.o. (Centrum vzdělávání všem).

Centrum poskytuje ve spolupráci s výše uvedenými partnery na území Jihomoravského kraje tyto služby: odborné sociální a právní poradenství, výuku českého jazyka v kurzech pro děti i dospělé (jazykové kurzy rozdělené dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a zaměřené na rozvoj základních komunikačních kompetencí, konverzační kurzy se zaměřením na společnost a kulturu, nízkoprahové kurzy; distanční kurzy pro rozvoj psaní, modelové zkoušky na občanství a trvalý pobyt), kurzy sociokulturní orientace, počítačové kurzy, pracovní poradenství, terénní práce, volný přístup na internet a knihovna.

Největší zájem ze strany klientů je již tradičně o kurzy českého jazyka, které bývají zpravidla obsazeny ihned po zveřejnění jejich nabídky. Poptávka po kurzech zůstala z velké části neuspokojena. Centrum úzce spolupracuje s interkulturními pracovníky Diecézní charity Brno (vietnamská a mongolská komunita) a Magistrátu města Brna (vietnamská, ukrajinská, ruská, arabská, moldavská komunita). Jejich činnost má výrazný dopad především na zvýšení zájmu o služby Centra. Zájem o nabízené bezplatné služby Centra nadále roste díky propagační kampani, ale rovněž díky klientům, kteří sdílejí své dobré zkušenosti v rámci komunit. V roce 2018 vydalo Centrum již osmý Multikulturní kalendář, ve kterém jsou oblíbené recepty z vlastní klientů Centra.

Jihomoravský kraj prostřednictvím aktivit Centra podporuje spolupráci a síťování aktivit v rámci regionální platformy aktérů integrace, které proběhly na téma Nostrifikace vzdělání a Data o cizincích. Dále se zaměřuje na definování účelu a způsobu zapojení klíčových aktérů integrace v rámci naplňování nastavených opatření ve Strategii rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje na období 2016-2025 (prioritní osa 2 – Rozvoj lidského potenciálu a sociální začleňování; okruh 2.5 – Integrace cizinců). Zástupce projektu se účastní pracovních setkání etablovaných krajských platforem, jejichž činnost souvisí mimo jiné i s problematikou integrace cizinců. Konkrétně se jedná o zasedání Rady pro rozvoj lidských zdrojů Jihomoravského kraje; setkání ředitelů příspěvkových organizací (střední školy atp.); setkání s tajemníky obcí s rozšířenou působností; hospodářských komor v Jihomoravském kraji, regionální kancelář CzechInvestu. Centrum prohlubuje spolupráci s brněnskými univerzitami. Studentům nového studijního oboru Učitelství českého jazyka a literatury se zaměřením na žáky s odlišným mateřským jazykem byly umožněny náslechy hodin ve výuce českého jazyka pro cizince a exkurze do Centra.

V roce 2018 využilo služeb Centra celkem 1 420 klientů. Celkem bylo zahájeno 30 klasických jazykových kurzů českého jazyka pro cizince; dále pak 9 online kurzů zaměřených na psaní a gramatiku, 15 kurzů češtiny pro děti cizinců, 2 zkoušky z českého jazyka k žádostem o trvalý pobyt a 1 zkouška z českého jazyka na občanství; 11 kurzů sociokulturní orientace; 2 adaptačně-integrační kurzy a 7 počítačových kurzů.

Kromě Jihomoravského centra pro integraci cizinců podporuje Jihomoravský kraj cizince na svém území ještě další aktivity. Jihomoravský kraj vyčlenil ze svého rozpočtu v roce 2018 částku na aktivitu Podpora občanů EU v území Jihomoravského kraje. Tyto prostředky byly určeny především na realizaci kurzů českého jazyka (celkem 20 klasických kurzů českého jazyka, 4 letní intenzivní kurzy, 1 konverzační kurz) a dále pak na konzultace a doprovody na úřady a další relevantní instituce. Ve stejném roce byla podána žádost o vyčlenění finančních prostředků na tuto aktivitu i na rok 2019. Další aktivitou Jihomoravského kraje je partnerství v projektu Strategie integrace cizinců ve městě Brně, jehož příjemcem je Statutární město Brno. V rámci podprojektu Jihomoravského kraje probíhaly kurzy českého jazyka pro matky za přítomnosti dětí ve výuce, kurzy SKO a kurzy pro děti ve věku 7-11 let. V neposlední řadě je Jihomoravský kraj zapojen do projektu Města a inkluzivní strategie, jehož příjemcem je organizace Sdružení pro integraci a migraci. Projekt realizovaný za podpory Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost, v rámci výzvy 124, která je zaměřená na podporu inovačního prostředí.

VI.2.1.1.3 Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji

Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji je provozované nestátní neziskovou organizací Poradna pro integraci, z. ú. Jeho financování bylo v roce 2018 zajištěno prostřednictvím Azylového migračního a integračního fondu. Služeb centra využilo během roku 2018 celkem 1 020 cizinců ze třetích zemí a s udělenou mezinárodní ochranou, a bylo realizováno 1 707 intervencí.

Stěžejní služby centra byly zajišťovány sociálními, právními, vzdělávacími a sociálně-integračními pracovníky. Odborné sociální poradenství bylo poskytováno v sídle centra v Ústí nad Labem a na detašovaném pracovišti v Teplicích. Poradenství bylo na základě dohody či potřeby klientů zajišťováno i terénní formou, především v lokalitách se zvýšenou koncentrací ubytování či zaměstnání cizinců z cílové skupiny. Konkrétně se jednalo o terénní práci v lokalitách Litoměřice, Lovosice, Žatec, Louny, Roudnice nad Labem, Teplice, Krupka, Děčín, Bílina, Chomutov, Kadaň, Klášterec nad Ohří, Litvínov, Most, Jirkov a Hora Sv. Šebestiána. Při poradenství bylo v případě nutnosti využíváno služeb tlumočnicka. Nejčastěji byla poskytována cizincům pomoc v oblasti pobytové problematiky, práv a povinností cizinců, zdravotního

pojištění, sociálních dávek, bydlení, uplatnění na trhu práce a nostrifikace vzdělání. V případě, že se jednalo o dotazy přesahující kompetence sociálního pracovníka, využívali cizinci bezplatné právní poradenství, které bylo poskytováno výhradně ambulantní formou v sídle Centra.

Kompetence cizinců vedoucí k sociální i pracovní integraci byly rozvíjeny pomocí vzdělávacích aktivit, mezi nimiž mají dominantní postavení kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. V daném roce bylo realizováno celkem 24 kurzů češtiny různých úrovní pro děti i dospělé, které navštěvovalo 307 účastníků. Kurzy sociokulturní orientace probíhaly ve 4 modulech a celkem jich bylo zrealizováno 25 pro 191 účastníků. Na základě poptávky mají cizinci příležitost vyzkoušet si zkoušky k trvalému pobytu a k občanství. V roce 2018 se uskutečnily 2 kurzy na přípravu ke zkoušce B1 pro celkem 9 osob. Děti během školního roku využívaly především možnost doučování, které bylo zajištěno dobrovolníky. Nedílnou součástí vzdělávacích aktivit jsou přednášky pro cizince (např. na témata sloučení rodiny, zaměstnanecká karta). V roce 2018 se uskutečnily 4 tyto přednášky, celkem se jich zúčastnilo 198 cizinců.

Centrum realizuje i školení odborné veřejnosti, např. pedagogů, lektorů češtiny, úředníků, kteří se dostávají do přímého kontaktu s cílovou skupinou. Mezioborové předávání zkušeností přispívá k zefektivnění služeb Centra i samotných odborníků. V roce 2018 se uskutečnilo celkem 14 těchto školení a proškoleny byly 134 osob.

Aktivity podporující vzájemné soužití cizinců s majoritní společností, tzv. integrační aktivity pro cizince a integrační multikulturní aktivity, měly různorodý charakter a respektovaly potřeby dospělých, dětí, druhé generace cizinců i většinové společnosti. V roce 2018 bylo zrealizováno 43 integračních aktivit pro cizince, zahrnujících např. dámské kluby, výtvarné dílny, sportovní akce, exkurze, jazykový příměstský tábor atp. Těchto aktivit se zúčastnilo 235/965 cizinců (unikátní/celkové). Dále Centrum zrealizovalo řadu Workshopů (11x), Projektových dnů (10x), Exkurzí studentů (5x) jejichž cílem bylo přiblížit život místních cizinců, jejich kultury, zvyky a tradice. Těchto multikulturních integračních aktivit se v roce 2018 uskutečnilo 26 a celkem se jich zúčastnilo 824 osob. Za účelem prezentace kultury zde žijících cizinců pořádá Centrum také Etnické večery, v roce 2018 se uskutečnily 4 tyto večery, navštívilo je 950 osob.

Cizinci oceňovali zázemí informačního centra, které poskytovalo bezplatný přístup k informacím a zprostředkovávalo kontakt se zemí jejich původu a rodným jazykem (internet, televize se satelitem, vícejazyčná knihovna, tiskoviny). Prostory využívaly komunity cizinců také ke svým vlastním aktivitám (schůzky klubu nebo nacvičování kulturního vystoupení).

Centrum iniciuje a podporuje integrační lokální politiku. Pracovníci Centra se proto účastnili koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem, spolupracovali s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a síťovali subjekty podílející se na integraci cizinců (sdružení jednotlivých komunit, NNO i úřady). Nedílnou součástí činnosti Centra je realizace Platformy integrace cizinců v regionu. V roce 2018 se uskutečnila 3 setkání platformy aktérů vzdělávání cizinců v Ústeckém kraji.

VI.2.1.1.4 Integrační centrum pro cizince - Diecézní katolická charita Hradec Králové

Realizátorem Integračního centra pro cizince Hradec Králové je Diecézní katolická charita Hradec Králové. Stěžejními aktivitami Centra jsou odborné poradenské služby, kurzy, pořádání integračních multikulturních aktivit s různým zaměřením pro různé cílové skupiny, podpora zájmových a svépomocných skupin cizinců a v neposlední řadě realizace platformy.

Odborné sociální a právní poradenství, které je poskytováno jako registrovaná sociální služba, bylo poskytováno jak ambulantní, tak terénní formou. V rámci poradenských služeb bylo poskytnuto 1 045 kontaktů a intervencí celkem 659 cizincům ze třetích zemí a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou. Ve spojitosti s poradenstvím probíhá rovněž spolupráce s tlumočníky, překladateli a interkulturními pracovníky. Pracovníci Centra poskytovali cizincům dvakrát týdně asistenci při vyřizování jejich pobytových žádostí na pracovišti OAMP Hradec Králové.

Kurzy pro cizince byly realizovány v Hradci Králové, Jičíně, České Skalici, Rychnově nad Kněžnou, Trutnově, Hořicích, Jaroměři-Josefově, Nechanicích, Náchodě a Rašovicích. Bylo zorganizováno celkem 34 kurzů češtiny při účasti 307 osob a celkem 21 kurzů sociokulturních dovedností pro 160 účastníků.

Dobrovolnické aktivity byly zaměřeny na individuální pomoc dobrovolníka klientovi v rámci akreditovaného dobrovolnického programu *Rafael*. Převážně se jednalo o pomoc s doučováním a domácí přípravou do školy pro děti cizinců. Celkem bylo dobrovolníky poskytnuto 394 hodin dobrovolnické činnosti, zapojilo se 19 dobrovolníků a 17 cizinců.

Centrum pořádalo řadu multikulturních aktivit. Nejvýznamnější byl tradičně festival Setkání národů, který se konal 13. listopad 2018 v Hradci Králové, na kterém se prezentovalo 29 národností žijících v královéhradeckém regionu. Dalšími realizovanými aktivitami byly např. Slovanská zima, Příměstský letní tábor, Sportovní odpoledne, Poznáváme ČR – výlet do Prahy, Den Ukrajiny, Mezinárodní turnaj ve stolním tenise, Mezinárodní turnaj v nohejbale, Velikonoční workshop, Vernisáž obrazů ukrajinských výtvarných umělců – Hradecký salon, workshop Předvečer všech svatých, Autorský umělecký workshop s malířem, Multikulturní ukrajinský večer Píseň mého srdce, Jednodenní lyžařský výcvik, Rozloučení se školním rokem, Dětský den, Multikulturní den na Gymnáziu J. K. Tyla v Hradci Králové, Výlet na kole-Chlum u Hradce Králové, sportovní klub, besedy a přednášky pro studenty SŠ – Peru, Lunární nový rok – tradice Dálného východu, workshop Pleteme z pedigu atd. Celkem bylo uspořádáno 29 akcí a setkání sportovního klubu, s účastí cca 1 600 cizinců a cca 900 příslušníků majoritní společnosti.

V rámci aktivit na podporu zájmových a svépomocných skupin cizinců probíhala aktivní spolupráce s Mezinárodním kulturním institutem Klíč, Regionálním ukrajinským spolkem ve východních Čechách, zahraničními studenty Univerzity Hradec Králové a dobrovolnickou organizací KURO.

Regionální platforma za účasti zástupců regionálních aktérů integrace byla v roce 2018 realizována dvakrát.

V průběhu roku vykonávalo v Centru studentskou praxi 23 studentů Univerzity Hradec Králové.

VI.2.1.1.5 Integrační centrum Praha o.p.s.

Během roku 2018 realizovalo Centrum již šestý projekt s názvem Integrační centrum Praha VI ze zdrojů EU - národního programu AMIF. Doplnující služby (např. interkulturní práce, kurzy ČJ pro úroveň vyšší než A1, mini projekty aktivních cizinců ze třetích zemí) byly podpořeny ze zdrojů MV ČR a Magistrátu hl. m. Prahy.

Integrační centrum Praha nadále nabízelo své služby v rámci projektu AMIF ve spolupráci se čtyřmi nestátními neziskovými organizacemi (PPI, InBáze, SIMI, OPU) na 6 místech v Praze (Komunitní a informační centrum na Praze 1, pobočky na MČ Praha 4, 12, 13 a 14 a kancelář ve vietnamské tržnici SAPA). Celkově za rok 2018 využilo služeb centra 3 297 osob, z nich 1 917 klientů služby centra využili poprvé.

Kurzů českého jazyka bylo v roce 2018 poskytnuto 50 celkově pro 759 osob. Kurzy byly poskytovány jak v rámci projektu AMIF, tak i ze zdrojů MHMP nebo jako součást projektů obcí resp. městských částí hl. m. Prahy. K tomu se 675 osob zúčastnilo opatření podporujících jejich sociokulturní orientaci.

Mezi nejdůležitější aktivity centra patří i nadále práce v terénu. Pracovníci centra za rok 2018 navštívili celkem 1 776 míst (z toho 448 nových) a oslovili celkem 7 072 cizinců ze třetích zemí.

Během roku 2018 byla tradičně koordinována činnost regionální poradní platformy. Celkem 5 setkání se zúčastnilo téměř 200 osob zastupujících více než 50 institucí a organizací, včetně zástupců spolků cizinců ze třetích zemí. Členové regionální poradní platformy se v prosinci 2018 zúčastnili workshopu k hodnocení naplnění koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců a Akčního plánu na období 2018 - 2019.

Značným vývojem prošla i aktivita Interkulturní práce. Služby poskytované z finanční podpory AMIF byly doplněny o služby pro mongolsky, čínsky a arabsky mluvící klienty (dotace MV ČR, MHMP). Byly vytvořeny nové nástroje k aktivizaci klientů, např. české reálie, v rámci kterých dobrovolníci ze stran majority vedou přednášky na témata spojená se sociokulturní orientací. Pokračovala také spolupráce se spolky cizinců ze třetích zemí, a část jejich zástupců se stala stálými účastníky Regionální poradní platformy. Služeb interkulturních pracovníků využilo celkem 922 klientů.

Poprvé během své činnosti se centrum zapojilo jako partner do mezinárodního projektu INTEGRA, kde byly spolu s partnery z Bulharska, Slovenska, Itálie a Chorvatska vytvořeny a implementovány nové nástroje

k hodnocení strategických materiálů měst pro oblast integrace cizinců a byly připraveny k zakomponování do koncepce Prahy pro oblast integrace cizinců.

VI.2.1.2 Podpora projektů na lokální úrovni

MV pokračovalo i v roce 2018 v realizaci dotačního řízení určeného pro projekty obcí a městských částí na podporu integrace cizinců, protože mezi jeho dlouhodobé priority patří podpora integrační politiky na lokální úrovni. Integrace cizinců je komplexní proces, který se uskutečňuje především v místech pobytu, zaměstnání, podnikání, trávení volného času či studia cizinců v rámci jejich přímého soužití s většinovou společností.

Projekty obcí na podporu integrace cizinců jsou realizovány v obcích, městech nebo městských částech, kde dochází ke krizovému vývoji – aktuálnímu nebo potenciálnímu – ve vztazích mezi cizinci a místními obyvateli, především pak v lokalitách, kde žije významný počet cizinců. Projekty směřují k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a prevenci případných konfliktů.

MV prostřednictvím tohoto dotačního řízení pomáhá jednotlivým obcím či městským částem ve vytváření a realizaci vlastních integračních opatření. Místní samosprávy tak přebírají odpovědnost za integraci na lokální úrovni. Jejich koordinátorem a garantem je místní samospráva, ale do jejich realizace se zapojuje řada dalších aktérů, kteří působí v dané lokalitě. Především se jedná o nestátní neziskové organizace, mateřské a základní školy a volnočasové kluby. Aktivity projektu vždy vycházejí a jsou uzpůsobené místním specifickým podmínkám.

Projekty jsou především cílené na cizince ze třetích zemí a většinovou společnost v příslušné obci, městě či městské části. Ve výjimečných případech mohou být součástí jejich cílové skupiny (jako doplňková cílová skupina) také občané zemí EU a držitelé mezinárodní ochrany (nad rámec podpory poskytované Státním integračním programem).

V roce 2018 získalo dotaci 15 obcí a městských částí, což je stejný počet jako v letech 2016 a 2017. Došlo však k mírné obměně ve složení měst, které žádaly o tyto dotace. Projekty byly podpořeny částkou 16,3 milionů Kč. Tato finanční podpora tak byla v roce 2018 oproti roku 2017 navýšena o 2,3 milionů Kč.

Jedním z cílů tohoto dotačního titulu je sdílení zkušeností a úspěšných postupů místních samospráv, proto se každý rok pořádá celostátní konference měst řešících problematiku integrace cizinců, která představuje současné trendy a výsledky v integraci cizinců na lokální úrovni a umožňuje sdílení zkušeností v této oblasti. V listopadu 2018 proběhl, pod záštitou ministra vnitra a primátora statutárního města Brna, jubilejní 10. ročník této konference s podtitulem „Křižovatky integrace“. Konferenci uspořádalo statutární město Brno.

Projekty ve velké většině probíhají dlouhodobě, často i několik let, a velkou měrou přispěly ke zlepšení vztahů mezi majoritní společností a cizinci v příslušné obci. Pozitivně jsou hodnoceny veřejností, samotnými cizinci i místní politickou reprezentací.

VI.2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2018

Brno: Integrace cizinců ve městě Brně – analýza komunit

Cílem projektu bylo nastavit komplexní přístup k integraci cizinců ve statutárním městě Brně. S výzkumnou a vzdělávací organizací Socio Factor proto probíhala příprava Strategie integrace cizinců. V rámci projektu také probíhaly intenzivní kurzy ČJ pro ženy cizinky v domácnosti a pro děti cizinců, ve kterých byly využity různé interaktivní pomůcky či výtvarné potřeby. Zorganizován byl rovněž jubilejní 10. ročník konference k lokální integraci cizinců v obcích, který proběhl 16. listopadu 2018 v prostorách Nové a Staré Radnice. Konference měla 150 účastníků.

Havlíčkův Brod: Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod IX.

Hlavní část projektu byla věnována vzdělávání cizinců. Výuka ČJ pro cizince probíhala na ZŠ V Sadech a ZŠ Štáflova, ve kterých je největší koncentrace žáků-cizinců. Na obou školách byli žáci rozděleni do skupin podle věku a úrovně znalostí ČJ. Realizován byl také kurz ČJ pro středoškoláky – cizince, kterého se účastnilo

6 studentů. Uskutečnila se rovněž výuka ČJ pro dospělé, která měla cizince pomoci připravit na zkoušku z ČJ nutnou pro získání povolení k trvalému pobytu. Účastnilo se jí 15 cizinců. Pro zajištění kvalitního a přínosného studia cizinců byly zakoupeny studijní materiály a školní pomůcky pro výuku ČJ. V závěru projektu byli oceněni nejlepší a nepracovitější žáci, kteří v rámci motivace k dalšímu studiu obdrželi knihu dle vlastního výběru.

Pardubice: Podpora integrace cizinců - Pardubice 2018

Projekt reagoval na nárůst počtu cizinců v Pardubicích. Snažil se proto zlepšit komunikaci mezi cizinci a majoritní společností. V jeho rámci proto probíhala asistence na školách pro žáky - cizince, kdy asistenti pomáhali žákům cizincům při výuce. Cílem bylo usnadnit dětem-cizincům přechod do neznámého prostředí. Podpořeno takto bylo 15 dětí. Cizincům bylo poskytováno také tlumočení na úřadech a vytvořeny byly praktické materiály v různých jazykových mutacích pro snadnější komunikaci při vyřizování osobních záležitostí cizince. Tlumočení využilo 381 klientů mluvících mongolsky a 12 klientů mluvících vietnamsky. Probíhala také výuka ČJ pro děti - cizinců a metodické vzdělávání učitelů.

Plzeň: Podpora integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2018

Projekt se snažil nabídnout cizincům co nejpestřejší škálu možných úrovní jazykových kurzů ČJ. Kurzy realizovala Poradna pro cizince a uprchlíky Diecézní charity Plzeň. Uskutečnily se jazykové kurzy různé jazykové úrovně včetně individuálních kurzů a letního intenzivního kurzu pro děti. Realizovány byly i nízkoprahové kurzy pro začátečníky a pokročilé. Jazykové kurzy měly dohromady více než sto účastníků a byl o ně ze strany cizinců velký zájem.

MČ Praha 3: Praha 3 – Společné soužití 2018

V rámci projektu byly realizovány kontinuální a nízkoprahové kurzy ČJ pro cizince. Kontinuálních kurzů se účastnilo 30 cizinců a nízkoprahové navštěvovalo v průměru 21 cizinců. Uskutečnilo se rovněž doučování ČJ na ZŠ a MŠ Jaroslava Seiferta, ZŠ a MŠ nám. Jiřího z Lobkovic a na ZŠ Jeseniova. Žáci ZŠ Lupáčova se zapojili do projektu „So far – so near 2018“, který usiluje o zlepšení spolupráce školy s rodinami žáků-cizinců a o přirozené začlenění žáků s odlišným mateřským jazykem do dětského kolektivu. Žáci se v jeho rámci seznámili se svátky a tradicemi typickými pro jednotlivé země, odkud pocházejí děti-cizinci navštěvující tuto ZŠ. Dne 8. září 2018 se v parku Parukářka uskutečnila kulturně společenská akce pro rodiny s dětmi z řad cizinců a i majority „Poznejme se, sousedé“, která pomohla k navazování sociálních vazeb mezi cizinci a majoritou. Odhadem se jí účastnilo 200 dětí a 500 dospělých.

MČ Praha 4: Žijeme na Čtyřce společně 2018

Projekt se zaměřil na realizaci komplexního souboru opatření zaměřených jak na integraci cizinců, tak na majoritní společnost a odbornou veřejnost (pedagogové a úředníci). Proběhly rozsáhlé integrační aktivity v rámci sítě základních a mateřských škol. Do projektu se zapojilo 9 mateřských a 11 základních škol, podpořeno bylo 195 dětí-cizinců. Proběhlo vzdělávání pedagogických pracovníků základních škol a úředníků v rámci akreditovaných kurzů a školení. Uskutečnily se kurzy češtiny pro dospělé cizince, které měly 60 účastníků. V sobotu 9. června 2018 se v parku Na Pankráci konal multikulturní festival Kaleidoskop, který navštívilo i přes nepříznivé deštivé počasí přibližně 300 účastníků.

MČ Praha 5: Analýza cizinců a podpora vzdělávacích aktivit k integraci cizinců na území MČ Prahy 5 v roce 2018

V rámci projektu byly realizovány vzdělávací aktivity pro děti ze třetích zemí, které navštěvují mateřské a základní školy. Konal se tak prázdninový přípravný kurz pro děti předškolního, mladšího a staršího školního věku, jehož se zúčastnilo 41 dětí-cizinců. Realizováno bylo doučování ČJ v MŠ a ZŠ, kterého se účastnilo 102 dětí-cizinců. Zorganizovány byly kurzy sociokulturní orientace pro dospělé, které kombinovaly jazykový kurz a kurz sociokulturní orientace v českém prostředí, za účasti 13 cizinců. Uskutečnily se workshopy pro pedagogické pracovníky, které byly zaměřeny na metodickou podporu a vzdělávání pedagogů v práci s dětmi-cizinci. Zúčastnilo se jich 35 pedagogů. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze vypracovala Analýzu cizinců na území MČ Praha

5, která přinesla zjištění počtu a struktury cizinců, identifikovala významné územní koncentrace, vyhodnotila je z hlediska rezidenční segregace a navrhla vhodné nástroje a aktivity, které může MČ Praha 5 využít pro podporu integrace cizinců.

MČ Praha 7: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7 v roce 2018

Součástí projektu byla pravidelná výuka českého jazyka na základních školách během školního roku, které se účastnilo asi 100 dětí-cizinců. Proběhly také intenzivní dvoutýdenní kurzy češtiny pro děti před začátkem nového školního roku, za účasti 34 dět-cizinců. V radničním časopise HOBULET vycházela jedna stránka anglického a vietnamského textu, která shrnovala nejdůležitější informace z českého obsahu časopisu. Zorganizovány byly semináře sociokulturní orientace a vycházky Prahou 7. Podpořen byl tradiční vietnamský dětský den v holešovické tržnici. K navázání a zlepšení komunikace s místní vietnamskou komunitou napomohlo v rámci projektu působení vietnamské terénní pracovnice

MČ Praha 9: Integrace cizinců na MČ Praha 9

V projektu probíhalo bezplatné doučování ČJ, prázdninový kurz ČJ a kroužek výuky ČJ pro cizince pro děti-cizince na ZŠ a MŠ, kterého se účastnilo 34 žáků-cizinců. Školní dokumenty MŠ byly přeloženy do šesti jazyků (čínština, moldavština, rumunština, ruština, ukrajinština, vietnamština), tak aby se rodičům - cizincům zjednodušil zápis dítěte a komunikace se školkou. V sobotu 1. září 2018 proběhl v parku Podviní populární multikulturní festival Barevná devítka, který nabídl cizincům prostor pro jejich prezentaci. Na realizaci festivalu se podílelo 68 organizací a institucí. Tato akce už tradičně vzbudila velký zájem ze strany veřejnosti a zúčastnilo se jí přibližně 8 000 lidí.

MČ Praha 11: Integrace cizinců v MČ Praha 11

Jednotlivé aktivity projektu byly zaměřeny na kulturně-vzdělávací aspekty integrace. Probíhala výuka českého jazyka pro děti - cizince na MŠ a ZŠ. Oproti předchozím projektům vzrostl o tuto aktivitu zájem ze strany mateřských škol. Výuky ČJ se účastnilo více než sto dětí-cizinců. Probíhal také zájmový kroužek, který pomohl dětem-cizinců lépe poznat české reálie. Uskutečnil se rovněž letní týdenní příměstský tábor pro české děti a děti-cizince, kterého se zúčastnilo 22 dětí. Zorganizovány byly i výtvarné workshopy pro žáky ZŠ prvního stupně a pravidelné multikulturní setkání.

MČ Praha 12: Integrace cizinců MČ Praha 12 – rok 2018

Realizováno bylo doučování ČJ dětí a žáků na několika MŠ a ZŠ, které probíhalo v prostorách příslušné školy. Děti tak nemusely za doučováním dojíždět. Doučování využilo 177 dětí-cizinců. Součástí projektu byl i intenzivní kurz ČJ pro děti-cizinců nastupující do nižších ročníků ZŠ, který měl 12 účastníků. Proběhl i kurz ČJ pro dospělé, který navštěvovalo 15 cizinců. Ve školách bylo poskytováno komunitní poradenství ve vzdělávání cizinců a žáků s odlišným mateřským jazykem, které se sestávalo například z asistence při zápisu na základní školu či zprostředkování komunikace mezi cizincem, příp. jeho rodiči, a školou. Uskutečnilo se několik společenských akcí podporujících vzájemné soužití mezi cizinci ze třetích zemí a většinovou společností (ZEMĚ-MY, Příběhy našich sousedů, výlety, ozvěny studentského filmového festivalu).

MČ Praha 13: Společná adresa – Praha 13

Projekt měl čtyři priority: vzdělávání, informovanost, volný čas a regionální spolupráce. V rámci priority „Vzdělávání“ probíhala jazyková příprava žáků-cizinců MŠ a ZŠ formou doučování, kterého se účastnilo více než tři sta dětí-cizinců. Zároveň byly vzdělávány pedagožky z těchto škol. Probíhaly rovněž nízkoprahové kurzy češtiny pro dospělé-cizince. Součástí priority „Volný čas“ migrantů a občanů Prahy 13 byly volnočasové aktivity podporující vzájemné soužití mezi cizinci a většinovou společností v Domě dětí a mládeže Stodůlky a ve volnočasovém klubu Rozmanitý svět. Ve spolupráci s lokální pobočkou Integrovaného centra Praha, o.p.s. byla realizována kulturně-komunitní akce „Nejsme si cizí...“, která měla sto účastníků. V rámci priority „Informovanost“ byly publikovány informační letáky v různých jazykových mutacích a aktualizovány byly informace o projektu na internetových stránkách MČ Praha 13. Priorita „Regionální spolupráce“ byla zajištěna prostřednictvím dvou setkání Pracovní skupiny Integrace cizinců v MČ Praha 13.

MČ Praha 14: Podpora integrace cizinců

V rámci projektu probíhalo doučování ČJ pro děti - cizince na MŠ a ZŠ. Uskutečnily se kurzy ČJ různé jazykové úrovně pro děti-cizince a dospělé-cizince, kterých se účastnilo 76 osob. Pro cizince byly realizovány také volnočasové aktivity napomáhající bourat vzájemné předsudky a stereotypy. Podporována byla informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím seminářů, které uspořádalo ICP. Byla také realizována terénní sociální práce, která kombinovala sociální poradenství s interkulturní prací. V jejím rámci se uskutečnilo 888 interakcí odborného sociálního poradenství s 34 cizinci z třetích zemí.

MČ Praha 17: Společně na 17

Pomocí projektu bylo realizováno bezplatné doučování ČJ pro žáky-cizince na ZŠ Jana Wericha, kterého se účastnilo 13 dětí-cizinců. Proběhl také intenzivní jazykový kurz ČJ pro děti-cizince ve věku od 5 do 9 let, který měl 8 účastníků. Uspořádány byly multikulturní workshopy v mateřských školách, které navozují vhodné podmínky pro budování přátelských vztahů bez předsudků mezi dětmi z majoritní společnosti a dětmi cizinců. Využit byl interkulturní pracovník pro usnadnění komunikace mezi cizinci a veřejnými institucemi. Uskutečnil se podpůrný metodicko-vzdělávací seminář pro úředníky této městské části, který byl zaměřený na problematiku práce s cizinci a obsahoval rovněž základní informace o sociálně-kulturních odlišnostech cizích zemí. Na internetových stránkách MČ Praha 17 byly aktualizovány informace o aktivitách realizovaných v rámci tohoto projektu.

MČ Praha-Libuš: Podpora integrace na území MČ Praha - Libuš

Městská část již několik let realizuje rozsáhlý projekt v oblasti integrace cizinců. V jeho rámci bylo připraveno rozsáhlé podpůrné opatření ve školství pro děti-cizince, mimo jiné byl zajištěn dostatečný počet asistentů pedagoga, školních asistentů, interkulturních pracovníků, tak aby mohl být k dětem s OMJ uplatněn individuální přístup. Tato opatření pomohla 120 dětem-cizincům. Probíhaly také kurzy ČJ pro cizince, které měly i vietnamské lektory. Navštěvovalo je téměř 30 dospělých-cizinců. Uspořádány byly rovněž multikulturní veřejné akce a komunitní akce, které pomohly k většímu zapojení cizinců do veřejného života a k snížení xenofobních nálad ve společnosti. Tradiční akci Festival lunárního roku a staročeského masopustu navštívilo i mnoho obyvatel ostatních pražských městských částí a okolních středočeských obcí.

VI.2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací

MV realizovalo v roce 2018 dotační titul „Integrace cizinců 2018“ zaměřený na podporu integrace cizinců ze třetích zemí ze strany nestátních neziskových organizací a veřejných výzkumných institucí. V jeho rámci bylo možné žádat o dotaci na projekty v těchto oblastech:

- přímá asistence cizincům ze třetích zemí na Odděleních pobytu cizinců OAMP;
- streetwork v prostředí cizinců nebo/a vzdělávání streetworkerů;
- realizace projektů zaměřených na poskytování předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a podpory lepší orientace cizinců na pracovištích OAMP;

- vzdělávání pracovníků Oddělení pobytu cizinců OAMP a pracovníků státní správy či samosprávy;
- podpora integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců;
- výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti nebo/a výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorba indikátorů integrace;
- aktivity zaměřené na informování široké veřejnosti o oblasti integrace cílové skupiny.

V rámci tohoto dotačního titulu MV podpořilo 21 projektů celkovou částkou **21 507 657 Kč**.

VI.2.1.3.1 Vyhodnocení jednotlivých projektů

Arcidiecézní charita Praha: Zapojení streetworkerů z řad cizineckých komunit do integrace cizinců

Cílem projektu bylo efektivně využít potenciálu terénních pracovníků z řad cizineckých komunit, které mělo vést k posílení informovanosti cizinců a jejich úspěšné integraci. Ve spolupráci s terénními pracovníky bylo možné reflektovat potřeby cizinců a adekvátně na tyto potřeby reagovat nabízenými službami. Další z nabízených služeb byla asistence poskytovaná na pracovištích Oddělení pobytu cizinců (dále jen OPC) OAMP v Praze, Mladé Boleslavi a Příbrami a poskytování sociálního a právního poradenství. Služby byly poskytnuty celkem 4 028 klientům.

Centrum pro integraci cizinců: Asistence na pracovištích OPC OAMP ve Středočeském kraji

Cílem projektu bylo usnadnit orientaci cizinců z třetích zemí při vyřizování jejich záležitostí na OPC OAMP MV ČR. Projekt přispěl k hladšímu průběhu řízení tím, že cílovou skupinu informoval o řádném plnění zákonných povinností, pomohl jí vyvarovat se chyb vzniklých z nedostatečné informovanosti a neporozumění požadavkům. Byla zajištěna pomoc s vyplněním formulářů a nabídka asistence popř. tlumočení cizincům při jednání na přepážce, která přispěla k hladší komunikaci cizinců s pracovníky OPC. V rámci projektu byla poskytnuta asistence 757 cizincům.

Diecézní charita Brno: Asistenční služby na Oddělení pobytu cizinců Jihomoravský kraj IV.

Cílem projektu bylo poskytování asistence, základního poradenství o pobytových stavech v ČR a tlumočení cizincům při jednání na pracovišti OPC Jihomoravský kraj a poskytování sociálního a právního poradenství v prostorách konzultační místnosti na pobožce OPC JMK a poradny Celsuz – Služby pro cizince. Cílem služby bylo mimo poskytování výše uvedených služeb také co největší zvýšení kompetence klientů služby v řešení jejich situace a poskytnutí jim dostupné informace. V rámci projektu využilo služeb 1 770 cizinců.

Diecézní charita České Budějovice: Asistenční služby poskytované cizincům na pracovišti OAMP České Budějovice VI.

Cílem projektu bylo poskytování poradenství, asistence a tlumočení státním příslušníkům třetích zemí při jednání na OPC OAMP České Budějovice. Prostřednictvím interkulturního pracovníka přítomného na pracovišti získali cizinci lepší orientaci ve svých právech a povinnostech, což usnadnilo a zpřehlednilo jednání. Druhá oblast projektu se zaměřila na výuku jazyka a třetí měla za cíl informovat veřejnost formou přednášek a výstav. V rámci projektu byly poskytnuty služby na OAMP celkem 2 096 cizincům, kurzy českého jazyka absolvovalo 23 cizinců, výstav se účastnilo kolem 400 osob a publikum přednášek čítalo 103 osob.

Diecézní Charita Plzeň: Asistenční služby na pracovišti OAMP MV ČR v Plzni IV.

Cílem projektu bylo prostřednictvím poskytování asistenčních a poradenských služeb cizincům ze třetích zemí přímo na pracovišti OPC OAMP MV ČR v Plzni pomoci při vyřizování jejich pobytových oprávnění a současně je naučit vyříditi si tyto záležitosti sami a tím podpořit jejich samostatnost a nezávislost. Dvakrát v týdnu bylo cizincům poskytováno poradenství v otázkách pobytu na území, pomoc s vyplňováním formulářů, tlumočení z/do ruského a ukrajinského jazyka a asistence dle individuálních potřeb jednotlivých klientů. V rámci projektu byly služby poskytnuty 311 cizincům.

Diecézní katolická charita Hradec Králové: Podpora integrace cizinců

Cílem projektu byla podpora integrace cizinců ze třetích zemí a osob s udělenou mezinárodní ochranou na území Královéhradeckého kraje do majoritní společnosti a celkové posílení sociální adaptability těchto cizinců prostřednictvím projektových aktivit. Důraz byl kladen na zranitelné skupiny osob, individuální přístup a přímou asistenci klientům na pracovištích OAMP, terénní práci a integrační aktivity založené na vlastní iniciativě cizinců. Obsahem projektu bylo poskytování sociálního a právního poradenství (včetně zmíněné asistence na OAMP) a informační činnosti, realizace multikulturních aktivit, besed, přednášek, integračních aktivit pro rodiče s dětmi a mládež a zapojení dobrovolníků. Poradenské služby byly poskytnuty 340 cizincům, multikulturních aktivit se zúčastnilo celkem 1 748 osob.

Charita Česká republika: Asistenční infolinka ve vietnamštině a mongolštině

Hlavním cílem projektu bylo poskytovat bezplatnou službu telefonické a internetové linky poskytující informace a tlumočení ve vietnamském a mongolském jazyce se záměrem asistovat na celém území ČR mongolsko a vietnamsko-jazyčným legálně pobývajícím cizincům ze třetích zemí při kontaktu a komunikaci s úřady a institucemi majoritní společnosti, a tím posilovat integraci zmíněné cílové skupiny cizinců. Služba mongolské infolinky byla poskytována 8 hodin týdně, služba vietnamské infolinky 18 hodin týdně. Služeb infolinek využilo přibližně 800 cizinců.

Charita Česká republika: Asistenční infolinka v ukrajinštině

Hlavním cílem projektu bylo rozšířit dosud poskytovanou bezplatnou službu telefonické a internetové linky poskytující informace a tlumočení (viz předchozí projekt) o služby také v ukrajinském jazyce, včetně asistence při kontaktu a komunikaci cizinců s úřady a institucemi majoritní společnosti, a tím posilovat integraci zmíněné cílové skupiny cizinců. Služba infolinky byla poskytována 18 hodin týdně, jejich služeb využilo přibližně 300 cizinců.

Integrační centrum Praha: Metropole všech III.

Projekt byl zaměřen na aktivizaci cizinců, ať už jednotlivců nebo skupin, žijících v Praze. Cílem bylo bližší představení cizinců české majoritě. Plánované aktivity (mini projekty cizinců a interaktivní procházky po místech, na které měla významný vliv zahraniční migrace) měly za cíl snižovat napětí, odbourávat stereotypy a především prohlubovat komunikaci mezi majoritou a cizinci. V rámci této aktivity vznikla série interaktivních exkurzí po migrantských místech v Praze. V rámci projektu bylo podpořeno pozitivní vnímání různorodosti a kulturních rozdílů. Účastnilo se přibližně 188 návštěvníků.

INFO-DRÁČEK: Tady jsem doma

Projekt navázal na „Workshopy českého jazyka“ realizované v letech 2015-2017 s cílem posílit znalost českého jazyka cizinců a odbourat tak nezbytnost asistenčních služeb při vyřizování jejich záležitostí na úřadech či ve zdravotnických zařízeních. Výuka byla proto realizována v tematických blocích zaměřených především na běžné oblasti života, jako je například zdravotnictví, školství nebo podnikání. V roce 2018 se kurzy českého jazyka pořádané v OC SAPA rozšířily o kurzy pro předškolní děti a děti z prvního stupně ZŠ. V rámci projektu absolvovalo kurz češtiny 40 cizinců.

International Organization for Migration (IOM): Mladí migranti v ČR jejich vlastníma očima

Hlavním cílem projektu bylo podpořit aktivní zapojení mladých migrantů ze třetích zemí do vytváření společnosti s vyšší mírou sociální inkluze a koheze a přispět tak k oboustranně přínosnému soužití migrantů a majoritní společnosti. Tento cíl byl naplňován zejména prostřednictvím zachycení a prezentace skutečných příběhů vyprávěných konkrétními lidmi, což napomohlo rozvíjet interkulturní dialog, toleranci, prohloubit porozumění a respekt k diverzitě a demystifikovat zavedené stereotypy. Mladí migranti vytvořili krátká videa o svém vlastním životě. Výsledky jejich tvorby umístila IOM na nově vytvořený youtube kanál IOM Prague, který byl propagován na sociálních sítích. V rámci projektu se uskutečnily také debaty na 5 středních školách.

META, o.p.s. – Společnost při příležitosti mladých migrantů: Čekuj integraci!

Cílem projektu bylo rozšíření povědomí většinové společnosti o cizincích a procesu jejich integrace a zapojení do ní, vytváření možností pro cizince a Čechy společně organizovat akce, podpořit rozvoj multikulturních kompetencí žáků pražských základních a středních škol. Realizováno bylo 11 akcí klubu Čekuj!, tvůrčí jazyková a literární soutěž. K dotisku 500 ks publikace „Jaká je škola u mě doma“ bylo vytvořeno 8 doprovodných videí.

Most pro: Informační středisko pro cizince

Cílem projektu bylo zvýšení sociálního a právního povědomí cizinců a jejich informovanosti jako prevence jejich sociálního vyloučení. Snahou bylo podporovat postupné osamostatňování cizince tak, aby byl schopen samostatného života ve většinové společnosti bez podpory, a zamezilo se tak prohlubování sklonu cizinců ke klientelismu. Cílem služby byla také ochrana uživatele před předsudky a negativním hodnocením okolí. V rámci projektu bylo poskytováno tlumočení a asistence na pracovištích OAMP a terénní odborné sociální poradenství. V rámci projektu bylo podpořeno odhadem 3 000 cizinců.

Poradna pro integraci: Asistence cizincům ze třetích zemí na pracovištích OAMP v Ústeckém kraji

Hlavním cílem projektu bylo poskytování přímé asistence cizincům ze třetích zemí na OPC OAMP a v terénu, v místech s větší koncentrací cílové skupiny. Poskytované služby vedly ke zlepšení informovanosti uživatelů o jejich právech a povinnostech, o možnostech uplatnění na pracovním trhu v ČR, o sociálním, zdravotním a vzdělávacím systému ČR. Přímá asistence byla poskytována konzultanty pro cizince, konzultantem pobytové agendy a interkulturními asistenty PPI. V rámci projektu byly služby poskytnuty 976 cizincům.

Poradna pro integraci: Barevná planeta 19. ročník

Cílem projektu byla realizace 19. ročníku festivalu „Barevná planeta“ v Ústí nad Labem, který se pravidelně koná ve spolupráci s komunitami cizinců žijících na území ČR. Tento způsob přímého a nezprostředkovaného kontaktu lokálních českých obyvatel s představiteli jiných kultur je jednou z cest, která napomáhá k nenásilnému sblížení, vzájemnému porozumění a pozitivnímu ovlivňování směrem k toleranci a k potírání rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie. Festival, který proběhl dne 8. září 2018, navštívilo přes 9 000 návštěvníků z celé ČR.

Slovo 21: SLOVO – bulletin pro cizince a o cizincích

Hlavní cíl projektu byl prostřednictvím bulletinu SLOVO umožnit cizincům z třetích zemí úspěšnou integraci do majoritní společnosti formou předání potřebných informací, dále přiblížit českým občanům život a kulturu imigrantů a poskytnout informace o situaci a postavení cizinců v ČR. Bulletin Slovo zároveň poskytl objektivní informace odborné veřejnosti, úředníkům státní správy a samosprávy o šíři a rozmanitosti již realizovaných integračních opatření, o situaci a postavení cizinců i o přínosech imigrace pro společnost a občany ČR. Bulletin podporuje aktivní zapojení migrantů i formou jejich účasti na tvorbě bulletinu. Celkem byla v roce 2018 vydána 4 čísla bulletinu, každé v nákladu 4 000 výtisků.

Slovo 21: Posílení interkulturních kompetencí pracovníků OAMP a dalších pracovníků veřejné správy

Hlavním cílem projektu bylo skrze speciální školení posílit interkulturní kompetence, komunikační dovednosti a odbornou připravenost pracovníků OAMP a dalších pracovníků veřejné správy. Získané poznatky i dovednosti byly využity ve výkonu práce s cizinci - státními příslušníky třetích zemí. V rámci projektu proběhlo celkem 11 dvoudenních školení (9 pro pracovníky OAMP a 2 pro pracovníky PČR). Celkem bylo proškoleny 110 zaměstnanců OAMP a PČR a 5 nových lektorů.

Slovo 21: Rodina Odvedle

Projekt „Rodina Odvedle“ měl za cíl podpořit integraci cizinců, kvalitní komunikaci na individuální úrovni a soužití cizinců z třetích zemí s majoritní společností. Základem společného soužití je dobrá komunikace mezi lidmi z různých zemí. Projekt byl dále zaměřen na posílení informovanosti majoritní společnosti v oblasti integrace cizinců, posílení vzájemné tolerance a vstřícnosti. Proběhlo setkání rodin Čechů a cizinců u společného oběda (zúčastnilo se celkem 208 osob), v několika krajích, vždy v tentýž den v roce.

Uskutečnilo se i setkání rodin cizinců i českých občanů u příležitosti 15. jubilejního ročníku projektu (zúčastnilo se celkem 376 osob ze 4 krajů ČR) a mediální kampaň. Projekt se stal inspirací pro jeho realizaci v řadě dalších zemí EU.

Slovo 21: Vítejte v České republice

Projekt podpořil integraci cizinců z třetích zemí formou 120 pilotních adaptačně integračních kurzů „Vítejte v České republice“ (zúčastnilo se 1 571 cizinců) tak, aby znali svá práva a povinnosti a dobře se orientovali v české společnosti. Kurzy vedli proškolení lektoři a tlumočníci s metodickou podporou a byly propagovány prostřednictvím sociálních sítí, webových stránek <http://www.vitejtevcr.cz/> a v podobě tištěných materiálů. Zároveň byly aktualizovány již existující materiály *Příští zastávka* a *Jak na to*.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí: Indikátory integrace cizinců z třetích zemí v ČR

Cílem projektu bylo průběžné sledování integračních procesů pomocí vypracovaných nástrojů a metodik za účelem zajištění podkladů pro hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců z třetích zemí v ČR. Projekt navázal na předcházející projekty financované z EIF (2009 - 2015) a MV (2016, 2017) a přispěl tak k zajištění nezbytné kontinuity dosavadních výstupů pro OAMP MV ČR.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí: Výzkum vybraných oblastí integrace studentů z třetích zemí studujících vysokoškolské obory na území Hlavního města Prahy, jejichž studium je financováno ze státního rozpočtu ČR

Cílem projektu bylo zmapovat specifika integrace studentů - cizinců studujících vysokoškolské obory na území hl. m. Prahy. Výstupy projektu přispějí k včasnému nastavení vhodných preventivních opatření, která přispějí k předcházení rizik neúspěšné integrace této skupiny mladých lidí.

VI.2.1.4 Posílení informovanosti

Snadný přístup cizinců k informacím je zcela zásadní pro jejich dobrou orientaci ve společnosti. Je nezbytné cizince seznamovat s českými realitami, se základními hodnotami ČR a EU, zprostředkovávat informace o zvyklostech a pravidlech soužití v ČR, o náležitostech legálního pobytu, zaměstnávání a podnikání a o organizacích, které poskytují cizincům podporu a pomoc.

- Poskytování informací pro orientaci cizinců ve společnosti bylo nadále rozdělováno do tří fází: Předodjezdové informace jsou základním přehledem o podmínkách pobytu cizinců v ČR s upozorněním na případná rizika spojená s nedodržováním zákonů, poskytované potenciálním imigrantům již v zemi původu. V roce 2018 byla aktualizována česká verze brožury *Příští zastávka – Česká republika*. Aktualizace byly poté přeloženy do sedmi jazyků (angličtina, ruština, ukrajinština, vietnamština, francouzština, mongolština a arabština). Zároveň byl aktualizovaný text nově přeložen do španělštiny. Do každé jazykové verze brožury byl umístěn QR kód odkazující na stránku MV, kde je možné zhlédnout film *Příští zastávka*.
- Leták a instruktážní film *Jak na to*, který byl k dispozici na Odděleních pobytu cizinců OAMP, v integračních centrech i na webu MV ČR, usnadňuje cizincům orientaci v proceduře vyřizování a povolování pobytu. Byla aktualizována česká verze tohoto letáku a aktualizace byly následně přeloženy do sedmi jazyků (angličtina, ruština, ukrajinština, vietnamština, francouzština, mongolština a arabština). Leták byl nově přeložen do španělštiny. U instruktážního filmu *Jak na to* byly aktualizovány české titulky, když jejich aktualizace byla přeložena do sedmi výše uvedených světových jazyků. Titulky byly nově přeloženy také do španělštiny.
- Adaptačně-integrační kurzy pro nově příchozí cizince s cílem pomoci cizincům orientovat se v novém prostředí, seznámit je s jejich možnostmi, právy i povinnostmi v rámci jejich setrvání v ČR a také s riziky neplnění těchto povinností, s místními poměry a zvyklostmi a se základními hodnotami ČR i EU. V roce 2018 bylo v rámci projektu realizováno 109 kurzů pro 1 571 osob z třetích zemí. Kurzy byly pořádány mj. pro studenty VŠ přímo na universitě a pro nově příchozí zahraniční pracovníky ve spolupráci se zaměstnavateli. Projekt reagoval pružně na aktuální potřeby a vývoj situace - v roce 2018 proběhlo pro

671 zahraničních zaměstnanců celkem 35 kurzů. Byl aktualizován překlad brožury *Vítejte v ČR* do pěti jazyků (ruština, ukrajinština, vietnamština, francouzština a arabština). Průběžně byl aktualizován informační web www.vitejtevcr.cz, který je k dispozici v osmi jazykových verzích. Rozšířena byla databáze lektorů a tlumočnicků. Koncepce předpokládala možnost zavedení povinnosti pro nově příchozí cizince absolvovat úvodní adaptačně-integrační kurz.

- V minulých letech se v ČR rozšířila praxe výkonu **nelegální práce** občany třetích států, kteří jsou držiteli pobytového oprávnění vydaného jiným členským státem EU, a na základě **předstíraného vyslání k poskytování služeb** zahraničním zaměstnavatelem usazeným v tomto členském státě vykonávají v ČR závislou práci. Jedná se především o **Ukrajince**, kteří jsou držiteli **polských krátkodobých a dlouhodobých víz** za účelem zaměstnání. S cílem varovat české zaměstnavatele i ukrajinské pracovníky před takovým postupem, vydaly státní orgány s řídicí a kontrolní pravomocí v oblasti zaměstnávání cizinců **společné stanovisko** o nezákonnosti této praxe pro zaměstnavatele a **informační letáky** určené pro ukrajinské občany. Stanovisko bylo **zveřejněno na internetové stránce MV** a **elektronicky distribuováno zaměstnavatelům** prostřednictvím podnikatelských reprezentací. Leták byl rovněž zveřejněn v elektronické formě a navíc byl v nákladu 12 tisíc výtisků v ukrajinštině **distribuován na území Ukrajiny** prostřednictvím zastupitelského úřadu. Ministerstvo vnitra v roce 2018 v zájmu zvyšování informovanosti na svém webu zveřejnilo a ve spolupráci s podnikatelskými reprezentacemi elektronicky distribuovalo i **další informační materiály pro zaměstnavatele**: přehled pobytových oprávnění cizinců s přístupem na trh práce a informace o parametrech pracovních smluv či dohod o pracovní činnosti, které musejí splňovat žadatelé o zaměstnanecké karty.

Asistence cizincům na Odděleních pobytu cizinců OAMP – MV podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím realizace projektu asistenčních služeb ve spolupráci s Centry na podporu integrace cizinců nebo s nevládními neziskovými organizacemi (s využitím služeb interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků) přímo na pracovištích OAMP v Praze, ve Středočeském kraji, dále v Ústí nad Labem, Pardubicích, Hradci Králové, Brně a v dalších městech.

Kurzy socio-kulturní orientace ve společnosti pro dlouhodobě pobývajících cizince, zpravidla propojené s výukou češtiny případně s praktickým nácvikem zvládnání každodenních situací, mají nejčastěji formu tematických seminářů k řešení záležitostí každodenního života, zdravotnické osvětě, kultuře, historii či tradicím české společnosti. Kurzy byly v roce 2018 poskytovány prostřednictvím projektů nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců.

Informační internetové stránky:

- Pravidelně aktualizovány jsou informace na www.mvcr.cz v sekci Azyl, migrace a integrace.
- Průběžně aktualizované stránky www.cizinci.cz provozované MPSV ve spolupráci s MV jsou komplexním zdrojem informací o integraci cizinců v ČR i v zahraničních souvislostech. Jsou určeny pracovníkům státní správy a samosprávy, nestátním neziskovým organizacím pracujícím s cizinci, veřejnosti či cizincům samotným.
- Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území ČR je zřízen web www.imigracniportal.cz (v anglické verzi www.immigrationportal.cz) s informacemi pro cizince o pobytové agendě, a to v češtině a angličtině. Přináší také informace o migraci a integraci cizinců v ČR, informuje o aktivitách a materiálech na podporu integrace cizinců a realizovaných výzkumech.

Informace jsou cizincům předávány i prostřednictvím tištěných letáků a brožur (vždy nejméně v šesti jazykových verzích).

Nadále jsou poskytovány služby informační linky pro cizince (mailové i telefonické). Telefonická linka v roce 2018 odbavila 40 664 hovorů. Tým infolinky v roce 2018 zodpověděl 14 237 emailových dotazů. Informace pro cizince k záležitostem pobytu jsou aktualizovány také na webových stránkách MV.

Příprava na zkoušku k občanství z češtiny a reálií je realizována prostřednictvím nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců (např. kurzy češtiny, zkoušky nanečisto⁵⁹).

VI.2.1.5 Prohlubování odborných kompetencí

Projekt zaměřený na **posílení mezikulturních kompetencí pracovníků OAMP** pokračoval i v roce 2018. V rámci projektu probíhala školení nových pracovníků pobytových pracovišť OAMP a realizovány byly i dvě školení pro potřeby Policie ČR. Přínos těchto školení a spokojenost účastníků byla ověřována pomocí anonymního dotazníkového šetření.

Pracovníci OAMP byli školeni především v komunikačních dovednostech se zaměřením na jednání se státními příslušníky třetích zemí, práci s tlumočnickem a praktický nácvik chování v interkulturně složitých či zátěžových situacích. V navazujícím školení patřila mezi hlavní témata interkulturní komunikace, stereotypy, interpretace a jejich rizika, koncept strachu a potřeb a základy teorie komunikace.

Celkem se v roce 2018 uvedeného školení zúčastnilo 110 pracovníků OAMP a Policie ČR, z toho úvodních školení 76 osob a navazujících školení 34 osob.

Dotazníkové šetření zjišťující zpětnou vazbu od účastníků opětovně potvrdilo kvalitu kurzu.

VI.2.1.6 Účast cizinců na veřejném a politickém životě

Ačkoliv v ČR nejsou samosprávami zřizovány poradní orgány cizinců, jsou cizinci v řadě míst společně se zástupci majoritní aktivními členy poradních a jiných orgánů (např. platforem) a pracovních skupin krajů i municipalit. Členství v těchto orgánech a uskupeních umožňuje cizincům podílet se na vytváření komunitních plánů a integračních strategií daných míst. Touto formou se cizinci mohou přímo účastnit rozhodování o věcech veřejných na krajské a místní úrovni a zapojit se tak do tvorby veřejné politiky.

Cizinci se aktivně zapojují také do činnosti občanského sektoru. Pracují ve většině regionálních Center na podporu integrace cizinců (včetně krajských platforem Center), jsou členy platforem (např. regionální poradní platforma hl. m. Prahy) a účastní se činnosti nestátních neziskových organizací (NNO), zpravidla jako pracovníci, asistenti, tlumočníci či dobrovolníci NNO či Center). Některé z NNO jsou přímo organizacemi cizinců žijících v ČR. Významný je také aktivní podíl cizinců na realizaci integračních projektů obcí. Zástupci cizinců zejména druhé generace participují na diskusních setkáních s představiteli MV, samospráv a jiných institucí o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

MV podporuje vlastní aktivity cizinců v rámci dotačního programu Integrace cizinců určeného NNO. Jako příklad dobré praxe lze uvést „Mini projekty“, realizované Integračním centrem Praha i v roce 2018. Jednalo se o možnost finančně i metodicky podpořit projekty, založené na vlastní iniciativě cizinců a s jejich aktivní účastí. O realizaci projektů projeví zájem jak migranti jednotlivci, tak migrantské spolky, podpořeno bylo 5 projektů.

VI.2.1.7 Zkouška z českého jazyka

Zkouška z českého jazyka na úrovni A1 je jednou ze zákonem stanovených podmínek pro povolení trvalého pobytu cizince v ČR od roku 2009. Koordinací Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu je pověřeno MŠMT ve spolupráci s MV.

Zkoušku z češtiny po trvalý pobyt absolvují cizinci bezplatně - MV v rámci systému zkoušek z českého jazyka pro cizince proplácí první pokusy zkoušek cizinců z českého jazyka, a to formou vydávání Poukazů na bezúplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR. Za rok 2018 bylo uchazečům vydáno celkem 1 968 těchto poukazů. Pokud však cizinec napoprvé u zkoušky neuspěje, další pokusy resp. zkoušky v opravném termínu již hradí cizinec z vlastních prostředků.

⁵⁹ Podrobné informace ke zkoušce pro občanství jsou k dispozici např.

<http://ujop.cuni.cz/zkouška/informace/obcanstvi>, nebo na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/>.

Pro získání státního občanství ČR ukládá zákon mj. povinnost složit zkoušku z českého jazyka na úrovni B1.

Ucelené informace o zkouškách pro cizince, kteří žádají o trvalý pobyt nebo o udělení státního občanství ČR, lze najít na stránkách <https://cestina-pro-cizince.cz>, jejichž provoz zajišťuje Národní ústav pro vzdělávání. Na vzniku těchto stránek se podílí MŠMT, MV a Ústav jazykové a odborné přípravy UK.

VI.2.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV v průběhu roku 2018 plnilo v oblasti integrace cizinců úkoly jemu zadané *Postupem při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2018* a schválené usnesením vlády č. 10 ze dne 3. ledna 2018.

Prioritou MPSV v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území ČR, a proto MPSV zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci.

VI.2.2.1 Zvyšování informovanosti

Webové stránky www.cizinci.cz slouží jako komplexní zdroj informací o integraci cizinců v ČR a zahraničních souvislostech především pro odborníky ze státní správy, samosprávy, nestátních neziskových organizací, osoby pracující s cizinci, ale i pro veřejnost a cizince samotné. Stránky, jejichž provoz je zajišťován MPSV, společně spravují MPSV a MV.

V roce 2018 probíhala průběžná aktualizace stránek. Aktuální příspěvky se týkaly zejména oblastí:

- financování projektů na poli integrace cizinců;
- aktualizace koncepčních a strategických dokumentů;
- pořádání akcí na podporu integrace cizinců.

V roce 2018 byly průběžně aktualizovány - zejména v návaznosti na novelu zákona o zaměstnanosti, kterou došlo ke změnám v oblasti zahraniční zaměstnanosti, - následující elektronické informace pro cizince, odbornou i laickou veřejnost a zaměstnavatele.

Integrovaný portál MPSV:

- *Zahraniční zaměstnanost* (http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam, dostupné také v angličtině, ruštině, ukrajinštině);
- *Projekty ekonomické migrace* (https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/projekty-ekonomicke-migrace);
- *Formuláře ke stažení z oblasti zahraniční zaměstnanosti* (https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/tiskopisy).

V roce 2018 byly všechny texty v záložce – Zahraniční zaměstnanost nově přeloženy do angličtiny, ruštiny a ukrajinštiny v návaznosti na změny v oblasti zahraniční zaměstnanosti.

Webové stránky České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) s informacemi o důchodovém a nemocenském pojištění, koordinaci sociálního zabezpečení, včetně dvojjazyčných tiskopisů ad. (<http://www.cssz.cz/cz>, dostupné také v angličtině, němčině a francouzštině).

Webové stránky Státního úřadu inspekce práce (dále jen „SÚIP“) jsou kromě informací o pracovněprávních vztazích, bezpečnosti práce atd. v záložce Informační materiály (<http://www.suip.cz/informacni-materialy/pracovnepravni-vztahy/>) zveřejňovány a aktualizovány základní praktické informace z oblasti pracovněprávních vztahů a bezpečnosti práce, přičemž některé vybrané dokumenty jsou zveřejňovány v několika jazykových mutacích.

Pro zajištění zvýšení informovanosti cizinců o jejich pracovních právech a základních tématech z oblasti pracovněprávních vztahů jsou umístěny v sekci „*Informační materiály*“ letáky v českém a anglickém jazyce poskytující základní informace k tématům týkajících se překážek v práci, rovného zacházení, vysílání

pracovníků, vzniku, změn a skončení pracovního poměru, dohod konaných mimo pracovní poměr, nevyplacení mzdy zaměstnavatelem, pracovní době, nároku na dovolenou, proplacení cestovních náhrad, odměně za práci, ochraně osobních práv, majetku a zájmů zaměstnance, agenturnímu zaměstnávání, nelegální práci a také věcné působnosti a kompetencí inspekce práce.

Dále jsou zveřejněny informace o pracovních a mzdových podmínkách zaměstnanců vyslaných v rámci poskytování služeb na území ČR, které jsou přeloženy do angličtiny, francouzštiny, polštiny, ukrajinštiny, němčiny, bulharštiny a rumunštiny.

Na stránkách je umístěna informační brožura „*Informace k povinnosti týkající se vysílaných zaměstnanců ze zemí EU v rámci poskytovaných služeb do České republiky*“, která obsahuje informace k § 136 zákona o zaměstnanosti ve čtyřech jazykových mutacích (čeština, angličtina, francouzština a němčina).

Dále zde je zveřejněn informační leták „*Vysílání ukrajinských občanů do České republiky k výkonu práce z jiného členského státu Evropské unie*“ a dokument „*Společné stanovisko státních orgánů k problematice vysílání občanů třetích států do České republiky zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státě Evropské unie*“.

SÚIP pravidelně zveřejňuje tiskové zprávy, prostřednictvím kterých veřejnost informuje o své kontrolní působnosti a také o výsledcích kontrolní činnosti. Publikované údaje se týkají i oblasti zaměstnávání cizinců na území ČR.

V roce 2018 byly kompletně aktualizovány webové stránky v rámci projektu Fondu dalšího vzdělávání (dále jen „FDV“) „Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce“. Stránky sloužily cizincům jako interaktivní mapa životních situací, jejímž cílem je srozumitelným způsobem informovat cizince o českém trhu práce v širších souvislostech. Obsah je k dispozici v češtině, angličtině, ruštině, bulharštině, čínštině, rumunštině a vietnamštině a poskytuje kromě základních informací o fungování českého trhu práce, pracovněprávních vztazích, rizicích na trhu práce a možností tlumočnických a poradenských služeb především kompletní poradenství v oblasti právního základu pobytu, službách Úřadu práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) a českém sociálním systému. Potenciál tohoto informačního webu je především v přispění k samostatnosti v orientaci na českém trhu práce a eliminaci negativních jevů plynoucích z pracovního vykořisťování a nelegálního zaměstnávání. Webová aplikace nabízí také průvodce regionálními službami (<http://www.pracevceskerepublice.cz/index.php/pruvodce-2/>).

Na integrovaném portále MPSV v části Zaměstnanost - Pro občany (http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/pravpov_uch) byly aktualizovány informace o službách ÚP ČR vztahujících se k možnosti vedení fyzických osob a rovněž i cizinců v evidenci uchazečů o zaměstnání, zájemců o zaměstnání, podmínek pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti, práv a povinností uchazeče o zaměstnání a dalších důležitých informací. Za účelem srozumitelnosti jsou informace přeloženy do ruštiny, ukrajinštiny a angličtiny. Na webových stránkách portálu MPSV jsou k dispozici i elektronické verze tiskopisů - *Žádost o zprostředkování zaměstnání, Žádost o podporu v nezaměstnanosti a Žádost o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání*. V souvislosti s přípravou Resortního portálu MPSV budou informace pro cizince žijící v ČR a hledající zaměstnání s využitím služeb zprostředkování zaměstnání ÚP ČR dostupné rovněž na tomto nově připravovaném portálu, včetně jazykové verze v ruštině, ukrajinštině a angličtině. Připravena byla také možnost využití elektronických interaktivních formulářů *Žádost o zprostředkování zaměstnání, Žádost o podporu v nezaměstnanosti a Žádost o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání* jako online služba, která bude dostupná se spuštěním nového portálu MPSV.

VI.2.2.2 Pracovní skupina pro integraci cizinců

S cílem zajistit efektivnější koordinaci agendy integrace cizinců vznikla na MPSV v roce 2016 resortní Pracovní skupina pro integraci cizinců, jejímiž členy jsou zástupci zainteresovaných odborných útvarů (z oblasti zaměstnanosti, nepojistných sociálních dávek, sociální a rodinné politiky, sociálně pojistných systémů atd.). Zpráva o činnosti pracovní skupiny je pravidelně podávána ministryni práce a sociálních věcí.

Pracovní skupina se setkává dvakrát ročně na plenárním jednání a v návaznosti na potřebu řešení aktuálních problémů v oblasti integrace rovněž pořádá jednání pracovních skupin. V roce 2018 se uskutečnily dvě jednání pracovní skupiny.

V rámci prvního jednání pracovní skupiny byly členům poskytnuty informace o novinkách, které se týkají oblasti integrace cizinců, či na ni mají dopad, jednalo se o novele zákona o pobytu cizinců, projektech ekonomické migrace, činnostech pracovních skupin, tlumočení a kurzech mezikulturních kompetencí, dále o novele zákona o sociálních službách a o novele zákona o sociálním bydlení. Členové byli seznámeni s Postupem při realizaci Konceptce integrace cizinců pro rok 2018 a s plněním úkolů zadaných Postupem při realizaci Konceptce integrace cizinců pro rok 2017 a záměry pro rok 2018.

Druhé jednání pracovní skupiny bylo věnováno zejména prezentaci zástupců Fondů dalšího vzdělávání - projektu „Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce“, jehož realizace byla ukončena ke dni 31. 10. 2018. Hlavním cílem bylo představit zástupcům MPSV a ÚP ČR výsledky zjištěné během realizace projektu, které by přispěly k lepší dostupnosti veřejných služeb pro cizince. Za dobu realizace projektu do něj bylo zapojeno celkem 838 cizinců. 642 z nich úspěšně prošlo vzdělávacím kurzem, do individuálního poradenství se zapojilo 2 218 osob. Služeb poskytování tlumočení, podpory speciality při žádosti o rekvalifikační kurzy, popř. podpory při vyřízení uznání zahraničního vzdělání využilo celkem 550 zapojených osob.

Na základě poznatků z projektu byla zástupcům ÚP ČR předána zpětná vazba o příkladech dobré praxe a úspěšně nastavených procesech spolupráce mezi pracovníky projektu Fondu dalšího vzdělávání a jednotlivými pobočkami ÚP ČR.

VI.2.2.3 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

Uchazeči o zaměstnání a zájemci o zaměstnání evidovaní na ÚP ČR z řad cizinců ze třetích zemí jsou zařazováni do rekvalifikací „Český jazyk pro cizince“. Kurz „Český jazyk pro cizince“ může pro účely rekvalifikace poskytnout škola v rámci oboru vzdělání, který má zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení, nebo vysoká škola s akreditovaným studijním programem podle zvláštního předpisu.

Rekvalifikace „Český jazyk pro cizince“ je primárně zaměřena na výuku českého jazyka vedoucí k lepší orientaci cizince při uplatnění na trhu práce. Kurzy jsou hrazeny z prostředků aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“), dále v rámci projektu Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II (dále jen „VDTP II“).

V roce 2018 proběhlo v rámci projektu VDTP II. na dvou krajských pobočkách ÚP ČR **15 kurzů zaměřených na český jazyk pro cizince**, kterých se celkem zúčastnilo 49 účastníků. Krajská pobočka ÚP ČR v Praze poskytla 6 kurzů s časovou dotací v délce 303 hodin. V rámci krajské pobočky ÚP ČR v Příbrami bylo poskytnuto 6 kurzů s časovou dotací v délce 240 hodin, dále v Brně 3 kurzy v délce 100 popř. 80 hodin.

V roce 2018 bylo z prostředků APZ na dvou krajských pobočkách ÚP ČR realizováno 8 kurzů zaměřených na český jazyk pro cizince, kterých se celkem zúčastnilo 14 účastníků. V rámci krajské pobočky ÚP ČR v Brně bylo poskytnuto 6 kurzů s časovou dotací v délce 100 popř. 75 hodin, dále v rámci krajské pobočky ÚP ČR v Příbrami 2 kurzy v délce 240 hodin. Celkem se rekvalifikovalo 63 účastníků.

VI.2.2.4 Přístup cizinců k systému sociálního zabezpečení

Mezinárodní smluvní dokumenty o sociálním zabezpečení jsou tradičním běžně používaným prostředkem koordinace v oblasti sociálního zabezpečení. Jejich základním smyslem je zajistit práva osob, které migrují mezi dvěma smluvními státy. Smlouvy o sociálním zabezpečení mohou výrazně ovlivňovat život cizinců v ČR, např. v oblasti přiznávání starobních důchodů a sociálních dávek.

V roce 2018 fakticky vstoupila v platnost Smlouva o sociálním zabezpečení s Tuniskem a Protokol pozměňující sociální smlouvu s Japonskem, podepsána byla smlouva s Běloruskem (vstoupit v platnost by měla v roce 2019). K podpisu (předpokládá se v roce 2019) jsou připraveny smlouvy s Bosnou a Hercegovinou, Mongolskem, Ázerbájdžánem a Brazílií. Z důvodu určitých problémů na straně zahraničních partnerů byla pozdržena již dříve zahájená příprava sociálních smluv s Gruzíí, Arménií a Čínou, nicméně

česká strana usiluje o jejich dokončení. Nově by měla být zahájena jednání o smlouvách s Argentinou a případně i s Mexikem, JAR a eventuálně s Kosovem.

Pozornost by se výhledově měla zaměřit i na další teritoria, jako je Afrika (vedle JAR by přicházel v úvahu Egypt, Maroko), Asie (Indonésie, Thajsko a případně Vietnam), Blízký východ (SAE) či Jižní Amerika (Venezuela – v souvislosti s krizí v této zemi a možným přesídlením osob s českými kořeny do ČR, dále např. Kolumbie).

Specifickou situaci představuje Sýrie, kde pro vstup již dříve dohodnuté a schválené smlouvy v platnost chybí pouze ratifikace prezidentem a výměna ratifikačních listin. Předpokládá se, že k tomuto kroku dojde, jakmile se vyjasní složitá mezinárodně politická situace v daném teritoriu.

V blízké době se počítá s dohodnutím vztahů s Velkou Británií na úrovni EU po tzv. „brexitu“.

VI.2.2.5 Podpora komunitního/sociálního tlumočení a interkulturní práce

MPSV podporuje činnost komunitních/sociálních tlumočnicků a interkulturních pracovníků jako kvalitních prostředníků pro komunikaci cizinců s úřady a dalšími aktéry. V roce 2018 MPSV aktualizovalo informační materiál „Tlumočení pro cizince na úřadech“ o možnosti využití služeb komunitních tlumočnicků, příp. interkulturních pracovníků, pro usnadnění komunikace s klienty z řad cizích státních příslušníků s jazykovou bariérou. V informačním materiálu jsou kromě základních informací o tlumočnických službách uvedeny především praktické informace o možnostech využívání tlumočení, a to včetně kontaktů na tlumočnický a organizace tlumočení poskytující. Materiál byl také přeložen do anglického a ruského jazyka a distribuován do regionů zaměstnancům a státním zaměstnancům, kteří v rámci své pracovní náplně přicházejí do kontaktu s cizími státními příslušníky. Zároveň byl materiál vyvěšen na webovou stránku [www.cizinci.cz](http://cizinci.cz) (<http://cizinci.cz/cs/3115-tlumoceni-pro-cizince-na-uradech>).

V rámci projektu FDV „Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce“ (realizovaném v hl. m. Praze, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji) bylo v roce 2018 tlumočeno 81 poradenských schůzek (104 hodin), 6 vzdělávacích kurzů (192 hodin), 211 specialistických schůzek a doprovodných aktivit (324 hodin).

VI.2.2.6 Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci

Pracovníci ÚP ČR, SÚIP a Orgánu sociálně-právní ochrany dětí se průběžně účastní školení ke zdokonalení svých odborných znalostí a dovedností.

Sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách, vedoucí pracovníci těchto zaměstnanců a fyzické osoby, které poskytují pomoc příjemci příspěvku na péči, se mohou vzdělávat prostřednictvím akreditovaných vzdělávacích programů podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Vzdělávání inspektorů specializujících se na problematiku zaměstnávání cizinců je organizováno SÚIP prostřednictvím pravidelných odborných seminářů za účasti odborníků na danou problematiku a formou odborných seminářů a školení, které jsou pro inspektory zajišťovány ve spolupráci s jinými kontrolními orgány, jež se problematice zaměstnávání cizinců také věnují. Obsah těchto seminářů je vždy přizpůsoben aktuálnímu vývoji v oblasti zaměstnávání cizinců.

V roce 2018 byl realizován pro inspektory nelegálního zaměstnávání – specialisty na oblast zaměstnávání cizinců jeden jednodenní odborný seminář zaměřený na téma pracovního vykořisťování, změny v oblasti pobytu cizinců a provádění kontrolní činnosti v této oblasti. Na semináři spolupracovali zástupci Služby cizinecké policie, zástupci OAMP a zástupci NCOZ. Semináře se zúčastnilo 18 inspektorů.

Dále byly v roce 2018 realizovány dva jednodenní semináře „Mezikulturní kompetence“. Semináře byly zaměřeny na oblast komunikace s občany státní příslušnosti Ukrajina. Seminářů se zúčastnilo celkem 36 inspektorů oddělení inspekce nelegálního zaměstnávání.

V oblasti vzdělávání pracovníků a předávání zkušeností z tzv. dobré praxe spolupracuje SÚIP rovněž s neziskovým sektorem a dalšími institucemi např. odborovými svazy, zástupci podnikatelů apod. Spolupráce probíhá nejen ve formě účasti inspektorů na seminářích a školeních, ale také účastí inspektorů, metodiků a zástupců úřadu na odborných diskuzích, které jsou ze strany neziskového sektoru nebo dalšími institucemi pořádány.

V Královéhradeckém kraji se zástupci oblastního inspektorátu práce dvakrát ročně účastní setkání směřovaného za účelem integrace cizinců a pořádaného Diecézní katolickou charitou Hradec Králové, jejíž součástí je Integrované centrum pro cizince.

Seznam kurzů, kterým byla v roce 2018 udělena akreditace MPSV

Název vzdělávacího zařízení	Vzdělávací program	Hod. dotace
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Nejčastější dilemata sociální práce s cílovou skupinou cizinci a azylovníci	8
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Sociální práce s nezletilými cizinci bez doprovodu	8
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Úvod do sociální práce s cizinci – interaktivní seminář	8
Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická	Setkání s islámem a cizinci - základní religionistické a právní souvislosti pro sociální pracovníky	8
META, o.p.s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Specifika sociální práce s cizinci	8
bfz o.p.s.	Úvod do problematiky nelegální migrace	8

Zdroj: MŠMT

V roce 2018 mělo platnou akreditaci s cizineckou tematikou šest vzdělávacích programů. V oblasti ochrany práv nezletilých cizinců bez doprovodu je, pokud jde o postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí, stále aktuální „Metodické doporučení MPSV č. 1/2016 k postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při poskytování sociálně-právní ochrany nezletilým cizincům bez doprovodu“. Předmětné metodické doporučení je v praxi orgánů sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností oceňováno jako komplexní a přehledné zpracování správného postupu při řešení případů nezletilých cizinců bez doprovodu. V roce 2018 nevyvstala potřeba jeho aktualizace či doplnění.

MPSV podporuje zlepšování podmínek pro sociální práci sociálních pracovníků ve veřejné správě a sociálních službách, která vede i ke zlepšování podmínek potřebných osob. Sociální pracovníci vykonávají analytické, koncepční a metodické činnosti v individuální a skupinové sociální práci v rámci náročných specializovaných agend péče o osoby, rodiny a skupiny nacházející se v nepříznivé sociální situaci, poskytují sociálně-právní poradenství a odbornou sociálně-právní pomoc. Sociální práce s sebou nese jak požadavek na odborné kompetence, tak velkou psychickou a emoční zátěž včetně bezpečnostních i zdravotních rizik, která souvisí s jejich prací v terénu, proto je podporováno odborné vzdělávání sociálních pracovníků v této oblasti. Mimo realizace projektů od 1. ledna 2015 došlo ke změně právních předpisů a část finančních prostředků na výkon sociální práce sociálních pracovníků v přenesené působnosti je již účelově vázána a je vyplácena pomocí samostatného dotačního titulu z MPSV, který je nenáročný. Dotační titul byl mimo jiné i důvodem k navýšení počtu sociálních pracovníků, kteří výše uvedené osoby podporují, pomáhají s běžnými problémy a řešením jejich nepříznivé situace. V oblasti veřejné správy MPSV podporuje funkční součinnost obecních úřadů a příslušných kontaktních pracovišť ÚP ČR i v agendě sociální práce. Sociální pracovníci obecních úřadů a ÚP ČR spolupracují nejčastěji v agendách řešení hmotné nouze a s tím spojené nepříznivé sociální situace často spojené například se zprostředkováním vhodného bydlení i uplatnění na trhu práce. Dále se také často jedná o spolupráci v oblasti koordinace dlouhodobé podpory osobám se zdravotním postižením, seniorům a všem, kteří potřebují pomoc se zajištěním životních potřeb ve svém přirozeném sociálním prostředí, včetně podpory osob, které se na zajištění této péče často podílejí neformálně.

Základní informace o podpoře integrace cizinců a o prevenci nežádoucích jevů, včetně možnosti zajištění komunitního tlumočení a kontaktů na organizace komunitního tlumočení poskytující, byly zahrnuty do

Směrnice generální ředitelky č. 16/2017 - Postup a pokyny k realizaci politiky zahraniční zaměstnanosti, která slouží jako metodika pro pracovníky ÚP ČR v oblasti zahraniční zaměstnanosti.

VI.2.2.7 Projekty na podporu integrace cizinců

MPSV poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z Evropského sociálního fondu (ESF), jež MPSV spravuje.

V roce 2018 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, 70 189 Kč. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině. Čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze *Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2018*.

VI.2.3 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT je v oblasti integrace cizinců na území ČR věcně příslušné za integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a schopnosti komunikace v češtině. MŠMT plnilo úkoly v oblasti integrace cizinců schválené usnesením vlády č. 10 ze dne 3. ledna 2018 *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2018* a č. 36 ze dne 16. ledna 2017 *O změně usnesení vlády č. 954 ze dne 20. listopadu 2015, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících*, včetně jeho přílohy.

VI.2.3.1 Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců pro rok 2018

MŠMT vyhlásilo na konci roku 2017 rozvojový program Podpora vzdělávání cizinců ve školách určený na výuku češtiny pro cizince ve školách, a dále dotační program Podpora aktivit integrace cizinců na území ČR v roce 2018 určený na integrační mimoškolní aktivity, tvorbu metodických materiálů a podporu pedagogických pracovníků pracujících s dětmi a žáky – cizinci.

VI.2.3.1.1 Rozvojový program

MŠMT každoročně vyhlašuje rozvojový program „Podpora vzdělávání cizinců ve školách“, který je určen na usnadnění integrace do českého vzdělávacího systému pro cizince dle § 20 školského zákona v:

- mateřských školách (v povinném předškolním vzdělávání),
- základních školách a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií.

Dotace je určena na zabezpečení výuky českého jazyka a doučování pro děti a žáky - cizince, tzn. ohodnocení nadstandardní práce pedagogů, zabezpečení školních potřeb, učebnic a učebních pomůcek potřebných pro výuku.

Celkem bylo v rámci rozvojového programu v roce **2018** přiděleno **33,9 mil. Kč pro 314 škol a 3 855 dětí a žáků - cizinců**. V porovnání s rokem 2017 bylo podpořeno větší množství škol i dětí a žáků - cizinců⁶⁰.

Rozvojový program se členil na 3 moduly:

- **Modul A) Bezplatná výuka přizpůsobená potřebám dětí a žáků - cizinců z třetích zemí**

Tento modul byl zaměřen na výuku českého jazyka a doučování pro děti a žáky - cizince ze třetích zemí uvedených v § 20 odst. 2 písm. a) a písm. d) školského zákona.

⁶⁰ V roce 2017 bylo přiděleno 27,9 mil. Kč pro 271 škol a 3 492 dětí a žáků - cizinců.

V tomto modulu bylo v roce 2018 rozděleno celkem **27,5 mil. Kč do 227 škol** ve 14 krajích pro celkem **3 270 dětí a žáků - cizinců**.

- **Modul B) Zajištění podmínek vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a dětí, žáků-cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců**

Tento modul byl zaměřen na integraci osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (podle § 80 odst. 4 zákona o azylu), nezletilým azylantům a cizincům umístěných v zařízení pro zajištění cizinců (§ 130 zákona o pobytu cizinců).

Podpora je určena školám zejména v blízkosti středisek pro cizince, které musí mít vytvořeny kapacity k tomu, aby mohly přijmout tyto děti a žáky kdykoliv během roku. Ve vybraných třídách mají školy nižší počty žáků, aby mohly v průběhu roku cizince průběžně integrovat, a je zohledněna nadstandartní práce pedagogů.

V tomto modulu bylo v roce 2018 rozděleno celkem **1,9 mil. Kč do 7 škol** v 5 krajích pro celkem **133 dětí a žáků-cizinců**.

- **Modul C) Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do vzdělávání dětí a žáků osob se státní příslušností jiného členského státu EU.**

Tento modul byl zaměřen na výuku českého jazyka a doučování pro děti a žáky - cizince ze zemí EU uvedených v § 20 odst. 1 školského zákona.

V tomto modulu bylo v roce 2018 rozděleno **4,4 mil. Kč do 80 škol** ve 14 krajích pro celkem **452 dětí a žáků - cizinců**.

VI.2.3.1.2 Dotační program

MŠMT každoročně vyhlašuje dotační program „Podpora aktivit integrace cizinců na území ČR“, který je určen na podporu vzdělávacích aktivit pro děti a žáky - cizince, které mohou zvýšit úspěšnost dětí a žáků – cizinců v předškolním a základním vzdělávání, jako jsou například integrační mimoškolní volnočasové aktivity, tvorba vzdělávacích programů a výukových materiálů, tvorba metodických materiálů pro pedagogy, aktivity, do nichž se zapojí i rodiny dětí a žáků - cizinců.

Dotační program pro rok 2018 byl vyhlášen na období realizace od 1. 1. do 31. 12. 2018. Pro dotační řízení v tomto programu v roce 2018 byla z rozpočtové kapitoly MV do rozpočtové kapitoly MŠMT převedena na podporu integrace cizinců částka 8 mil. Kč. Ve stanoveném termínu MŠMT obdrželo celkem 12 žádostí, z nichž 2 byly vyřazeny pro neoprávněnost žadatele a formální nedostatky. Celkem bylo podpořeno 10 projektů v celkové výši 5 094 761 Kč.

Při vyhlašování dotačního programu na rok 2018 byl nově nastaven jasný a transparentní postup pro hodnocení projektů a byla poskytována maximální podpora žadatelům při vyplňování žádostí. Byl kladen větší důraz na věcné hodnocení projektů a bylo umožněno žádat o dotaci na větší, systémové projekty. Veškeré úpravy měly za cíl zvýšit atraktivnost dotačního programu a tím i konkurenceschopnost mezi jednotlivými žadateli. Celkový počet žadatelů, počet úspěšných žadatelů i celková výše poskytnuté dotace se v roce 2018 zvýšily dvojnásobně oproti roku 2017.

VI.2.3.2 Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách

MŠMT ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV) i v roce 2018 pokračovalo v implementaci kroků na podporu systému odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti a žáky cizince a prostřednictvím dvou nově zavedených služeb také podpory žáků cizinců. Tato spolupráce naplňuje cíl propojit koordinaci aktivit sloužících k vhodnému začleňování a kvalitní výuce dětí/žáků - cizinců, uvádět v součinnost jednotlivé aktéry v praxi, zpřístupňovat informace k tématu

vzdělávání cizinců a poskytovat tak systematickou, cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům, žákům cizincům i samotným rodinám žáků - cizinců.

Cílovými skupinami tohoto projektu jsou pedagogičtí pracovníci, tj. učitelé mateřských, základních a středních škol, vedoucí pedagogičtí pracovníci mateřských, základních a středních škol a další účastníci integrace cizinců (např. rodiny dětí, žáků - cizinců).

V roce 2018 se činnost MŠMT ve spolupráci s NIDV zaměřila v oblasti podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících žáky cizince a samotných žáků cizinců plnících povinnou školní docházku na činnost tzv. **Krajských center podpory NIDV pro oblast dětí/žáků - cizinců**, jež jsou provozována ve všech krajích. Informační, metodickou a odbornou pomoc v těchto centrech podpory NIDV zabezpečují tzv. krajští koordinátoři (interní pracovníci NIDV) a odborní pracovníci (externí spolupracovníci). Zajišťují organizaci vzdělávacích aktivit k dané problematice a zároveň poskytují decentralizovanou podporu pedagogickým pracovníkům škol a jejich žákům cizincům, a to zejména při navazování spolupráce s odborníky a partnery ze škol a dalších školských zařízení, dále s MV, s nestátními subjekty a s nestátními neziskovými organizacemi.

Kontaktní centra podpory pro oblast děti/žáci-cizinci krajských pracovišť NIDV nabízejí v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků **vzdělávací programy** s tematikou začleňování dětí/žáků-cizinců. Významnými aktivitami Krajských center podpory NIDV byla také **diskusní setkání a sdílení příkladů dobré (inspirativní) praxe** a dále pak poskytování podpory v roce 2018 prostřednictvím dvou nových aktivit **Adaptační koordinátoři do škol a Překladatelské a tlumočnické služby pro školy**.

Jednotlivá Krajská centra podpory NIDV pro oblast děti/žáci-cizinci napříč ČR uskutečnila v roce 2018 celkem 40 vzdělávacích programů zaměřených na vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s žáky-cizinci. V průběhu roku 2018 NIDV podal k akreditačnímu řízení 4 nové návrhy vzdělávacích programů k této tematice. Jedná se o vzdělávací programy spojené s novou aktivitou NIDV Adaptační koordinátoři do škol a také o vzdělávací programy pro další vzdělávání pedagogických pracovníků k problematice odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících žáky cizince a vzdělávání žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami, o program k hodnocení a klasifikaci žáků cizinců na střední škole a o vzdělávací program podporující integraci žáků - cizinců do výuky v třídním kolektivu. Vzhledem k trvalému zájmu o další vzdělávání pedagogických pracovníků pro danou oblast dochází k průběžnému rozšiřování lektorského týmu. Na jednotlivých krajských pracovištích NIDV byly v roce 2018 realizovány v několika sledech **vzdělávací programy** zaměřené na problematiku přijímání, začleňování a vzdělávání dětí/žáků-cizinců:

- Jak nejlépe vyučovat češtinu pro školáky z jiných zemí.
- Sociokulturní aspekt ve výuce žáků - cizinců na základních a středních školách.
- Hudební činnosti při osvojování češtiny jako druhého jazyka.
- Jak hodnotit a klasifikovat žáky - cizince v předmětu český jazyk na základních školách.
- Diskusní setkání na podporu pedagogů vzdělávajících děti/žáky cizince.
- Cizinec - dítě se sociokulturní odlišností v naší škole.
- Vzdělávání žáků - cizinců v praxi škol.
- Integrace dětí/žáků ze zahraničí do českých škol.
- Čeština z druhé strany, jak ji učit děti cizince.
- Začleňujeme žáky z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami v běžné základní škole.
- Hry ve výuce češtiny jako cizího nebo druhého jazyk.
- Žáci s odlišným mateřským jazykem na základních školách.

- Vzdělávání žáků-cizinců v praxi škol.

Jako podpora na celostátní úrovni byl v roce 2018 uspořádán dne 10. října 2018 v Praze v prostorách MŠMT v Karmelitské ulici druhý ročník **celostátní konference s mezinárodní účastí Přijímáme, začleňujeme a vzděláváme děti/žáky - cizince** a k příležitosti konání této konference bylo vydáno speciální číslo **Bulletinu NIDV** jako podpora pedagogickým pracovníkům na celostátní úrovni.

V neposlední řadě NIDV provozuje jako významnou formu podpory **webový portál**, dostupný na adrese <http://cizinci.nidv.cz>. Je kontinuálně naplňován validními informacemi, metodickými a didaktickými materiály, odbornými texty a články ze všech oblastí vzdělávání žáků - cizinců. Jsou zde k dispozici aktuální informace a informační zdroje k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků, k volnému stažení pak výukové soubory a metodické pracovní listy, dále např. seznam kontaktů a zabývajících se danou problematikou v kraji (tj. přehled zasíťovaných organizací dle jednotlivých krajů) i odkazy na další informační zdroje. Pro komunikační platformu v rámci týmu koordinátorů a odborníků je zprovozněn i intranet NIDV.

Webový portál nabízí taktéž online prostor pro dotazy a odpovědi uživatelů portálu ve formě odkazu na „E-poradenství“. Jedná se o webový formulář, jehož prostřednictvím mohou školy pokládat své dotazy a požádat o potřebné informace a návrhy řešení konkrétní aktuální vzdělávací potřeby z oblasti přijímání, začleňování a vzdělávání žáků cizinců.

Na portále jsou k dispozici a volně ke stažení v jazykové mutaci angličtina, bulharština, ruština, španělština a vietnamština formuláře, jež napomáhají vzájemné komunikaci školy a rodičů jako zákonných zástupců dětí a žáků - cizinců. V současné době jsou připravovány další formuláře, tiskopisy a dokumenty v celkem 16 jazykových mutacích.

Dále jsou na portále zveřejněny informace ke dvěma novým aktivitám, a to Adaptační koordinátoři do škol a Překladatelské a tlumočnické služby pro školy. V roce 2018 si aktivita **Adaptační koordinátoři do škol** kladla za cíl poskytnout žákovi - cizinci podporu při jeho adaptaci na nové kulturní prostředí a odlišné životní podmínky prostřednictvím adaptačního koordinátora. Adaptační koordinátor byl v roce 2018 jako poskytovaná podpora žákovi - cizinci k dispozici po dobu prvních 2 týdnů výuky od jeho nástupu do školy a plnění povinné školní docházky. Adaptační koordinátor poskytuje žákovi - cizinci pomoc s adaptací na české školní prostředí a se začleňováním do třídního kolektivu; pomoc při překonávání tzv. kulturního šoku, precedentů a nežádoucích stereotypů. Je mu nápomocen při seznamování se se školními právy a povinnostmi, s třídním kolektivem a s třídou přijatými pravidly chování; se zažitými zvyklostmi a životním stylem; dále při seznamování se s běžným režimem a uspořádáním vyučovacího dne a vyučování a s prostorovou orientací po škole včetně platných pravidel pro pohyb ve škole. Adaptační koordinátor se částečně či kompletně podílí na realizaci výuky základů českého jazyka jako druhého jazyka v prvních 2 týdnech přímo ve škole. Adaptačním koordinátorem pro děti/žáky - cizince je přednostně pedagogický pracovník dané školy, v případě potřeby jím může být i externí pedagogický pracovník s minimálně středoškolským vzděláním ukončeným maturitou. Místem působnosti adaptačních koordinátorů je příslušná škola.

Druhá v roce 2018 zavedená nová aktivita se týká poskytování překladatelských a tlumočnických služeb pro školy. Tato služba **Překladatelé a tlumočníci pro školy** umožňuje, aby tlumočnický byl k dispozici žákovi - cizinci a jeho rodině či zákonnému zástupci pro komunikaci se školou, případně též pro vypracování překladu dokumentů, které žák předkládá škole při nástupu nebo v průběhu realizované povinné školní docházky. Překladatelské služby umožňují připravit cizojazyčné dokumenty nezbytné pro důkladnou informovanost žáků - cizinců a jejich zákonných zástupců. Cílem je napomoci snadnějšímu vyřešení různých školských situací, předat žákovi cizinci nebo jeho zákonným zástupcům či rodičům potřebné informace o příslušné škole, o procesu přijímání, začleňování a vzdělávání dítěte/žáka - cizince, o českém vzdělávacím systému atd. Tato aktivita umožňuje zpřístupnit v mateřském jazyce žákovi - cizinci a jeho blízkým osobní dotazník, důležité pokyny, nejruznější formuláře či přehledné informace např. o zápisu žáka do 1. ročníku základní školy, o možnostech poskytování podpory a podpůrných opatření, včetně poskytování poradenských služeb školskými poradenskými pracovišti – pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými

centry a školním poradenským pracovištěm. Těžiště poskytování překladatelských služeb spočívá v zajištění překladu odborných a obecných textů z běžných jazyků i jazyků s neevropskými znakovými systémy (např. čínština, arabština), včetně neobvyklých jazykových kombinací do českého jazyka. V krajských centrech podpory NIDV je taktéž v rámci této druhé nové aktivity v roce 2018 realizováno síťování poskytovatelů překladatelských a tlumočnických služeb, jejich databáze je průběžně doplňována.

Pedagogičtí pracovníci poskytující podporu žákům - cizincům mají dále k dispozici e-learningový program *Čeština jako druhý jazyk v českém školství*, sestávající ze 6 tematicky uspořádaných kapitol v rozsahu 26 hodin, přičemž 22 hodin tvoří e-learning a 4 hodiny prezenční forma.

V rámci **ediční činnosti NIDV** na rok 2018 byly připraveny k vydání 4 sady Pexesa v klasické papírové podobě, v elektronické podobě jako online aplikace Pexeso, dále dotisky publikací *Hrajeme si s říkankami (metodická příručka a soubor pracovních listů)*; *Hezky česky 2 (soubor materiálů k podpoře výuky českého jazyka pro cizince na úrovni začátečník, zahrnuje pracovní listy s tematicky uspořádanými lekcemi a metodické pokyny)*; vydán výše již zmíněný *Bulletin (Zpravodaj pro pedagogické pracovníky, číslo 3, ročník VII, říjen 2018)*. Všechny materiály jsou zdarma ke stažení z webového portálu <http://cizinci.nidv.cz> anebo jsou zdarma distribuovány přímo do škol.

VI.2.3.3 Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Úkolem MŠMT ve spolupráci s MV je na základě Usnesení vlády č. 837/2018 zajistit realizaci Systému zkoušek z češtiny pro cizince a průběžnou informovanost cizinců (Systém). MŠMT část zajištění úkolu předalo své přímo řízené organizaci Národnímu ústavu pro vzdělávání (NÚV), který spravuje webové stránky www.cestina-pro-cizince.cz, koordinuje vývoj a přípravu dalších verzí zkoušky, zajišťuje jejich výrobu a distribuci, zabezpečuje semináře a školení, navrhuje a připravuje PR strategii úkolu a základní vzdělávací a výukové materiály. Zkouška je vyvíjena s ohledem na jazykové potřeby cizinců⁶¹.

Webové stránky *Čeština pro cizince* jsou rozděleny na část pro cizince a část pro zkoušející. Část pro cizince je přeložena do angličtiny, ukrajinštiny, ruštiny, francouzštiny, mongolštiny, vietnamštiny, arabštiny a čínštiny. Webové stránky jsou pravidelně aktualizovány, uchazeči o zkoušku v nich najdou zejména odkaz na termíny zkoušek, seznam škol dle regionu, modelovou verzi zkoušky a přípravná cvičení. Na tyto webové stránky je rovněž odkaz na webových stránkách MŠMT jak v české, tak anglické verzi. Od roku 2013 zahrnuje portál webové stránky pro zkoušky z českého jazyka a reálií, které jsou požadovány při předložení žádosti o občanství ČR. I tato část je realizována v několika jazykových mutacích. Od roku 2017 funguje facebooková stránka „cestinaprotrvalypobyt“, která reaguje na potřebu řady cizinců, zejména občanů Vietnamu, kteří získávají informace především prostřednictvím Facebooku. Tato stránka je velmi oblíbená. Původně měla sloužit k propagaci důležitých informací o zkoušce (např. informace o tisku letáků, prezentaci videí), ale ukázalo se, že podporuje i výuku češtiny a propaguje přípravu na zkoušku. Komunikaci zajišťuje nestátní nezisková organizace Slovo 21.

Přípravu na zkoušku si hradí každý cizinec sám. Bezplatné kurzy organizují Centra na podporu integrace cizinců⁶², či některé nestátní neziskové organizace. Klientům je na krajských odděleních pobytu cizinců OAMP, Centrech na podporu integrace cizinců, v některých neziskových organizacích a školách dostupná tištěná brožura s modelovou verzí zkoušky a publikace *Připravte se s námi na zkoušku*. V souvislosti s úpravami formátu zkoušky, které vstupují v platnost v roce 2018, NÚV připravil aktualizované vydání výše uvedené publikace. Jedná se o praktický učební materiál s konkrétními úkoly, který cizincům usnadní přípravu na zkoušku.

Organizace zkoušky probíhá na základě nařízení vlády č. 31/2016 Sb. o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu. V roce 2018 realizovalo zkoušky 34 škol, konkrétní počet

⁶¹ V teoretické rovině je zkouška založena na konceptu češtiny jako druhého jazyka, tedy jazyka, jehož znalost je nezbytně nutná v každodenním životě, na rozdíl od konceptu češtiny jako cizího jazyka, jehož znalost není v každodenním životě nezbytná. Konkrétně tedy zkouška obsahuje i témata, která se v konceptu cizího jazyka na úrovni A1 dle SERR většinou nevyskytují, jako např. komunikace ve škole, u lékaře, na cizinecké policii, v práci, při zajištění ubytování atd.

⁶² <http://www.integracnicentra.cz>

vyzkoušených cizinců vykávalo 29 škol, 5 škol nezkoušelo, neboť nemělo dostatek uchazečů. Nejvíce zkoušek se uskutečňuje ve školách ve větších městech, kde žije nejvíce cizinců. Zkoušky probíhaly v první polovině roku 2018 dvě středy v měsíci (vždy lichá a sudá) a druhou sobotu v měsíci (tj. tři termíny měsíčně), od července 2018 se snížil počet termínů na jednu středu v měsíci a jednu sobotu v měsíci. Důvodem snížení počtu termínů bylo snížení počtu cizinců, kteří se hlásí ke zkoušce a nevytíženost termínů ve většině škol. Oproti předchozímu sledovanému období bylo v období od 1. 5. 2018 do 30. 10. 2018 vyzkoušeno o cca 40 % úspěšných uchazečů méně (celkem 1 071 úspěšných uchazečů v tomto období, oproti 1 889 úspěšným uchazečům v období od 1. 11. 2017 do 30. 4. 2018). Celkově bylo od začátku realizace Systému vyzkoušeno 67 271 úspěšných uchazečů. V roce 2018 byla úspěšnost u zkoušky cca 60 %.

VI.2.3.3.1 Navýšení úrovně zkoušky

Dle materiálu *Strategie migrační politiky České republiky a Komunikační strategie České republiky k migraci*, není doposud požadovaná znalost češtiny na úrovni A1 dostačující oporou pro samostatnou komunikaci cizince. Bez odpovídající znalosti českého jazyka totiž vzrůstá riziko závislosti na zprostředkovatelích. Navýšení úrovně zkoušek je tedy chápáno jako prostředek motivace cizinců ke zlepšení znalostí češtiny a k podpoře samostatnosti a soběstačnosti cizinců. Od druhé poloviny roku 2016 tedy započaly postupně práce spojené s navýšením úrovně zkoušky na stupeň A2. V roce 2017 byly vyvinuty ostré verze zkoušky, která je založena na konceptu češtiny jako druhého jazyka. Aby se zvýšení úrovně jazykové zkoušky nestalo překážkou pro získání trvalého pobytu těch cizinců, kteří nemají finanční prostředky na placenou výuku českého jazyka, došlo k přehodnocení Systému - větší důraz je kladen na proces učení se češtině před zkouškou. Většina úkolů spojených s navýšením úrovně byla proto v roce 2018 zaměřena na metodiku výuky a přípravy na zkoušku a zpracování výukových materiálů. Předpokládá se, že základní institucí, která bude podporovat bezplatnou přípravu na zkoušku A2, bude síť Center na podporu integrace cizinců.

V roce 2018 tedy bylo vytvořeno Rámcové kurikulum pro přípravu ke zkoušce určené primárně koordinátorům přípravných kurzů a veřejnosti (rozsah cca 60 stran). Návrh byl představen odborné veřejnosti na semináři v červnu 2018, na webové stránce bude kurikulum umístěno v roce 2019⁶³. Zahrnuje rámcové instrukce pro plánování kurzu včetně vymezení obsahu kurzu, doporučené strategie pro rozvoj jednotlivých řečových dovedností ap. Materiál obsahuje celkem 12 oddílů: rámcové kurikulum, jazyk a integrace, cílová skupina, cíle přípravného kurzu, učitel kurzu, výuka, lekce (výuková jednotka), sociokulturní a mezikulturní aspekty, realie, organizace kurzů, prostor a vybavení, evaluace kurzu a zjišťování kvality, hodnocení a testování, krizové situace.

Kurikulum bylo dále rozpracováno v Metodice výuky v přípravných kurzech, která je určena primárně lektorům a metodikům integračních center. Metodika zahrnuje 9 kapitol a praktické listy. Každá kapitola je členěna do podkapitol, např. oddíl *metodika výuky* je rozpracován na podkapitoly (plánování lekce, syllabus, komunikační metoda výuky, výuka bez zprostředkovacího jazyka, výuka řečových dovedností, výuka slovní zásoby, výuka fonetiky, výuka gramatiky, hodnocení ve výuce).

Výše uvedené materiály budou dostupné nejen Centřům na podporu integrace cizinců, ale i všem vzdělavatelům. S navýšením úrovně a tím i náročnosti zkoušky se předpokládá zvýšení zájmu cizinců o přípravné jazykové kurzy.

Příprava na zkoušku je specifická v tom, že se jedná o výuku dospělých, kteří většinou již ztratili studijní návyky a jsou velmi citliví na praktické zaměření výuky, tj. využití znalostí v běžném životě⁶⁴.

V roce 2018 byl zpracován kritický přehled současných učebnic češtiny pro cizince, který je analyzoval s ohledem na vhodnost pro přípravu ke zkoušce pro trvalý pobyt. Byla vybrána témata, která jsou obsažena ve zkoušce a nejsou obsažena v učebnicích, a k nim pak byly vytvořeny základní výukové materiály. V tomto směru se předpokládá v budoucnosti i zaměření na podporu výuky výslovnosti. V každém případě je třeba

⁶³ Při schválení novely zákona o pobytu cizinců.

⁶⁴ Touto problematikou se mimo jiné zabývá publikace *Jazyková integrace a komunikace s cizinci* (autorky Svatava Škodová a Jitka Cvejnová), která vznikla v rámci Systému a byla vytištěna v srpnu 2018 a zveřejněna na webových stránkách češtiny pro cizince.

vytvořit takové podmínky, aby byli cizinci na zkoušku připraveni a nehledali cesty, jak získat zkoušku nelegálním způsobem.

VI.2.4 Ministerstvo pro místní rozvoj

VI.2.4.1 Informovanost

MMR plnilo průběžně dle potřeby povinnosti zaměřené na zvyšování informovanosti. V souvislosti s posilováním informovanosti cizinců a majority odbor politiky bydlení MMR na základě žádosti MPSV o součinnost při tvorbě webových stránek www.cizinci.cz připravil přímý odkaz na portál o bydlení www.portalobydleni.cz. Portál je spravován Státním fondem rozvoje bydlení a jsou na něm dostupné veškeré relevantní a pravidelně aktualizované informace v oblasti bydlení.

VI.2.4.2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů

V současném rozsahu Integrovaném regionálním operačním programu (IROP) je pokrytí relevantními tématy vztahujícími se k integraci migrantů a azylantů dostatečné. Převážně se téma migrace a azylu objevuje **ve specifických cílech v prioritní ose 2 – Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů**.

Součástí Specifických pravidel prioritní osy 2 je uvedeno, že „podpora **nesmí vést k diskriminaci a segregaci žádné ze sociálně znevýhodněných skupin**“, tzn. i migrantů a azylantů, konkrétně v těchto specifických cílech (SC):

- SC 2.1 – Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi (sociální služby, komunitní centra a sociální bydlení).
- SC 2.2 – Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání.
- SC 2.4 – Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení.

Níže uvedené SC mají ve svých výzvách (pro sociálně vyloučené lokality i sociálně nevyloučené lokality) přímo definovány azylanty jako **cílovou skupinu**:

- SC 2.1 sociální bydlení – žadatelé o azyl v azylových zařízeních.
- SC 2.2 sociální podnikání – azylanti do 12 měsíců od získání azylu, kteří jsou současně uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR.

V současné době není možné zjistit počet migrantů a azylantů, kteří využili možnosti čerpání finančních prostředků z IROP, a vzhledem ke stále probíhajícímu příjmu i hodnocení projektů není možné předložit seznam projektů, v kterých v tomto směru k čerpání dochází (jako MPSV a MV, ti mají přímo zaměřené projekty na tuto CS), ale možnost čerpat evropské dotace prostřednictvím IROPu pro tyto cílové skupiny existuje. Uvedené údaje bude možné zjistit až po dokončení všech projektů, v době udržitelnosti – např. pomocí dotazníkového průzkumu mezi příjemci nebo v rámci evaluací prioritní osy 2.

VI.2.4.3 Partnerství začleňování migrantů a uprchlíků

Partnerství začleňování migrantů a uprchlíků (Partnership inclusion of migrants and refugees) je jedním z tzv. pilotních partnerství Městské agendy pro EU formalizované Amsterdamským paktem, dokumentem podepsaným ministry pro regionální rozvoj a městské záležitosti v květnu 2016. Spuštěno bylo na začátku roku 2016 a jeho koordinátorem je město Amsterdam a GŘ pro migraci a vnitřní věci EK (DG HOME).

V listopadu 2017 byl generálními řediteli pro městské záležitosti schválen akční plán tohoto partnerství. V návaznosti na tento významný krok byla spuštěna fáze implementace následujících opatření („actions“):

- Ochrana nezletilých cizinců bez doprovodu (Protection of unaccompanied minors).
- Inovativní finanční nástroje/přístup k mikro-financování (Blending facilities/access to micro-finance).

- Zlepšení přístupu k financování integrace EU (Improved access to EU integration funding).
- Prevence segregace ve vzdělávání (Prevention of education segregation).
- Akademie pro strategie začleňování/strategie integrace cizinců (Academy on Integration Strategies).
- Poradní výbor pro migranty (Migrant Advisory Board).
- Integrace založená na důkazech/městské ukazatele (Evidence-based integration/urban indicators).

Od února 2018 pokračovalo partnerství v provádění dohodnutých aktivit, přijalo doporučení pro zlepšení využívání příslušných městských fondů EU v rámci nového programového období a koordinátoři a členové partnerství také podrobně diskutovali o tom, jak zajistit udržitelnost aktivit Partnerství po roce 2018. Členové partnerství s výjimkou Dánska souhlasili s prodloužením činnosti partnerství až do první poloviny roku 2019.

ČR monitoruje aktivity Partnerství začleňování migrantů a uprchlíků prostřednictvím jednání generálních ředitelů pro městské záležitosti, ale přímo se tohoto partnerství neúčastní, neboť je již spolu koordinátorem Partnerství pro městskou mobilitu, členem Partnerství kvalita ovzduší a pozorovatelem v Partnerství bydlení.

VI.2.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2018 byly MPO plněny níže uvedené úkoly vyplývající z Postupu při realizaci aktualizované *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018*.

VI.2.5.1 Informovanost

Na webových stránkách MPO jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, Energetika, Stavebnictví a suroviny, Průmysl, e-Komunikace a pošta. V rámci sekce Podnikání pak cizinec mj. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd. Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům.

Na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu jsou v rámci již zmíněné sekce „Podnikání“ v záložce „Živnostenské podnikání“ - „**průvodci živnostenským podnikáním**“ zaměřeni na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti (volnou, řemeslnou nebo vázanou) a na to, jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro občany členských států EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a pro občany z tzv. třetích zemí.

Dále je pod záložkou „CRM – **Jednotný registrační formulář**“ k dispozici, resp. ke stažení Jednotný registrační formulář, na kterém se povinně ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a jeho použití. Jednotný registrační formulář nahrazuje různé typy formulářů podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, a to vůči živnostenskému úřadu, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně.

VI.2.5.2 Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem MPO na úseku živnostenského podnikání je zlepšování podmínek pro podnikání, tzn. pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což jistě má pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území ČR.

MPO průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických a právnických osob, včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

VI.2.5.3 Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. MPO prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační praxe. MPO prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu, zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dalších předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje ministerstvo za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

VI.2.5.4 Statistika

MPO předává pravidelně (čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců – podnikajících zahraničních fyzických osob na území ČR statistickému úřadu, MV, MPSV a MF k dalšímu využití. MPO poskytuje statistické informace z oblasti podnikání cizinců pro zpracování publikace „Cizinci v ČR“ vydávané statistickým úřadem ČR.

VI.2.5.5 Financování

Pro rok 2018 nebyly odboru živností MPO poskytnuty ani jím nárokovány žádné finanční prostředky na realizaci Koncepce integrace cizinců alokované v rozpočtu MV. MPO v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje potřebné kroky, jejichž cílem je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (např. informace uveřejňované na webových stránkách MPO).

VI.2.6 Ministerstvo kultury

MK v roce 2018 nevyhlašovalo samostatný dotační program na integraci cizinců, přesto v rámci vyhlášených výběrových dotačních řízení finančně podpořilo také projekty, které částečně postihovaly také tematiku integrace cizinců. Jednalo se především o projekty realizované v rámci programů vyhlášených odborem umění, literatury a knihoven, odborem médií a audiovizí, odborem církví a samostatným oddělením ochrany kulturních statků. Všechny tyto projekty přispěly k poznání odlišné kultury a tradice cizinců i k aktivnímu zapojení cizinců do života společnosti (v roce 2018 činila tato podpora 15 763 000 Kč). Další projekty, které částečně postihovaly tematiku integrace cizinců, byly realizovány příspěvkovými organizacemi MK v gesci odboru muzeí. Celkem bylo v rámci Koncepce integrace cizinců podpořeno 7 projektů v celkové výši 742 000 Kč. Z této částky bylo 264 000 Kč vynaloženo na ostatní osobní náklady.

Bližší informace o zmíněných projektech jsou uvedeny v příloze Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2018.

VI.2.6.1 Dotační programy

Ve výběrových dotačních řízeních vyhlášených odborem umění, literatury a knihoven byly podpořeny některé projekty, které se dané problematiky týkají. Oddělení literatury a knihoven v souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven, v platném znění, a Koncepcí rozvoje knihoven v ČR na léta 2017-2020 každoročně vyhláší dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám zapsaným v evidenci knihoven MK. Jedním z jeho okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců.

Dotace jsou poskytovány provozovatelům knihoven na nákup literatury v jazycích národnostních menšin a na akce, seznamující s jinými kulturami.

Ve výběrových řízeních, vyhlášených odborem umění, literatury a knihoven, oddělením umění, jsou poskytovány dotace na podporu různých kulturních projektů, přičemž při jejich hodnocení ve výběrových

dotlačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. odborná, kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice cizinců a jejich integrace. Některé z projektů dotovaných v roce 2018 však ve větší či menší míře přispěly k integraci cizinců, a především mají vliv na pozitivní rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami.

Ministerstvo kultury v oblasti kinematografie a médií primárně nepodporuje projekty, které jsou zaměřeny na problematiku integrace cizinců, přesto se některé z podpořených projektů tomuto tématu věnují. Podpořeny byly projekty, které se zaměřují na dokumentární filmy postihující aktuální problémy české společnosti a lidskoprávní problematiku v různých částech světa. Dále pak projekty, které seznamují většinovou českou veřejnost se situací a životem v jiných zemích, kulturními aktivitami jiných národů s vědomím, že poznání těchto kultur přispívá k lepšímu vzájemnému soužití mezi rozdílnými národy, což je aktuálně celosvětově velmi diskutovanou otázkou. Obě skupiny projektů jsou realizovány formou festivalů a filmových přehlídek.

Odbor církví (dále též „OC“) se ve své dotační politice nezaměřuje cíleně na problematiku integrace cizinců. Pro rok 2018 OC vyhlásil dva grantové tituly: Konkurz na podporu významných kulturních aktivit církví a náboženských společností a Konkurz na podporu rozvoje náboženských a nábožensko-kulturních aktivit spolků. V rámci těchto grantů byly podporovány aktivity zvyšující informovanost a zájem o náboženskou oblast vymezenou činnostmi registrovaných církví a náboženských společností. OC v roce 2018 podpořil některé akce dotýkající se židovské komunity a seznamující českou společnost s židovskou kulturou – zde však ve smyslu náboženské, nikoli národnostní.

Odbor muzeí vzhledem ke své působnosti a odborné profilaci cíleně nepodporuje projekty zaměřené na problematiku integrace cizinců. V roce 2018 se však některé příspěvkové organizace v gesci tohoto odboru zabývaly danou problematikou a v rámci Koncepce integrace cizinců realizovaly projekty přímo cílené na tuto oblast.

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU

Státní integrační program (dále jen „SIP“) je součástí migrační a azylové politiky. Legislativně SIP upravují §§ 68-70 zákona o azylu a usnesení vlády č. 36 ze dne 16. ledna 2017. Zde se kromě jeho závazných zásad stanoví i subjekt zastřešující integrační aktivity, tzv. **generální poskytovatel integračních služeb** (dále jen „GPIS“). Od ledna 2017 je jím organizační složka státu – Správa uprchlických zařízení (SUZ). Tuto roli jí určuje i novela výše uvedeného zákona (zákon č. 222/2017 Sb.), která nabyla účinnosti v srpnu 2017.

Cílem programu je i nadále usnadnit proces integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany (oprávněné osoby) a jejich začlenění do společnosti v ČR. Jde především o asistenci a sociální poradenství v oblasti bydlení, vstupu na trh práce, zdraví, sociální pomoci a vzdělávání vč. systému rekvalifikací a v oblasti získávání a rozvoje znalosti českého jazyka.

Úkolem generálního poskytovatele je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to také ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci, zaměstnavatelé aj. Poskytovatel může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby formou subdodávky. Změnou GPIS došlo k toliko žádoucí stabilizaci poskytování těchto služeb v rámci SIP. Výše zmíněné spolupracující nestátní neziskové organizace se na zajišťování programu podílí na základě rámcové dohody uzavřené s GPIS. Oprávněným osobám zajišťují stejné služby, jaké by jim z programu zajišťoval přímo GPIS.

SUZ zprostředkovává služby na celém území ČR, pro realizaci programu vytvořila síť, která pokrývá všechny regiony s výskytem držitelů mezinárodní ochrany. Využila k tomu dosud existující síť Integračních azylových středisek v Brně, Havířově, Jaroměři a Ústí nad Labem, kde se v rámci programu pracuje s osobami zde ubytovanými. K těmto střediskům přibyla ještě nově zřízená tzv. kontaktní místa pro osoby mimo integrační azylová střediska. Jsou v Praze, Brně, Ostravě, Pardubicích a v Ústí nad Labem. Zde má každý pracovník k dispozici kancelář se zázemím a obhospodařuje svou spádovou oblast. Pracovník z Pardubic tak například

může pracovat s oprávněnou osobou v Královéhradeckém kraji nebo pracovník z Ústí nad Labem koordinuje práci s oprávněnými osobami v Plzni.

Veškerá pomoc a podpora a spolupráce oprávněné osoby se řídí individuálním integračním plánem, dokumentem, který poskytovatel připravuje v úzké spolupráci s oprávněnými osobami a pracovníky integračních azylových středisek či spolupracující nestátní neziskové organizace.

Integrační plán je základní dokument popisující integrační cíle, kterých je třeba dosáhnout k lepší a snadnější integraci konkrétní osoby a průběh integrace v těchto klíčových oblastech: bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní. Jedná se o aktivity, které povedou k naplnění stanoveného cíle. Na realizaci a uskutečnění aktivit se čerpá ze speciálního rozpočtu a spolupráce na jeho plnění trvá 12 měsíců. Součástí plánu je i materiální vybavení oprávněné osoby, které je hrazeno z rozpočtu, a to podle předem stanovených limitů. Všechny aktivity jsou v případě potřeby podporované tlumočníky přítomnými fyzicky i na telefonu.

V roce 2018 vstoupilo do SIP celkem **121 oprávněných osob**, což je nárůst o 17 % oproti předchozímu roku. V průběhu roku bylo uzavřeno **celkem 74 individuálních integračních plánů pro celkem 97 držitelů mezinárodní ochrany (jednotlivce i rodiny)**. Vzhledem k tomu, že doba realizace individuálního integračního plánu je maximálně 12 měsíců, bylo v roce 2018 úspěšně ukončeno 97 individuálních integračních plánů zahájených v roce 2017 a zároveň 78 integračních plánů zahájených v roce 2016, u nichž byla doba realizace prodloužena nad rámec 12 měsíců z důvodu přerušení poskytování integračních služeb na přelomu roku 2016 a 2017. **K poslednímu dni v roce se naplňovalo 79 plánů.**

Z prostředků alokovaných v roce 2018 na SIP ve výši 46,5 mil. Kč bylo na zajištění integračních služeb čerpáno **10 394 437 Kč**. Většinu uvedené sumy činily přímé výdaje za služby, zajišťování bydlení a vybavení oprávněným osobám, další náklady tvořily platby za integrační služby neziskovým organizacím.

Počet oprávněných osob SIP v roce 2018 – dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Sýrie	35
Irák	28
Ukrajina	17
Čína	8
Myanmar	5
Rusko	4
bez státní příslušnosti	3
Arménie	2
Egypt	2
Gruzie	2
Kuba	2
Srí Lanka	2
Turkmenistán	2
Angola	1
Bělorusko	1
Demokratická republika Kongo	1
Kazachstán	1
Kosovo	1
Libanon	1
Mongolsko	1
Tádžikistán	1
Vietnam	1
Celkem	121

Zdroj: MV

VI.3.1 Oblast zajištění bydlení

Kromě zajištění bydlení v rámci individuálních integračních plánů mohly obce prostřednictvím krajů pokračovat v čerpání účelových neinvestičních dotací na zajištění bydlení osob s udělenou mezinárodní ochranou formou úhrady čistého nájemného nebo jeho části a na rozvoj infrastruktury obce a dále na úhradu pobytu oprávněných osob v zařízeních sociálních služeb a na rozvoj infrastruktury obce. Toto čerpání je pokračováním závazků z původního SIP.

V průběhu roku 2018 byly dokončovány i závazky ze SIP z roku 2015, tedy před změnou integrační politiky. V rámci toho bylo vydáno celkem 26 rozhodnutí ministra vnitra, na jejichž základě bylo uvolněno obcím 1 576 787 Kč. Dotace byly poskytnuty na úhradu čistého nájemného pro 73 osob. Tato statistika zahrnuje i poskytnuté dotace na pobyt 4 osob ve 4 zařízeních sociálních služeb.

VI.3.2 Pomoc při vstupu na trh práce

Usnesením vlády je ministryni práce a sociálních věcí uloženo:

- zabezpečit spolupráci MPSV a jemu podřízených orgánů s generálním poskytovatelem integračních služeb,
- zařadit oprávněné osoby do kategorie uchazečů o zaměstnání, kterým je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

VII STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Nabývání a pozbývání státního občanství ČR upravuje zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství ČR). Tento zákon upravuje rovněž problematiku prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství.

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2008 – 2018

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 190	1 128	1 088	1 653	1 565	2 253	4 915	2 620	3 897	5 006	3 757

Zdroj: MV

V roce 2018 bylo uděleno státní občanství ČR celkem 3 757 cizincům (o 1 249 osob méně než v předchozím roce), z toho se jednalo ve 25 případech o osoby, kterým byla v ČR v minulosti udělena mezinárodní ochrana formou azylu. Přehled celkového počtu udělení českého státního občanství strukturovaný podle jednotlivých států je uveden v Tabulkové příloze této zprávy.

V roce 2018 bylo uděleno státní občanství ČR nejvíce státním příslušníkům **Ukrajiny** – 1 317 (o 589 osob méně než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 633 (o 125 osob méně než v předchozím roce), **Slovenska** – 501 (o 128 osob méně než v předchozím roce), **Vietnamu** – 231 (o 7 osob více než v předchozím roce) a **Běloruska** – 139 (o 83 osob méně než v předchozím roce).

Dále bylo vyhověno **28 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 28** zákona o státním občanství ČR (o 7 osob méně než v předchozím roce), kdy bylo české státní občanství uděleno nezletilým dětem, jejichž otec je státním občanem ČR, matka je cizinkou bez trvalého pobytu na území, není občankou členského státu EU, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2018 bylo rovněž vyhověno **4 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 29** zákona o státním občanství ČR (o 10 osob méně než v předchozím roce), kdy bylo státní občanství uděleno dětem, které se narodily na území ČR a nenabýly narozením státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden rodič měl na území ČR povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.

V roce 2018 vydalo MV v prvním stupni **celkem 347 zamítavých rozhodnutí** (o 31 méně než v předchozím roce).

V roce 2018 nabylo 1 498 cizinců státní občanství ČR na základě některého z prohlášení, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství ČR (o 31 osob více než v předchozím roce).

Počet osob, které nabyly státní občanství prohlášením za rok 2018

Ustanovení zákona o státním občanství ČR	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
Počet osob, které nabyly státní občanství ČR prohlášením	536	119	8	15	806	14

Zdroj: MV

Celkem tedy v roce 2018 nabylo státní občanství ČR udělením či prohlášením 5 287 osob (o 1 235 osob méně než v roce 2017).

VIII NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR A KONTROLNÍ ČINNOST

VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

VIII.1.1 Nelegální migrace v ČR – celková situace

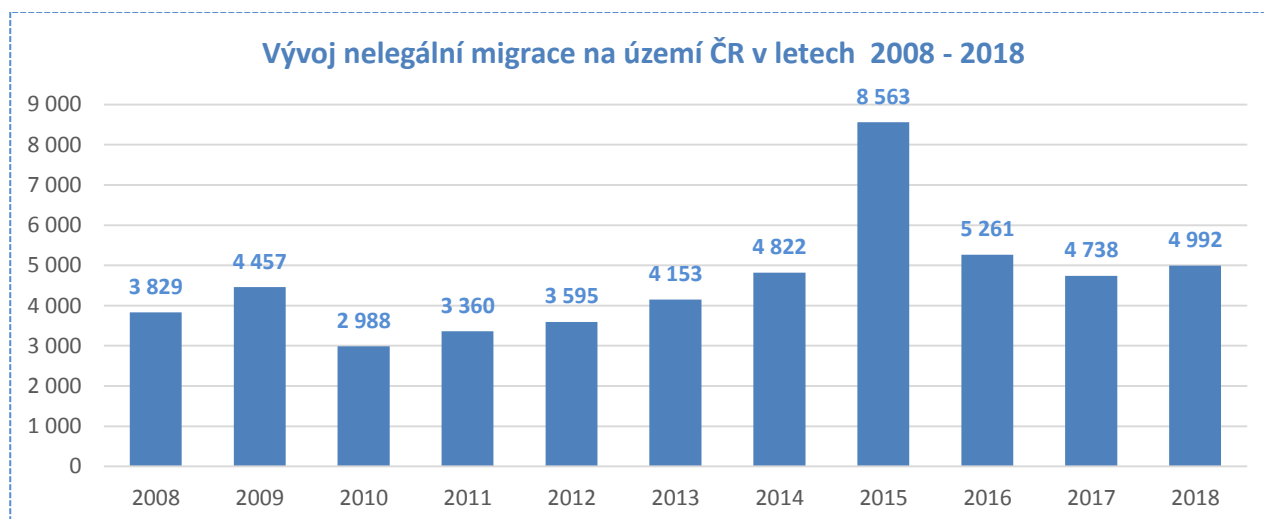
Od roku 2008 (po vstupu do schengenského prostoru) jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území ČR:

1. Nelegální pobyt – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince (nelegální vstup, překročení doby platnosti pobytu aj.). V této kategorii je zahrnuta i podkategorie tzv. tranzitní nelegální migrace, která je sledována od roku 2015 a v které jsou vykazováni cizinci překračující nedovoleně většinou pozemní vnitroschengenské hranice s cílem pokračovat přes území ČR do dalších států EU/schengenského prostoru.

2. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) ČR. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

Od roku 2015, kdy vrcholila migrační krize, a byl evidován nejvyšší roční počet zjištěných nelegálních migrantů, se jejich počty v následujících letech významně snižovaly. V roce 2016 došlo k výraznému poklesu, a to o 38,6 %, v roce 2017 pokračoval pokles, ačkoliv již mírnější, kdy se jednalo o snížení o 10 %. Rok 2018 v tomto ohledu představuje změnu, trend meziročního poklesu byl zastaven a bylo vykázáno mírné zvýšení počtu zjištěných nelegálních migrantů o 5,4 %.

Při nelegální migraci na území ČR bylo v roce 2018 zjištěno celkem **4 992 osob**. Z celkového počtu bylo 4 653 osob (tj. 93,2 %) odhaleno při nelegálním pobytu a 339 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR.

Zdroj: PČR

Celkem bylo odhaleno při nelegální migraci **411 osob opakovaně**⁶⁵ (tj. 8,2 % z celkového počtu osob odhalených při nelegální migraci). V meziročním srovnání se nejedná o změnu trendu (+27 osob). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (136 osob, tj. 33,1 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci opakovaně), Uzbekistánu (63, tj. 15,3 %) a Vietnamu (45, tj. 10,9 %).

Z hlediska **státních příslušností** byli od roku 2008 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci občané **Ukrajiny**. V roce 2015 došlo v rámci velké migrační vlny ke změně a první místo obsadili občané Sýrie. Po opadnutí migrační vlny se od roku 2016 na první místo opět vrátili občané Ukrajiny. Celkem bylo v roce 2018 odhaleno 1 498 občanů Ukrajiny (tj. 30,0 %). Na dalších místech se ve statistice umístili občané **Moldavska** (568 osob, tj. 11,4 %), **Vietnamu** (318, tj. 6,4 %), **Ruska** (290, tj. 5,8 %) a **Gruzie** (188, tj. 3,8 %). Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílejí z cca 60 %. V obou kategoriích nelegální migrace (nelegální pobyt a nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici) je zastoupení státních příslušností rozdílné. V kategorii nelegálního pobytu jsou na 1. místě občané Ukrajiny, zatímco v kategorii nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici se jedná o občany Gruzie.

Nelegální migrace v ČR v roce 2018 – TOP 10 dle kategorií

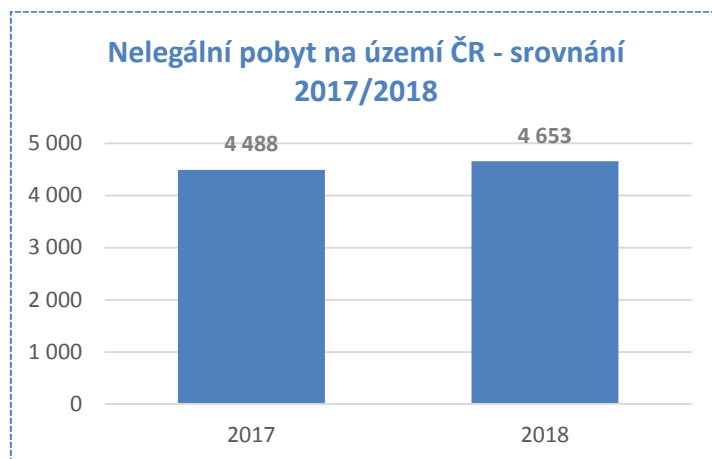
Nelegální migrace v ČR					
Nelegální pobyt	Zjištěno osob	tj. %	Nelegální migrace přes VSH	Zjištěno osob	tj. %
Celkem	4 653	100,0	Celkem	339	100,0
			z toho občané ČR	1	0,0
			cizinci	338	100,0
z toho občané EU	149	3,2	z toho občané EU	3	0,9
občané třetích zemí	4 504	96,8	občané třetího státu	336	99,1
z toho 10 nejčtetnějších státních příslušností:			z toho 10 nejčtetnějších státních příslušností:		
Ukrajina	1 470	31,6	Gruzie	51	15,0
Moldavsko	567	12,2	Albánie	39	11,5
Vietnam	312	6,7	Ukrajina	28	8,3
Rusko	273	5,9	uprchlík 1951	21	6,2
Uzbekistán	157	3,4	Jemen	21	6,2
Gruzie	137	2,9	Čína	19	5,6
Čína	126	2,7	Turecko	19	5,6
Saudská Arábie	109	2,3	Rusko	17	5,0
Irák	103	2,2	Írán	12	3,5
Kazachstán	86	1,8	Saudská Arábie	9	2,7

Zdroj: ŘSCP

VIII.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt

V roce 2018 bylo zjištěno **při nelegálním pobytu 4 653 cizinců**, kdy došlo v meziročním srovnání k mírnému navýšení o 165 osob (tj. +3,7 %). Průměrný měsíční počet v roce 2018 činil 388 osob, kdy nejvyšší byl vykázan v listopadu (441 osob) a nejnižší v dubnu (333).

⁶⁵ Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrvány v roce aktuálním a v roce předchozím.

Zdroj: ŘSCP

Osoby byly v drtivé většině (4 523 osob, tj. 97,2 %) zjištěny českými orgány, část byla také odhalena orgány sousedních států a vrácena dle readmisní dohody zpět do ČR (130 osob, tj. 2,8 %). České orgány nelegálně pobývajících osob zjišťují buď ve vnitrozemí ČR anebo na vzdušných hranicích při cestování přes mezinárodní letiště.

Nelegálně pobývajících cizinci jsou **hlavně zjišťováni ve vnitrozemí ČR** (3 896 osob, tj. 86,1 % z celkového počtu) při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnohdy cizinci na útvary dostávají sami. Některé kontrolní akce jsou prováděny v součinnosti s dalšími orgány státní správy (Celní správa ČR, úřady práce aj.). Při kontrolní činnosti bylo zjištěno orgány ČR 2 390 osob (tj. 61,3 %) a 1 506 osob se dobrovolně dostavilo na útvary (tj. 38,7 %). V meziročním srovnání došlo u kontrolní činnosti ke zvýšení téměř o čtvrtinu (+443 osob, tj. +22,3 %), naopak u dostavení se na útvary je evidován mírný pokles (-110, tj. -6,8 %).

Nelegálně pobývajících cizinci jsou také odhalováni na **vzdušných hranicích** (627 osob, tj. 13,9 % z celkového počtu osob odhalených orgány ČR), a to na výstupu z ČR na vnější schengenské hranici (většinou při návratu domů)⁶⁶, tak i na vnitřní schengenské hranici (výstup z ČR do dalšího schengenského státu nebo vstup ze schengenského státu). V meziročním porovnání došlo k výrazné změně, kdy bylo vykázáno snížení o čtvrtinu (-219 osob, tj. -25,9 %). Na vzdušné hranici byl nelegální pobyt zjištěn zejména u občanů **Ruska** (116 osob, tj. 18,5 %), **Číny** (75, tj. 11,9 %) a **Ukrajiny** (46, tj. 7,3 %).

Určitý počet osob byl odhalen a v rámci readmise **vrácen orgány sousedních států**. Jednalo se o 130 osob (tj. 2,8 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu). V meziročním srovnání se jedná o navýšení počtu, a to o 51 osob (tj. +64,6 %). Jde o osoby, u kterých je při zpětném předání orgány sousedních států zjištěno, že již před vstupem do daného státu pobývaly na území ČR nelegálně. Nejvíce těchto osob bylo předáno orgány Německa (109 osob).

Z hlediska jednotlivých **teritorií**⁶⁷, kde byli nelegální migranti nejvíce odhaleni, je na prvním místě tradičně **KŘP Praha**⁶⁸, kde bylo celkem zjištěno 1 854 osob při nelegálním pobytu (tj. 39,8 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Druhé místo ve statistice obsadily útvary **ŘSCP** (ICP na mezinárodních letištích a příjímací středisko Zastávka u Brna) s 840 osobami (tj. 18,1 %). Na třetím místě je evidováno **KŘP Jihomoravského kraje** (359 osob, tj. 7,7 %). Čtvrté místo náleží **KŘP Ústeckého kraje** (332, tj. 7,1 %) a páté **KŘP Plzeňského kraje** (201, tj. 4,3 %). Těchto pět útvarů se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegálním pobytu podílí zhruba z 80 %. Při meziročním porovnání je nejvýraznější změna evidována u útvarů ŘSCP, a to konkrétně u inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích, kde došlo k poklesu

⁶⁶ Zejména tzv. „overstayers“.

⁶⁷ 14 krajských ředitelství Policie ČR a 1 ředitelství služby cizinecké policie; pokud je osoba sousedním státem readmitována zpět, je započítána do teritoria KŘP, kde došlo k předání osoby

⁶⁸ Od roku 2008, kdy výjimkou byl rok 2015 - v souvislosti s migrační vlnou bylo na 1. místě KŘP Jihomoravského kraje.

o 220 osob (tj. -25,9 %). Naopak největší nárůst je vykázán u KŘP Zlínského kraje (128 osob, +100 osob, tj. +357,1 %).

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	4 488	100,0	4 653	100,0	3,7	165
z toho KŘP						
Praha	1 809	40,3	1 854	39,8	2,5	45
Jihomoravský	332	7,4	359	7,7	8,1	27
Jihočeský	55	1,2	93	2,0	69,1	38
Pardubický	74	1,6	84	1,8	13,5	10
Královéhradecký	72	1,6	120	2,6	66,7	48
Vysočina	24	0,5	31	0,7	29,2	7
Karlovarský	126	2,8	106	2,3	-15,9	-20
Liberecký	81	1,8	127	2,7	56,8	46
Olomoucký	26	0,6	45	1,0	73,1	19
Plzeňský	160	3,6	201	4,3	25,6	41
Středočeský	175	3,9	188	4,0	7,4	13
Moravskoslezský	149	3,3	145	3,1	-2,7	-4
Ústecký	353	7,9	332	7,1	-5,9	-21
Zlínský	28	0,6	128	2,8	357,1	100
z toho ŘSCP						
ICP na mezinárodním letišti	851	19,0	631	13,6	-25,9	-220
PSC Zastávka u Brna	173	3,9	209	4,5	20,8	36

Zdroj: ŘSCP

Co se týká **státní příslušnosti** nelegálních migrantů, převládají **občané ze třetích zemí** (4 504 osob, tj. 96,8 %) nad občany EU. Následujících 5 hlavních státních příslušností se na celkovém počtu nelegálně pobývajících osob podílí z 60 %, ostatních 40 % představuje dalších 105 státních příslušností.

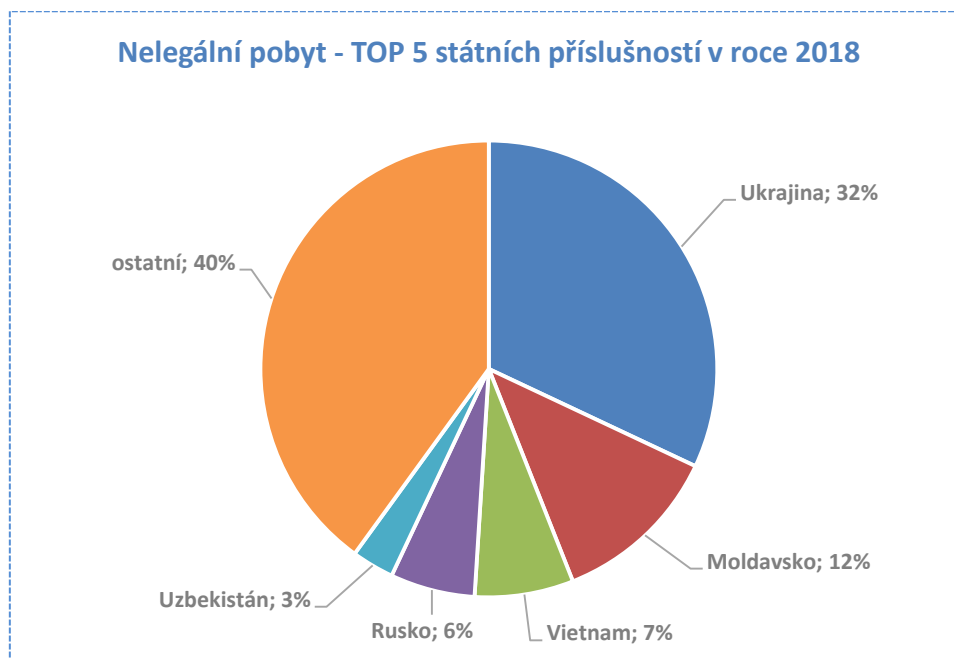
První místo opět obsadili občané **Ukrajiny** (1 470 osob, tj. 31,6 % z celkového počtu osob při nelegálním pobytu). Od roku 2008 obsazují vždy první místo ve statistice, výjimkou byl pouze rok 2015, kdy z důvodu velké vlny tranzitní nelegální migrace byli odsunuti občany Sýrie na místo druhé. V meziročním srovnání došlo u občanů Ukrajiny k drobnému poklesu (-40 osob, tj. -2,6 %). Polovina počtu občanů Ukrajiny byla zjištěna u KŘP Praha. Většina občanů Ukrajiny vstupuje do schengenského prostoru, resp. do ČR legálně a překračují povolenou dobu/platnost víza/pobytu. Od června 2017 mohou držitelé biometrických dokladů pobývat na území v rámci bezvízového styku a někteří z nich právě překračují povolenou dobu pobytu (90 dní během období 180 dní). Pokud je zjištěno neplatné vízum, jedná se hlavně o polská víza.

S odstupem se na druhém místě umístili občané **Moldavska** (567 osob, tj. 12,2 %). Z hlediska dlouhodobého vývoje (posledních 10 let) se občané Moldavska ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytují až od roku 2017 (5. místo). V meziročním srovnání došlo právě u této státní příslušnosti k nejvyššímu zvýšení, a to o 305 osob (tj. +116,4 %). Také tito cizinci vstupují na území většinou legálně a překračují povolenou dobu pobytu (od dubna 2014 mohou držitelé biometrických dokladů využít bezvízový styk). Nejčastěji byli občané Moldavska odhalováni v teritoriu KŘP Praha (40 %) a KŘP Jihomoravského kraje (20 %).

Třetí místo s počtem 312 osob náleží občanům **Vietnamu** (tj. 6,7 %), kdy v meziročním porovnání není vykázána výrazná změna (+21 osob, tj. +7,2 %). Za posledních 10 let se občané Vietnamu ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytují každý rok s výjimkou roku 2015 (vlna tranzitní nelegální migrace). Nejvíce byli zjišťováni v teritoriu KŘP Prahy, Ústeckého a Karlovarského kraje, což jsou kraje, kde jsou i největší komunity těchto občanů s povoleným pobytem.

Čtvrté místo patří občanům **Ruska** (273 osob, tj. 5,9 %). Během 10 let se občané Ruska ve statistice objevují většinou na 2. nebo 3. místě. Meziročně došlo k poklesu o 39 osob (tj. -12,5 %). Občané Ruska byli odhaleni zejména na vzdušné hranici na ICP ML Praha Ruzyně při vycestování z ČR (45 %) a ve vnitrozemí v Praze (40 %).

Páté místo obsadili občané **Uzbekistánu** (157 osob, tj. 3,4 %), u nichž došlo k největšímu meziročnímu poklesu, a to o 106 osob (tj. -40,3 %). Z hlediska posledních 10 let se občané Uzbekistánu ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytují až od roku 2017 (4. místo). Tři čtvrtiny osob byly zjištěny v teritoriu KŘP Praha.

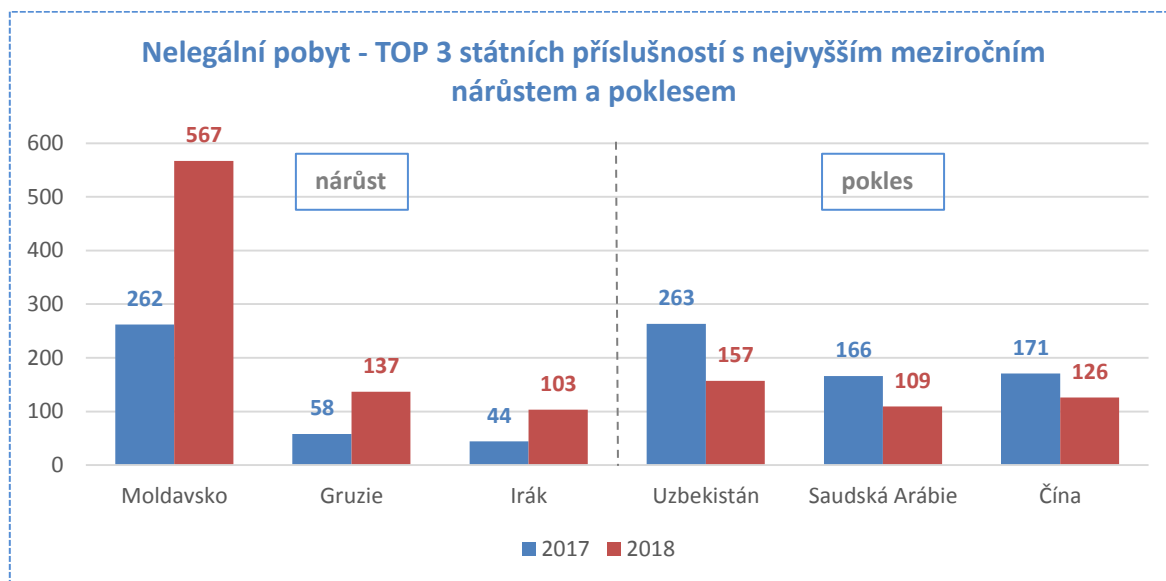

Zdroj: ŘSCP

Jak již bylo řečeno výše, v rámci meziročního porovnání jsou nejvyšší nárůsty vykázány u občanů **Moldavska** (567 osob, +305 osob, tj. +116,4 %), kteří většinou překračují povolenou dobu pobytu v rámci bezvízového režimu. Dále se jednalo o občany **Gruzie** (137, +79, tj. +136,2 %), ti se zejména dostávají do Přijímacího střediska cizinců Zastávky u Brna, kdy při podání žádosti o azyl je zjištěn jejich nelegální pobyt. Třetí nejvyšší nárůst zaznamenali občané **Iráku** (103, +59, tj. +134,1 %), u nichž se jedná zvláště o tranzitní nelegální migraci (v únoru byl odhalen jeden případ dvou kamionů s celkem 35 občany).

Naopak tři největší poklesy jsou u občanů **Uzbekistánu** (157 osob, -106 osob, tj. -40,3 %), **Saúdské Arábie** (109, -57, tj. -34,3 %) a **Číny** (126, -45, tj. -26,3 %). Občané Uzbekistánu si v minulém roce ve větší míře svůj nelegální pobyt legalizovali za využití víza za účelem strpění pobytu (existence překážky k vycestování⁶⁹), kdy ve druhém pololetí 2017 s ohledem na situaci v zemi původu začala být vydávána stanoviska umožňující správnímu orgánu vydat rozhodnutí, ve kterém není stanovena překážka k vycestování do domovského státu (v roce 2018 se jedná hlavně o opakovaná zjištění těchto osob, které zejména po ukončení pobytu z důvodu strpění území ČR neopustily). U občanů Saúdské Arábie se jedná o překročení doby pobytu (pokles zaznamenán zejména při vycestování z území přes vzdušnou hranici do domovské země a při kontrolách lázeňských hostů). Pokles u občanů Číny souvisí s menším počtem osob odhalených na vzdušné hranici při vycestování domů poté, co překročili povolený pobyt v ČR, resp. schengenském prostoru.

⁶⁹ Správní orgán si vyžádá závazné stanovisko odboru azylové a migrační politiky MV ČR k možnosti vycestování cizince do rodné země v souladu s ustanovením § 120a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, žádost o vydání závazného stanoviska podle § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, k otázce existence důvodů znemožňujících vycestování cizince.

Zdroj: ŘSCP

V případě **občanů EU** (149 osob, tj. 3,2 % z celkového počtu osob při nelegálním pobytu, v meziročním srovnání o 20 osob více) bylo zjištěno 13 státních příslušností, kdy se nejvíce jednalo o občany **Slovenska** (65 osob), **Rumunska** (23), **Litvy** (14), **Polska** (13) a **Bulharska** (11). Kromě 7 osob se ve všech případech jednalo o osoby, kterým již bylo jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby nevycestovaly nebo opětovně vstoupily v době platnosti zákazu pobytu na území ČR.

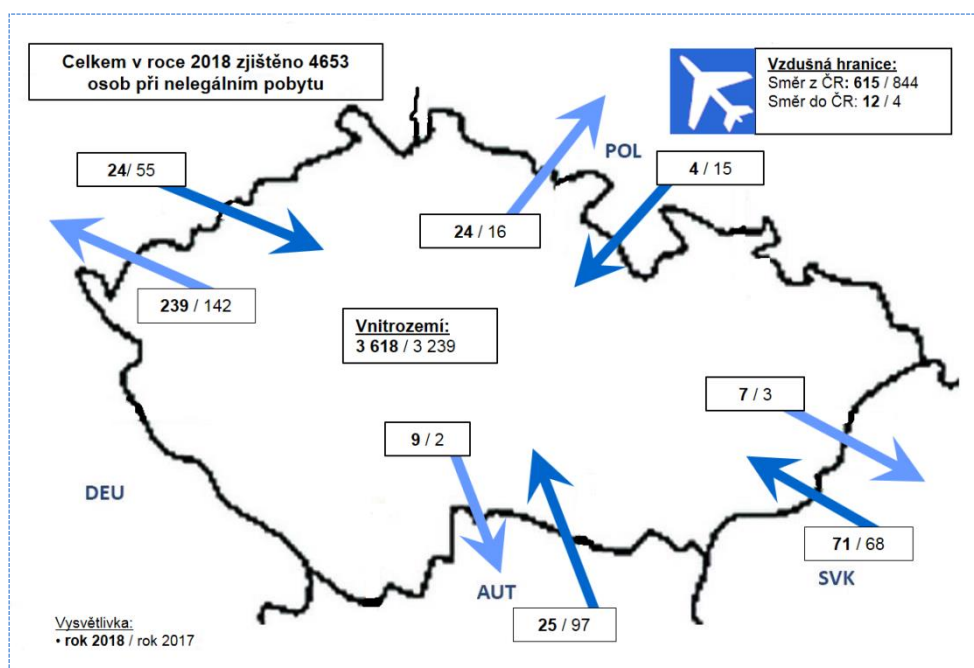
Nelegální pobyt v ČR – TOP 10 – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	4 488	100,0	4 653	100,0	3,7	165
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	1 510	33,6	1 470	31,6	-2,6	-40
Moldavsko	262	5,8	567	12,2	116,4	305
Vietnam	291	6,5	312	6,7	7,2	21
Rusko	312	7,0	273	5,9	-12,5	-39
Uzbekistán	263	5,9	157	3,4	-40,3	-106
Gruzie	58	1,3	137	2,9	136,2	79
Čína	171	3,8	126	2,7	-26,3	-45
Saudská Arábie	166	3,7	109	2,3	-34,3	-57
Irák	44	1,0	103	2,2	134,1	59
Kazachstán	79	1,8	86	1,8	8,9	7

Zdroj: ŘSCP

U osob zjištěných při nelegálním pobytu lze využít také členění podle **způsobu záchytu** osob, tedy zda osoba byla zadržena ihned po vstupu na území, při pokusu o překročení hranice ve směru z ČR nebo klasicky ve vnitrozemí. Dlouhodobě drtivě převládá klasický záchyt ve vnitrozemí s výjimkou roku 2015, kdy lehce převládá záchyt na směru do ČR (velká vlna tranzitní nelegální migrace). V roce 2018 bylo **3 618 nelegálně pobývajících osob zjištěno ve vnitrozemí**, z toho se jednalo především o občany Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu. Při vycestování z území bylo odhaleno 894 osob, z toho nejvíce na vzdušné hranici (615 osob) a ve směru do Německa (239 osob). Jednalo se zejména o občany Ruska, Číny, Ukrajiny, Iráku a Indie. Ve směru do ČR bylo zjištěno 141 osob, z toho nejvíce ze Slovenska. Z hlediska státních příslušností se jednalo hlavně o občany Iráku, Afghánistánu a Sýrie.

Nelegální pobyt 2018 - typ záchytu osoby

Zdroj: ŘSCP

Celkem u 659 osob (tj. 14,2 %) bylo zjištěno, že jim bylo **již jednou vydáno správní vyhoštění** (resp. trest vyhoštění) a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území ČR nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR. S počtem 273 osob (tj. 41,4 %) se nejčastěji jednalo o občany **Ukrajiny** (jejich podíl osob se zákazem pobytu na celkovém počtu občanů Ukrajiny s nelegálním pobytém činí 18,6 %). Na dalším místě se umístili občané **Uzbekistánu** (71 osob, tj. 10,8 %), kdy jejich podíl osob se zákazem pobytu na celkovém počtu občanů Uzbekistánu s nelegálním pobytém činí velmi vysoký podíl, a to 45,2 %. Dále ve statistice následují občané **Slovenska** (63 osob), **Moldavska** (46) a **Vietnamu** (39).

Budeme-li analyzovat způsob vstupu osob na území ČR před zjištěním jejich nelegálního pobytu, je třeba si uvědomit, že po vstupu do schengenského prostoru je mnohdy obtížné zjistit, jak, kdy a kde osoba na naše území vstoupila (pozemní hranice se stala vnitřní schengenskou hranicí, kde neprobíhá hraniční kontrola) a také to, že významný podíl osob vstupuje na území v rámci bezvízového styku (ověřen pouze vstup do schengenského prostoru, ale není možné vždy zjistit konkrétní vstup poté do ČR). Jestliže je u osoby zjištěn způsob vstupu na území ČR před jejím nelegálním pobytém (zhruba 70 % osob z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytém), pak **u většiny osob převažoval v roce 2018 legální způsob vstupu** (cca 82 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu). Nelegální vstup v nedávné minulosti převažoval v roce 2015 v souvislosti s vlnou nelegální tranzitní migrace přes území ČR.

Pokud nelegální migranty rozčleníme na dvě kategorie, a to děti (do 18 let) a dospělé (18 a více let), byly v roce 2018 pouze ve 4,5 % zadrženy děti (v roce 2017 byl podíl 5%). V roce 2018 byla skutečnost, že dítě nelegálně cestuje bez doprovodu dospělé osoby, zjištěna u 11 dětí. Tyto děti byly řešeny ve spolupráci s Oddělením sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

V rámci členění dle pohlaví bylo při nelegálním pobytém zastoupeno více mužů (75 %) než žen. Ve věkové struktuře převládaly osoby s věkem v rozmezí 26-35 let (32 %), dále se jednalo o věk mezi 36 až 45 lety (22 %) a 19 až 25 lety (19 %).

VIII.1.2.1 Tranzitní nelegální migrace

Co se týká **tranzitní nelegální migrace** (podkategorie nelegálního pobytu), tedy nelegálního vstupu hlavně ze Slovenska a Rakouska s cílem postupovat přes naše území do Německa, resp. dalších států EU/Schengenu, došlo během roku 2018 k mírnému meziročnímu zvýšení počtu (ačkoliv v porovnání

s počtem z roku 2015, kdy kulminovala migrační vlna, se jedná o výrazně nižší údaj). ČR není pro nelegální migranty primárně cílovou zemí a z evropského hlediska zůstává nadále zemí tranzitní.

Tento, pro ČR pozitivní, stav je odrazem jak opatření, která byla provedena již v průběhu tzv. „migrační vlny“ (zejména otevření hraničních přechodů mezi Maďarskem, Rakouskem a Německem a uzavření tzv. balkánské cesty, kdy byla neprodyšně uzavřena řecko-makedonská hranice), tak i jednotlivých opatření (např. politická opatření, změna azylových podmínek atd.) zemí na migračních trasách. Trasy nelegální migrace jsou ovlivňovány jak aktuální situací (politickou, vojenskou, sociální, ekonomickou) v jednotlivých zemích na trasách migrace, tak i jednotlivými opatřeními těchto zemí, včetně zemí cílových i domovských zemí nelegálních migrantů.

V roce 2018 bylo odhaleno **191 osob při tranzitní nelegální migraci**⁷⁰, což značí meziroční nárůst o 19 osob (tj. +11,0 %). Pokud ale budeme sledovat počet případů, bylo v roce 2017 odhaleno 96 případů, kdežto za rok 2018 se jednalo o 64 případů. Vyšší počet osob v roce 2018 byl z důvodu odhalení 3 větších skupin⁷¹. Jinak jsou zjišťováni spíše jednotlivci nebo malé skupinky. Z hlediska směru záchytu převládá vstup ze Slovenska (112 osob, tj. 58,6 %) nad směrem z Rakouska (51 osob, tj. 26,7 %), přičemž v roce 2017 se jednalo o opačný trend. **U naprosté většiny osob bylo jako cíl cesty uvedeno Německo** (148 osob, tj. 77,5 %). Osoby využily k přepravě zejména větší typ vozidla (107 osob, z toho 75 osob v nákladním voze a 35 v dodávkách). Nejvíce bylo zjištěno občanů **Iráku** (84 osob), **Sýrie** (24), **Afgánistánu** (20) a **Nigérie** (15). Důvodem byla zejména situace v oblasti Sýrie a Iráku ve spojení s politickou situací v Turecku, jakož i riziko možné eskalace nelegální migrace osob z ekonomicky slabých států severní Afriky přes Itálii do dalších zemí Evropy.

Hlavními mody operandi tranzitní nelegální migrace je zneužívání azylových procedur členských států EU/schengenského prostoru, využití zejména nákladních a dodávkových vozů (s tím souvisí úkryty v dopravních prostředcích) při pohybu přes území a využití převaděčských sítí.

Ve 14 případech byly osoby odhaleny orgány PČR přímo v **úkrytu v dopravním prostředku**. Celkem se jednalo o 81 osob (52 IRQ, 19 AFG, 3 SYR, 3 PAK, 2 VNM, 1 ERI a 1 TUR), kdy ve shodném období roku 2017 bylo odhaleno pouze 22 osob (11 případů, zejména jednotlivci a dvojice osob). Osoby využily úkryt v nákladním voze (58 osob), dodávce (21) a 2 osoby byly nalezeny v kufru osobního auta. Ve směru do Německa byl odhalen jeden případ (35 osob v kamionu, kdy vstup byl již monitorován Policií ČR po vstupu ze Slovenska), ve směru ze Slovenska se jednalo o 12 případů a u jednoho případu nedošlo k určení přesné trasy. Objevují se také případy, kdy řidiči nákladních automobilů nevědí, že na ložné ploše kamionu se ukrývají migranti. Tyto osoby se ukryjí v autě většinou bez vědomí samotného řidiče a mnohdy jsou migranti objeveni až při vykládce kamionu ve firmách (viz kapitola VIII.1.5 Napomáhání k nelegální migraci).

VIII.1.2.2 Zneužívání azylových procedur

Jedná se především o případy, kdy cizinci ze třetích zemí, kteří požádají v určitém státě o mezinárodní ochranu, nemají zájem zůstat v dané zemi, ale chtějí dále neoprávněně pokračovat do jiné země. Většinou je i pravidlem, že stát, ve kterém osoba požádá o azyl, je prvním státem schengenského prostoru. Nebo se jedná o stát uvnitř schengenského prostoru, kdy je osoba při svém nelegálním pobytu poprvé zadržena. Osoba mohla do schengenského prostoru již nelegálně vstoupit nebo po legálním vstupu a pobytu se dostala do nelegálního postavení (vypršení doby nebo platnosti víza, zrušení pobytu, atd.). Mnozí cizinci, kteří ve stanovené lhůtě neopustí území ČR, se dostaví do příjímajícího střediska cizinců Zastávka u Brna (nebo na jiný útvar PČR), kde požádají o mezinárodní ochranu. Někteří cizinci se do příjímajícího azylového střediska dostávají ihned po nelegálním vstupu na naše území.

Celkem byl **nelegální pobyt zjištěn u 216 cizinců, kteří požádali na území ČR o mezinárodní ochranu** (v meziročním srovnání nárůst o 31 osob). Nejčastěji se jednalo o občany **Gruzie** (69 osob), **Ukrajiny** (37),

⁷⁰ Tyto údaje jsou vedeny samostatně ve statistice „Tranzitní nelegální migrace“ operačního střediska ŘSCP.

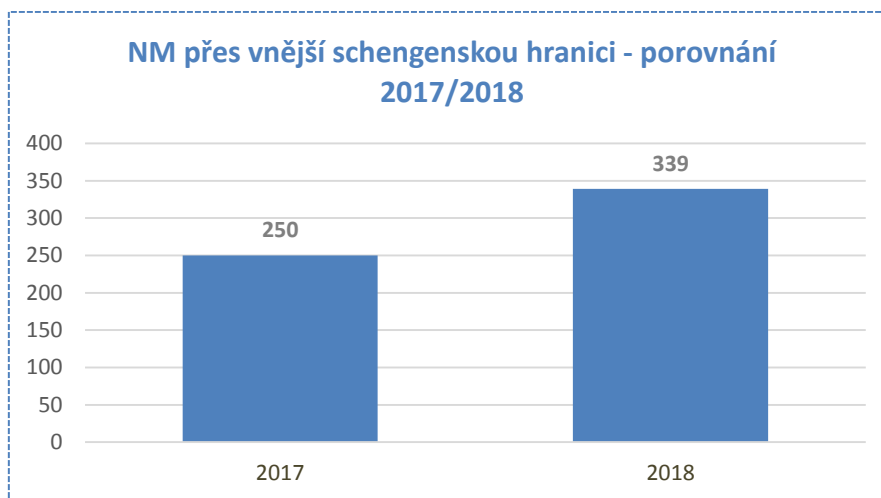
⁷¹ V únoru 35 osob ve dvou kamionech u KŘP Plzeňského kraje a v březnu 21 osob v dodávce u KŘP Praha a 11 osob v dodávce u KŘP Jihomoravského kraje.

Uzbekistánu (13), Ázerbájdžánu (12) a Iráku (11). Výrazný meziroční nárůst je evidován u občanů Gruzie (+40 osob, tj. +200,0 %). Snaha zlegalizovat si pobyt je patrná zejména v případech, kdy cizinci již bylo pravomocně ukončeno řízení o mezinárodní ochraně a jeho žádost byla zamítnuta a cizinec opětovně zažádá o azyl. U 159 nelegálně pobývajících osob zjištěno, že již v minulosti žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území ČR. V meziročním srovnání došlo ke snížení o 19 osob.

U dalších 153 nelegálně pobývajících cizinců bylo zjištěno, že jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v některém jiném členském státě EU. Tito cizinci využívají institut mezinárodní ochrany k sekundární nelegální migraci mezi členskými státy EU/schengenského prostoru. V meziročním srovnání nedošlo ke změně trendu (pouze o 8 osob méně). Osoby byly většinou odhaleny ve směru do Německa (70 osob) a ve vnitrozemí (46). Z hlediska probíhajícího řízení o mezinárodní ochraně se jednalo zejména o žadatele v Německu (52 osob) a Rumunsku (35). Co se týká státních příslušností, měli největší zastoupení občané Iráku (43 osob), Nigérie (21), Gruzie (15) a Sýrie (13).

VIII.1.3 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR

V roce 2018 bylo při **nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR** odhaleno 339 osob. V meziročním porovnání došlo ke zvýšení o 89 osob (tj. +35,6 %). Od roku 2008, kdy začala být tato kategorie v souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru vykazována, se jedná o dosud nejvyšší roční počet. Měsíční průměrný počet je 28 osob, kdy nadprůměrný počet byl zjištěn v listopadu, a to 43 osob. Z důvodu největšího a nejvytíženějšího letiště jsou záchyty hlášeny především z ICP ML Václava Havla Praha (336 osob), v minimálních počtech pak z ostatních letišť (2 osoby na ICP ML Brno – Tuřany a 1 osoba na ICP ML Karlovy Vary)⁷².

Zdroj: ŘSCP

Nejvíce bylo odhaleno občanů **Gruzie** (51 osob, tj. 15 %). Občané Gruzie byli odhaleni zejména na příletu (konkrétně na lince z Kutaisi), kdy mnozí byli evidováni v SIS⁷³ jako nežádoucí osoby. V meziročním srovnání je u občanů Gruzie vykázán nejvyšší nárůst, a to o 39 osob (tj. +325,0 %). Druhé místo obsadili občané **Albánie** (39 osob, tj. 11,5 %), kteří byli zadrženi především na odletu do Velké Británie nebo Irska s využitím neregulérních cestovních dokladů. V porovnání s rokem 2017 nedošlo ke změně trendu (pouze o 3 osoby méně). Třetí místo patří občanům **Ukrajiny** (28 osob, tj. 8,3 %, +11 osob), kdy většina byla odhalena na příletu. Na čtvrtém místě se umístili občané **Jemenu** (21 osob, tj. 6,2 %) a **uprchlíci dle Konvence 1951** (21 osob). U občanů Jemenu se všechny případy týkaly osob s diplomatickými pasy, které nedisponovaly potřebnými vízy⁷⁴. Uprchlíci dle Konvence 1951 přicestovali hlavně z Velké Británie bez potřebných víz. Páté

⁷² Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u ŘSCP, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

⁷³ Schengenský informační systém.

⁷⁴ Uvedenému jevu bylo úpravou vízové povinnosti od 15. 3. 2018 zamezeno (držitel diplomatického pasu Jemenské republiky musí

místo náleží občanům **Číny** (19 osob, tj. 5,6 %) a **Turecka** (19 osob). Těchto 7 státních příslušností se na celkovém počtu podílí zhruba z 60 %, ostatních 40 % představuje dalších 43 státních příslušností.

Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – TOP 7 státních příslušností – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	250	100,0	339	100,0	35,6	89
z toho nejvíce st. příslušnost:						
Gruzie	12	4,8	51	15,0	325,0	39
Albánie	42	16,8	39	11,5	-7,1	-3
Ukrajina	17	6,8	28	8,3	64,7	11
uprchlík 1951	35	14,0	21	6,2	-40,0	-14
Jemen	3	1,2	21	6,2	600,0	18
Čína	14	5,6	19	5,6	35,7	5
Turecko	9	3,6	19	5,6	111,1	10

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska **směru** převládá záchyt na vstupu do ČR (285 osob, tj. 84,1 %), kdy v meziročním srovnání došlo k výraznému početnímu nárůstu, a to o 84 osob (tj. +41,8 %). Ve směru z ČR je vykázáno minimální zvýšení (54 osob, +5 osob, tj. +10,2 %). Při vycestování z ČR se vždy jednalo o případy, kdy byly předloženy neregulérní cestovní doklady.

Z celkového počtu 339 osob zjištěných při nelegální migraci přes vnější schengenské hranice jich 94 předložilo neregulérní cestovní doklad (viz kapitola VIII.1.4.2 Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici).

VIII.1.4 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR

VIII.1.4.1 Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Neregulérním cestovním dokladem⁷⁵ se při nelegálním pobytu prokázalo **143 osob**, což je o více jak třetinu méně než v roce 2017 (-77 osob, tj. -35,0 %).

Opět se jednalo nejvíce o občany **Ukrajiny** (59 osob, tj. 41,3 %) a **Moldavska** (32, tj. 22,4 %), kdy se tyto dvě státní příslušnosti na celkovém počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu s využitím neregulérního cestovního dokladu podílí zhruba z 65 %. U občanů Ukrajiny po roce 2016, kdy bylo v tomto roce dosaženo od roku 2008 nejvyšší hodnoty (175 osob), došlo k mírnému poklesu v roce 2017 (149 osob, -26 osob, tj. -4,9 %). Ale v roce 2018 je již tento pokles velmi strmý (59 osob, -90 osob, tj. -60,4 %). Naopak u občanů Moldavska došlo opět k nárůstu, ačkoli v mírném počtu (32 osob, +7 osob, tj. +28, %). U občanů Ukrajiny nadále platí, že předkládají zejména rumunské, litevské, polské a bulharské doklady, a to po uplynutí platnosti povoleného pobytu na území ČR. Tento modus operandi platí i v případě občanů Moldavska. Třetí místo ve statistice zauímají občané **Sýrie** (10 osob, tj. 7,0 %), kteří byli odhaleni především v souvislosti se vzdušnou vnitroschengenskou hranicí, a to při přeletu z řeckých ostrovů.

mít ke vstupu na území ČR, k pobytu na území ČR a k vycestování z území ČR vízum), a také od dubna nebyl zjištěn žádný případ.

⁷⁵ Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic; jedna osoba může disponovat více cestovními doklady.

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 státních příslušností – porovnání roku 2017/2018*

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné osoby s nereg.cest. dokladem při nelegálním pobytu	220	100,0	143	100,0	-35,0	-77
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	149	67,7	59	41,3	-60,4	-90
Moldavsko	25	11,4	32	22,4	28,0	7
Sýrie	4	1,8	10	7,0	150,0	6

Zdroj: ŘSCP

*řazeno dle pořadí v roce 2018

Z celkového počtu osob bylo 108 osob odhaleno ve vnitrozemí, 20 osob v souvislosti s pozemní vnitroschengenskou hranicí a 15 osob na vzdušné hranici. Z počtu 20 osob odhalených v souvislosti s pozemní vnitroschengenskou hranicí se nejvíce jednalo o česko-německou hranici (16 osob). Na vzdušné hranici se jednalo ve 3 případech o přilet z řeckých ostrovů na ICP ML Brno Tuřany (celkem 12 osob, Sýrie a Irák) a ve 3 případech byly na ICP ML Praha Ruzyně na odletu v dokladech osob nalezeny padělky razítek hraničních přechodů (čímž si osoby chtěly prodloužit pobyt v schengenském prostoru).

Celkem bylo odhaleno **149 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 109 průkazů totožnosti a 40 cestovních pasů. V naprosté většině případů (90 %) byly zneužity doklady státních příslušností patřící mezi země EU, z toho nejvíce Rumunska (62 dokladů), Bulharska (13), Litvy (12) a Itálie (10). Rumunské doklady nejčastěji předkládali občané Ukrajiny a Moldavska. S tím jak klesl počet zjištěných nelegálně pobývajících občanů Ukrajiny prokazujících se neregulérními cestovními doklady, adekvátně klesl i meziročně počet rumunských dokladů (30 dokladů oproti 94 dokladům v roce 2017). Z hlediska typu neregulérních cestovních dokladů byly nejčastěji užity celkové padělky dokladů (75 %).

Dle Národní centrály proti organizovanému zločinu existují poznatky o působení mezinárodních cizojazyčných zločineckých skupin v ČR, které se i v roce 2018 podílely na obstarávání padělaných nebo pozměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů (i jejich nelegálnímu zaměstnávání), kteří se již na území evropských států, včetně ČR, nacházejí, nebo se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do Evropy. Tato činnost je doménou zejména rumunské komunity.

VIII.1.4.2 Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici

Celkem **94 osob** použilo **při nelegálním překročení vnější schengenské hranice neregulérní cestovní doklad**, tj. více jak jedna čtvrtina (27,7 %). Ve srovnání s rokem 2017 došlo ke zvýšení o 29 osob (tj. +44,6 %). Na ICP ML Václava Havla Praha bylo odhaleno 93 osob a 1 osoba na ICP ML Brno Tuřany. Ve směru na výstupu z ČR se jednalo o 54 osob, kdy v meziročním srovnání je evidováno mírné zvýšení o 5 osob. Výrazné zvýšení je ve směru do ČR, kdy bylo odhaleno 40 osob, což znamená meziroční nárůst o 24 osob (tj. +150 %). Nejčastěji byla cílovou destinací Velká Británie a Irsko, na příletu se jednalo hlavně o lety z Turecka, Ruska a Číny.

Ze zjištěných 22 státních příslušností bylo odhaleno nejvíce, tak jako předchozí rok, občanů **Albánie**. Celkem bylo zjištěno 34 občanů Albánie (tj. 36,2 %), v meziročním srovnání trvá stejný trend (pouze o 1 osobu méně). Opět byli všichni občané Albánie odhaleni ve směru z ČR, kdy naprostá většina osob již předtím přicestovala legálně (nejčastěji z Itálie). Cílovou destinací byla letiště v Irsku a Velké Británii (Londýn, Dublin). Shodný modus operandi těchto osob, kdy většinou v rámci bezvízového styku přicestují na biometrické doklady a poté při odletu použijí neregulérní cestovní doklady, byl ve větší míře evidován od roku 2013 (22 osob). V následujících letech pokračoval v různé intenzitě (rok 2014: 3, rok 2015: 16, rok 2016: 10, rok 2017: 35). Na dalších místech ve statistice jsou ostatní státní příslušnosti pouze v jednotkových počtech - Turecko (9 osob), Čína (8), Írán (7), Vietnam (4), Pákistán (4) aj.

Nelegální migrace na VSH s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 státních příslušností – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné soby s nereg.cest. dokladem při NM přes VSH	65	100,0	94	100,0	44,6	29
z toho nejvíce státní příslušnost						
Albánie	35	53,8	34	36,2	-2,9	-1
Turecko	1	1,5	9	9,6	800,0	8
Čína			8	8,5		8

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu **99 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více doklady pro cestování) se jednalo v 56 případech o cestovní pasy a ve 43 o průkazy totožnosti. V 79 případech byly užity doklady, jejichž majitelem nebyl předkladatel (padělek dokladu, výměna ID stránky, cizí doklad na podobu aj.) a ve 20 případech se jednalo o vlastní doklady (padělky víz a razítek hraničních přechodů). V rámci členění dle států, jejichž doklad byl zneužit, převládaly doklady států EU (59) nad doklady třetích zemí (40). **Nejčastěji byly využity cestovní doklady Itálie**, a to ve více jak jedné třetině případů (28 dokladů, tj. 28,3 %). Dále ve statistice následovaly turecké (6), bulharské (5) a rumunské doklady (5). Italskými doklady se prokazovali pouze občané Albánie, a to konkrétně průkazy totožnosti v papírové podobě. Nejvíce byly předkládány pozměněné doklady (28 dokladů, zejména výměna identifikační stránky nebo výměna fotografie) a totální padělky dokladů (23 dokladů). Dále následovaly doklady, ve kterých byla zjištěna padělaná/pozměněná víza nebo pobytová oprávnění (19 dokladů, padělky Velké Británie, Polska, Itálie, Řecka, Německa aj.) a cizí doklady (11 dokladů, tzv. na podobu; tedy se jedná o pravé doklady, na které ale cestuje jiná osoba).

VIII.1.5 Napomáhání k nelegální migraci

V ČR se napomáhání k nelegální migraci dlouhodobě týká převážně napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.). Napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (převaděčství) je zjišťováno (s výjimkou roku 2015) v menším počtu.

Jednotlivá oddělení dokumentace OCP KŘP⁷⁶ v roce 2018 vykazala **36 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s předchozím rokem došlo k mírnému poklesu o 8 osob (-18,2 %). V rámci formy napomáhání se jednalo ve 26 případech o **účelový sňatek**, 5 případů se týkalo **převádění přes hranici**, 3 případy se týkaly **umožnění pobytu** např. za pomoci neregulérních potvrzení v řízení o pobytu a ve 2 případech bylo využito **účelové prohlášení o určení otcovství**. V meziročním srovnání lehce narostlo napomáhání formou účelového sňatku (+9 osob), naopak forma účelového otcovství více poklesla (-8 osob). V případech týkajících se umožnění nelegálního překročení hranic je velká míra šetření, která byla činěna na základě dožádání Spolkové policie Německa (ustanovení vozidel, u kterých vzniklo důvodné podezření, že byla použita na nedovolené převážení osob přes státní hranici a na základě těchto informací následně Spolková policie odhalila pachatele uvedené trestné činnosti).

⁷⁶ Osoby, které napomáhají k nelegálnímu pobytu a je v jejich činnosti prvek organizovanosti, řeší NCOZ. Proto tyto osoby v některých případech také nejsou započítány do statistik osob řešených skupinami dokumentace OCP KŘP.

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	44	100,0	36	100,0	-18,2	-8
z toho způsob napomáhání k NM						
účelový sňatek a jeho organizování	17	38,6	26	72,2	52,9	9
Účelové otcovství a jeho organizování	10	22,7	2	5,6	-80,0	-8
účelově podané pozvání a jeho organizování	2	4,5	0	0,0	-100,0	-2
umožnění nel. překročení SH	9	20,5	5	13,9	-44,4	-4
jiné umožnění nel. pobytu**	6	13,6	3	8,3	-50,0	-3

Zdroj: ŘSCP

Vysvětlivka: ** např. obstarávání víz, falešných dokumentů apod.

Z hlediska státní příslušnosti se jednalo o 28 **občanů ČR**, dále Vietnamu (3) a Bulharska (2). Celkem byla jejich pomoc využita 70 osobami, z toho nejvíce občany Iráku (37), Vietnamu (10), Tuniska (4) a Ukrajiny (4).

Tranzitní nelegální migraci je třeba vnímat jako typ nelegální migrace, který je vysoce rizikový z hlediska **osob napomáhajících k nelegálnímu překročení státních hranic ČR**. Využití služeb převaděčů, kdy došlo orgány PČR k přímému záchytu převaděče – řidiče nebo jeho spolujezdce, bylo v roce 2018 zjištěno u 125 osob⁷⁷. V rámci těchto případů bylo přímo zadrženo 23 převaděčů – řidičů a spolujezdců. Jednalo se zejména o občany Rumunska, Bulharska, Turecka, Ukrajiny, Rakouska, Řecka, Slovenska aj. Ačkoli v mnoha případech nedošlo k přímému záchytu převaděče, z výpovědí těchto cizinců jasně vyplývá, že v určitém úseku cesty využili asistenci dalších osob nebo lze v případech využití neregulérních cestovních dokladů dovozovat nápomoc další osoby. Celkově nižší počty zadržovaných převaděčů jako takových jsou způsobeny také tím, že migranti instrukce k cestě získávají od svých příbuzných, známých a převaděčů prostřednictvím moderních technologií k usnadnění komunikace a orientace.

Organizátoři nelegální migrace působí již v domovských zemích migrantů a dále na trase hlavních migračních směrů. Migranti jsou převaděči po zaplacení požadované částky instruováni k další cestě přes vnější schengenskou hranici až do cílové země, v některých případech jsou poskytnuty pozměněné nebo falešné doklady. Část migrantů je přímo přepravována převaděči, většinou se jedná o řidiče vozidel, a právě u těchto osob poté dochází k záchytu. Dalším modem operandi převážení osob je způsob, kdy do zemí jako Rakousko nebo Maďarsko jezdí rodinní příslušníci, kteří legálně pobývají na základě nějakého pobytového statusu v zemích jako Německo, Norsko, Švédsko. Tyto osoby přijedou svými vozidly, vlakem nebo autobusem do těchto zemí, kde na ně čekají rodinní příslušníci a tyto se snaží následně přepravit ke svým rodinám.

Pokračuje trend z posledních let, kdy rovněž v roce 2018 byly získávány poznatky týkající se nelegálních migrantů z Vietnamu, kteří využívali trasu přes území Ruska a dalších východoevropských států. Vietnamští migranti zneužívali zejména turistická víza k legálnímu vycestování leteckou cestou z Vietnamu na území Ruska, kde po propadnutí víza využívají sítě převaděčů k cestě do cílových destinací, kterými byli zejména Německo, Francie, Norsko, Švédsko a Finsko, kde je již vietnamská komunita etablována.

Formou napomáhání k nelegální migraci je i zajišťování **neregulérních dokladů**. Neregulérní doklady byly předkládány cizinci v rámci pobytového řízení, při výkonu práce, po skončení legálního pobytu nebo při nelegální migraci přes území ČR. Kromě cestovních dokladů byly zjištěny padělané či fiktivní náležitosti pro správné řízení o povolení či prodloužení pobytu nebo při změně účelu pobytu na území na pracovištích OAMP MV ČR nebo na zastupitelských úřadech v zahraničí. Byly odhaleny padělky nájemních smluv, padělky rozhodnutí úřadů práce aj. Neregulérní cestovní doklady jsou odhalovány nejen samotnou

⁷⁷ Dle údajů z databáze NVPO vedené na ŘSCP.

kontrolní činností PČR, ale jsou zjišťovány i na různých úřadech státní správy, jako jsou např. odbory dopravně-správních činností, živnostenské úřady atd.

S neregulárními doklady souvisí i poznatky policistů o činnosti skupin organizujících **napomáhání k neoprávněnému zaměstnávání**. Jedná se zejména o případy, že osoby zprostředkují zaměstnání cizincům, kteří nemají platné povolení k zaměstnání a z důvodu snazšího nástupu do zaměstnání těmto osobám opatří padělané či jinak pozměněné doklady totožnosti v úmyslu, aby byly užity jako pravé.

K legalizaci pobytu na území ČR byly i nadále užívány **účelově uzavřené sňatky**. Ve většině případů se jednalo o totožný modus operandi, kdy občanky ČR uzavřely sňatek na území ČR i mimo území ČR (zejména Tunisko, Egypt) s cizinci za předstíraným účelem sloučení rodiny, a to za finanční úplatu, kterou jim přislíbil organizátor. Na základě uzavřeného sňatku požádá cizinec na zastupitelském úřadu o přechodný pobyt na území ČR ve smyslu § 26 zákona o pobytu cizinců. Následně je osobě uděleno krátkodobé vízum za účelem rodinným, kdy cizinec na základě takto uděleného víza přicestuje na území ČR. Jako další modus operandi se jedná o případy, kdy občanky ČR po uzavření sňatku umožnily pobyt občanu třetí země na území jiného členského státu⁷⁸. V odhalování tohoto trendu je česká policie v kontaktu nejvíce s ambasádami v Nigérii, Tunisku, Egyptě, Alžírsku, Itálii, Řecku, Kypru, Německu, Maroku, Polsku, Velké Británii, Vietnamu, na Ukrajině a ve Španělsku. Novým trendem v této oblasti je skutečnost, že občan třetí země při podání žádosti o pobytové oprávnění předkládá **souhlasné prohlášení o soužití jako druh-družka** s občanem/kou ČR.

V menší míře byly řešeny osoby, které napomáhaly k pobytu formou **účelového otcovství** (institut souhlasného prohlášení o určení otcovství), tzn. zapsání občana EU/cizince jako rodiče do rodného listu dítěte za úplatu nebo organizování této činnosti⁷⁹. K utlumení tohoto jevu jistě přispěla úprava zákona o státním občanství⁸⁰.

Další modem operandi jsou případy, kdy cizinci s cílem získat pobytový statut **účelově sdílí společnou domácnost s občany ČR nebo EU**⁸¹. Těmto cizincům je obtížnější vydat rozhodnutí o správním vyhoštění z důvodu nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života. Je nutno zdůraznit náročné shromažďování důkazních prostředků, které by vedly k prokázání účelového sdílení společné domácnosti.

Monitoring byl v roce 2018 prováděn také při konání **jazykových zkoušek** z českého jazyka cizinci. V roce 2018 nebyly zjištěny poznatky o zneužívání (v dřívějších letech docházelo k záměnám osob, podvodům u zkoušek či obcházení systému zkoušek ve spojení s korupcí zkoušejících), kdy k zamezení tohoto jevu jistě přispěly změny v systému a průběhu zkoušek a došlo k vytvoření efektivnějších kontrolních mechanismů. Jako další modus operandi byl v roce 2018 zjištěn případ, kdy došlo k záměně osoby při konání zkoušky z jiného jazyka, kdy osoba pobývající v jiném členském státě EU předpokládala, že hrozí menší riziko odhalení v ČR než v daném státě⁸².

Zástupci Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV iniciovali nutnost úpravy legislativního

⁷⁸ Např. případ, kdy v rámci společného vyšetřovacího týmu NCOZ a německých policistů bylo zadrženo v březnu 2018 na severu Čech 5 osob (1 občan Kosova, 3 muži a 1 žena z ČR) podezřelých z organizování účelových sňatků českých žen ze sociálně slabých poměrů s občany Kosova. Českým ženám měla být administrativně zařízena práce a bydliště v Německu a jejich manželé pak na základě účelových sňatků, které se uskutečnily v Kosovu, měli žádat o pobyt v Německu z důvodu sloučení rodin. Trestní stíhání zadržovaných osob je vedeno v Německu.

⁷⁹ Mezi identifikované formy zneužití tohoto institutu patří způsob, kterým se cizinec nechá zapsat jako rodič (otec či matka) českého dítěte (ať již narozeného či ještě nenarozeného), a žádá následně o pobyt za účelem sloučení s občanem ČR. Dále je to způsob, kdy se český občan nechá zapsat jako rodič dítěte cizince (ať již narozeného či ještě nenarozeného) a způsob, kdy se cizinec nechá zapsat jako rodič dítěte cizince, který má již na území ČR trvalý pobyt.

⁸⁰ V zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR byl od roku 2014 upraven § 7 odst. 2 ve smyslu, že dítě (jehož matka není občankou ČR, státu EU ani nemá trvalý pobyt na území ČR, ani není bezdomovkyní) nabývá státní občanství ČR dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana ČR, pokud rodiče prokázali matričnímu úřadu genetickou zkoušku formu znaleckého posudku.

⁸¹ Rodinný příslušník občana EU dle ustanovení § 15a zákona č. 326/1999 Sb., má s občanem EU trvalý partnerský vztah, který není manželstvím, a žije s ním ve společné domácnosti.

⁸² Příklad z listopadu 2018 u OCP KŘP Jihočeského kraje, kdy při konání jazykové zkoušky z německého jazyka se občan Číny prokázal cizím čínským cestovním dokladem. Šetřením bylo zjištěno, že má platné pobytové oprávnění vydané Německem a tímto chtěl pomoci svému krajanovi, který potřeboval tuto zkoušku pro svoji práci v Německu a měl strach, že ji neudělá.

rámce (v ČR se jedná o §§ 340 a 341 trestního zákoníku), který postihuje nelegální migraci s akcentem na schengenské/unijní hranice a v rámci případných jednání poskytnou potřebnou součinnost. Rovněž byl na tomto odboru zpracován materiál týkající se návrhu na změnu znění zmiňovaných §§, tak, aby odpovídala současným trendům v dané problematice. Došlo ke spolupráci s MV, Odborem bezpečnostní politiky, oddělením bezpečnostně právním, dále s Odborem azylové a migrační politiky, kdy bude vypracován podnět adresovaný na Ministerstvo spravedlnosti ČR. Zástupci NCOZ se budou aktivně účastnit případných jednání v rámci dané věci.

VIII.2 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

VIII.2.1 Kontrolní činnost Policie ČR

VIII.2.1.1 Služba cizinecké policie

Hlavním a efektivním nástrojem v boji proti nelegální migraci, a s tím spojených rizik, byla v roce 2018, stejně tak jako v předchozím období, kontrolní činnost policistů odborů cizinecké policie jednotlivých krajských ředitelství PČR ve vnitrozemí.

Pobytové kontroly byly prováděny samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odborů cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce, inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady.

V roce 2018 bylo uskutečněno odbory cizinecké policie **216 296 pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání je evidováno drobné snížení počtu o 6,7 % (-15 494 kontrol). Pokles je také evidován u zkontrolovaných cizinců (cca 745 tis. cizinců, -103 tis., tj. -12,2 %). Celkový pokles pobytových kontrol i pokles počtu zkontrolovaných cizinců odpovídá snížení tlaku tranzitní nelegální migrace, kdy v roce 2018 nebyla realizována v takové míře opatření vůči tomuto typu nelegální migrace. Počty se přiblížily k ročním počtům před rokem 2014, tedy před začátkem migrační krize.

Kontrolní činnost - porovnání shodných období roku 2017/2018

Rok	2017	2018	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	231 790	216 296	-6,7	-15 494
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS)	6 455	5 806	-10,1	-649
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	28 770	26 754	-7,0	-2 016
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	35 353	32 785	-7,3	-2 568
počet kontrol jiných objektů	147 322	139 154	-5,5	-8 168
počet zkontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	848 224	744 806	-12,2	-103 418

Zdroj: ŘSCP

Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo v roce 2018 provedeno nejvíce pobytových kontrol u KŘP Jihomoravského kraje (19 %), Prahy (16 %), kraje Vysočina (11 %), Ústeckého kraje (10 %) a Zlínského kraje (8 %). Což je shodné pořadí jako v roce 2017. Nejvyšší meziroční změny jsou evidovány u KŘP Prahy a Jihomoravského kraje. U KŘP Praha se jedná o nárůst o 3 004 kontrol (tj. +9,5 %), naopak u KŘP Jihomoravského kraje pokračuje pokles (-5 028 kontrol, tj. -10,8 %).

Při pobytových kontrolách se policisté zaměřují na kontrolu **ubytovacích zařízení**. Ubytovatelé, kteří mají ubytování jako předmět podnikatelské činnosti, musí⁸³ hlásit ubytování cizinců prostřednictvím internetové aplikace UBYPORT. V roce 2018 bylo řešeno 2 429 přestupků ubytovatelů dle zákona o pobytu cizinců (§§ 156 a 157), což v meziročním porovnání představuje více jak čtvrtinový nárůst (+538 přestupků, tj. +28,5 %). Nejčastějším porušením povinnosti ubytovatele je samotné neoznámení ubytovaných cizinců, závady ve vedení domovní knihy nebo neoznámení ubytovaného cizince prostřednictvím dálkového přístupu. Bylo zjištěno několik případů, kdy ubytovatel vydával doklad o zajištěném ubytování pouze formálně, jako náležitost žádosti o vízum nebo povolení k pobytu. Ve skutečnosti na adresách cizinci vůbec nebydleli, a pokud ano, tak velmi krátce. K evidenci údajů o provedených pobytových kontrolách ubytovatelů je využívána aplikace HOTEL, kdy v roce 2018 proběhl zkušební celoplošný provoz (po připravení potřebné legislativy se v průběhu 1. pololetí 2019 zahájí rutinní provoz).

Za problematickou oblast je v této souvislosti považována tzv. sdílená ekonomika, a to zejména ubytování prostřednictvím webové služby AIRBNB a dalších podobných webových portálů. Ubytovatelé, kteří se na takovém ubytování podílejí, nedodržují ohlašovací povinnost cizinců na území. Taková situace může být zejména v budoucnu významným bezpečnostním rizikem jak pro ČR, tak i pro ostatní státy schengenského prostoru.

V souvislosti s nárůstem zaměstnávání cizinců, specificky s **růstem průmyslových zón** (např. Kvasiny, viz kapitola VIII.2.5 Monitoring situace v souvislosti s bezpečností v průmyslových zónách), dochází k tomu, že ubytování pracujících cizinců se stále rozšiřuje i do menších sídel. Zároveň pokračoval trend z roku 2017, a to vznik nových ubytoven a obnovování již částečně zaniklých, zejména z důvodu dlouhodobého nedostatku ubytovacích kapacit. V některých průmyslových lokalitách tak dochází k nárůstu ubytovaných cizinců na soukromých adresách (rodinné domy, pronajaté byty). Příkladem okresu, kde došlo k nárůstu ubytovaných cizinců, je okres Jičín v teritoriu KŘP Královéhradeckého kraje (v souvislosti s rozvojem závodu v Mladé Boleslavi, a s tím spojeným vyčerpáním ubytovacích kapacit v daném regionu). Z tohoto důvodu došlo k navýšení počtu pobytových kontrol, které byly zaměřeny jednak na plnění povinností ubytovatelů a jednak na kontrolu oprávněnosti pobytu cizinců. Na základě vyhodnocení aktuální bezpečnostní situace v tomto regionu začalo od června 2018 zkušebně fungovat v okrese Jičín odloučené pracoviště odboru cizinecké policie daného KŘP (v budoucnu se počítá se zřízením oficiálního detašovaného pracoviště). S vyšším počtem cizinců v jedné lokalitě jsou spojené i určité negativní jevy související např. i s kulturní a sociální odlišností jednotlivých komunit (alkohol, návykové látky). Ke zlepšení situace přispívá zejména zesílený výkon služby policistů doplněný nepravidelnými akcemi s nasazením většího počtu policistů ve dnech, kdy mají probíhat větší kulturní nebo sportovní akce v zájmových lokalitách a také efektivní využívání kamerových systémů.

Při kontrolách je také prověřována skutečnost, zda cizinec není **zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání**, tedy kontroly jsou prováděny v místě výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, kasina, herny atd.). Tyto kontroly probíhají povětšinou ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, celní službou, Českou obchodní inspekcí a Českou inspekcí životního prostředí. Účinnost těchto společných kontrol spočívá zejména v možnostech a kombinaci nasazení sil a prostředků jak policejních, tak i ostatních složek státní správy.

Při zaměstnávání cizinců ze třetích zemí bez oprávnění k pobytu anebo bez povolení k zaměstnání jsou ve většině případů zjišťováni občani Ukrajiny, v menší míře pak občané Moldavska. Občané Ukrajiny především disponují platným vízem Polska, kdy po získání polského pracovního víza přijedou ihned na území ČR a pracují zde bez příslušného pracovního povolení k zaměstnání nebo je zahraniční zaměstnavatelé nebo agentury práce fiktivně vysílají k plnění úkolů do ČR. Stále častěji byly v roce 2018 zaznamenány případy občanů Ukrajiny, v menší míře občanů Moldavska, kteří jakožto držitelé platného biometrického pasu pobývají na území na základě bezvízového styku, ale jsou zaměstnání bez jakéhokoliv oprávnění⁸⁴. Dochází

⁸³ Od 15. srpna 2017, kdy nabyla účinnost novela zákona č 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁸⁴ dne 11. června 2017 pro občany Ukrajiny a dne 28. dubna 2014 pro občany Moldavska zrušena vízová povinnost pro pobyty,

také k překračování doby povoleného pobytu u krátkodobých víz k pobytu do 90 dnů za účelem zaměstnání. Nadále platil trend, že státní příslušníci třetích zemí, kteří disponují pobytovým oprávněním vydaným jiným členským státem EU, se snaží vydávat za státní příslušníky členských států EU a za tímto účelem si pořizují neregulérní doklady totožnosti, které předkládají zaměstnavateli (a následně při kontrolách také policii, pracovníkům Celní správy ČR, úřadu práce, oblastního inspektorátu práce atd.). Nejčastěji zneužívaným dokladem byl průkaz totožnosti občana Rumunska. Dále se jednalo o doklady Bulharska, Litvy, Polska, Maďarska, Slovenska aj.

V součinnosti s OAMP byly prováděny **prověrky dodržování nepřetržitého pobytu cizinců na území ČR** při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu a kontroly fyzického zdržování se ve společné domácnosti. Dále byla prováděna šetření právnických a fyzických osob žádajících o povolení ke zprostředkování zaměstnání. Informace byly předávány pro potřeby plnění úkolu podle § 60a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti atd.

Dále probíhaly kontroly pobytu cizinců, zejména u cizinců ze třetích zemí, s povoleným pobytem za účelem **studia**, s cílem zjistit případné zneužívání pobytu k obcházení zákona o pobytu cizinců. Mezi nejčastější formy neplnění účelu pobytu patřilo ukončení studia v průběhu platnosti povoleného pobytu. Jako problematické se jeví soukromé subjekty, které provádějí výuku v soukromých prostorách. Některé subjekty jsou zřizovány účelově k získávání dalších studentů, kteří zde ale fakticky podnikají. V dalších případech studenti přecházejí z jedné školy na druhou, jen aby prodloužili a legalizovali svůj pobyt na území. Forma podnikání zahraničních studentů je často zaměřená na pronájmy bytů či zprostředkovatelské služby dalším studentům⁸⁵.

Pobytové kontroly jsou prováděny také v souvislosti s konáním **jazykových zkoušek** žadatelů. Jednalo se o kontroly cizinců žádajících o povolení k trvalému pobytu či získání státního občanství ČR, se zaměřením na kontrolu pravosti a platnosti předkládaných cizozemských dokladů totožnosti účastníků zkoušky a ověření, že doklad totožnosti předkládá a zkoušku skládá skutečně konkrétní žadatel.

Zaměření pobytových kontrol je také na cizince ubytované v lázeňských domech **za účelem léčení** (jak samotných pacientů, tak jejich doprovodu). Cizinci navštěvují lázeňská města ČR za účelem léčení, přičemž k uvedenému účelu nedisponují pobytem, který jim pokryje celou délku léčení, a po uplynutí jejich pobytového oprávnění se dostávají do nelegálního postavení. Stále trvá situace, kdy lázeňští hosté přicestují na schengenská víza vydaná jiným členským státem než ČR. Často se vyskytují krátkodobá schengenská víza vydaná Maltou a Francií. Ze strany lázeňských hostů a jejich doprovodu tak dochází ke zneužívání vydaných krátkodobých schengenských víz. Uvedený problém je dlouhodobě řešen. V roce 2018 se jednalo zejména o občany Libye a Saúdské Arábie⁸⁶.

Pobytové kontroly odborů cizinecké policie jsou zaměřeny rovněž na tranzitní nelegální migraci (osoby po nelegálním vstupu, zejména ze Slovenska a Rakouska, se pohybují přes naše území s cílem vycestovat do Německa). Na základě aktuálního vyhodnocení operativní situace v příslušném místě a zhodnocení případných bezpečnostních rizik byla realizována **schengenská vnitrostátní pátrání**, jakožto jedno z hlavních kompenzačních opatření. Schengenské pátrání je prováděno především na hlavních silničních komunikacích směřujících od/k státní hranici a na vytipovaných přeshraničních komunikacích lokálního významu, dále pak v objektech a místech s možným výskytem nelegálně se zdržujících cizinců.

Zvláštní pozornost je při kontrolní činnosti věnována **příhraničním oblastem**, kde se (kromě nelegální migrace cizinců) jedná o výskyt nedovoleného dovozu tabákových výrobků, alkoholu, prekurzorů k výrobě

kteří během 180 denního období nepřesáhnou délku 90 dnů, ale s odkazem na § 4 Nařízení vlády č.215/2017 Sb., o stanovení výjimek z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti, v případě výkonu výdělečné činnosti, podléhá pro pobyt na území ČR vízové povinnosti. Jejich pracovní činnost je tudíž neoprávněná a lze jí postihnout správním vyhoštěním podle § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 zákona č. 326/1999 Sb.

⁸⁵ Např. u KŘP Praha bylo v roce 2018 z uvedeného šetření postoupeno na OAMP 61 poznatků s odkazem na podezření neplnění účelu pobytu studium pro případné zrušení pobytového oprávnění.

⁸⁶ V roce 2017 došlo k prudkému poklesu u občanů Kuvajtu, kdy v rámci opatření kuvajtské vlády proti podvodnému čerpání prostředků na léčbu přestala být vyplácena podpora.

omamných a psychotropních látek (OPL) a dovozu a vývozu samotných OPL. Pokud budeme zobecňovat, lze konstatovat, že problematika dovozu prekurzorů k výrobě OPL se týká spíše česko-polské hranice a převážení samotných OPL česko-německé hranice. Významný nárůst zapojování státních příslušníků Vietnamu do výroby a distribuce drog lze sledovat na tržnicích v příhraničí s Německem. Pobytové kontroly jsou také konány v nočních klubech, jejichž vysoká koncentrace je právě v česko-německém příhraničí (např. Folmava, Rozvadov, Železná Ruda). Zákazníci těchto klubů jsou především občané Německa a státní příslušníci třetích zemí s povoleným pobytem v Německu (Turecko, Afghánistán, Rusko). Kontroly v nočních klubech jsou dlouhodobě prováděny v úzké součinnosti s NCOZ.

VIII.2.1.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V souvislosti s bojem proti nelegální migraci/převaděčství, se v roce 2018 ČR, zastoupená odborem obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ, na základě začlenění do projektu EMPACT pro prioritu *Nelegální migrace a podvody s doklady* v rámci politického cyklu EU 2018 až 2021 pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti, za součinnosti EUROPOLU účastnila jednání a plnila úkoly v rámci Operačního akčního plánu 2018. V rámci těchto jednání plnila NCOZ SKPV jednotlivé úkoly a její zástupci se podíleli na tvorbě operativních společných akčních dnů (JAD) - akcí zaměřených na problematiku nelegální migrace, pašeráckých skupin, převaděčství, jakož i na problematiku zneužívání padělaných dokladů v souvislosti s nelegální migrací. **Na mezinárodní úrovni probíhala jednání při EUROPOLU** European Migrant Smuggling Centre (dále jen EMSC) ke společným akčním dnům zaměřeným na aktuální trendy v oblasti nelegální migrace s cílem rozbít organizované skupiny převaděčů. V této souvislosti se zástupci NCOZ účastnili Konference vedoucích útvarů boje proti pašování migrantů pod záštitou Europolu a EMSC, která byla zaměřena na aktuální nové trendy, hrozby, modus operandi nebo změny, které se objevily jak na národní úrovni jednotlivých zemí, tak i na úrovni evropské s dopadem na aktivity policejních orgánů, které se trestnou činností na úseku boje proti nelegální migraci zabývají. Po linii nelegální migrace NCOZ **plnila úkoly společně s dalšími policejními orgány v rámci projektu RISK** (dříve EUROCONTAINER), který je zaměřen na převozy nelegálních migrantů všemi způsoby, při kterých je bezprostředně ohroženo zdraví a život migrantů. **Nově se zástupci NCOZ podíleli na aktivitě BRIDE (zaměřeno na problematiku účelových a fiktivních sňatků).**

V závěru roku se zástupci NCOZ podíleli na tvorbě nového Operačního akčního plánu pro rok 2019, kdy v rámci tohoto jednání přistoupila ČR zastoupena Národní centrálou proti organizovanému zločinu k aktivitě URSUS, která je **zaměřena na nelegální migraci zejména vietnamských státních příslušníků do severovýchodních zemí, kdy dochází k jejich tranzitu také přes území ČR.** V rámci jednání byla po vyhodnocení ve vztahu k problematice nelegální migrace a obchodu s lidmi přesunuta účast na jednáních priority Podvody s doklady z gesce NCOZ do gesce ŘSCP (konkrétně Národního centra pro kontrolu dokladů - NCKD) a to zejména z důvodu velmi širokého spektra dokladů, které se vyskytují napříč všemi problematikami organizovaného zločinu.

Ve dnech 14. května - 19. května 2018 se uskutečnily v rámci celé ČR kontrolní akce v rámci EMPACT EUROPOL THB Akční dny k pracovnímu vykořisťování organizované ve stejnou dobu ve všech členských státech EU. Byly kontrolovány skladové provozy, výrobní závody, zemědělské provozy a další se zaměřením na získání poznatků důležitých pro zamezování, odhalování a dokumentování trestných činů obchodování s lidmi dle § 168 trestního zákoníku. Zapojeny byly odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ, expozitury NCOZ, inspektoráty práce, specialisté krajských ředitelství na obchodování s lidmi a odbory cizinecké policie krajských ředitelství PČR. **Zkontrolováno bylo 189 osob v 15 provozovnách.**

Ve dnech 17. září - 21. září 2018 se uskutečnily v rámci celé ČR kontrolní akce v rámci EMPACT EUROPOL THB LARGE SCALE 2018 se zaměřením na sexuální vykořisťování organizované ve stejnou dobu ve všech členských státech EU. Kontroly proběhly v nočních podnicích, barech a dalších místech s předpokladem výskytu prostituce. Cílem bylo získání poznatků důležitých pro zamezování, odhalování a dokumentování trestných činů obchodování s lidmi dle § 168 trestního zákoníku a kuplířství dle § 189 trestního zákoníku, ke zjišťování jejich pachatelů a k předcházení těmto trestným činům. Zapojeny byly odbor obchodu s lidmi

a nelegální migrace NCOZ, expozitury NCOZ, specialisté krajských ředitelství na obchodování s lidmi a odbory cizinecké policie krajských ředitelství PČR. **Zkontrolováno bylo 518 osob v 78 provozovnách.**

Vybrané případy trestné činnosti:

Detektivové NCOZ, sekce organizovaného zločinu, odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace, v březnu 2018 **provedli realizaci trestního spisu s krycím názvem TORAX, která se týkala převozů nelegálních migrantů přes několik evropských zemí do Spolkové republiky Německo.** Prověřování celé trestní věci probíhalo v úzké policejní spolupráci s kolegy z Německa a Slovenska. Pozornost detektivů se soustředila na mezinárodní organizovanou skupinu osob, která měla, nejméně od listopadu 2017, za úplatu v řádech tisíců EUR za jednoho nelegálního migranta, organizovat převozy nelegálních migrantů, nejčastěji z výchozích zemí Turecka a Rumunska přes území Bulharska, Rumunska, Maďarska, Slovenska a ČR do cílové země, kterou byla Spolková republika Německo. Během realizace, která se uskutečnila ve dnech 6. až 8. března 2018 na území hlavního města Prahy, **došlo k zadržení 3 pachatelů, kteří byli přistiženi při převozu 21 nelegálních migrantů, státních příslušníků Iráku a Turecka.** Dva občané Turecka a jeden Belgie jsou stíháni pro zločin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle ustanovení § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku.

V rámci společného vyšetřovacího týmu NCOZ (s krycím názvem DASMA) a německých policistů, zadrželi kriminalisté NCOZ ve středu 21. března 2018 na severu Čech 5 osob. **Konkrétně se jednalo o 1 občana Kosova, 3 muže a 1 ženu z ČR podezřelých z organizování účelových sňatků českých žen ze sociálně slabých poměrů s občany Kosova.** Českým ženám, jako občankám EU, měla být administrativně zařízena práce a bydliště v Německu a jejich manželé pak na základě účelových sňatků, které proběhly v Kosovu, měli žádat o pobyt ve Spolkové republice Německo z důvodu sloučení rodin. Trestní stíhání zadržených osob je vedeno ve Spolkové republice Německo.

Detektivové NCOZ, sekce organizovaného zločinu, odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace, v dubnu 2018 provedli společně s jednotkou pro boj s moderním otroctvím z Great Manchester Police ve Velké Británii v rámci Společného vyšetřovacího týmu realizaci trestního spisu s krycím názvem BRIDGE, kdy bylo **zahájeno trestní stíhání 4 pachatelů pro podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu obchodování s lidmi, páchaném organizovanou skupinou** (dále také ze zvláště závažného zločinu znásilnění, zločinu vydírání, přečinu nebezpečného vyhrožování a přečinu dvojího manželství), kdy obvinění jako organizovaná skupina vyhledávali osoby ze slabých sociálních a majetkových poměrů, zejména na území ČR, a pod záminkou dobrého výdělků je dopravovali do Velké Británie. Zde jim následně odebrali doklady a zneužívající jejich tísně a závislosti, kdy je udržovali v nelidských životních podmínkách (bez jídla, bez kontaktu s okolím, v jedné místnosti přespávalo na zemi několik osob) a přiměli je k nuceným pracím, prostituci nebo účelovým svatbám s občany ze zemí mimo EU. **Celkem bylo zadokumentováno a vyslechnuto nejméně 25 zobchodovaných osob/obětí, ze kterých obvinění v období od roku 2012 do roku 2017 ve Velké Británii z jejich práce získali prospěch přesahující 10.000.000 Kč** (prospěch velkého rozsahu). Některé z obětí se v důsledku jednání obviněných léčí s doživotními psychickými následky (posttraumatická stresová porucha).

VIII.2.2 Kontrolní činnost MPSV, resp. Státního úřadu inspekce práce

V roce 2018 provedl SÚIP ve všech oblastech své kontrolní působnosti **22 995 kontrol.** Z tohoto počtu provedl v oblasti dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), celkem 8 840 kontrol, z nichž se **8 339 kontrol zaměřilo na odhalování nelegálního zaměstnávání.**

VIII.2.2.1 Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání

Z celkového počtu **8 339 kontrol** byla **nelegální práce oblastními inspektoráty práce zjištěna u 1 048 subjektů.**

Kontrolami bylo **odhaleno 4 583 nelegálně zaměstnaných osob.** V 763 případech se jednalo o občany ČR, ve 225 případech o občany EU a **v 3 595 případech státní příslušníky třetích zemí.** V případě výkonu nelegální práce cizinců se v 1 079 případech jednalo o výkon práce mimo pracovněprávní vztah, v 2 883 případech o výkon práce bez či v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou či modrou kartou a v 453 případech pak o výkon práce bez povolení k pobytu, přičemž u jedné osoby může být konstatováno i více porušení. **V porovnání s rokem 2017 byl zaznamenán výrazný nárůst počtu nelegálně zaměstnaných cizinců ze třetích zemí.** Počet odhalených nelegálně pracujících občanů ČR nebo EU je pak obdobný jako v předchozím roce.

Počet kontrol a zjištěných nelegálně zaměstnaných osob v letech 2012 - 2018

Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		Občané ČR	Občané EU	Státní příslušníci třetích zemí	Celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 339	763	225	3 595	4 583

Zdroj: MPSV

Na základě kontrolní činnosti uložil SÚIP v roce 2018 celkem 4 045 pokut v souhrnné výši 299 359 611 Kč.

Za porušení právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání bylo v roce 2018 uloženo 496 pokut v celkové výši 151 351 500 Kč.

V porovnání s rokem 2017 výrazně vzrostl počet občanů třetích zemí, zjištěných při výkonu nelegální práce. Zatímco v roce 2017 se jednalo o 1 917 občanů třetích zemí, v roce 2018 byl tento počet 3 595. Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (2 873), Vietnamu (285) a Moldavska (197). Dále pak byli odhaleni při nelegální práci občané Srbska (59), Uzbekistánu (34), Běloruska (23) a Ruska (21). Vyskytly se také případy zjištění nelegálně pracujících občanů Indie (10), Nepálu (8) či Bangladéše (6).

Nelegálně pracující cizinci byli v roce 2018 nejčastěji zjišťováni u zaměstnavatelů v těchto oborech činností – stavebnictví (128 zaměstnavatelů), zpracovatelský průmysl (110 zaměstnavatelů), profesní, vědecké a technické činnosti (86 zaměstnavatelů) a velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (81 zaměstnavatelů).

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce je poměrně často realizována na základě podnětů ke kontrole. V roce 2018 obdržel SÚIP celkem 6 662 podnětů ke kontrole. Z tohoto počtu směřovalo do oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti celkem 2 036 podnětů, přičemž 1 777 z nich poukazovalo na porušování právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání. Z pohledu státní příslušnosti 1 372 podnětů upozorňovalo na výkon nelegální práce občanů ČR, v 295 případech se jednalo o podnět poukazující na nelegální práci občanů EU a v 599 případech na výkon nelegální práce cizinců ze třech zemí (1 podnět může upozorňovat na nelegální zaměstnávání jak cizince, tak občana ČR nebo EU, proto nelze počty dle státní příslušnosti sčítat).

Na základě přijatých podnětů bylo provedeno 1 302 kontrol zaměřených na oblast nelegálního zaměstnávání.

SÚIP při své kontrolní činnosti spolupracuje s dalšími kontrolními orgány státní správy a je rozvíjena zejména v oblasti zaměstnávání cizinců. Jedná se především o spolupráci se Službou cizinecké policie, Celní správou ČR, pracovišti Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra a Generálním finančním ředitelstvím. Navázána byla také užší spolupráce s Českou správou sociálního zabezpečení, a to především v oblasti zjišťování příslušnosti k právním předpisům v souvislosti se zaměstnáváním cizinců.

SÚIP je aktivně zapojen do Systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI), který zjednodušuje výměnu informací mezi členskými státy EU. V roce 2018 bylo prostřednictvím tohoto systému ze strany SÚIP přijato celkem 254 žádostí. Z tohoto počtu se jednalo o 43 žádostí o poskytnutí informace, 197 žádostí o předání dokumentu vč. rozhodnutí českým zaměstnavatelům a 14 žádostí o vymození sankce uložené v zahraničí. Ze strany SÚIP bylo na členské státy EU odesláno 63 žádostí o poskytnutí informací, které zejména souvisely s prováděním konkrétní kontroly.

VIII.2.2.2 Kontroly zaměřené na Agentury práce

Předmětem kontrol bylo vedle dodržování předpisů na úseku agenturního zaměstnávání také dodržování povinností v oblasti vzniku a skončení pracovního poměru, odměňování, rovného zacházení a diskriminace, pracovní doby, náhrad a dodržování informačních a oznamovacích povinností vůči GŘ ÚP ČR. **Významná část kontrol byla prováděna ve vazbě na legislativní změny v oblasti agenturního zaměstnávání, které nabýly svou účinnost v roce 2017⁸⁷.**

Orgány inspekce práce se v roce 2018 věnovaly kontrolám postavení odpovědných zástupců agentur práce, kteří musí být podle nové právní úpravy v pracovním poměru k agentuře práce s pracovním úvazkem alespoň 20 hodin týdně (to se nevyžaduje u fyzické osoby, která je současně statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnické osoby). V průběhu roku 2018 bylo realizováno několik regionálních mimořádných kontrolních akcí se zaměřením zejména na vznik pracovního poměru, vedení evidence pracovní doby a vyplácení mzdy odpovědných zástupců agentur práce.

V roce 2018 SÚIP provedl celkem 648 kontrol, jejichž předmětem byla oblast agenturního zaměstnávání. Z tohoto počtu 392 kontrol konstatovalo porušení právních předpisů. Nejvíce porušení bylo zjištěno v oblasti agenturního zaměstnávání, dále v oblasti odměňování a v oblasti vzniku, změn a skončení pracovního poměru.

Pokud se týká porušení právních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání, **jednalo se nejčastěji o případy nezajištění srovnatelných pracovních a mzdových podmínek agenturních a kmenových zaměstnanců uživatele a neuvedení těchto srovnatelných podmínek do dohody o dočasném přidělení zaměstnance k uživateli a do písemného pokynu k přidělení zaměstnance k uživateli.** V ostatních oblastech se nejčastěji jednalo o porušení spočívající v nevyplacení mzdy ve výplatním termínu nebo v její nesprávné výši, nebo bez příplatků ke mzdě a nevedení evidence pracovní doby v souladu se zákoníkem práce.

Za zjištěná porušení bylo v **oblasti agenturního zaměstnávání uloženo 117 pokut v souhrnné výši 9 627 000 Kč.**

VIII.2.2.3 Zastřené zprostředkování zaměstnání

Od roku 2017 se mezi hlavní kontrolní priority orgánů inspekce práce zařadily také kontroly zastřené zprostředkování zaměstnání. **V roce 2018 bylo provedeno celkem 268 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání.** Kontroly proběhly u 248 zaměstnavatelů, z toho se ve 243 případech jednalo o právnické osoby a v 5 případech o podnikající fyzické osoby.

Při těchto kontrolách bylo zjištěno celkem 817 porušení pracovněprávních předpisů, přičemž zastřené zprostředkování zaměstnání, tak, jak je definováno ustanovením § 5 písm. g) zákona o zaměstnanosti, bylo zjištěno u 116 kontrolovaných subjektů.

Mimo kontroly speciálně zaměřené na tuto oblast bylo zastřené zprostředkování zaměstnání rovněž zjištěno u dalších 126 subjektů v rámci kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast.

Zastřené zprostředkování zaměstnání bylo nejčastěji konstatováno u subjektů s převažující ekonomickou činností CZ NACE stavebnictví; profesní, vědecké a technické činnosti; velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel; administrativní a podpůrné činnosti.

⁸⁷ Tyto změny v právní úpravě zpříšňují podmínky pro získání povolení ke zprostředkování zaměstnání (např. kvalifikační předpoklady odpovědné osoby a její pracovní úvazek u agentury, složení kauce) a současně posilují právní jistoty agenturních zaměstnanců větší odpovědností uživatelů za dodržování rovných pracovních a mzdových podmínek. Vyšší odpovědnost uživatelů se promítla i do nového ustanovení zákoníku práce, které upravuje souběžný výkon práce jednoho zaměstnance pro více agentur práce nebo u více uživatelů. Společnou odpovědností jsou tak agentura práce a uživatel povinni zajistit, aby zaměstnanec agentury práce nebyl dočasně přidělen k výkonu práce u uživatele, u něhož je současně zaměstnán v základním pracovněprávním vztahu, nebo konal nebo koná v témže kalendářním měsíci práci na základě dočasného přidělení jinou agenturou práce.

V rámci těchto kontrol bylo současně zjištěno 397 osob při výkonu nelegální práce. Ve 4 případech se jednalo o občany ČR, ve 49 případech pak o občany jiných zemí EU (nejčastěji občané státní příslušnosti Bulharsko) a **ve 344 případech o cizince, občany ze zemí mimo EU (nejčastěji občané státní příslušnosti Ukrajina a Moldavsko).**

Podobně jako v předchozích letech byla kontrolami primárně zaměřenými na zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěna porušení jiných pracovněprávních předpisů. Nejčastěji se jednalo o porušení v oblasti informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí (81 porušení), porušení v oblasti dodržování podmínek, za kterých je možné zprostředkovávat zaměstnání (39 porušení) nebo o porušení v oblasti povinnosti zaměstnavatele mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu (26 porušení).

Za přestupek zastřené zprostředkování zaměstnání bylo v roce 2018 uloženo celkem 29 pokut v celkové výši 7 123 000 Kč. Jedná se o všechny pokuty uložené v roce 2018, částečně se tedy může jednat o pokuty za zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěné kontrolami provedenými v roce 2017.

VIII.2.3 Kontrolní činnost živnostenských úřadů

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku sleduje MPO průběžně **provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady**, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie.

V roce 2018 provedly obecní živnostenské úřady 625 kontrol zahraničních fyzických osob a dále 729 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 1 354 kontrol těchto zahraničních subjektů.** Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze - celkem 471 subjektů, dále pak v kraji Středočeském - 199 subjektů a v kraji Karlovarském - 151 subjektů.

Při 625 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo v r. 2018 zjištěno 271 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 496 750 Kč, dále bylo v 550 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 7 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v hl. m. Praze - 120 zahraničních fyzických osob, dále pak v Plzeňském kraji - 80 zahraničních fyzických osob a v kraji Středočeském - 78 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 729 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2018, při těchto kontrolách bylo zjištěno 352 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 732 500,- Kč, dále bylo v 683 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 35 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze, celkem - 350 právnických osob, dále pak v Středočeském kraji - 121 právnických osob a v kraji Karlovarském - 84 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů mají své opodstatnění a vedou k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

VIII.2.4 Kontrolní činnost Celní správy ČR

VIII.2.4.1 Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2018 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy **celkem 777 kontrol** dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), v jejichž rámci bylo **zkontrolováno 2 289 cizinců**

ze třetích zemí a 1 497 cizinců z EU. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní orgány u 793 osob ze třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce ve smyslu § 5 zákona o zaměstnanosti, a u 936 cizinců (z EU i třetích zemí) nesplnili zaměstnavatelé oznamovací povinnosti dle § 87 a § 88 zákona o zaměstnanosti.

Nejpočetnějšími skupinami cizinců podezřelých z výkonu nelegální práce byli v roce 2018 státní příslušníci **Ukrajiny** - 621 osob (o 173 více než v roce 2017), **Moldavska** - 71 osob (nárůst o 10 osob) a **Vietnamu** – 51 (nárůst o 41 osob).

Z výše uvedeného celkového počtu kontrol provedených celními úřady (777) bylo **v 415 případech konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. U 134 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.**

V roce 2018 se na kontrolní činnosti celních úřadů podílely společně (ve 219 případech), také jiné složky státní správy ČR. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci s cizineckou policií (186 kontrol) a oblastními inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (46 kontrol).

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v oblasti stavebnictví (212 kontrol), jiné (157) a stravovacích a ubytovacích služeb (96). Dále byly uskutečněny kontroly například v oblasti zpracovatelského průmyslu (82) a obchodu, včetně tržnic (53).

Největší počet cizinců byl zkontrolován v oblastech jiné (537), stavebnictví (488), zpracovatelského průmyslu (356) a ve službách stravovacích a ubytovacích (354).

V září v roce 2018 byly provedeny celostátní kontrolní akce na dodržování zákona o zaměstnanosti - „FAKTORY“, která byla zaměřena zejména na kontroly výrobních podniků specializovaných na výrobu autodílů a druhá akce „SKLIZEN“, která byla zaměřena na sezónní práce v zemědělství.

VIII.2.4.2 Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla v souladu s prioritami činnosti oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů pro rok 2018 zaměřena u cizinců v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin.

U tabákových výrobků bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem 507 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli ve 137 případech cizinci**, což tvoří 27 % všech případů. Finanční škoda připadající na cizince tvořila 63 % z celkové sumy předpokládaného úniku na spotřební dani. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (43 případů; 8,5 %), **Ukrajiny** (18 případů; 3,6 %), **Rumunska** (16 případů; 3,2 %), **Bulharska** (12 případů; 2,4 %), **Polska** (11 případů; 2,2 %) a **Slovenska** (10 případů; 2 %). Bližší informace, včetně předpokládaného způsobeného úniku na spotřební dani, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti tabákových výrobků za rok 2018

Státní příslušnost	Počet porušení	Tabákové výrobky v ks	Tabák v kg	Surový tabák /tabákové listy v kg	předpokládaný únik na spotřební dani v Kč
Česká republika	370	720 982	3 642	0	5 802 726 Kč
Vietnam	43	325 468	86		813 842 Kč
Ukrajina	18	520 120	36		1 435 157 Kč
Rumunsko	16	130 112			323 590 Kč
Bulharsko	12	78 260			123 850 Kč
Polsko	11	18 476	23	1 400	3 229 579 Kč
Slovensko	10	57 980	786		1 905 336 Kč
Arménie	5	8 000			24 677 Kč
Irák	3	8 000	1		43 396 Kč
Maďarsko	2	47 540			125 030 Kč
Moldávie	2	5 040	6		26 711 Kč
Německo	2	7 780			11 728 Kč
Chorvatsko	1		640		1 431 040 Kč
Srbsko	1	143 600			377 668 Kč
Izrael	1	16 180			80 327 Kč
Ázerbájdžán	1	560	15		55 019 Kč
Rusko	1	6 520			32 306 Kč
Kazachstán	1	800			2 104 Kč
Mongolsko	1	600			1 578 Kč
ostatní	6	1 400	3		10 390 Kč
Celkem cizinci	137	1 376 436	1 596	1 400	10 053 328 Kč
Celkem (včetně občanů ČR)	507	2 097 418	5 238	1 400	15 856 054 Kč
Cizinci podíl v %	27 %	66 %	30 %	100 %	63 %

Zdroj: MF – GŘC

V oblasti lihu a lihovin bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem 740 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli ve 115 případech cizinci, což tvoří 16 % ze všech případů, předpokládaný únik na spotřební dani připadal na cizince v 49 % případů. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (71 případů; 9,6 %), **Bulharska** (14 případů; 1,9 %) a **Polska** (12 případů; 1,6 %). Bližší informace, včetně předběžně vyčísleného úniku na spotřební dani z lihu, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti lihu a lihovin za rok 2018

Státní příslušnost	Počet porušení	Lih v l	Lihoviny v l	Ovocné destiláty z pěstitelského pálení v l	Předpokládaný únik na spotřební dani v Kč
Česká republika	625	30 234	15 087	379	9 242 563 Kč
Vietnam	71		3 605		318 087 Kč
Bulharsko	14		645		42 559 Kč
Polsko	12	30 128	206		8 391 206 Kč
Slovensko	8	30	278		35 166 Kč
Ukrajina	4		74		8 459 Kč
Rumunsko	3		247		27 756 Kč
Německo	1		62		7 125 Kč
Nepál	1		66		6 210 Kč
Moldavsko	1		25		2 850 Kč
Celkem cizinci	115	30 158	5 208		8 839 418 Kč
Celkem (včetně občanů ČR)	740	60 392	20 295	379	18 081 981 Kč
Cizinci podíl v %	16 %	50 %	26 %	0%	49 %

Zdroj: MF – GŘC

VIII.2.4.3 Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

V roce 2018 bylo orgány Celní správy ČR na vnitrostátním trhu (zejména stánkový prodej) zadrženo 159 603 kusů zboží v souhrnné hodnotě, vyjádřené v cenách originálních výrobků ve výši 243 163 993 Kč. V porovnání s rokem 2017 tak došlo, vlivem změn v komoditách, ke snížení počtu zadržného zboží i k poklesu hodnoty zadržného zboží.

V průběhu roku 2018 bylo celními orgány provedeno mnoho záchytů zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vyskytujícího se na vietnamských tržnicích, ve stánkovém prodeji, či v kamenných obchodech vietnamských příslušníků. Tímto zbožím byl především textil, obuv, hodinky, drogerie, kosmetické vybavení a módní doplňky.

V rámci dozoru na vnitřním trhu zaměřeném na vymáhání práv duševního vlastnictví vzniklo v 3 087 případech podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy ČR v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví), přičemž 508 případů lze přičíst osobám s vietnamskou státní příslušností.

Přehled případů, u nichž bylo v rámci dozoru na vnitřním trhu v roce 2018 zajištěno zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví u cizinců

Státní příslušnost	Počet případů
Vietnam	508
Polsko	15
Bulharsko	8
Celkem	531

Zdroj: MF – GŘC

VIII.2.5 Monitoring situace v souvislosti s bezpečností v průmyslových zónách

MV se dlouhodobě zabývá problematikou bezpečnosti v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách. Zásadním zlomem v této oblasti bylo přijetí usnesení vlády č. 162 ze dne 27. února 2017 k *Opatřením k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců* a usnesení vlády č. 388 ze dne 22. května 2017 k *Plnění opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců*.

Na základě těchto usnesení bylo uloženo zejména MV, ale i dalším rezortům, přijmout opatření mj. ke zvýšené činnosti Policie ČR v rizikových oblastech a ke zlepšení bezpečnostní situace. Dalším z opatření bylo i uzavření memorand o spolupráci mezi MV a nejvíce zasaženými kraji. Dne 10. dubna 2017 uzavřelo MV memorandum s Plzeňským krajem (PlzK) a dne 20. dubna 2017 s Královéhradeckým krajem (KhK). Jedním z opatření pak byl vznik pracovní skupiny, jejímiž členy jsou jak zástupci samospráv (KhK, PlzK města Plzně), tak zástupci PČR (KŘP KhK a Městské ředitelství policie Plzeň), cizinecké policie a MV. Cílem pracovní skupiny je výměna informací, spolupráce na přijímaných opatřeních a v preventivních programech, konzultace či předkládání návrhů na změnu legislativy v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách apod.

Na základě výstupů a podkladů od členů pracovní skupiny byla vypracována souhrnná informace za 1. pololetí 2018 k vývoji bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslové zóně Kvasiny – Solnice a ve statutárním městě Plzni. Za sledované období docházelo k poklesu trestných činů a přestupků v okolí průmyslových zón Královehradeckého a Plzeňského kraje.

Z hlediska veřejného klidu a pořádku je situace v obou lokalitách stabilizovaná a bylo zaznamenáno celkové zklidnění. Hlavními důvody stabilizace je především zvýšený výkon služby policie v těchto místech, konání dalších policejních opatření policisty krajského ředitelství nad rámec běžného výkonu služby, spolupráce s městskou policií, zástupci místní samosprávy a efektivnější využívání a modernizace stávajícího městského kamerového systému.

Do výše uvedené pracovní skupiny byli v roce 2018 přijati zástupci Středočeského kraje, neboť Krajské ředitelství policie Středočeského kraje začalo vnímat problémy související se zaměstnáváním velkého množství cizinců, zejména v Mladé Boleslavi (nárůst ubytovaných a dojíždějících cizinců).

V roce 2018 zasedala výběrová komise pro výběr lokálních preventivních projektů v dotačním titulu „Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s rozšířením strategické průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou“. Komisi byla alokována částka 38 400 000 Kč.

Rozhodnutím ministra vnitra došlo v dubnu 2018 k obnovení meziresortní mezioborové Pracovní skupiny pro řešení problémů spojených se zaměstnáváním cizinců, jejímž úkolem je řešit legislativní a metodické návrhy s odpovědnými gestory a jinými zainteresovanými institucemi.

VIII.2.5.1 Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny

Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny (dále jen „Koordinační centrum“) je provozováno Správou uprchlických zařízení⁸⁸. Jeho vytvoření bylo jedním ze souboru opatření řešících zhoršenou situaci v průmyslové zóně Kvasiny v souvislosti se zvýšeným počtem zaměstnáváných cizinců.

Mezi konkrétní aktivity centra patří zejména monitoring aktuální situace v regionu včetně reportování vedení resortu MV, zlepšení koordinace činnosti hlavních aktérů (místní samosprávy, největšího zaměstnavatele v regionu Škoda Auto, a.s., Úřad práce Rychnov nad Kněžnou, PČR, OCP atd.), zprostředkování asistenční a poradenské činnosti pro cizince a terénní práce v rámci regionu. Za účelem zajištění propagace činnosti Koordinačního centra byly provozovány webové stránky a vydány informační

⁸⁸ Zřízeno na základě usnesení vlády ČR č. 388 ze dne 22. května 2017 k Plnění opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců.

letáčky v sedmi jazykových mutacích. Ty byly předány jednotlivým zaměstnavatelům, státním institucím, zástupcům bezpečnostních složek a dalším subjektům, na které se zahraniční pracovníci se svými požadavky obrací.

V roce 2018 pokračoval pravidelný monitoring situace a byla i nadále poskytována podpora zaměstnavatelům při řešení konkrétních potřeb zahraničních pracovníků. V rámci spolupráce se zaměstnavateli byly pracovníci Centra uskutečněny, ve spolupráci s Městskou policií, preventivní informační setkání pro nové zahraniční zaměstnance a byla také za pomoci Integračního centra pro cizince v Hradci Králové zprostředkována výuka českého jazyka v prostorách zaměstnavatele. Na základě žádosti zaměstnavatelů byly zmapovány kapacity mateřských škol a byla poskytnuta podpora při zavedení zkušebního sobotního provozu MŠ Solnice pro děti zaměstnanců v průmyslové zóně Kvasiny.

Dále bylo realizováno podrobné mapování ubytovacích kapacit, poskytovaných zahraničním pracovníkům prostřednictvím zaměstnavatelů. Byla navázána spolupráce se správcem ubytovacích zařízení a zjištěny podmínky ubytování včetně hygienické a bezpečnostní situace. Během šetření bylo nabízeno zprostředkování poradenství, které pak bylo v průběhu roku využíváno jak samotnými ubytovateli, tak ubytovanými pracovníky. Výstupy mapování ubytovacích kapacit a situace na trhu s nemovitostmi byly prezentovány na setkání dne 28. února 2018, kterého se účastnili zástupci zaměstnavatelů, zástupci dotčených obcí i bezpečnostních složek.

Koncem roku byly zmapovány vlivy průmyslové zóny Kvasiny na obce v oblasti dojezdové vzdálenosti. Návazně se uskutečnilo setkání starostů obcí dotčených blízkostí průmyslové zóny Kvasiny se zástupci bezpečnostních složek a zástupci Odboru prevence kriminality MV ČR. Výsledkem setkání bylo nejen seznámení účastníků s možnostmi čerpání podpory v oblasti prevence kriminality v rámci Královéhradeckého kraje a představení dotačních programů vyhlášených Ministerstvem vnitra pro rok 2019, ale také zlepšení informovanosti starostů menších a vzdálenějších obcí o bezpečnostní situaci v regionu.

VIII.2.6 Přestupky dle zákona o pobytu cizinců

V roce 2018 bylo zaevidováno celkem **36 285 přestupků dle zákona** o pobytu cizinců. Ve srovnání s rokem 2017 nedošlo ke změně trendu v této oblasti, je vykázán pouze mírný nárůst počtu o 932 přestupků (tj. +2,6 %). Z hlediska útvarů bylo 84 % přestupků evidováno útvary Policie ČR a 16 % útvary Odboru azylové a migrační politiky MV ČR.

Celkem byly dle zákona o pobytu cizinců uloženy pokuty ve výši cca 21,9 mil. Kč (cca 35 500 pokut). Z hlediska státních příslušností nejvíce přestupků bylo opět evidováno u občanů **Ukrajiny** (11 540 přestupků, tj. 31,8 %), kteří dlouhodobě obsazují první místo statistiky. S odstupem se na dalších místech ve statistice umístili občané **Moldavska** (10,5 %), **Slovenska** (8,6 %), **Rakouska** (7,5 %) a **Srbska** (6,3 %). Občané sousedních zemí se podílí na celkovém počtu přestupků zhruba z jedné čtvrtiny (24,1 %).

K největšímu meziročnímu zvýšení došlo u občanů Moldavska. V letech 2012 až 2014 byl počet jejich přestupků v rozmezí 300 až 500 ročně, v roce 2015 stoupl počet na 709 a nárůst pokračoval i v dalších letech (rok 2016: 1 360, rok 2017: 2 448). V roce 2018 bylo u občanů Moldavska zjištěno 3 799 přestupků, což značí další markantní nárůst (+1 351 přestupků, tj. +55,2 %). Větší nárůst, a to o 937 osob, je u občanů Ukrajiny, ale v porovnání s jejich celkovým počtem (11 540 osob) je procentuální nárůst pouze 8,8 %. Naopak největší poklesy byly zjištěny u občanů Polska (1 609 přestupků, -616, tj. -27,7 %) a Rakouska (2 719, -550, tj. -16,8 %).

Zaevidované přestupky dle zákona o pobytu cizinců – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem přestupků dle zákona o pobytu cizinců	35 353	100,0	36 285	100,0	2,6	932
z toho TOP 5 st. příslušnost						
Ukrajina	10 603	30,0	11 540	31,8	8,8	937
Moldavsko	2 448	6,9	3 799	10,5	55,2	1 351
Slovensko	3 309	9,4	3 123	8,6	-5,6	-186
Rakousko	3 269	9,2	2 719	7,5	-16,8	-550
Srbsko	1 861	5,3	2 275	6,3	22,2	414

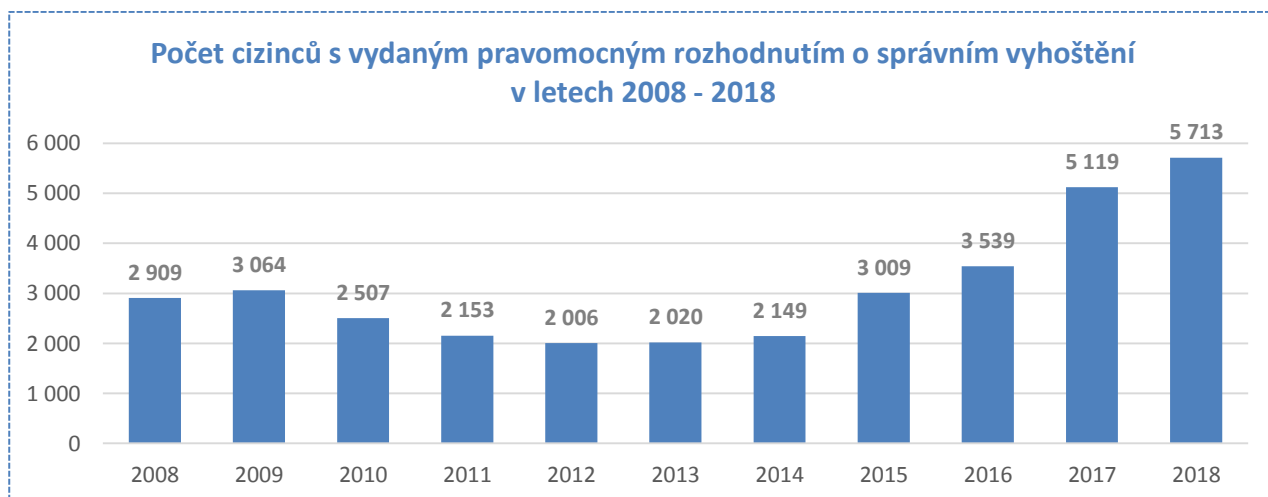
Zdroj: ŘSCP

VIII.2.7 Rozhodnutí o správním vyhoštění

Situace v oblasti vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění⁸⁹ byla v minulosti úzce provázána zejména s vývojem počtu cizinců zjištěných při nelegální migraci. V prosinci 2010 však vstoupila v platnost legislativní úprava (tzv. návratová směrnice⁹⁰), a s tím byl zaveden od ledna 2011 institut rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR. Z tohoto důvodu došlo od roku 2010 k poklesům počtu osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, jakožto i jejich realizací. Od roku 2015 však výrazně ovlivňují situaci v oblasti správního vyhoštění cizinci, kteří na území ČR pracují bez náležitých povolení a většinou legálně pobývají na území.

V období let 2011 až 2014 byl stabilní stav počtu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, jejich roční počet se pohyboval v průměru kolem 2 000 osob. V roce 2015 došlo k výraznému nárůstu počtu (3 009 osob) a tento zvyšující se trend pokračoval i v roce 2016 (3 539 osob). K markantnímu zvýšení poté došlo v roce 2017 (5 119 osob) a nárůst pokračoval, i když méně dynamicky, v roce 2018, kdy bylo dosaženo dosud nejvyššího počtu od roku 2008 (prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu).

V roce 2018 bylo evidováno celkem **5 713 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje nárůst o 594 osob (tj. +11,6 %).

⁸⁹ Správní vyhoštění cizinců upravuje Hlava X. zákona o pobytu cizinců. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince.

⁹⁰ Návratová směrnice upřednostňuje navrácení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu.

Zdroj: PČR

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, tvořili stejně jako v předchozích letech občané **Ukrajiny** (3 856 osob). Na celkovém počtu osob se podílí ze dvou třetin (67,5 %) a v meziročním porovnání u nich došlo k nejvyššímu zvýšení, a to o 405 osob (tj. +11,7 %). S velkým odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Moldavska** (888 osob, tj. 15,5 %), u kterých byl evidován druhý nejvyšší nárůst počtu (+200 osob, tj. +29,1 %). Třetí místo obsadili státní příslušníci **Uzbekistánu** (107 osob, tj. 1,9 %), u kterých bylo evidován nejvyšší pokles (-72 osob, tj. -40,2 %), což odráží skutečnost, že občané Uzbekistánu si v roce 2017 ve větší míře legalizovali svůj neoprávněný pobyt za využití víza za účelem strpění (existence překážky k vycestování). Ve druhém pololetí 2017 s ohledem na situaci v zemi původu začala být občanům Uzbekistánu vydávána stanoviska umožňující správnímu orgánu vydat rozhodnutí, ve kterém není stanovena překážka k vycestování do domovského státu. V roce 2018 byly opakovaně zjišťovány osoby, které zejména po ukončení pobytu z důvodu strpění území ČR neopustily.

Na dalších místech se umístili občané **Saudské Arábie** (101 osob, tj. 1,8 %) a **Vietnamu** (96 osob, tj. 1,7 %). Celkově těchto 5 státních příslušností tvořilo zhruba 93 % z celkového počtu osob s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, zbylých 7 % připadalo na dalších 73 státních příslušností. Stejně jako minulý rok byli na prvních třech místech ve statistice občané Ukrajiny, Moldavska a Uzbekistánu. Občané Saudské Arábie se posunuli z 6. na 4. místo před občany Vietnamu. Na 7. místo v žebříčku státních příslušností se dostali občané Gruzie, u kterých byl evidován třetí největší meziroční nárůst (v roce 2017 obsadili 14. místo).

V roce 2018 bylo zaznamenáno **5 774 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí). Více než čtvrtina z nich byla vydána na KŘP Praha (1 581 rozhodnutí, tj. 27,4 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění). Na dalších místech se poté umístilo KŘP Středočeského kraje (1 224 rozhodnutí, tj. 21,2 %) a KŘP Jihomoravského kraje (487 rozhodnutí, tj. 8,4 %). Největší meziroční zvýšení počtu je evidováno u KŘP Středočeského kraje (+189 rozhodnutí, tj. +18,3 %) a KŘP Jihočeského kraje (+149, tj. +79,3 %). Nejvyšší meziroční pokles je evidován u KŘP Praha, a to o 202 rozhodnutí (tj. -11,3 %).

Z hlediska **důvodů** (celkem 6 615 důvodů) pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění dlouhodobě převládalo porušování pobytového režimu⁹¹. V roce 2017 došlo ke změně a začal **převažovat důvod zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání**⁹², přičemž stejný trend pokračoval i v roce 2018. U tohoto důvodu (3 495 důvodů, tj. 52,8 %) je vykázán meziroční nárůst o 384 důvodů (tj. +12,3 %). Hlavní státní příslušností zjišťovanou z důvodu nepovoleného výkonu práce jsou občané **Ukrajiny** (3 010 důvodů, +405, tj. +15,5 %) a **Moldavska** (418, -45, tj. -9,7 %). U důvodu porušování pobytového režimu⁹³ (2 463 důvodů, tj. 37,2 %) došlo při meziročním srovnání počtu ke zvýšení o 196 důvodů (tj. +8,6 %). Další skupinou důvodů je **prokázání se při hraniční nebo pobytové kontrole neregulérním dokladem**⁹⁴ (335 důvodů, tj. 5,1 %), u nichž je meziročně evidováno snížení (-58 důvodů, tj. -14,8 %). Tento důvod je zejména u občanů **Ukrajiny** (204 důvodů) a **Moldavska** (71). Poté následovaly důvody neuposlechnutí rozhodnutí o vyhoštění⁹⁵ (234 důvodů, tj. 3,5 %) a ostatní důvody (88, tj. 1,3 %).

Na základě pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění byla jeho **realizace** v roce 2018 provedena u **444 cizinců**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje mírný pokles, a to o 16 osob (tj. -3,5 %). Rozdíl mezi počtem osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (5 713) a počtem osob, u kterých došlo k realizaci vyhoštění (444) spočívá v tom, že pouze část cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění je zajišťována do zařízení pro zajištění cizinců (a to v případě, že existují zákonné

⁹¹ Pobyt bez víza nebo povolení k pobytu, bez cestovního dokladu atd.

⁹² dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 z.č. 326/1999 Sb.

⁹³ dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 8 a písm. c) body 1,2 a 3 z.č. 326/1999 Sb.

⁹⁴ dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 1 a 2 z.č. 326/1999 Sb.

⁹⁵ dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 9 z.č. 326/1999 Sb.

důvody pro jejich zajištění do ZZC) s následným zabezpečením realizace správního vyhoštění. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycestování z území ČR.

Nejvíce bylo správní vyhoštění realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (244 osob), kteří představovali více jak polovinu z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. S odstupem ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále následovali občané **Moldavska** (79 osob) a **Uzbekistánu** (44). V meziročním porovnání došlo u občanů Ukrajiny k poklesu o 60 osob (tj. -19,7 %), na druhé straně meziroční nárůsty byly vykázány nejvíce u občanů Uzbekistánu (+38 osob, tj. +633,3 %) a Moldavska (+17 osob, tj. +27,4 %).

V průběhu roku 2018 bylo rozhodováno **v 953 případech odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 83 odvolání (tj. +9,5 %) více než v roce 2017. Z uvedeného počtu bylo v 744 případech odvolání zamítnuto, v 18 případech bylo rozhodnutí zrušeno, ve 154 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání, v 34 případech byl pozměněn výrok rozhodnutí a ve 3 bylo řízení přerušeno.

VIII.2.7.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

Ověření totožnosti cizince je nezbytným úkonem pro možnost realizace správního vyhoštění. V roce 2018 bylo zaevidováno **108 žádostí** o ověření totožnosti cizince. Ve srovnání s předcházejícím rokem je vykázáno zvýšení počtu žádostí o 25 žádostí (tj. +30,1 %). Nejvíce žádostí o ověření totožnosti, tak jako v minulém roce, bylo vyžádáno u občanů Ukrajiny⁹⁶ (57 žádostí, tj. 52,8 %), u kterých došlo k navýšení o 8 žádostí. Dále následovali občané Vietnamu (11 osob), Iráku (7) a Íránu (5).

V roce 2018 ŘSCP zaregistrovalo problém při ověřování totožnosti a vystavování náhradního cestovního dokladu dle readmise pro **státní příslušníky Ruska** (i přes dodání všech potřebných dokumentů ruská strana prodlužovala řízení). Dále proces ověřování totožnosti občanů **Pákistánu** je velice časově náročný a je také i závislý na vůli ztotožňovaného cizince poskytnout relevantní údaje ke své osobě.

Zásadnější problémy při ověřování totožnosti a vystavování cestovních dokladů v rámci realizace správního vyhoštění s dalšími státy ŘSCP nezjistilo.

Naopak velice pozitivní přístup k ověřování totožnosti a vystavení náhradního cestovního dokladu projevila Gruzie a **spolupráci s Gruzii při provádění readmisní dohody lze hodnotit na velice dobré úrovni**.

Co se týče ověřování totožnosti osob uvádějících státní příslušnost Iráku (v roce 2018 bylo 7 případů) lze konstatovat, že proces ověření totožnosti občanů Iráku je časově náročný (je nutné vždy provést konzulární rozhovor s danou osobou). Spolupráce s Velvyslanectvím Iráku je na velmi dobré úrovni, ale faktem zůstává, že pokud osoby nedisponují cestovním pasem, nejsou k dispozici ani kopie identifikačních stran, příp. jiných dokladů (např. rodných listů, řidičských průkazů atd.) a tyto osoby současně odmítají dobrovolně vycestovat z území EU, tak předpoklad ověření jejich totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu je téměř nulový.

Podobně je tomu u ověřování totožnosti občanů Íránu (v roce 2018 5 případů).

VIII.2.8 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR⁹⁷. Dříve by některým těmto osobám bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. **V roce 2018 bylo vydáno 794 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**. V meziročním srovnání došlo k mírnému zvýšení o 69 rozhodnutí (tj. +9,5 %).

Nejvíce rozhodnutí o povinnosti opustit území bylo vydáno u KŘP Praha (388 rozhodnutí, tj. 48,9 %), KŘP Jihomoravského (88, tj. 11,1 %), KŘP Plzeňského (66, tj. 8,3 %) a KŘP Ústeckého kraje (52, tj. 6,5 %). Největší meziroční změna, a to nárůst o 83 rozhodnutí (tj. +27,2 %), je vykázáno opět u KŘP Praha. Největší snížení

⁹⁶ udaná identita, která je ověřována

⁹⁷ § 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

počtu pokračuje u KŘP Jihomoravského kraje (-42, tj. -32,3 %), které do jisté míry také souvisí s nízkým trendem tranzitní migrační vlny.

Z počtu 80 státních příslušností vedených ve statistice převládají výrazně s počtem 250 rozhodnutí (tj. 31,5 %) občané **Ukrajiny**, kteří jsou ze 45 % vykázáni u KŘP Praha a z 15 % u KŘP Jihomoravského kraje. S odstupem následují občané **Vietnamu** (81, tj. 10,2 %), **Ruska** (46, tj. 5,8 %) a **Iráku** (34, tj. 4,3 %).

V roce 2018 bylo ve 108 případech rozhodováno ve věci **odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území**, což v meziročním srovnání představuje mírný pokles o 18 rozhodnutí (tj. -14,3 %). V 59 případech bylo odvolání zamítnuto, ve 21 případech bylo vyhověno, ve 25 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno a ve 3 případech bylo rozhodnutí změněno.

VIII.2.9 Trest vyhoštění uložený soudy

V roce 2018 bylo zaevidováno celkem **1 722 osob, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění⁹⁸**, což značí meziroční nárůst o 109 osob (tj. +6,8 %). V této kategorii dominovali občané **Ukrajiny** (492 osob, tj. 28,6 %), **Rumunska** (258 osob, tj. 15,0 %) a **Moldavska** (164 osob, tj. 9,5 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu osob s vydaným trestem vyhoštění podílely z 53 %. Největší meziroční nárůsty byly vykázány u občanů Moldavska (+58 osob, tj. +54,7 %) a Polska (+44, tj. +50,0 %), naopak meziroční pokles u občanů Ukrajiny (-86, tj. -14,9 %). U občanů Ukrajiny a Moldavska dominoval jako důvod vyhoštění skutek padělání a pozměnění veřejné listiny a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázáni, u občanů Rumunska krádeže a neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku.

Nejčastějším **důvodem** trestu vyhoštění (celkem se jednalo o 2 235 skutků) byla **krádež** (464 skutků, tj. 20,8 %), **padělání a pozměnění veřejné listiny** (362 skutků, tj. 16,2 %), **maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázáni** (284, tj. 12,7 %) a **nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy** (151, tj. 6,8 %) a dále **neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku** (140, tj. 6,3 %). Největší meziroční nárůst byl zaznamenán u skutku ohrožení pod vlivem návykové látky (125 skutků, +66 skutků, tj. +111,9 %).

Realizace soudního vyhoštění byla v hodnoceném období provedena u **298 cizinců**, což představuje podobnou úroveň jako v předchozím roce (+6 osob, tj. +2,1 %). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo nejčastěji o občany **Slovenska** (67 osob, tj. 22,5 %), **Ukrajiny** (54 osob, tj. 18,1 %) a **Rumunska** (51 osob, tj. 17,1 %). V meziročním porovnání došlo k největšímu nárůstu u občanů Rumunska (+21 osob, tj. +70 %).

VIII.2.10 Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR

Ke dni 31. prosince 2018 provozovala Správa uprchlických zařízení (SUZ) **tři zařízení pro zajištění cizinců** (dále také ZCZ), ve kterých je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem správného vyhoštění, a to v **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj), **Vyšních Lhotách** (Moravskoslezský kraj) a **Balkové** (Plzeňský kraj).

Ubytovací kapacita uvedených zařízení pro zajištění cizinců se v průběhu roku zvýšila o 112 lůžek a k 31. prosinci představovala **celkem 1 102 lůžek**. V zařízení v Bělé pod Bezdězem, které slouží k pobytu rodin a jiných zranitelných skupin cizinců, SUZ otevřela nový ubytovací prostor, který nastavuje podmínky v zařízení do takového standardu, který pobyt cizinců v tomto uzavřeném typu zařízení umožňuje i s ohledem na rozhodovací praxi národních i mezinárodních soudů.

⁹⁸ Trest vyhoštění z území ČR je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany ČR, a to jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou. Trest vyhoštění neukládají soudy každému cizinci, který je odsouzen za spáchání trestného činu.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb zde fungují sociální pracovníci a poskytují své služby psycholog (často jde o krizovou intervenci). Klientům slouží rozmanitá nabídka volnočasových aktivit – typicky sledování TV, návštěvy posilovny a venkovního hřiště nebo hraní společenských her a četba cizojazyčné literatury i periodik. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace, které nabídku dále rozšiřovaly, zejména o provoz humanitárního skladu šatstva a právní poradenství.

V roce 2018 bylo umístěno do zařízení **celkem 704 cizinců**, oproti předchozímu roku je evidováno mírné navýšení počtu, a to o 56 osob (tj. +8,6 %). Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedenými zařízeními pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (288 osob, tj. 40,9 %), u kterých je vykázán meziroční pokles (-79 osob, tj. -21,5 %). S výrazným odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Moldavska** (82 osob, tj. 11,6 %; +21 osob, tj. +34,4 %), **Iráku** (76 osob, tj. 10,8 %; +64 osob, tj. +533,3 %), **Uzbekistánu** (42 osob, tj. 6,0 %; +35 osob, tj. +500,0 %) a **Vietnamu** (40 osob, tj. 5,7 %; +1 osoba, tj. +2,6 %). Těchto pět státních příslušností tvořilo podíl 75 % na celkovém počtu umístěných cizinců.

Počet cizinců umístěných do zařízení pro zajištění cizinců – porovnání roku 2017/2018 – řazeno dle roku 2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	648	100,0	704	100,0	8,6	56
z toho TOP 12						
Ukrajina	367	60,0	288	40,9	-21,5	-79
Moldavsko	61	10,0	82	11,6	34,4	21
Irák	12	2,0	76	10,8	533,3	64
Uzbekistán	7	1,1	42	6,0	500,0	35
Vietnam	39	6,4	40	5,7	2,6	1
Gruzie	8	1,3	24	3,4	200,0	16
Nigérie	38	6,2	21	3,0	-44,7	-17
Afghánistán	14	2,3	11	1,6	-21,4	-3
Írán	1	0,2	10	1,4	900,0	9
Pákistán	1	0,2	10	1,4	900,0	9
Rusko	4	0,7	10	1,4	150,0	6
Turecko	0	0,0	8	1,1		8

Zdroj: MV SUZ

V roce 2018 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 690 osob, kdy nejčastějším důvodem propuštění cizinců byla repatriace do země původu (49,0 %), zánik důvodů pro zajištění (18,6 %), přemístění do azylového zařízení (14,6 %), předání cizince do odpovědné země dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013 (Dublin III) (7,5 %), realizace správního vyhoštění (6,7 %) a realizace readmise (1,9 %).

IX READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY

IX.1 READMISNÍ SMLOUVY

IX.1.1 Smluvní vztahy

V roce 2018 pokračoval příliv migrantů do Evropy převážně ze severní Afriky a Asie. Nadále některé státy čelily výrazným migračním vlnám. Ani v roce 2018 nezasáhl ČR příliv migrantů tak výrazně, jako např. státy na jihu Evropy nebo Belgie, Nizozemí či Velkou Británii. EU dlouhodobě hledá možnosti navracení nelegálně pobývajících migrantů a to nejen cestou již sjednaných readmisních dohod, ale i na základě jiných méně závazných ujednání a dalších opatření.

Při vyjednávání o návratech, a následně jejich realizaci hledá Komise možnosti použití jak pozitivních tak negativních stimulů, které by přiměly třetí státy k aktivnější spolupráci. Jedním z takových opatření je i propojení readmisní a vízové politiky, kdy může dojít k restrikcím vůči třetímu státu v oblasti víz, pakliže dostatečně nespolupracuje při návratech. Na druhou stranu byla s některými státy (v poslední době zejména státy subsaharské Afriky) sjednána či se s nimi jedná o ujednáních či programech pomoci převážně technického charakteru, které dotčenému státu pomohou např. při výstavbě centrálních registrů, zpracování otisků prstů apod. Spolupráci se EU snaží formalizovat ať již formou standardních readmisních dohod, tak méně závazných ujednání o návratech či tzv. Good practices.

ČR sjednává bilaterální dohody a ujednání s cílem usnadnit návraty nelegálně pobývajících osob do jejich vlasti se státy, které jsou pro ČR důležité, ale nejsou vybrány EU jako možní adepti pro smluvní úpravu návratů. ČR se rovněž aktivně účastní unijní návratové politiky formou účasti svých zástupců na relevantních jednáních Rady a Komise a dále na jednáních s konkrétními třetími státy.

IX.1.1.1 Bilaterální readmisní dohody

ČR v roce 2018 nezahájila jednání o readmisní dohodě s novými státy, snaží se však finalizovat již rozpracované dohody a sjednávat prováděcí protokoly k unijním readmisním dohodám, kde je to žádoucí.

V oblasti **bilaterální smluvní agendy** sjednala ČR v roce 2018 prováděcí protokol k unijní readmisní dohodě s Makedonií (podepsán dne 30. listopadu 2018) a připravila návrh textu prováděcího protokolu s Arménií (tento byl odeslán do Arménie dne 4. ledna 2019).

Dále byl zpracován návrh bilaterálního memoranda o porozumění o návratech s Indií a tento odeslán indické straně v listopadu 2018. Naopak nedošlo k pokroku, pokud jde o rozpracované bilaterální readmisní dohody s Mongolskem a Uzbekistánem z důvodu nečinnosti druhé smluvní strany.

Aktuálně má ČR sjednáno celkem **16 bilaterálních readmisních dohod** (Rakousko, Polsko, Německo, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko, Kanada, Chorvatsko, Bulharsko, Slovinsko, Moldávie, Vietnam, Švýcarsko, Arménie, Kazachstán, Kosovo).

IX.1.1.2 Unijní readmisní dohody

V rámci projednávání **unijních readmisních dohod** neobdržela v roce 2018 Komise mandát pro jednání o readmisní dohodě s novým třetím státem. Aktuálně jedná Komise o textech readmisních dohod s Nigérií a Tuniskem. S dalšími státy (Čína, Maroko, Alžírsko) nedoznala jednání většího, resp. žádného pokroku. S Čínou jsou otázky readmise projednávány v rámci dohody o potírání nelegální migrace, kdy byly upřesněny některé otázky. Další jednání budou probíhat v rámci dialogu o migraci a mobilitě. S Běloruskem

bylo dosaženo shody, pokud jde o dohodu o zjednodušení vízového procesu, současně s tím Bělorusko potvrdilo již dříve odsouhlasený text readmisní dohody.

Nadále je snaha EU sjednávat se třetími státy dokumenty typu Standard Operating Procedure nebo Best Practices. Návrhy byly předloženy některým třetím státům, z nichž některé jsou již sjednány a začíná se rozvíjet spolupráce (Bangladéš, Afghánistán, Guinea, Etiopie), s dalšími je EU v jednání (Ghana, Gambie, Egypt).

EU má sjednáno celkem 17 readmisních dohod (Hongkong, Macao, Srí Lanka, Albánie, Rusko, Ukrajina, Moldávie, Srbsko, Černá Hora, Makedonie, Bosna a Hercegovina, Pákistán, Gruzie, Turecko, Kapverdy, Arménie, Ázerbájdžán).

IX.1.2 Provádění readmisních smluv

IX.1.2.1 Provádění readmisních smluv s nesousedními státy

V roce 2018 byla využita v rámci nesousedních států jen readmisní dohoda s **Vietnamem**. Z území ČR bylo letecky readmitováno do Vietnamu **11 občanů Vietnamu**, ve srovnání s rokem 2017 tak došlo ke snížení o 6 osob. Ve všech případech se jednalo o realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem. Náklady na letenky činily zhruba 303 000 Kč.

IX.1.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy

V roce 2018 převzala česká strana od sousedních států podle readmisních dohod **783 osob**, v meziročním porovnání došlo k nárůstu o 297 osob (tj. +61,1 %). Do sousedních států bylo stranou ČR předáno 105 osob, což představuje meziroční pokles o 21 osob (tj. -16,7 %).

Česká strana odmítla převzetí u 66 osob (meziročně pokles o 7 osob). Celkem 60 osob nebylo převzato od orgánů Německa, 5 od Polska a jedna osoba od Rakouska. Sousední státy odmítly od české strany převzít 9 osob (6 osob z Německa, od ostatních sousedních států vždy po jedné osobě).

Readmisní řízení se sousedními státy – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob podle readmisních dohod	612	100,0	888	100,0	45,1	276
z toho sousedními státy	126	20,6	105	11,8	-16,7	-21
stranou ČR	486	79,4	783	88,2	61,1	297
Převzetí odmítnuto	75	100,0	75	100,0	0,0	0
z toho sousedními státy	2	2,7	9	12,0	350,0	7
stranou ČR	73	97,3	66	88,0	-9,6	-7

Zdroj: ŘSCP

Provádění readmisních dohod na hranicích ČR se sousedními státy se týkalo zejména cizinců ze států, které s ČR nesousedí (tj. občanů třetích států). Jednotlivé úseky státních hranic ČR byly však svým způsobem specifické.

IX.1.2.2.1 Osoby převzaté ČR ze sousedních států

V roce 2018 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **převzato stranou ČR celkem 783 osob**, kdy v meziročním srovnání došlo k výraznému nárůstu o 297 osob (tj. +61,1 %). Úsek státních hranic s Německem patří dlouhodobě z hlediska převzatých osob stranou ČR k nejvíce zatíženým (759 osob, tj. 96,9 %). Dále byly osoby převzaty od orgánů Polska (21 osob) a Rakouska (3). Od orgánů Slovenska nebyla převzata žádná osoba (stejně jako v roce 2017). V meziročním porovnání je nevyšší nárůst vykázán

u převzatých osob od orgánů Německa, kdy se jedná o více jak dvě třetiny počtu minulého roku (+301 osob, tj. +65,7 %).

Co se týká jednotlivých krajských ředitelství PČR, osoby byly v naprosté většině nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého kraje (682 osob, tj. 87,1 %), dále následovalo s odstupem KŘP Plzeňského kraje (63, tj. 8,0 %) a ostatní KŘP se podílí minimálními počty. S tím, jak vzrostl počet převzatých osob na úseku hranic s Německem, došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu u KŘP Ústeckého kraje (+262 osob, tj. +62,4 %).

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	486	100,0	783	100,0	61,1	297
z toho						
z Rakouska	4	0,8	3	0,4	-25,0	-1
z Polska	24	4,9	21	2,7	-12,5	-3
z Německa	458	94,2	759	96,9	65,7	301

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu osob bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato nejvíce občanů **Moldavska**. V období let 2010 až 2015 byl jejich roční počet pouze v jednotkových číslech (od dubna 2014 mohou občané Moldavska, držitelé biometrického dokladu, využít bezvízový styk). V roce 2016 se jednalo o 23 osob. Poté došlo v roce 2017 ke skokově velkému navýšení (216 osob) a zvyšující se trend pokračoval i v roce 2018. Celkem bylo převzato 345 občanů Moldavska (tj. 44,1 %), kdy v meziročním srovnání došlo k navýšení o 129 osob (tj. +59,7 %). Tak jako v minulém roce byli všichni občané Moldavska předáni Německem a ve většině případů byl uváděn jako důvod předání osoby nesplnění podmínek vstupu do Německa (zejména nedostatek finančních prostředků), nevěrohodnost cesty aj. Typickým příkladem převzatých občanů Moldavska je případ, kdy jsou vráceni občané, kteří cestovali v osobním autě/dodávce a předloží své cestovní doklady. Další prozkouškou vozidla a zavazadel je pak zjištěno, že osoby mají pracovní pomůcky a další věci pro dlouhodobý pobyt, a tudíž že cestují do Německa za prací. Z výše uvedeného je policií Německa vyvozeno, že cizinci nesplňují podmínky pro vstup a pobyt na území v rámci bezvízového styku a vízum nebo povolení k pobytu nemají (podezření z nelegálního zaměstnání).

Na druhém místě se ve statistice umístili opět občané **Srbska** (107 osob, tj. 13,7 %), u kterých je vykááno zvýšení o 27 osob (tj. +33,8 %). Také všichni občané Srbska byli převzati od orgánů Německa. Na třetím místě jsou občané **Ukrajiny** (69 osob, tj. 8,8 %), u kterých došlo meziročně ke zvýšení o 46 osob (tj. +200 %) a jsou v naprosté většině přebíráni z Německa (63 osob). Čtvrté místo obsadili občané **Albánie** (49 osob, tj. 6,3 %, +32 osob), kteří byli vždy převzati od orgánů Německa. Páté místo náleží občanům **ČR** (32 osob, tj. 4,1 %, -4 osoby), kdy je důvodem převzetí vyhoštění po výkonu trestu nebo zákaz pobytu na území Německa. Celkem se těchto pět státních příslušností podílí na celkovém počtu převzatých osob stranou ČR zhruba z 80 %, na zbylých 20 % připadá 39 státních příslušností.

IX.1.2.2.2 Osoby předané ČR do sousedních států

V roce 2018 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou ČR celkem 105 osob** do sousedních států, což v meziročním srovnání představuje pokles o 21 osob (tj. -16,7 %). Nejvíce osob bylo opět předáno orgánům Německa, a to 52 osob (tj. 49,5 %). V meziročním srovnání došlo k poklesu o 14 osob (tj. -21,2 %). Na Slovensko bylo předáno 24 osob (tj. 22,9 %), kdy v porovnání s minulým rokem došlo ke zvýšení o 9 osob. Orgánům Rakouska bylo předáno 20 osob (tj. 19,0 %, -7 osob) a orgánům Polska 9 osob (tj. 8,6 %, -9 osob). V oblasti předaných osob v rámci readmise sousedním státům vedla statistiku KŘP Ústeckého kraje (65 osob, tj. 61,9 %, -12 osob) a s odstupem KŘP Jihomoravského kraje (14, tj. 13,3 %, -1).

Readmisní řízení se sousedními státy- osoby předané orgány ČR do sousedních států – porovnání roku 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	126	100,0	105	100,0	-16,7	-21
z toho						
do Rakouska	27	21,4	20	19,0	-25,9	-7
do Polska	18	14,3	9	8,6	-50,0	-9
do Německa	66	52,4	52	49,5	-21,2	-14
do Slovenska	15	11,9	24	22,9	60,0	9

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska státních příslušností se nejvíce jednalo o občany **Afghánistánu** (10 osob, tj. 9,5 %, +5 osob), kdy byli všichni předáni na Slovensko (nelegálně tranzitující migranti). Dále se v TOP 5 státních příslušností umístili občané **Indie** (8 osob), **Pákistánu** (7), **Iráku** (6) a **Nigérie** (5). Těchto 5 příslušností se na celkovém počtu předaných osob v rámci readmise podílí z 35 %, ostatních 65 % představuje dalších 34 státních příslušností.

IX.1.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod

Česká strana v roce 2018 předala v rámci policejních průvozů pozemní cestou dle readmise celkem **58 osob** (v meziročním porovnání o 12 osob více). Ve všech případech se jednalo o občany Ukrajiny. Využita byla readmisní dohoda se Slovenskem a cílovou zemí byla Ukrajina.

Dle readmisních dohod na základě žádostí ostatních států byl v roce 2018 realizován průvoz pouze u 11 osob (+4 osoby), z toho se jednalo o 7 občanů Libye a 4 občany Slovenska. Ve všech případech byl žádající stát Německo a cílovou zemí Slovensko.

IX.2 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Návratová politika je neodmyslitelnou součástí migrační politiky jako celku. Při realizaci vycestování je pak přednost dávana vždy dobrovolnému návratu před návratem nuceným.

Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni **upravena zákonem o pobytu cizinců** ustanovením §123a. Ve smyslu tohoto ustanovení je MV, konkrétně OAMP kompetentní posoudit o žádost podanou cizincem a jeho žádosti případně vyhovět a návrat realizovat.

Dobrovolná repatriace je dále upravena **zákonem o azylu**, kdy na základě ustanovení §54a MV může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa EU**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra ČR, Správa uprchlických zařízení MV ČR (SUZ) a také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). **Ministerstvo vnitra a IOM se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu.**

U všech těchto programů dobrovolných návratů zajišťují Ministerstvo vnitra, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní,

rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu a v zařízeních pro zajištění cizinců. Rovněž se provádí návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. IOM může také v případě potřeby pro cizince zajistit tranzitní asistenci a asistenci po příletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů, mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu, cizinci s ukončeným pobytem nebo cizinci se správním vyhoštěním vycestovat spontánně na vlastní náklady.

V průběhu roku 2018 bylo realizováno **celkem 529 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo **431 asistovaných dobrovolných návratů cizinců s rozhodnutím o správním vyhoštění**⁹⁹ a **98 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu**¹⁰⁰. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny, Moldávie a Uzbekistánu**.

⁹⁹ Realizováno MV a IOM.

¹⁰⁰ Realizováno SUZ.

Občané třetích zemí s vydaným výjezdním příkazem, kteří se dobrovolně navrátili do zemí původu v roce 2018

Státní příslušnost	Celkový počet občanů třetích zemí s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, navracených do zemí původu v rámci programů dobrovolných návratů		Celkový počet občanů třetích zemí – žadatelů o mezinárodní ochranu, navracených do zemí původu v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů (realizováno SUZ MV ČR)
	Realizováno MV ČR	Realizováno IOM	
Ukrajina	225	5	15
Moldavsko	83		
Uzbekistán	32	11	
Rusko	3	3	19
Gruzie	4	1	15
Vietnam	5	10	
Irák			10
Mongolsko	1	7	5
Arménie	1	4	7
Kazachstán	2	1	5
Makedonie	3		
Turecko	3		1
Tádžikistán	3		
Bělorusko	2	1	
Albánie	2		2
Srbsko	2		1
Nigérie	1		1
Tchajwan	1		
Brazílie	1		
Kanada	1		
Alžírsko	1		
Kosovo	1		
Peru	1		
Ázerbájdžán			6
Čína			2
Indie		1	2
Chile			1
Irán			1
Kamerun		1	1
Kolumbie			1
Kuba			1
Malajsie			1
Tunisko			1
Kyrgyzstán		3	
Filipíny		1	
Černá Hora		1	
Mexiko		3	
CELKEM	378	53	98

Zdroj: MV

IX.2.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54 a) zákona o azylu je oprávněn požádat o repatriaci – dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. SUZ nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54 a) zákona o azylu, s ohledem na finanční situaci žadatele, míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

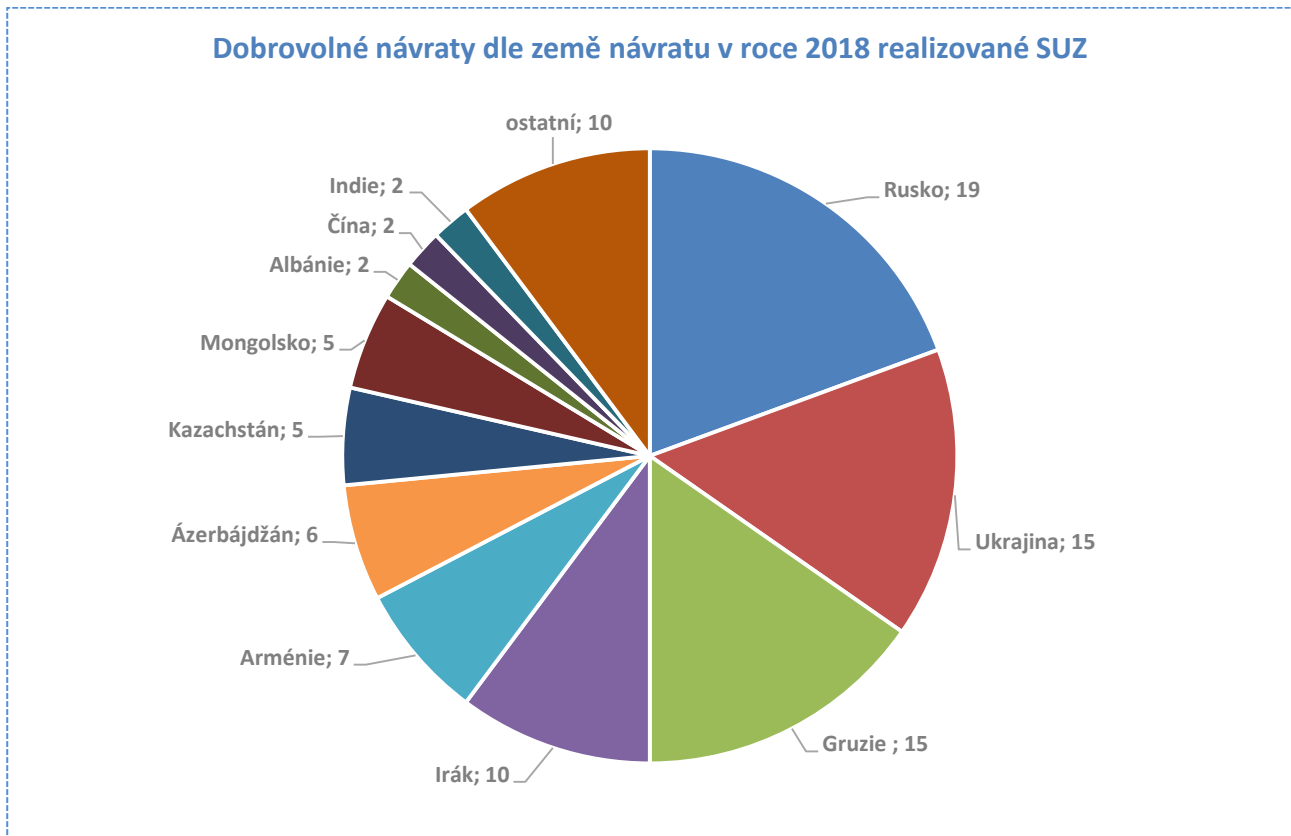
Při realizaci dobrovolného návratu SUZ poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

Dále může SUZ poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, např. se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů s tím spojených, zajištění odvozu na místo odjezdu z ČR, zajištění doprovodu zdravotně nezpůsobilého cizince specializovanou přepravní zdravotnickou službou, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ spolupracuje při realizaci repatriací s OAMP, Mezinárodní organizací pro migraci nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ spolupracuje zejména v případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů;
- narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území ČR dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu;
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu);
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru;
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2018 bylo řešeno celkem **131** žádostí o dobrovolný návrat, z toho bylo navráceno do požadovaných zemí celkem **98 osob**. Nejčastější cílovou zemí návratu bylo **Rusko** (19 osob), **Ukrajina** (15 osob), **Gruzie** (15 osob), **Irák** (10 osob) a **Arménie** (7 osob).

Zdroj: SUZ

IX.2.2 Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra

V rámci realizace dobrovolného návratu Ministerstvo vnitra zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované úkony patří především poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců v Balkové, Bělé-Jezové a Vyšních Lhotách. Návratové poradenství se také poskytuje cizincům s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pokud se cizinec rozhodne využít možnosti dobrovolného návratu, Ministerstvo vnitra zajišťuje realizaci návratu a dbá přitom na potřeby a preference jednotlivých cizinců; například co se týče požadavků na cílovou destinaci.

V roce 2018 bylo Ministerstvem vnitra realizováno celkem 378 dobrovolných návratů. Z uvedeného počtu bylo 368 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců. Nejčastěji byl dobrovolný návrat realizovaný Ministerstvem vnitra u státních příslušníků Ukrajiny (225 osob), Moldavska (83 osob) a s velkým odstupem pak Uzbekistánu (32 osob). Celkem se podařilo úspěšně realizovat dobrovolný návrat cizinců 22 různých národností. **IOM pak realizoval celkem 53 dobrovolných návratů**, přičemž nečastější destinací byl Uzbekistán (11 osob) a Vietnam (9 osob).

X MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ

X.1 MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádá o udělení mezinárodní ochrany na území ČR, a pobyt azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal v ČR o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě EU, je-li ČR příslušná k jejímu posuzování. Cizinec je v postavení žadatele po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí MV podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

X.1.1 Žádosti o mezinárodní ochranu

Rok 2018 v oblasti mezinárodní ochrany znamenal po dvou letech postupného poklesu počtu žádostí změnu, kdy došlo k jejich nárůstu. **Celkem bylo v roce 2018 evidováno 1 701 žádostí o mezinárodní ochranu.** Jedná se o 251 žádostí více než v předchozím roce a vyšší počet byl v ČR naposledy zaznamenán v roce 2007. Od té doby počty žádostí o mezinárodní ochranu každoročně klesaly. Tento pokles byl přerušen pouze v letech 2014 (vyšší počet žadatelů v souvislosti s ukrajinskou krizí) a 2015 (vyšší počet žadatelů v souvislosti s migrační krizí). V roce 2018 byl důvodem nárůstu počtu žádostí trend podávání žádostí o mezinárodní ochranu v tranzitním prostoru mezinárodního letiště v Praze, a to od občanů Kuby a následně občanů Arménie.

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR v období 2006 – 2018

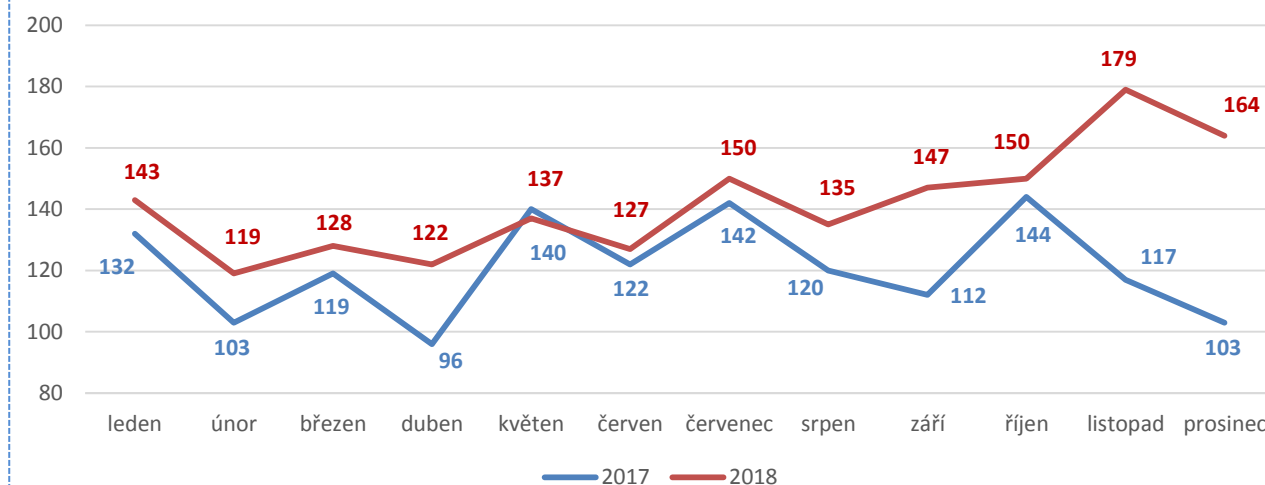
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Počet žadatelů	3 016	1 878	1 656	1 258	833	756	753	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701	
Meziroční změna v %		-25,0	-37,7	-11,8	-24,0	-33,8	-9,2	-0,4	-6,1	63,5	31,9	-3,1	-1,9	17,3

Zdroj: MV

Ve srovnání s dalšími členskými zeměmi EU jsou počty uchazečů o mezinárodní ochranu v ČR stále podprůměrné. ČR registruje výrazně méně žadatelů o mezinárodní ochranu než sousední Německo, Rakousko i Polsko. Méně žadatelů mělo ze sousedních zemí pouze Slovensko (cca 170). Stále platí, že z hlediska mezinárodní ochrany není ČR, ve srovnání s dalšími členskými státy EU, zemí, kterou by žadatelé o mezinárodní ochranu primárně preferovali.

Měsíční vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu se pohyboval zhruba mezi 120 až 180 žádostmi. Ve srovnání s předchozím rokem, kdy počty žádostí ke konci roku spíše klesaly, začaly již od srpna počty měsíčních žádostí stoupat a v listopadu a prosinci dosáhly nejvyšších počtů, což souviselo s vrcholem hromadných příletů občanů Kuby a Arménie (viz níže). Průměrný měsíční počet za rok 2018 tvořil 142 žádostí.

Počet žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících roku - srovnání 2017/2018

Zdroj: MV

Celkem v ČR v roce 2018 žádali o mezinárodní ochranu cizinci ze 75 zemí. Žadatelé bez státní příslušnosti podali celkem 20 žádostí.

Z hlediska jednotlivých kontinentů **nejvíce žadatelů** o mezinárodní ochranu **pocházelo tradičně z Asie** (853, tj. 50 %). **Druhým nejčastějším zdrojovým kontinentem byla Evropa** (564 žádostí, tj. 33 %). Zastoupení těchto kontinentů je podobné jako v roce 2017. Ke zvýšení došlo u žadatelů z amerických kontinentů, kteří jsou nyní na třetím místě (163, tj. 10 %) před žadateli z afrických zemí (101, tj. 6 %), což opět souvisí s vlnou kubánských žadatelů.

Co se týče hlavních zdrojových zemí, odkud přicházejí žadatelé o mezinárodní ochranu, došlo v roce 2018 k posunu několika státních příslušností na přední příčky. Již tradičně nejvíce žádostí bylo podáno občany **Ukrajiny (418)**, ačkoli ve srovnání s rokem 2017 u nich došlo k poklesu počtu žádostí (-16). Státní příslušníci Ukrajiny jsou nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu již od roku 2004. Ti zpravidla podávají své žádosti po několikaletém pobytu na území ČR se snahou legalizovat si pobyt. Ukrajinci tvořili téměř čtvrtinu všech žadatelů.

Následují státní příslušníci **Gruzie s počtem 169 žádostí**. Ještě v roce 2016 byli na 10. místě v žebříčku nejčastěji zastoupených zdrojových zemí, ale již v roce 2017 byli na druhém místě, stejně jako v roce 2018. Vyšší počet žádostí je spojen zejména se skutečností, že v roce 2017 proběhla vízová liberalizace pro občany Gruzie a tehdy byl také zaznamenán meziroční nárůst o 165 %, nyní meziroční nárůst tvoří 30 %, nicméně v absolutních číslech se jedná o třetí nejvyšší nárůst v počtu žádostí (+39).

V roce 2018 podalo dále žádost o mezinárodní ochranu celkem **154 občanů Kuby**, což tvoří **9,1 % z celkového počtu 1 701 podaných žádostí** v roce 2018. Tento podíl se začal zvyšovat od června 2018, kdy Kuba zaujímala 10. místo v žebříčku nejčastěji zastoupených zdrojových zemí a podíl občanů Kuby na celkovém počtu žadatelů tvořil pouze 3,2 %. Měsíčního vrcholu pak žádosti dosáhly v říjnu a listopadu a **Kuba se dostala na třetí místo v žebříčku nejpočetněji zastoupených zdrojových zemí**. Trend zvýšeného počtu podaných žádostí se **týkal především žádostí podávaných v tranzitním prostoru letiště v Praze** (ze 154 žádostí jich bylo podáno 135 na letišti, tj. 87,7 %). Jednalo se o lety z Ruska (ke vstupu do Ruska nepotřebují občané Kuby vízum) směřující do Běloruska (opět bez nutnosti vlastnit vízum) s mezipřistáním v Praze. Zhruba 80 % žádostí bylo následně vzato zpět a tyto osoby s největší pravděpodobností cestovaly dále do EU. Z důvodu zjevně účelově podávaných žádostí o mezinárodní ochranu v tranzitním prostoru

letišť byla s účinností od 12. listopadu 2018 zavedena pro občany Kuby povinnost vlastnit letištní průjezdní vízum¹⁰¹ a po několika dalších neúspěšných pokusech tento modus operandi ustal.

Po státních příslušnících Ukrajiny, Gruzie a Kuby na 4. místě následovali státní příslušníci **Arménie (117)**. Státní příslušníci Arménie dlouhodobě nepatřili k významným skupinám žadatelů o mezinárodní ochranu, pro které by ČR byla hlavní cílovou zemí. Jejich počty se začaly pozvolna zvyšovat od roku 2012, kdy se začaly objevovat v rámci TOP 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností. Významný nárůst byl pak zaznamenán v roce 2017 (nárůst o 107 %), kdy tvořili druhou nejčastěji zastoupenou skupinu žadatelů. Tento trend přetrvával i v roce 2018, kdy se sice ve srovnání s rokem 2017 jedná o mírný pokles v celkovém počtu žadatelů (-5,6 %) i pokles v procentuálním zastoupení (Arméni v roce 2017 tvořili 8,5 % všech žadatelů), ale od září se objevil stejný trend jako u občanů Kuby, kdy začali občané Arménie využívat tranzitní prostor letiště v Praze k účelovému podání žádosti o mezinárodní ochranu. Více než polovina žádostí od občanů Arménie (53 %) byla v roce 2018 podána na letišti¹⁰².

Dále mezi žadateli následují občané Vietnamu (100), Uzbekistánu (98) a Ruska (90). TOP 10 dále doplňují občané **Iráku (65), Ázerbájdžánu (45) a Turecka (39)**. Z těchto státních příslušností došlo k největšímu nárůstu v počtu žádostí o mezinárodní ochranu u občanů Uzbekistánu, kteří v roce 2017 podali pouze 9 žádostí o mezinárodní ochranu (tj. nárůst o 89 žádostí). Uzbekistán se tak dostal do první desítky nejčastěji zdrojových zemí. Mezi těmito žadateli byly pouze 3 nezletilé osoby, celkově pak převažovali muži (89).

Naopak největší pokles byl zaznamenán u Ázerbájdžánu, jehož státní příslušníci podali v roce 2018 celkem 45 žádostí o mezinárodní ochranu, což je ve srovnání s předchozím rokem o 83 žádostí méně (tj. -65 %). Z TOP 10 na základě poklesu počtu žádostí vypadli státní příslušníci Sýrie, kteří v roce 2018 podali celkem 37 žádostí o mezinárodní ochranu, což je o 39 méně (tj. -51 %) než v předchozím roce. Oproti roku 2017 dále z TOP 10 vypadli státní příslušníci Kazachstánu, kteří podali v roce 2018 celkem 31 žádostí (pokles o 8 žádostí, tj. -20,5 %).

Státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR – TOP 10 – srovnání let 2017 a 2018

Státní příslušnost	2017			2018			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	tj. %	absolutní číslo
Celkem	1 450	100,0	-	1 701	100,0	-	17,3	251
z toho TOP 10*:								
Ukrajina	434	29,9	1.	418	24,6	1.	-3,7	-16
Gruzie	130	9,0	2.	169	9,9	2.	30,0	39
Kuba	68	4,7	6.	154	9,1	3.	126,5	86
Arménie	129	8,9	2.	117	6,9	4.	-9,3	-12
Vietnam	82	5,7	4.	100	5,9	5.	22	18
Uzbekistán	9	0,6	19.	98	5,8	6.	988,9	89
Rusko	58	4,0	7.	90	5,3	7.	55,2	32
Irák	52	3,6	8.	65	3,8	8.	25	13
Ázerbájdžán	128	8,8	3.	45	2,6	9.	-64,8	-83
Turecko	32	2,1	10.	39	2,3	10.	21,9	7

Zdroj: MV ČR

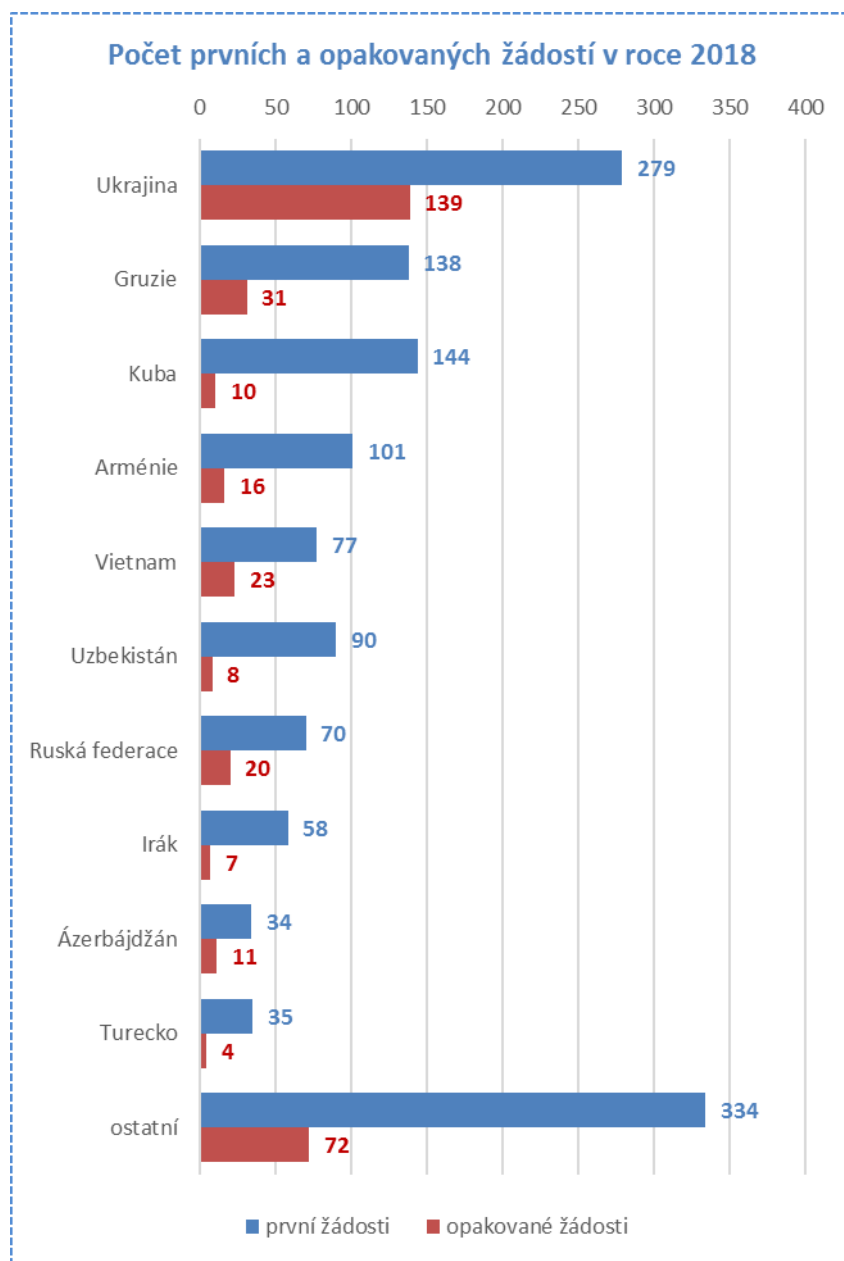
Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2018

¹⁰¹ Vyhláška č. 255/2018, kterou se mění vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² Tento trend pokračoval i v prvních měsících roku 2019, než byla jako opatření pro občany Arménie zavedena povinnost vlastnit tranzitní letištní víza (dnem 11. března 2019 nabyla účinnosti vyhláška č. 69 ze dne 6. března 2019, která novelizuje vyhlášku č.428/2010 Sb., stanovující okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza.

Z celkového počtu 1 701 žádostí o mezinárodní ochranu podaných v roce 2018 jich bylo **1 360** (tj. 80 %) **podáno poprvé** a **341** (tj. 20 %) **opakovaně**¹⁰³. Ve srovnání s rokem 2017 zůstává podíl opakovaně podaných žádostí na stejné úrovni.

Nejvyšší podíl prvožádostí byl zaznamenán u Kuby (93,5 %), což odpovídá faktu, že se jedná o žadatele přicházející nově na území ČR. Dále je to Uzbekistán s podílem 91,8 % prvních žádostí a Turecko (89,7 %). Naopak v rámci TOP 10 byl nejnižší podíl prvožádostí zaznamenán u občanů Ukrajiny (66,7 %). U občanů Ukrajiny se podíl opakovaně podaných žádostí oproti roku 2017 mírně zvýšil¹⁰⁴, což je opakující se trend.

Zdroj: MV

¹⁰³ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. prosince 2007). Jedná se o *Směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka*, na jejímž základě není již uplatňována dříve povinná lhůta dvou let pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

¹⁰⁴ Zatímco v roce 2017 bylo podaných opakovaných žádostí 31,7 %, v roce 2018 se jednalo o 33,3 %.

V rámci celkového počtu žadatelů v roce 2018 převažovali, stejně jako v předchozích letech, muži. Jejich podíl na celkovém počtu dosáhl 71,1 % (1 209 osob). Podíl mužů vzrostl oproti roku 2017 jen mírně, o 1 procentní bod.

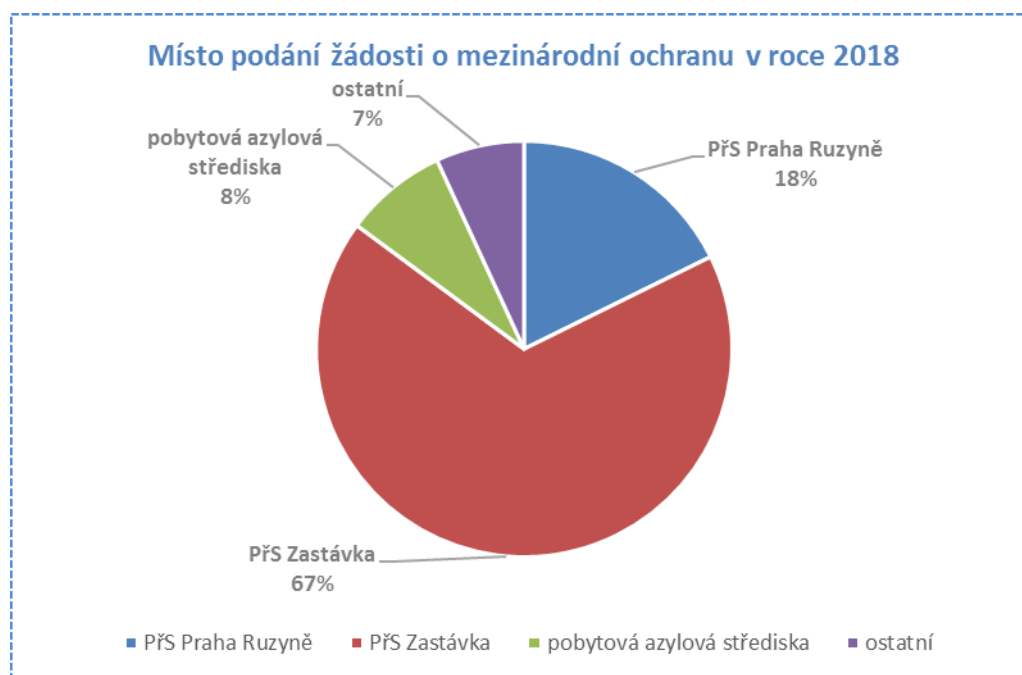
V roce 2018 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno **celkem 269 nezletilých osob** (tj. 15,8 %). Jejich podíl se meziročně snížil o 2,3 procentních bodů. Z hlediska podílu vykázala v rámci TOP 10 nejvyšší počet nezletilých žadatelů Arménie (33 osob, tj. 28,2 %), dále Ázerbájdžán (11, tj. 24,4 %), Irák (14, tj. 21,5 %), Rusko (18, tj. 20 %) a Ukrajina (70, tj. 16,7 %). Pouze nezletilí žadatelé přišli v roce 2018 z Myanmaru (3 osoby) a Angoly (2 osoby).

Počty nezletilých osob mezi žadateli o mezinárodní ochranu v roce 2018 v rámci TOP 10 – řazeno dle nejvyššího podílu

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet nezletilých	tj. %
Celkem	1 701	269	15,8
Arménie	117	33	28,2
Ázerbájdžán	45	11	24,4
Irák	65	14	21,5
Rusko	90	18	20,0
Ukrajina	418	70	16,7
Gruzie	169	19	11,2
Turecko	39	4	10,3
Kuba	154	10	6,5
Uzbekistán	98	3	3,1
Vietnam	100	1	1,0

Zdroj: MV ČR

Stejně jako v předchozích letech i v roce 2018 požádalo nejvíce osob o mezinárodní ochranu v přijímacích střediscích Zastávka u Brna (67,4 %) a Praha-Ruzyně (17,7 %). **Celkem bylo podáno v přijímacích střediscích 85,1 % žádostí.** Meziroční nárůst podílu byl zaznamenán zejména u přijímacího střediska na letišti (o 7 procentních bodů), což souvisí s vlnou žadatelů z Kuby a Arménie.

Zdroj: MV

X.1.2 Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2018 MV vydalo celkem 1 731 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 1 361 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany. Ke dni 31. prosince 2018 bylo evidováno 858 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

V roce 2018 byl zaznamenán meziroční nárůst vydaných rozhodnutí (o 14,8 %). Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany MV ve výše uvedeném roce udělilo 165 cizincům. Ve srovnání s rokem 2017 se jedná o nárůst počtu udělené mezinárodní ochrany o 12,2 %. Ve stejném období byla dalším 551 osobám doplňková ochrana prodloužena. Zde se jedná rovněž o nárůst ve srovnání s rokem 2017, a to o 40,2 %.

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2018 udělena 47 žadatelům, jedná se o meziroční nárůst o 62,1 %. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Číny (v 8 případech), dále získalo azyl 6 státních příslušníků Sýrie a Ukrajiny; 5 žadatelů z Myanmaru; po 2 žadatelích z Arménie, Gruzie, Iráku, Kuby, Ruska, Turkmenistán a dále se jednalo o jednotlivce (viz tabulka).

Azyl dle státní příslušnosti v roce 2018

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Celkem	47	100,0
Čína	8	17,0
Sýrie	6	12,8
Ukrajina	6	12,8
Myanmar	5	10,6
Arménie	2	4,3
Gruzie	2	4,3
Irák	2	4,3
Kuby	2	4,3
Rusko	2	4,3
Turkmenistán	2	4,3
Afghánistán	1	2,1
Ázerbájdžán	1	2,1
Bělorusko	1	2,1
bez státní příslušnosti	1	2,1
Egypt	1	2,1
Eritrea	1	2,1
Kosovo	1	2,1
Mongolsko	1	2,1
Srí Lanka	1	2,1
Tádžikistán	1	2,1

Zdroj: MV ČR

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2018 mezinárodní ochrana udělena ve 118 případech, což je stejný počet jako v roce 2017. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Sýrie (52 osob), Irák (32 osob) a Ukrajiny (12 osob).

Doplňková ochrana dle státní příslušnosti v roce 2018

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Celkem	118	100,0
Sýrie	52	44,1
Irák	32	27,1
Ukrajina	12	10,2
bez státní příslušnosti	7	5,9
Bělorusko	2	1,7
Kazachstán	2	1,7
Rusko	2	1,7
Srí Lanka	2	1,7
Angola	1	0,8
Arménie	1	0,8
Demokratická republika Kongo	1	0,8
Egypt	1	0,8
Libanon	1	0,8
Severní Makedonie	1	0,8
Vietnam	1	0,8

Zdroj: MV

Doplňková ochrana byla prodloužena celkem v 551 případech, což je o 40 % více než v předchozím roce. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Sýrie** (174), **Kazachstánu** (76), **Ukrajiny** (69), **Běloruska** (65) a **Iráku** (48).

V průběhu roku 2018 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 750 negativních rozhodnutí** (tj. 43,3 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 816 případech (tj. 47,1 %).

X.1.2.1 Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

V roce 2018 byl zaznamenán vůbec nejvyšší počet žalob za sledovaná období (1 048, tj. o 118 více než v předchozím roce). Počet kasačních stížností dosáhl 504 (tj. o 139 více než v předchozím roce). Trend započatý v roce 2016, kdy došlo k poměrně dramatickému nápadu žalob i kasačních stížností ke správním soudům, zůstává zachován i pro následující roky.

Žaloby v roce 2017/2018

Žaloby	2017	2018
Žaloby celkem	930	1 048
z toho s odkladným účinkem	697	784
Rozhodnutí – celkem	696	827
z toho zamítnutí či odmítnutí žaloby	541	583
z toho zastavení řízení	107	145
z toho zrušení a vrácení věci zpět	48	99

Kasační stížnosti v roce 2017/2018

Kasační stížnosti /kasační stížnosti MV	2017	2018
Kasační stížnosti celkem	365	504
z toho s odkladným účinkem*	356	-
Rozhodnutí – celkem	376	433
z toho zamítnutí či odmítnutí žaloby	320	389
z toho zastavení řízení	12	2
z toho zrušení a vrácení věci zpět	44	42

Zdroj: MV

*V roce 2018 není statisticky rozlišen odkladný účinek

X.1.3 Azylová zařízení na území ČR

Správa uprchlických zařízení (SUZ) zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **osmi azylových zařízeních** třech typů:

- **Přijímací středisko (PřS)** slouží k ubytování cizinců do doby provedení úkonů uvedených v §§ 46 a 73 zákona o azylu.
- **Pobytové středisko (PoS)** slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany.
- **Integrační azylové středisko (IAS)** slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

SUZ provozuje **dvě přijímací střediska**, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha.

Dále provozuje **tři pobytová střediska**, a to pobytové středisko Havířov, pobytové středisko Kostelec nad Orlicí a dne 1. května 2018 bylo přijímací středisko Zastávka zřízeno rovněž jako pobytové středisko v duálním režimu. V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích služeb řešena strava (zřizovatel buďto vaří nebo vydává pravidelný finanční příspěvek, sloužící i na samostatné vaření). Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. prosince 2018 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 618 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací středisko	
Praha – Ruzyně	36
Přijímací a pobytové středisko	
Zastávka	199
Pobytová střediska	
Havířov	106
Kostelec nad Orlicí	277
Celkem pobytová střediska	383
Celkem přijímací a pobytová střediska	618

Zdroj: MV SUZ

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a dalších integračních aktivit a kurzy českého jazyka.

Ke dni 31. prosince 2018 byla SUZ provozována celkem **čtyři integrační azylová střediska**, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 43 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 152 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek

Integrační azylové středisko	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Jaroměř	10	36
Předlice	11	44
Brno	4	20
Havířov – Šumbark	18	52
Celkem	43	152

Zdroj: MV SUZ

X.1.3.1 Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2018

V roce 2018 přišlo do azylových zařízení celkem **1 575** nově příchozích cizinců-žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení). Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Ukrajiny** (380 osob, tj. 24,1 %), **Gruzie** (170 osob, tj. 10,8 %), **Kuby** (143 osob, tj. 9,1 %) a **Arménie** (115 osob, tj. 7,3 %).

Kapacita přijímacích a pobytových středisek byla v průměru vytížena na 61 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny evidenčně hlášené osoby, které odcházejí pobývat mimo pobytová střediska, byla by přijímací a pobytová střediska vytížena v průměru na 105 %.

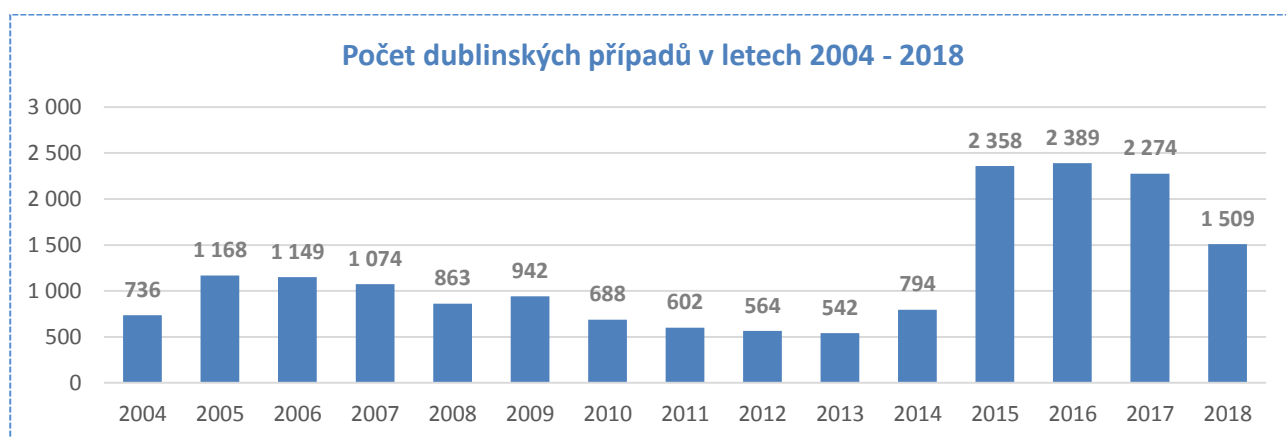
Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2018 tuto možnost využívalo průměrně 41,8 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

V oblasti integračních azylových středisek (IAS) v průběhu roku nedošlo ke změně ubytovacích kapacit. Vytíženost (IAS) se v průběhu roku pohybovala od 19 % v červnu po 45 % v posledních měsících roku (listopad, prosinec). Z kapacitních důvodů byla ke konci roku IAS využívána rovněž pro ubytování žadatelů

o udělení mezinárodní ochrany, kterým nebylo řízení o udělení mezinárodní ochrany doposud ukončeno. Obsazenost IAS měla v průběhu roku průměrnou vytíženost 30 %.

X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČR

Ke dni vstupu ČR do EU vzniklo v rámci OAMP oddělení Dublinského střediska. Úkolem tohoto oddělení je zajistit efektivní aplikaci **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013**, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (tzv. Nařízení Dublin III) a pro některé případy zahájené před účinností tohoto nařízení stále také Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 (Dublin II), které tomu současně předcházelo. Součástí řízení je také aplikace Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013¹⁰⁵. Mezi nařízením vytyčená kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.

Zdroj: MV

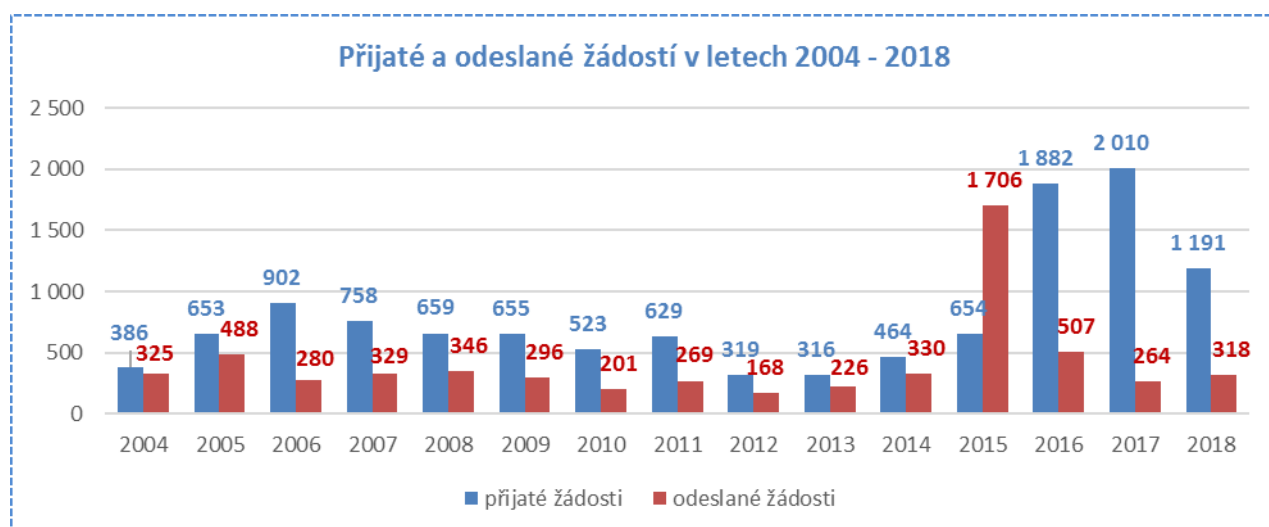
V roce 2018 ČR evidovala celkem **1 509 tzv. dublinských případů**, což je **oproti roku 2017 pokles o 33,6 %**. **Nejčastěji zastoupenou státní příslušností** se v tomto období stala **Arménie** (204 osob), následuje **Rusko** (172), **Gruzie** (132 osob), **Turecko** (82) a **Irán** (71).

X.2.1 Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2018 **ČR přijala** z jiného členského státu **celkem 1 191 žádostí** (pokles oproti předchozímu roku o 40,7 %) o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území ČR. Nejčastěji tyto žádosti přijala ČR z **Německa** (538 žádostí), **Francie** (281 žádostí), **Rakouska** a **Nizozemí** (po 72 žádostech).

Za stejné období **ČR zaslala** jinému členskému státu celkem **318 žádostí** (nárůst o 20,5 %) o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Nejčastěji byly žádosti odeslány do **Německa** (56 žádostí), **Rumunska** (39), **Itálie** (29), **Rakouska** (28) a **Polska** (26).

¹⁰⁵ Nařízení ze dne 26. června 2013, o zřízení systému „EURODAC“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a EUROPOL o porovnání údajů s údaji systému EURODAC pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepracované znění).

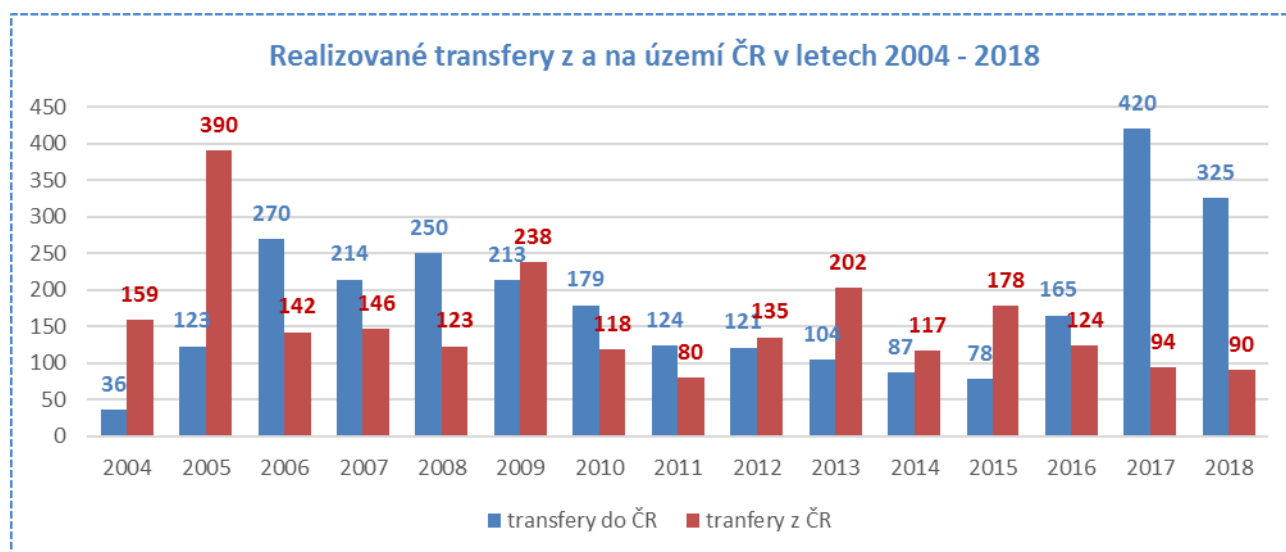

Zdroj: MV

X.2.2 Realizované transfery

V roce 2018 bylo **na území ČR** zrealizováno **celkem 325 transferů** (pokles o 22,6 %). Nejvíce osob bylo na území ČR předáno z **Německa** (194), **Rakouska** (53) a **Nizozemí** (20).

Za stejné období bylo **z území ČR** do jiného členského státu zrealizováno **celkem 90 transferů** (pokles o 4,3 %). Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Německa** (31), **Itálie** (14) a **Rumunska** (9).

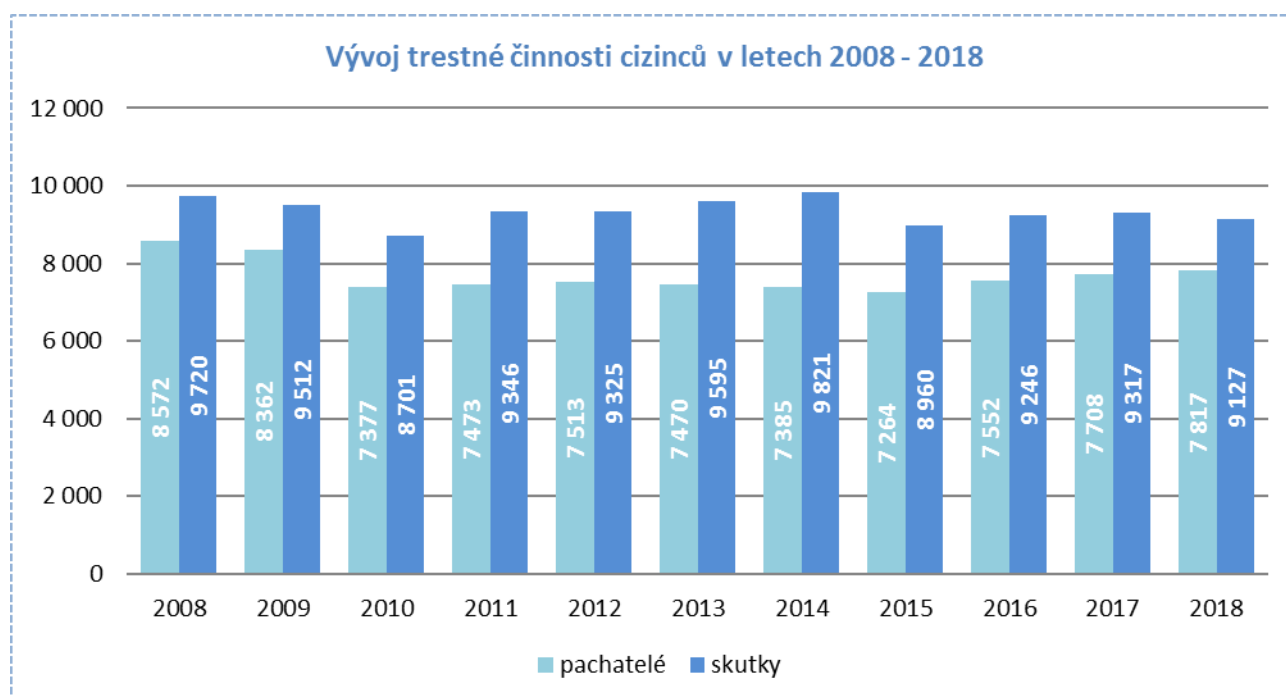

Zdroj: MV

XI TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI

V ČR bylo v roce 2018 trestně stíháno **84 990 osob**, cizinci se na tomto celkovém počtu podíleli **7 817 osobami**. Ve srovnání s rokem 2017 bylo stíháno **o 109 cizinců více**, což představovalo nárůst **o 1,4 %**. Cizinci v roce 2018 tvořili 9,2% podíl na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2017 se tento podíl zvýšil, a to **o 0,4 procentních bodů**.

Zdroj: ÚSKPV

V roce 2018 nedošlo u celkového počtu trestně stíhaných cizinců v ČR k žádné výrazné odchylce. Celkové součty stíhaných cizinců se v posledních devíti letech stabilizovaly a překročily hranici sedmi tisíc osob. Podíl stíhaných cizinců na počtu stíhaných osob se v posledních čtyřech letech zvyšuje. Od roku 2004 do roku 2014 se tento podíl pohyboval v rozmezí 5,9 % až 7,0 %. V roce 2015 překročil sedmiprocentní hranici (7,1 %), v roce 2016 to bylo již 8,1 %, v roce 2017 dosáhl 8,8 %, a **v roce 2018 se jednalo o 9,2 %, což je doposud nejvyšší zaznamenaný podíl**. Je to způsobeno jednak nárůstem počtu trestně stíhaných cizích státních příslušníků od roku 2016, ale zejména významnějším poklesem celkového počtu trestně stíhaných osob od roku 2014.

Trestně stíhaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v letech 2008 – 2018

Rok	2008	2009	2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem trestně stíhané osoby na území ČR	122 053	123 235	112 477	114 975	113 026	117 682	114 611	101 883	93 379	87 168	84 990
z toho:											
trestně stíhaní cizinci	8 572	8 362	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385	7 264	7 552	7 708	7 817
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6	6,3	6,4	7,1	8,1	8,8	9,2

Zdroj: ÚSKPV

* nabyt účinnosti zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Trestně stíhaní cizinci se v roce 2018 podíleli celkem na **9 127** objasněných skutcích (což je o 190 méně než v předchozím roce). Z celkového počtu objasněných skutků spáchaných všemi stíhanými osobami na území ČR, tvořily skutky spáchané cizinci **8,6 %**. Podíl skutků, které spáchali cizinci na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami, zůstal v roce 2018 shodný s rokem předchozím.

Přehled trestné činnosti – porovnání let 2017/2018

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Zjištěno skutků	202 303	100,0	192 405	100,0	-4,9	-9 898
Objasněno skutků	94 890	46,9	92 795	48,2	-2,2	-2 095
Celkem objasněno skutků*	107 920	100,0	105 710	100,0	-2,0	-2 210
z toho spácháno cizinci*	9 317	8,6	9 127	8,6	-2,0	-190
Celkem stíháno osob	87 168	100,0	84 990	100,0	-2,5	-2 178
z toho cizinci	7 708	8,8	7 817	9,2	1,4	109

Zdroj: ÚSKPV

*včetně dodatečně objasněnosti ze skutků zjištěných v předchozích letech

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. Krajských ředitelství policie, je v roce 2018 pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců následující – teritorium hl. m. Prahy s počtem **2 290** cizinců, Středočeského kraje s počtem **946** cizinců a Jihomoravského kraje s **723** cizinci.

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2018 byli cizinci nejvíce stíháni pro níže uvedenou trestnou činnost¹⁰⁶:

- Nejvíce stíhaných cizinců zaujala kategorie **zbývající kriminalita**¹⁰⁷ s **2 143** cizinci (+233, tj. +12,2 %), ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství¹⁰⁸ s celkovým počtem **1 067 cizinců**, následuje okruh trestných činů spáchaných v souvislosti s dopravními silničními nehodami z nedbalosti v počtu **597 cizinců** a trestný čin zanedbání povinné výživy s **378 cizinci**.
- **Majetkové trestné činy** s počtem **1 777** cizinců (-121, tj. -6,4 %), přičemž nejvýraznější zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořily **krádeže prosté (1 152)**.
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální trestné činy** s počtem **1 751** cizinců (+118 cizinců, tj. o 7,2 % více než v roce 2017), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí s **878 cizinci**. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující

¹⁰⁶ Uváděna je TSK, tj. takticko-statistická klasifikace trestných činů (nikoli paragrafy trestního zákoníku).

¹⁰⁷ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svoji povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

¹⁰⁸ Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

drogovou kriminalitu, mj. trestné činy nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (**263 cizinců**), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (**75 cizinců**), výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy (**4 cizinci**) a nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (**4 cizinci**).

- Počet cizinců stíhaných pro **hospodářské trestné činy s 1 482 osobami**. U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji zastoupeny trestné činy **padělání a pozměnění veřejné listiny (559 osob)**, neoprávněné držení platebního prostředku (155 osob), krácení daně (130 osob), podvod (106 osob), úvěrový podvod (74 osob) a zpronevěra (71 osob).
- **Za násilné trestné činy** bylo v roce 2018 stíháno **1 024 cizinců** (-11 cizinců, tj. o 1,1 % méně než v roce 2017), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality **úmyslné ublížení na zdraví s počtem 447 osob**, loupež (183 osob) a nebezpečné vyhrožování (159 osob). Do této kategorie je zařazen též trestný čin vražda, pro který bylo stíháno 15 cizinců (-18, tj. -54,5 %).
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, jsou **mravnostní trestné činy, pro které bylo stíháno 144 cizinců**, nejčastěji pro trestný čin znásilnění (79 osob).

Trvale mají cizinci velmi výrazné zastoupení u několika trestných činů. Jedná se například o trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny (74,3 % ze 752 pachatelů), nedovolené překročení státní hranice (64,7 % z 34 pachatelů), porušení práv k ochranné známce (39,8 % z 98 pachatelů) či kapesní krádeže s 28,6 % ze 794 pachatelů.

Počet trestně stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	2017		2018	
	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)
Násilné činy	1 035	1 059	1 024	1 044
z toho vraždy	33	31	15	11
z toho loupeže	187	157	183	153
z toho úmyslné ublížení na zdraví	401	368	447	403
Mravnostní činy	132	160	144	156
Majetkové činy	1 898	2 407	1 777	2 241
z toho krádeže vloupáním	278	446	290	349
z toho krádeže prosté	1 238	1 441	1 152	1 429
z toho krádeže kapesní	302	214	227	198
Ostatní kriminální činy	1 633	1 717	1 751	1 778
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL* a s jedy	327	417	263	293
z toho šíření toxikomanie	3	2	0	0
z toho přechovávání OPL* a jedů	58	60	75	79
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL* a jedů	6	6	4	4
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL*	4	4	4	4
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	777	810	878	924
Zbývající kriminalita	1 910	1 927	2 143	2 211
z toho silniční nehody z nedbalosti	522	522	597	601
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	904	911	1 067	1 078
z toho zanedbání povinné výživy	367	385	378	414
Hospodářské trestné činy	1 567	2 046	1 482	1 693
Celková kriminalita**	7 708	9 317	7 817	9 127

Zdroj: ÚSKPV

* OPL – omamné a psychotropní látky

** Statistické výpočty stíhaných osob prodělaly v roce 2016 zásadní změnu. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, a to jak do druhů spáchané trestné činnosti (pachatel je stíhán a tedy i započítán v rámci jednoho čísla jednacího pro více skutků), tak do místa spáchání (pachatel spáchal svou trestnou činnost a je započítán na území více útvarů).

Z pohledu státních příslušností tvořili v roce 2018 nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců státní příslušníci **Slovenska s počtem 2 539 osob** (-67, tj. -2,6 %), **Ukrajiny 1 602 osob** (+132, tj. + 9 %) a **Polska 614 osob** (+89, tj. +17 %). Polsko se tak oproti roku 2017 posunulo ze čtvrté pozice na pozici třetí. Dále následují státní příslušníci **Rumunska s 522 osobami**, u kterého naopak došlo k poklesu (-73, tj. -12,3 %). Pokračují státní příslušníci **Vietnamu s 356 osobami** (-133, tj. -27,2 %), **Bulharska s 327 osobami** (+41, tj. +14,3 %) a **Moldavsko s 325 osobami** (+94, tj. +40,7 %). Největší procentuální nárůst v rámci TOP 10 byl zaznamenán u státních příslušníků Moldavska.

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – TOP 10 – porovnání let 2017/2018 (řazeno dle roku 2018)

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	7 708	100,0	7 817	100,0	1,4	109
z toho nejvíce občané států						
Slovensko	2 606	33,8	2 539	32,5	-2,6	-67
Ukrajina	1 470	19,1	1 602	20,5	9,0	132
Polsko	525	6,8	614	7,9	17,0	89

Rumunsko	595	7,7	522	6,7	-12,3	-73
Vietnam	489	6,3	356	4,6	-27,2	-133
Bulharsko	286	3,7	327	4,2	14,3	41
Moldavsko	231	3,0	325	4,2	40,7	94
Německo	180	2,3	176	2,3	-2,2	-4
Rusko	126	1,6	158	2,0	25,4	32
Maďarsko	107	1,4	76	1,0	-29,0	-31

Zdroj: ÚSKPV

V souvislosti s nelegální migrací na území ČR bylo v roce 2018 trestně stíháno pro trestné činy násilné překročení státní hranice (§ 339 trestního zákoníku), organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (§ 340 trestního zákoníku), napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (§ 341 trestního zákoníku) a porušení předpisů o mezinárodních letech (§343 trestního zákoníku) celkem **22 cizinců a 12 občanů ČR**. Ve srovnání s rokem 2017 došlo k poklesu u občanů ČR (o 15 osob), ale naopak k nárůstu u cizinců (o 1 osobu).

V roce 2018 byli pro uvedené trestné činy stíháni státní příslušníci **Vietnamu (5), Ukrajiny a Rumunska (po 4 osobách), Bulharska (3), Turecka (2), Belgie, Gruzie, Rakouska a Iráku (shodně po jedné osobě)**. Osoby (cizinci i občané ČR) byly nejčastěji stíhány za skutky spáchané na území KŘP Ústeckého kraje (**11 osob**), KŘP hl. města Prahy a KŘP Jihomoravského kraje (po **5 osobách**) a KŘP Plzeňského kraje (**4 osoby**). Cizinci byli nejčastěji stíháni pro skutky spáchané na území KŘP Ústeckého kraje (**6 osob**), KŘP hl. m. Prahy (**5 osob**), KŘP Plzeňského kraje (**4 osoby**) a KŘP Jihomoravského kraje (**3 osoby**).

V souvislosti s **trestnou činností žadatelů o mezinárodní ochranu, azylantů a poživatelů doplňkové ochrany**, lze konstatovat, že v roce 2018 bylo mezi 7 817 trestně stíhanými cizinci 23 (tj. 0,3 %) azylantů/poživatelů doplňkové ochrany, případně žadatelů o mezinárodní ochranu¹⁰⁹. (pozn.: od 1. 1. 2018 v součinnosti s ŘSCP a OAMP je nový číselník pobytů, zde se to promítlo v případě „vízum nad 90 dnů - strpění dle zákona o azylu“ /v r. 2018 se jednalo o 1 osobu/, nyní je započítáno do této kategorie, v předchozích letech bylo započítáno do kategorie ostatní pobyt).

XI.1.1 Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR

Mezi převládající organizované skupiny s cizineckým prvkem se řadí především ruskojazyčné, asijské a balkánské kriminální organizace. Tyto kriminální organizace mají výrazné zahraniční vazby a **vyznačují se značnou diverzitou páchané trestné činnosti**. I jednotlivé menší celky kriminálních struktur se málokdy úzce specializují na jeden typ trestné činnosti. Všechny mají také společný prvek, snahu korupčně proniknout do státní správy a veřejné samosprávy, při němž se potkávají a v některých případech i spolupracují s českým organizovaným zločinem.

XI.1.1.1 Ruskojazyčné organizované skupiny

Ve sledovaném období byly na území ČR zadokumentovány aktivity vysoce postavených kriminálních autorit ruskojazyčného organizovaného zločinu, které směřovaly k získání kontroly nad českým územím, respektive nad aktivitami zde působících ruskojazyčných zločineckých organizací. Nejednalo se o náhodné či nečekané aktivity těchto kriminálních autorit. V minulých letech byly opakovaně zaznamenány případy, kdy po zásahu bezpečnostních složek ČR u jedné kriminální autority se jiná ruskojazyčná zločinecká autorita či konkurenčně významný kriminální klan pokusil získat uvolněný prostor pod svoji kontrolu.

V uvedeném období rovněž zesílil ze strany významných ruskojazyčných kriminálních autorit tlak na získání státních občanství různých států EU, včetně ČR. Status občana EU nejen napomáhá ve volném pohybu v rámci EU, ale rovněž brání jejich vydání do země jejich původu.

¹⁰⁹ V roce 2017 to bylo 0,09 %.

XI.1.1.2 Balkánské organizované skupiny

Trestná činnost kriminálních organizací původem ze zemí bývalé Jugoslávie je zaměřena na páchání trestné činnosti v oblasti majetkové trestné činnosti, násilné trestné činnosti, **obchodu s lidmi a nelegální migrace, padělání a pozměňování dokladů a peněz**, oblasti drogové kriminality a zejména pak hospodářské trestné činnosti spočívající v legalizaci výnosu z trestné činnosti.

Ve sféře majetkové trestné činnosti byly v souvislosti s balkánskými kriminálními strukturami za uvedené období zaznamenány také podvody ve stylu tzv. pyramidové hry či letadla formou vylákání investic do dluhopisů za účelem jejich zhodnocení. Pachatelé nemají v úmyslu vyplácet zisk nebo dokonce jistinu věřitelům. Vybrané finanční prostředky používají na své soukromé potřeby.

Z hlediska vnitřní bezpečnosti ČR byly jako hrozba identifikovány albánské zločinecké skupiny. Albánci si v předchozí době vytvořili silný vliv na trasy, kterými do Evropy putuje nelegální zboží, přičemž v současné době jsou tyto pašerácké trasy kromě obvyklých komodit (např. omamné a psychotropní látky) využívány ve značné míře i k realizaci nelegální migrace osob.

XI.1.1.3 Vietnamské a asijské organizované skupiny

Trestná činnost vietnamských organizovaných kriminálních struktur je tradičně zaměřena na páchání trestné činnosti především v oblasti daňových podvodů, toxikomanie (nedovolená výroba, obchodování a distribuce omamných a psychotropních látek) a legalizace výnosů z trestné činnosti, čímž dochází k ohrožení stability veřejných rozpočtů ve formě dlouhodobě trvajících masivních daňových úniků.

V uvedeném období byly rovněž zaznamenány tendence vietnamského organizovaného zločinu **směřující k neustálému zdokonalování a orientaci v českém trestním právu**, včetně používání operativně pátracích prostředků. Pro vzájemnou komunikaci jsou stále intenzivněji využívány mobilní internetové komunikační prostředky (Skype, Twitter, WhatsApp atd.), včetně metod sloužících k dekonspiraci prostředků dokumentujících jejich trestnou činnost ze strany policejních složek.

Značný nárůst v uplynulých letech zaznamenala trestná činnost spojená se získáváním víz a legalizací pobytu pro osoby původem z Vietnamu. Důvodem je zvyšující se zájem o ekonomickou imigraci do ČR, příp. následně i do dalších zemí EU.

Do budoucna lze **očekávat vzrůstající vliv Číny**, včetně snah o ovlivnění našeho státu v různých směrech. Velký vliv na tuto skutečnost mělo otevření ČR čínským investorům, s čímž je velmi úzce spojen značný příliv osob čínského původu do ČR. Již v současné době do ČR proudí velké množství čínských turistů, což přispěje ke zvýšenému zájmu jak ze strany čínských podnikatelů, tak z řad zločinců a organizovaných zločineckých organizací.

XI.1.1.4 Nelegální migrace ve vztahu k obchodu s lidmi

V průběhu roku 2018 byl potvrzen vzrůstající trend cíleného vyhledávání mužů a žen ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí v ČR, s následným vylákáním do zahraničí, zejména do Velké Británie, kde muži jsou nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci¹¹⁰ a ženy jsou nuceny k prostituci, nebo jsou nuceny k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo EU.

Tyto sňatky jsou označovány jako tzv. „sňatky s výhodou“ (marriages of convenience). Vzhledem k tomu, že mezi komunity, z nichž byla směřována „poptávka“ po ženách z ČR, patřili zejména státní příslušníci Bangladéše, Pákistánu a Afghánistánu, souvisí tento trend v obchodování s lidmi úzce i s problematikou pohybu a pobytu osob ze třetích zemí, které jsou v současné době rizikové i z hlediska terorismu, ve státech

¹¹⁰ Za kterou dostávali nepatrnou, nebo žádnou mzdu. Pracovním prostředím pro takové osoby byly např. myčky automobilů, třídírný ovoce a zeleniny, drůbežárny, restaurace, stavby a různé výrobní podniky. Pachatelé poškozeným při výplatě odebírají všechnu nebo drtivou část vydělané mzdy, mnohdy prostřednictvím platebních karet, které pachatelé poškozeným spolu s účty zřídili v tamních bankovních ústavech, v některých případech navíc poškozené zadlužili úvěry na pořízené účty.

EU. K organizování tohoto jednání docházelo zejména na území Velké Británie, podíleli se na něm rovněž státní příslušníci ČR, kteří se ve Velké Británii dlouhodobě zdržují. V této oblasti nelegálních aktivit a trestné činnosti se angažovala především romská komunita z ČR a SR.

K trestné činnosti související s Velkou Británií je nutné uvést, že v roce 2018 již plnohodnotně působil v Londýně při Velvyslanectví ČR styčný důstojník Policie ČR, který na velvyslanectví v souvislosti s obchodováním s lidmi zajišťoval pomoc možným obětem obchodování s lidmi v rámci dobrovolných návratů do ČR, prováděl prvotní vyšetřování těchto osob, informoval NCOZ SKPV o konkrétních podezřeních, a dále zajišťoval komunikaci s britskými policejními orgány při následném prověřování či vyšetřování trestné činnosti. Přítomnost styčného důstojníka ve Velké Británii byla NCOZ SKPV v oblasti obchodování s lidmi intenzivně využívána.

V případech s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, byl na území ČR typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“, případně se v této oblasti projeví aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany MPSV ke zprostředkování práce. Jako země původu zájemců o pracovní uplatnění, byly v roce 2018 nejčastěji zastoupeny státy z balkánského regionu, zejména Rumunsko, Bulharsko, ale též Filipíny či Nepál. Dále u zaměstnanců z Ukrajiny, se velmi často jednalo o držitele polských víz. Rovněž byl zaznamenán trend zaměstnávání moldavských státních příslušníků na padělané rumunské doklady, z důvodu snadnějšího přístupu na pracovní trh pro občany členských států EU.

XI.1.2 Prověřování trestných činů celními orgány

Pověřený celní orgán v postavení policejního orgánu provádí ve vymezených případech prověřování trestných činů v souladu s § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti trestné činnosti páchané osobami vietnamské státní příslušnosti je v posledních letech patrný její stále stejný druh i závažnost. Z pohledu porušování práv duševního vlastnictví je vietnamská komunita aktivní především v rovině neoprávněného užívání platných ochranných známek, a to především na úseku oděvů, obuvi, parfémů, elektroniky a stále častěji také hraček (např. LEGO, pohádkové postavičky, apod.). Nejčastějším místem nabídky tohoto druhu zboží jsou vietnamské tržnice. Stále častěji se setkáváme se skutečností, že zboží je dopraveno do EU bez označení a až na území EU je zboží tzv. „označkováno“.

Obchodu se spotřebním zbožím, textilem a obuví na dané úrovni dominuje vietnamská komunita trvale usídlena na území ČR. V posledních letech se vytvořila, a stabilně si udržuje svoji pozici, vietnamská komunita v oblasti tzv. šedé ekonomiky, kam spadá pašování zboží, krácení daní, praní peněz a do jisté míry i korupce. Promyšleným a vysoce organizovaným způsobem je prostřednictvím českých osob, tzv. „servisní složky“, zabezpečován dovoz uvedeného zboží v kontejnerových zásilkách, a to zejména z Číny a Vietnamu. Při celním řízení jsou následně předkládány padělky faktur a jiných průvodních dokladů ke zboží. Účelově je deklarována nižší cena pro celní ohodnocení, či cílené zatajení charakteru dováženého zboží. Na základě těchto falešných průvodních dokladů předložených při celním řízení je zboží následně propuštěno do volného oběhu a je vyměřeno clo při dovozu v nesprávné výši. Deklarovanými příjemci zboží jsou vždy účelově založené obchodní společnosti se sídly na území ČR. Takto dovážené zboží mimo jakoukoliv účetní a daňovou evidenci získává po propuštění do volného oběhu novou identitu. Jedná se o zboží odňaté daňové povinnosti, zboží porušující práva k ochranným známkám, či o zboží nebezpečné pro konečného spotřebitele, které následně končí jak na černém trhu, tak i běžné obchodní síti. Tento trend se prozatím nepodařilo změnit ani v předchozím roce.

Vietnamští státní příslušníci se v minulém období též ve větší míře začali vyskytovat v oblasti nelegálních hazardních her, kde zajišťují činnosti spočívající v uskutečňování hazardních her, zejména příjem sázek a vkladů do hazardní hry, výplaty výher, další činnosti organizačního, finančního a technického charakteru související s uvedením hazardní hry do provozu, přičemž všechny tyto činnosti lze zařadit pod provozování hazardních her. Hazardní hry jsou provozovány bez příslušného povolení Ministerstva financí převážně ve

formě tzv. kvízomatů, které jednoduchými otázkami nebo dovednostními prvky zastírají pravý účel technického zařízení, tedy nabídku hazardní hry.

Vietnamská komunita je stále silně zapojena i do páchání environmentální kriminality. ČR je stále z pohledu mezinárodního nelegálního obchodu s faunou a flórou v postavení tranzitního státu. Hlavním důvodem je poloha ČR na křižovatce tradičních pašeráckých cest z Afriky a Asie. Dalším podstatným faktorem je již zmiňovaná skutečnost, že v ČR žije početná a dlouhodobě dobře etablovaná vietnamská komunita, která z historického a kulturního hlediska využívá produkty z chráněných exemplářů živočichů a rostlin pro léčebné účely v tradiční čínské medicíně. Tuto skutečnost potvrzuje i realizace trestního spisu, který byl zaměřen na potírání nelegálního využívání tygrů pro účely tradiční čínské medicíny v podobě výroby tygřího masoxu a vývaru.

Na trestné činnosti v oblasti krácení daní se dále podílí hlavně státní příslušníci Polska, Slovenska, Ukrajiny a Ruska, především v rámci karuselových podvodů, kdy tito státní příslušníci nelegální činnost často i organizují, případně figurují jako tzv. „bílé koně“. Státní příslušníci Rumunska a Bulharska figurují na pozici bílých koní v českých a slovenských společnostech, zapojených do karuselových podvodů.

V oblasti DPH se vietnamská komunita podílí na trestné činnosti krácením daní, zejména v rámci obcházení podmíněných celních režimů. Podíl ostatních osob s jinou státní příslušností je minimální.

Vietnamští státní příslušníci se stále velmi často podílejí na distribuci tabákových výrobků v rámci ČR a do okolních států, současně vystupují rovněž jako koncoví prodejci při nelegálním obchodu s lihovými nápoji. Jde především o maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve spotřebitelském balení, kdy prodejce není schopen prokázat zdanění nebo jím prodávané lihoviny nejsou označeny kontrolní páskou ke značení lihu.

V roce 2018 se v rámci operativních informací a prověřované trestné činnosti v oblasti nelegální výroby cigaret na území ČR objevili nejčastěji státní příslušníci Bulharska, Polska, Litvy, Lotyšska a některé indicie vedou také ke státním příslušníkům Moldavska. Na území ČR se také objevují indicie nelegální výroby cigaret od státních příslušníků Vietnamu, a to díky zajištěným vzorkům nekvalitních cigaret různých značek, pravděpodobně vyrobených v nelegálních ručních výrobnách cigaret na území ČR. V roce 2018 bylo odhaleno celkem 8 nelegálních výroben tabáku a tabákových výrobků. Novým druhem nelegálního zboží je tabák určený do vodních dýmek.

Tak jako i v předchozích letech byl v roce 2018 mezinárodní drogový zločin páchaný v největší míře Vietnamci, kteří se soustřeďují stále na dvě oblasti – nelegální produkci konopí a metamfetaminu (pervitinu). U konopí se nadále jedná o tzv. indoorové pěstování s vysokým obsahem THC, která je následně distribuována odběratelům na území ČR, avšak převážně vyvážena do dalších států EU. Nelegální činnost je rozšířena na celé území ČR, přičemž tento trend přetrvává již z předchozích let.

Obdobná situace je i v oblasti s nelegální produkcí metamfetaminu. V posledních letech došlo k dynamickému vývoji této problematiky. Pachatelé, převážně vietnamského původu, již nevyužívají prioritně prostředí příhraničních tržnic, jako tomu bylo v počátku, ale soustřeďují se na velkoobjemovou distribuci metamfetaminu, a tím ovládají celý výrobní i distribuční řetězec. Jejich osobní a obchodní vazby v Německu, společně s faktickou kontrolou trhu, vedly k dalšímu masivnímu nárůstu vývozu metamfetaminu z ČR především do příhraničních oblastí Německa (Bavorsko a Sasko). Tento trend dále pokračuje zvyšujícím se vývozem i do dalších okolních zemí jako je Rakousko, Slovensko, Francie, ale i skandinávské země. Tržnice jsou problémem v příhraničí, převážně v Ústeckém a Plzeňském kraji, kde stále přetrvává dostupnost drog. Převážně se jedná, v případě nákupu, o menší množství drog. Jelikož se ale zvyšuje kontrolní tlak na příhraničních tržnicích, jejich význam pomalu klesá.

V roce 2018 byl zaznamenán zvýšený nákup/prodej červeného fosforu (výchozí látka dle zákona o prekurzorech drog, nutný k výrobě metamfetaminu tzv. „českou cestou“). V předmětném roce celníci úspěšně realizovali, jako první v ČR, trestní řízení pro nezákonné nakládání s červeným fosforem. V průběhu trestního prověřování bylo zjištěno, že česká občanka kupovala pro dva občany vietnamské národnosti na vlastní živnostenské oprávnění v nezvyklém množství červený fosfor a další chemikálie – jód, toluen

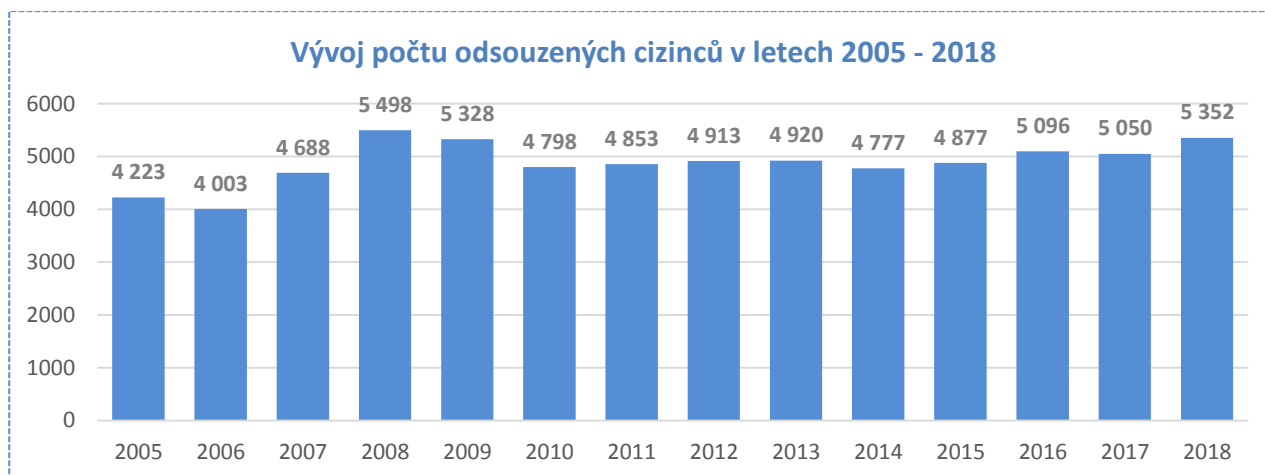
(prekurzor drog kategorie 3), kyselinu fosforečnou, kyselinu chlorovodíkovou (prekurzor drog kategorie 3), aceton (prekurzor drog kategorie 3), metanol a i laboratorní vybavení.

V posledních měsících roku 2018 proběhla přes ČR tzv. kokainová vlna, kdy bylo zadrženo více kurýrů převážejících větší množství kokainu a cestujících z Jižní Ameriky, přičemž se jednalo o občany Brazílie, Kolumbie, Paraguay a Malajsie.

V roce 2018, v rámci prověřované trestné činnosti, se občané jiných států, např. Německa, Turecka, Srbska, Černé Hory, Albánie, Ukrajiny, Běloruska, Bulharska, Mongolska, Rumunska a pobaltských států, jako osoby podezřelé, vyskytují ojediněle a jedná se zpravidla o neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dovoz, vývoz, průvoz), nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin a ojediněle páchají trestnou činnost v oblasti CITES¹¹¹, konkrétně spočívající v nelegálním obchodování s chráněnými exempláři. Nárůst kurýrů lotyšské národnosti s větším množstvím omamných a psychotropních látek byl zaznamenán v letecké dopravě. Státní příslušníci Polska, Slovenska a Ukrajiny, a nově také Maďarska, se při páchání trestné činnosti v různé míře zaměřují zejména na nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin, a to zpravidla v osobních a dodávkových automobilech.

XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCI

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo **v průběhu roku 2018 pravomocně odsouzeno celkem 5 352 cizinců** (o 302 více než v roce 2017, tj. o 6 %). Po dvou letech, kdy se počet odsouzených cizinců pohyboval těsně nad úrovní 5 tisíc, došlo k nárůstu na úroveň naposledy zaznamenanou v roce 2009. Celkový počet odsouzených osob (včetně občanů ČR) se snížil o 882 osob. Podíl cizinců na celkovém počtu odsouzených osob v ČR se zvýšil o 0,7 procentních bodů a dosáhl 9,8 %.

Zdroj: MS

Odsouzení cizinci v ČR v letech 2008-2018

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
celkem cizinců	5 498	5 328	4 798	4 853	4 913	4 920	4 777	4 877	5 096	5 050	5 352
meziroční změna	810	-170	-530	55	60	7	-143	100	219	-46	302
tj. %	17,3	-3,1	-9,9	1,1	1,2	0,1	-2,9	2,1	0,9	-0,9	6,0

Zdroj: MS

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v ČR, odpovídá víceméně struktuře trestně stíhaných cizinců. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Slovenska** s počtem 1 622 osob (meziroční

¹¹¹ Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

snížení o 30 osob, tj. o 1,8 %). Jejich podíl na celkovém počtu odsouzených cizinců tvořil zhruba jednu třetinu (30,3 %). Na druhé místo se zařadili státní příslušníci **Ukrajiny** s počtem **1 158 odsouzených, kde došlo opakovaně k nárůstu o 81 osob** (tj. +7,5 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska** (celkem 419 osob, tj. + 7 osob, tj. +1,7 %) a **Polska** (342, tj. +50, tj. +17,2 %), u kterých došlo rovněž k nárůstu ve srovnání s rokem 2017. Naopak pokles byl stejně jako v předchozím roce zaznamenán u státních příslušníků **Vietnamu** na páté pozici (310, tj. tj. -4, tj. -1,3 %). Následují státní příslušníci **Moldavska** (264, tj. +90, tj. +51,7 %), **Bulharska** (243, tj. +42, tj. 0,8 %), **Ruska** (103, tj. +24, tj. +30,4 %), **Německa** (84, tj. -9, tj. -9,7 %) a **Maďarska** (63, tj. +3, tj. + 4,5 %). Největší nárůst v absolutních i relativních hodnotách byl zaznamenán u státních příslušníků Moldavska, šlo o nárůsty o více než polovinu ve srovnání s rokem 2017.

Odsouzení cizinci – TOP 10 – porovnání roku 2017/2018 (řazeno dle roku 2018)

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	55 260	100,0	54 378	100,0	-1,6	-882
občané ČR	50 210	90,9	49 026	90,2	-2,4	-1 184
cizinci	5 050	9,1	5 352	9,8	6,0	302
Odsouzeno cizinců	5 050	100,0	5 352	100	6,0	302
z toho TOP 10 :						
Slovensko	1 652	32,7	1 622	30,3	-1,8	-30
Ukrajina	1 077	21,3	1 158	21,6	7,5	81
Rumunsko	412	8,2	419	7,8	1,7	7
Vietnam	314	6,2	310	5,8	-1,3	-4
Polsko	292	5,8	342	6,4	17,1	50
Bulharsko	201	4,0	243	4,5	20,9	42
Moldavsko	174	3,4	264	4,9	51,7	90
Německo	93	1,8	84	1,6	-9,7	-9
Rusko	79	1,6	103	1,9	30,4	24
Maďarsko	66	1,3	63	1,2	-4,5	-3

Zdroj: MS

Nejvíce cizinců odsoudily soudy na území hl. m. Prahy (1 610 osob) a dále soudy na území Jihomoravského kraje (669 osob), Západočeského kraje (642 osob) a Středočeského kraje (631 osob)¹¹².

Odsouzené osoby – dle soudů v jednotlivých krajích v roce 2018

Kraj /*	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Občané ČR	5 309	5 431	3 110	4 379	8 349	4 792	7 904	9 752	49 026
Cizinci	1 610	631	291	642	595	425	669	489	5 352
Celkem odsouzených osob	6 919	6 062	3 401	5 021	8 944	5 217	8 573	10 241	54 378

Zdroj: MS

*ve smyslu soudního uspořádání

V roce 2018 se ve vyhošťovací vazbě okresních soudů nacházelo celkem 82 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 65 cizinců. U 17 cizinců nebylo vyhoštění realizováno.

¹¹² Ve smyslu soudního uspořádání.

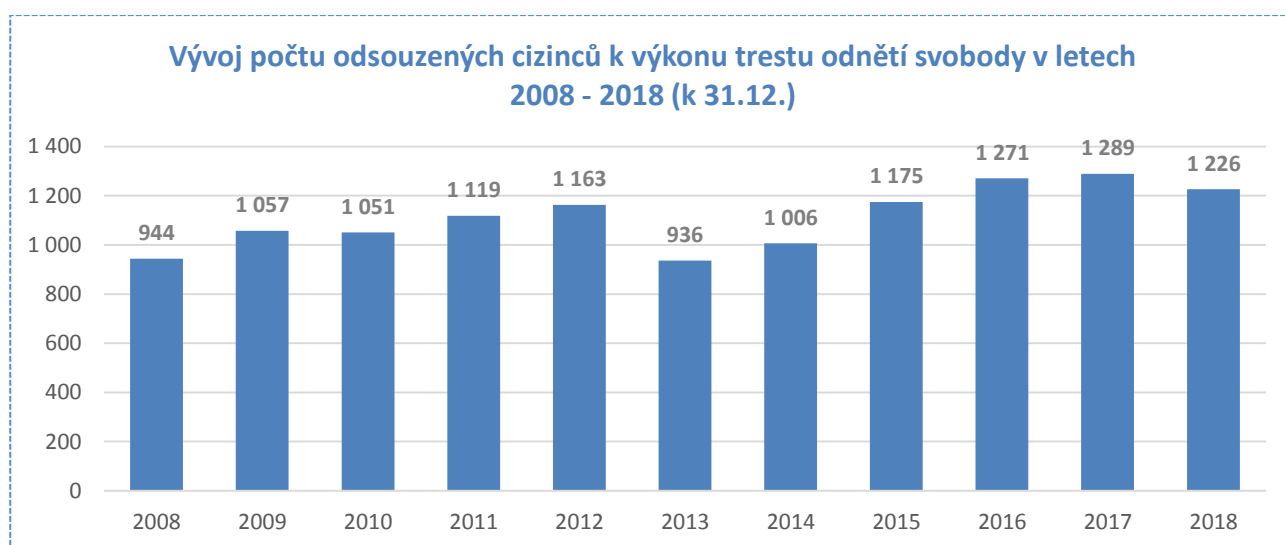
Ve stejném období bylo ve vyhošťovací vazbě krajských soudů celkem 9 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 7 cizinců. U 2 cizinců nebylo vyhoštění realizováno.

V předběžné a vydávací vazbě krajských soudů se pak nacházeli 8 cizinců, z toho 5 návratů bylo realizováno.

XI.3 CIZINCI OMEZENI NA OSOBNÍ SVOBODĚ

Co se týče počtu cizinců, nacházejících se k 31. prosinci 2018 ve věznicích v ČR ve výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence na území ČR, jejich počet dosáhl **1 771 osob**, což je o 43 méně než v předchozím roce.

Následující graf znázorňuje, kolik cizinců se nacházelo ve výkonu trestu odnětí svobody v jednotlivých letech. K 31. prosinci 2018 to bylo celkem **1 226 osob**.

Zdroj: Vězeňská služba ČR

V celkovém počtu vězněných cizinců k 31. prosinci 2018 tvořili cizinci v postavení obviněných téměř jednu třetinu (542, tj. 30,6 %), malý podíl cizinci v postavení chovanců (3, tj. 0,2 %), a rozhodující podíl cizinci v postavení odsouzených (1 226, tj. 69,2 %).

Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě – TOP 10 – porovnání roku 2017/2018 k 31. 12. 2018 (řazeno dle 2018)

Rok	2017	tj. %	2018	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem cizinci	1 814	100,0	1 771	100,0	-2,4	-43
z toho:						
obvinění	522	28,8	542	30,6	3,8	20
odsouzení	1 289	71,0	1 226	69,2	-4,9	-63
chovanci	3	0,2	3	0,2	0,0	0
TOP 10 státních příslušností						
Slovensko	540	29,8	485	27,4	-10,2	-55
Vietnam	443	24,4	403	22,8	-9,0	-40
Ukrajina	166	9,2	190	10,7	14,5	24
Rumunsko	112	6,2	102	5,8	30,8	24
Polsko	78	4,3	77	4,3	-31,3	-35
Bulharsko	51	2,8	47	2,7	-7,8	-4
Rusko	42	2,3	43	2,4	2,4	1
Německo	24	1,3	21	1,2	-12,5	-3
Lotyšsko	20	1,1	19	1,1	58,3	7
Litva	12	0,7	18	1,0	-10,0	-2

Zdroj: Vězeňská služba ČR

Největší skupinou cizinců ve věznicích byli v roce 2018 státní příslušníci **Slovenska** (485, tj. 27,4 %), následovali státní příslušníci **Vietnamu** (403, tj. 22,8 %), s větším odstupem pak státní příslušníci **Ukrajiny** (190, tj. 10,7 %) a **Rumunska** (102, tj. 5,8 %).

Mezi cizinci odsouzenými k výkonu trestu odnětí svobody velmi výrazně převažují muži (1 158, tj. 94,5 %) oproti ženám (68, tj. 5,5 %).

XII SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

XII.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V roce 2018 pokračoval program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1 014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o zjednodušení celé procedury, zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována pouze osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy osobám z ohrožených oblastí, nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajaných komunit.

V průběhu roku 2018 do ČR přesídlilo celkem 337 osob, příslušníků českých krajaných komunit na Ukrajině a ve Venezuele. V případě Ukrajiny se jednalo zejména o příslušníky krajaných komunit v Záporožské, Oděské a Žitomírské oblasti a dále z oblastí protiteroristických operací v Doněcké a Luhanské oblasti. Do konce roku z této skupiny 278 lidí, našlo stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se bude do místa trvalého usídlení stěhovat na počátku roku 2019. Největší množství krajanů se usídlilo v Praze a na území Středočeského, Jihočeského a Plzeňského kraje. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2018 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťovala přímou práci s klienty.

Od počátku programu v roce 2015 do 31. prosince 2018 bylo do ČR přesídleno celkem 1 143 osob. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV činí 50 dnů, což je méně než třetina maximální doby, kterou umožňuje dikce výše uvedeného usnesení vlády.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajaných komunit bez ohledu na zemi původu. Program bude pokračovat i v roce 2019, resp. s ohledem na zájem klientů i v letech následujících, přičemž lze předpokládat rozšíření cílové skupiny o krajany z dalších oblastí, zejména z Jižní Ameriky.

XII.2 MIGRAČNÍ PROJEKTY

Migrační projekty, které jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy, představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem.**

Tvorba migračních projektů byla zařazena mezi nástroje sloužící k dosahování cílů ČR v oblasti legální migrace uvedené v *usnesení vlády ze dne 29. července 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky ČR a o Komunikační strategii ČR k migraci.* Od roku 2015 jsou schvalovány usnesením vlády.

Cílem migračních projektů je **zefektivnění migrační procedury cestou zjednodušení procesu podávání a vyřizování žádostí cizinců o pobytová oprávnění nebo povolení k zaměstnání.**

Cizince a tuzemské subjekty, které na jejich příchodu mají přímý zájem (zaměstnavatelé, obchodní korporace, školy), zařazuje do projektu jeho gestor, a to za podmínky splnění stanovených kritérií.

V roce 2018 nadále **pokračovala realizace všech projektů zahájených v předchozích letech a došlo i k vytvoření projektů nových**. Pro projekty jsou vybírány země, které vláda shledá jako vhodné z hlediska zájmu ČR, zejména požadavků českého trhu práce, a současně z hlediska bezpečnostních a migračních rizik.

XII.2.1 Projekty v oblasti ekonomické migrace

- **Fast Track: Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů** (projekt zahájen dne 1. února 2012)

V roce 2018 projekt využilo celkem 170 pracovníků ze třetích zemí, zejména specialistů a vedoucích pracovníků z oblasti průmyslu, vývoje informačních technologií či služeb. Nejvyšší počet uchazečů byl z Indie (76), Spojených států amerických (12) a Japonska (10).

Z důvodu zvýšeného zájmu o tento migrační projekt došlo na základě rozhodnutí Koordinačního orgánu pro ochranu státních hranic a migraci od 1. července 2018 k navýšení roční kvóty na 300 osob.

- **Projekt Welcome Package pro investory** (projekt zahájen dne 1. července 2013)

V roce 2018 bylo do projektu zařazeno celkem 82 žádostí (57 uchazečů a 25 rodinných příslušníků), zejména řídicích pracovníků a specialistů. Poslední aktualizace projektu umožňuje zařazení i nově založených společností vyvíjejících produkt nebo službu, které jsou místně a časově unikátní, jedinečným a inovativním způsobem řeší daný problém, mají potenciál rychlého růstu z hlediska tržeb a zákazníků a stojí především na zakladatelích a většinou pro svůj další růst a uvedení produktu na trh potřebují investici (tzv. start-up).

Nejvyšší počet uchazečů byl z Indie (16), Kostariky (11) a Brazílie (11).

Koordinační orgán pro ochranu státních hranic a migraci od 1. října 2018 schválil možnost podávání žádosti v angličtině, což slouží pouze pro potřeby MPO a CzechInvestu. Dále došlo k úpravě seznamu inkubátorů¹¹³.

- **Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny a Indie, tzv. Projekt Ukrajina a Indie** (projekt zahájen dne 9. listopadu 2015)

Tento Projekt byl původně určen pouze pro občany Ukrajiny. Na základě rozhodnutí Koordinačního orgánu pro ochranu státních hranic a migraci byl Projekt Ukrajina od 1. října 2018 **rozšířen také na Indii**. Roční kvóta pro každý stát činí 500 osob. Projekt je určený pro tuzemské zaměstnavatele, kteří dlouhodobě nemohou obsadit volné pracovní místo vysoce kvalifikovaným specialistou z řad občanů ČR, resp. EU. Cílem projektu je dosažení časových úspor při přijímání a maximální zjednodušení zpracování žádostí o zaměstnanecké a modré karty pro specialisty z Ukrajiny a Indie, kteří budou na území ČR vykonávat vysoce kvalifikovanou práci v oblasti výroby, služeb nebo ve veřejném sektoru.

V roce 2018 bylo do projektu zařazeno 63 společností působících v ČR a 461 uchazečů o zaměstnání z Ukrajiny, rozšíření projektu o Indii využilo 8 tuzemských společností a 49 uchazečů z Indie. Největší zájem byl o IT profese (vývojáři softwarů, programátoři, IT specialisté atd.) a zdravotnické profese.

Od 25. dubna 2018 není možné na základě rozhodnutí Koordinačního orgánu pro ochranu státních hranic a migraci do Projektu zařadit žadatele o pracovní pozici farmaceuta.

- **Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny, tzv. Režim Ukrajina** (projekt zahájen dne 1. srpna 2016)

Režim Ukrajina je určený pro tuzemské zaměstnavatele, kteří dlouhodobě nemohou obsadit volné pracovní místo středně či méně kvalifikovaným pracovníkem z řad občanů ČR, resp. EU. Cílem projektu je dosažení časových úspor při přijímání a vyřizování žádostí o zaměstnanecké karty pro pracovníky z Ukrajiny, kteří budou na území ČR vykonávat středně či méně kvalifikovanou práci v oblasti výroby, služeb nebo ve

¹¹³ Podnikatelský inkubátor je subjekt, který nabízí začínajícím podnikatelům komplexní služby. Tyto služby zahrnují zejména pronájem kancelářských prostor, poradenství v oblasti podnikání, mentoring, workshopy a networkingové akce. Inkubátory v projektu Welcome package musí mít zkušenost s inkubačními a akceleračními programy, jichž se účastní zahraniční start-upy.

veřejném sektoru. O zařazení konkrétního zaměstnavatele do režimu Ukrajina rozhodovali garanti (tj. Hospodářská komora ČR, CzechInvest, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR, Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, Agrární komora ČR a Potravinářská komora ČR), kteří by měli u každého jednotlivě posuzovat potřebnost zařazení.

Vláda ČR svým usnesením ze dne 31. ledna 2018 č. 79 opakovaně **rozšířila kapacitu Režimu Ukrajina z 9 600 na 19 600¹¹⁴**. Náběr žádostí o zaměstnanecké karty je od 1. května 2018 uskutečňován prostřednictvím outsourcingu. Již se nepodávají tyto žádosti na Generálním konzulátu ČR ve Lvově, ale ve vízovém centru ve Lvově. Rovněž bylo vládou ČR schváleno personální posílení MZV a MV, což vede k úspoře času při vyřizování žádostí.

Od počátku spuštění Režimu Ukrajina je do projektu zařazeno celkem 35 296 uchazečů od 1 780 společností. Celkem bylo **v roce 2018 do Režimu Ukrajina zařazeno 25 228 uchazečů od 862 společností**.

V rámci Režimu Ukrajina existuje zvláštní postup pro **nabírání hromadných žádostí** o zaměstnanecké karty (více než 50 najednou). Roční kvóta pro hromadné žádosti činí 600 osob ročně. V případě hromadné žádosti se vyžaduje vyšší míra součinnosti zaměstnavatele. Jednak je to závazek, že věc projedná se svými stávajícími zaměstnanci, a za druhé závazek, že bude spolupracovat s Centrem na podporu integrace cizinců a doloží stanovisko samosprávy v obci, kde budou nově příchozí cizinci ubytováni.

- **Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství a potravinářství z Ukrajiny (projekt zahájen 1. ledna 2018)**

V roce 2017 byl vytvořen nový migrační projekt ***Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství a potravinářství z Ukrajiny***, který je obdobou *Režimu Ukrajina*, ale je zaměřen na užší skupinu zaměstnavatelů a mohou do něj být zařazeni i nekvalifikovaní pracovníci. Vláda projekt schválila usnesením ze dne 21. srpna 2017 č. 572.

Pro potřeby řešení kůrovcové kalamity v ČR byl v průběhu roku 2018 projekt upraven. Jeho roční kvóta činí 500 žadatelů o zaměstnaneckou kartu a 1 500 žadatelů o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem sezónního zaměstnání.

V roce 2018 využilo projekt celkem 323 pracovníků, kteří požádali o zaměstnaneckou kartu. Žádost o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem sezónního zaměstnání nebyla v roce 2018 podána.

- **Režim Ostatní státy (projekt zahájen dne 1. května 2018)**

Režim Ostatní státy byl schválen usnesením vlády ČR č. 79 dne 31. ledna 2018, samotná realizace začala 11. dubna 2018, a to pro Filipíny a Mongolsko. Dne 22. června 2018 byl tento Režim na základě usnesení vlády č. 416 rozšířen o Srbsko.

Režim je obdobou Režimu Ukrajina. Roční kvóta činí 1 000 osob z Filipín, 1 000 osob z Mongolska a 2 000 osob ze Srbska. Každý měsíc je přístupná poměrná část z celkové roční kvóty, kdy je potřeba se zaregistrovat na Ministerstvu průmyslu a obchodu¹¹⁵ a na základě vygenerovaného kódu podat žádost o zaměstnaneckou kartu. Po vyčerpání stanovené kvóty nelze podat další žádost.

V roce 2018 bylo do Režimu ostatní státy zařazeno od 30 společností 934 uchazečů z Mongolska, od 19 společností 304 uchazečů z Filipín a od 26 společností 430 uchazečů ze Srbska.

- **Zácvik** (projekt zahájen dne 24. listopadu 2014 ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR)

Zácvik je určen pro cizince ze třetích zemí, kteří jsou vysíláni zahraničními zaměstnavateli k českým právnickým (typicky výrobním společnostem), popř. fyzickým osobám s cílem zvyšování dovedností a kvalifikace pro účely dalšího zaměstnání těchto cizinců u jejich zahraničních zaměstnavatelů, s tím, že jejich zácvik může trvat nejvýše 6 měsíců. Jde o jediný projekt přímo zakotvený v legislativě.

¹¹⁴ V roce 2017 došlo k rozšíření kapacity z 3 800 osob ročně na 9 600 ročně.

¹¹⁵ <https://www.mpo.cz/pridelovani-kodu/>

V roce 2018 bylo do projektu Zácvek zařazeno 875 uchazečů. Nejvyšší počet uchazečů byl z Moldavska (72), Brazílie (46) a Ukrajiny (40).

- **Zjednodušení vstupu a pobytu hospodářsky významných partnerů** (projekt je realizován od 1. září 2014)

Smyslem projektu je nabídnout flexibilitu v rychlosti a způsobu přijetí žádosti o krátkodobé či dlouhodobé vízum a jejich vyřízení. Projekt je realizován pouze pro žadatele z těchto států: **Ázerbájdžán, Čína, Indie, Japonsko, J. Korea, Kanada, Katar, Kazachstán, Kuvajt, Omán, Rusko, Saúdská Arábie, SAE, Spojené státy americké, Turecko a Tchaj-wan**. V individuálních a odůvodněných případech to však mohou být i další země.

XII.2.2 Projekty v oblasti studentské migrace

- **Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí**

Nadále pokračovala realizace tohoto projektu, který byl poprvé zahájen v roce 2013. Projekt je zaměřený zejména na studentskou migraci zahraničních stipendistů, jehož gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV). Účast cizinců ve vybraných stipendijních programech vychází z mezinárodních smluv (bilaterálních či multilaterálních) nebo z rozhodnutí vlády ČR (rozvojové země či krajané).

- **Režim Student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů, tzv. Režim Student**

Tento projekt byl zaveden s účinností od 1. června 2017. Podstatou *Režimu Student* je usnadnění vízového/pobytového procesu cizinců z vybraných států přijatých ke studiu v akreditovaných studijních programech na vysokých školách v ČR, které byly do *Režimu Student* zařazeny MŠMT. Zahraničním studentům je v rámci *Režimu Student* přidělován termín možného podání žádosti o pobytové oprávnění, čímž dochází k urychlení jejich přístupu na zastupitelský úřad.

XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ

XII.3.1 Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi (dále jen „Program“) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, a to jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR tak pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

Do Programu bylo v roce 2018 zařazeno celkem 17 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi (pokles o 7 osob oproti roku 2017), a to z Filipín (9), Rumunska (1), Sierra Leone (1) a ČR (6). U těchto osob se jednalo o pracovní a sexuální vykořisťování. Věková kategorie obětí z třetích zemí se pohybovala mezi 28 až 45 lety.

Klíčovým cílem Programu je humanitární rozměr pomoci a ochrany obětí obchodování s lidmi. Obětem tohoto závažného trestného činu nabízí ubytování, psychosociální a zdravotní pomoc, služby tlumočení, právní asistenci, služby advokáta, asistenci při vyhledávání zaměstnání, možnost legalizace pobytu a důstojný návrat do země původu. Nicméně, jeho účelem je také získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů. Všechny oběti zařazené v Programu projeví zájem o předání podnětů na prošetření svého případu na příslušný útvar PČR.

Situace v obchodování s lidmi během roku 2018 neznamenala oproti předchozímu období výrazné změny. Mezi nejčastější formy obchodování s lidmi stále patří sexuální a pracovní vykořisťování. Objevují se však i případy smíšené, kdy dochází k propojení forem, včetně nucených sňatků anebo nucení k trestné činnosti.

Nutno dodat, že údaje o počtech osob (uvedené v Tabulkové příloze v kap. IX.1 Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV ČR) neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v ČR. Program je nutné vnímat jen jako jedno z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi. Od roku 2003, kdy Program vznikl, bylo do Programu zařazeno celkem 245 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, byly v roce 2018 realizovány 3 dobrovolné návraty (Rumunsko, Sierra Leone, Filipíny). Uvedeným činnostem, konaných v rámci Programu za rok 2018, odpovídají fakticky vynaložené finanční náklady ve výši 1 425 834 Kč.

Významnou součástí Programu je také podpora preventivních aktivit a vzdělávacích opatření. Každoročně jsou za finanční podpory MV pravidelně prováděny rozsáhlé preventivně-informační aktivity o obchodování s lidmi. V roce 2018 byla nestátním neziskovým sektorem realizována kampaň, financovaná z MV, cílená na obchodované a vykořisťované osoby, případně na osoby ohrožené obchodem s lidmi a vykořisťováním, a kampaň mířená na běžnou populaci a to ve formě videospotu a komiksu. Nevládními organizacemi byly rovněž uskutečněny terénní výjezdy za účelem analýzy prostředí, vyhledávání a informování potenciálních obětí na území ČR.

K obchodu s lidmi proběhla v roce 2018 školení konzulárních pracovníků, dále k problematice identifikace potenciálních obětí obchodování s lidmi v sociálně vyloučených lokalitách proběhla školení terénních sociálních pracovníků, pracovníků OSPOD, pracovníků kraje zapojených do prevence kriminality a specialistů z řad PČR (tato školení proběhla v Ústí nad Labem, Plzni a Ostravě). Další školení a semináře pořádala v rámci policejního vzdělávání NCOZ. Na Justiční akademii se konal seminář k problematice postupů v rámci mezinárodní spolupráce pro státní zástupce a soudce.

XII.3.2 Program MEDEVAC

Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel MEDEVAC je zaměřen na poskytování odborné lékařské péče zranitelným skupinám obyvatel v regionech zasažených uprchlickou krizí či přírodní katastrofou. V roce 2018 byl realizován na základě usnesení vlády České republiky č. 956 ze dne 20. listopadu 2015 prostřednictvím následujících aktivit a projektů – vysílání lékařských týmů do zahraničí, školení zdravotnického personálu, zdravotně humanitární evakuace osob na léčení do ČR a formou peněžních darů do zahraničí na podporu a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zemích postižených válkou, humanitárními či přírodními katastrofami.

V roce 2018 se aktivity zaměřovaly na 8 zemí, které odrážely teritoriální priority programu. Na Blízkém východě program působil primárně v Jordánsku, které i v roce 2018 zůstalo prioritní zemí, kam jsou vysílány lékařské týmy. Pomoc byla poskytnuta i dalším zemím regionu, např. formou peněžního daru, který byl zaslán do Iráku, nebo formou zdravotní evakuace, kdy za účelem operace srdce bylo do ČR z Afghánistánu evakuováno čtyřměsíční dítě. Za účelem realizace budoucích misí proběhla také rekognoskační mise do Libanonu. V Africe lékařské týmy pomáhaly zejména v Senegal, kam se uskutečnila 3 vyslání. Pomoc byla zacílena i na Libyi a Niger a to prostřednictvím peněžního daru. Program MEDEVAC i v roce 2018 zůstal přítomen ve východní Evropě a navázal tak na svá předchozí úspěšná školení zdravotnického personálu v oblasti fyzioterapie na Ukrajině.

Programu se účastnilo celkem 7 nemocnic v přímé působnosti Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva obrany, a to: FN Hradec Králové, FN Královské Vinohrady, FN Motol, FN Olomouc, Nemocnice Na Bulovce, Ústřední vojenská nemocnice a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze.

Souhrn realizace programu MEDEVAC v roce 2018:

- **14 lékařských týmů vyslaných do zahraničí** za účasti 7 českých nemocnic (FN Hradec Králové, FN Královské Vinohrady, FN Motol, FN Olomouc, Nemocnice Na Bulovce, ÚVN, VFN)

- **896 uskutečněných operačních výkonů v zahraničí** (dětská kardiologie, gynekologie, oftalmologie, ORL, ortopedie, traumatologie, rekonstrukční a plastická chirurgie)
- více než **1200 odborných vyšetření** s diagnostikou
- **205 neinvazivních zákroků**
- **1 zdravotně humanitární evakuace na léčení do ČR z Afghánistánu**
- **první výstava programu MEDEVAC s názvem "Létající lékaři"** v Národní technické knihovně v Praze v termínu 5. 2. - 16. 3. 2018
- **3x výstava "Létající lékaři" v ČR** (FN Olomouc, VFN, MVČR)
- **3x výstava "Létající lékaři" v zahraničí** (Brusel, Ženeva, Ammán)
- **2 odborné stáže v oblasti rehabilitace** zahraničních lékařů, lékařek a zdravotnického personálu v českých nemocnicích pro celkem **11 ukrajinských odborníků**
- účast programu MEDEVAC na **Dnu Evropy 2018** v Praze
- **4 peněžní dary** v celkové výši **20 mil. Kč** na renovaci zdravotnických center, přístrojového vybavení nemocnic a školení zdravotnického personálu v Iráku, Libyi, Nigeru a na Ukrajině. (ADRA, CARE, Caritas, ICRC)

XII.3.3 Program Pomoc na místě

V reakci na zhoršování bezpečnosti i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojenou především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii, schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého *Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů* (Pomoc na místě). Na podzim téhož roku pak vláda schválila obecnější *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, v rámci kterého Ministerstvo vnitra provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace, především pak asistencí uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky.

Skrze program *Pomoc na místě* Ministerstvo vnitra uděluje peněžní dary do zahraničí určené zejména na pomoc uprchlíkům přímo na místě jejich prvotního vysídlení, a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí, nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. V roce 2015, kdy vrcholila migrační krize zejména v oblasti Blízkého východu, Ministerstvo vnitra rozdělilo na projekty spojené s podporou uprchlíků celkem 100 milionů Kč. ČR tak projevila solidaritu jak přímo s uprchlíky, kterým byla zajištěna základní péče, tak se státy potýkajícími se s velkými migračními tlaky, a svým dílem tak přispěla k utišení vyhrčené migrační situace.

Potřeby uprchlíků a států hostících migranty na svém území ovšem stále přetrvávají z důvodu 13 mil. Syřanů, kteří podle dat UNHCR stále potřebují asistenci a řešení jejich situace vyžaduje dlouhodobý a komplexnější přístup. I přes výrazný pokles nelegální migrace na úroveň před migrační krizí došlo v případě západní středomořské migrační trasy k nárůstu, což si vyžaduje další posílení spolupráce se státy regionu subsaharské a severní Afriky a stabilizace situace v zemích původu i zemích tranzitních.

Výše pomoci byla v roce 2016 s ohledem na situaci v oblasti migrace z rozhodnutí vlády ČR navýšena na **150 mil. Kč** a tato výše rozpočtu byla zachována i v roce 2018. Mezi prioritní oblasti Programu v roce 2018 patřil **region Blízkého východu, západního Balkánu a region širšího Sahelu a severní Afriky**.

Priorita č. 1 – region Blízkého východu:

- **Jordánsko**

Další rozvoj uprchlických táborů Azraq a Zatáří v Jordánsku - 40 mil. Kč

Projekt implementovaný UNHCR byl v roce 2018 zaměřen na opravu obydlí a rozšíření infrastruktury uprchlických táborů Zatári a Azraq. Příjemci bylo celkem 42 700 osob. Do prosince 2018 bylo v táboře Zatári opraveno 2 000 příbytků a v táboře Azraq 1 068 příbytků. Na opravách pracovalo 62 osob z řad syrských uprchlíků, kteří si tak měli možnost přivydělat na živobytí. V táboře Azraq bylo rozšířeno tržiště o 75 dalších obchodů. 6 903 domácností z tábora Azraq obdrželo finanční prostředky na nákup plynu na vaření. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2018.

- **Irácká republika**

Podpora obnovy zdravotnické infrastruktury v provincii Anbar - 10 mil. Kč

Z prostředků daru, který je implementovaný Caritas Internationalis, bude zakoupeno zdravotnické vybavení do nemocnice ve městě Al-Qaim v irácké provincii Anbar. Cílovou skupinou je minimálně 90 000 obyvatel okresu Al-Qaim. Vybavena bude laboratoř, ortopedické oddělení, dialyzační jednotka, ORL oddělení, oční oddělení, radiologie, chirurgie a pediatrické oddělení. Současně bude vyškolen zdravotnický a technický personál v obsluze a údržbě pořízeného vybavení. Dále bude vyškolen vedoucí personál nemocnice v získávání, uchovávání a vyhodnocování statistických dat o pacientech, zákrocích apod. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2018 a bude ukončena v dubnu 2019.

finanční příspěvek do Regionálního programu rozvoje a ochrany (RDPP) pro Blízký východ - 10 mil. Kč

V roce 2018 byl zaslán již druhý příspěvek do Regionálního programu rozvoje a ochrany (RDPP) pro Blízký východ. Rozpočet programu na tříleté období (2019-2021) je 1,4 mld. Kč. Projekty v rámci tohoto programu, který vede Dánsko, budou realizovány v Jordánsku, Libanonu a Iráku a zaměří se na podporu živobytí a nalezení trvalých řešení pro uprchlíky a vnitřně vysídlené osoby a na ochranu nejvíce zranitelných skupin

Priorita č. 2 – region západního Balkánu:

- **Severní Makedonie**

Posilování azylového a migračního systému v souvislosti s řešením migrační situace - 25 mil. Kč

Peněžní dar byl poskytnut Ministerstvu vnitra Severní Makedonie za účelem pořízení technického vybavení pro potřeby makedonské pohraniční policie (10 automobilů, videokamery, termovize, megafony, dalekohledy a další). Realizace projektu bude ukončena v březnu 2019.

- **Bosna a Hercegovina**

Posilování azylového a migračního systému v souvislosti s řešením aktuální migrační situace – 25 mil. Kč.

V souvislosti s řešením aktuální migrační situace byl udělen peněžní dar Ministerstvu bezpečnosti Bosny a Hercegoviny určený na posilování ostrahy hranic, a to především hranice se Srbskou republikou. Z daru bude zakoupeno technické vybavení (např. termovize, drony, dalekohledy, detektory tlukotu srdce, CO² detektory, LED baterky a další). Realizace projektu bude ukončena v březnu 2019.

Priorita č. 3 – region širšího Sahelu a severní Afriky:

- **Mali**

Podpora stabilizace obyvatel Mali - 25 mil. Kč.

Projekt je implementovaný UNHCR. Cílovou skupinu tvoří vnitřně vysídlení občané Mali a uprchlíci z Mauritánie. Plánované aktivity zahrnují: výstavbu obydlí pro 300 rodin, rekultivaci vodních zdrojů, renovaci zdravotnických a vzdělávacích zařízení a reintegraci navrátilců. Implementace aktivit bude probíhat od ledna do prosince 2019.

- **Niger**

Podpora stabilizace uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v Nigeru - 10 mil. Kč

Cílem projektu implementovaného Care International je stabilizace uprchlíků z Nigérie, kteří uprchli do Nigeru před nájedzy Boko Haram a dále stabilizace vnitřně vysídlených osob na území Nigeru, v oblasti Diffa na jihu země. Care se zaměří na podporu udržitelného živobytí, potravinové soběstačnosti a podporu výtěžné činnosti zranitelných osob. Cílovou skupinu tvoří 1 600 žen. Tyto ženy budou proškoleny v udržitelných zemědělských postupech, budou jim zakoupena domácí zvířata (kozy a ovce) a zemědělské plodiny. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2018 a bude ukončena v listopadu 2019.

- **Čad**

Podpora stabilizace uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v Čadu - 5 mil. Kč

Cílem projektu implementovaného Care International je podpořit udržitelné živobytí a potravinovou bezpečnost uprchlíků a vnitřně vysídlených osob v oblasti Čadského jezera. Aktivita projektu zahrnují: podporu zemědělské produkce příjemců – distribuce zemědělských balíčků a vytvoření 20 komunitních polí pro 900 osob, vzdělávání příjemců v inovativních zemědělských technikách, distribuce koz 300 rodinám, založení 5 obilných sýpek, proškolení 10 veterinárních asistentů, finanční granty nejvíce zranitelným rodinám, založení 8 ženských VSLA (Village Saving and Loans Associations) skupin. Cílovou skupinu tvoří celkem 1 660 osob. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2018 a bude ukončena v listopadu 2019.

XII.4 FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ

V programovém období 2014-2020 jsou zřízeny dva finanční nástroje, které nahrazují fondy Obecného programu Solidarita a řízení migračních toků zřízené v rámci programového období 2007-2013. Jedná se o Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) a Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF).

Pro každý fond existuje tzv. národní program, který stanovuje priority ČR pro oblast čerpání na celé programové období 2014-2020. Národní program Fondu pro vnitřní bezpečnost byl schválen EK dne 19. března 2015, Národní program Azylového, migračního a integračního fondu byl schválen EK dne 24. března 2015. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je Odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV.

XII.4.1 Azylový, migrační a integrační fond

Azylový, migrační a integrační fond byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 516/2014 ze dne 16. dubna 2014. Národní program AMIF je zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace/legální migrace, návraty a solidarita. Finanční alokace pro ČR na rozpočtové období 2014-2020 činí 50 677 391 EUR. V roce 2016 došlo z důvodů migrační krize k navýšení alokace o 20 146 000 EUR, které však byly výhradně určeny pro refundaci nákladů souvisejících s přesídleními a relokacemi. Evropská komise na konci roku 2018 představila návrh novelizace nařízení 516/2014, kterým by bylo umožněno tyto finanční prostředky částečně převést na standardní akce v rámci národního programu AMIF (tj. nikoliv na přesídlení či relokace). Tato novelizace byla v prosinci 2018 schválena Evropským parlamentem a Radou a vstoupila v účinnost. Ze strany MV byl zpracován návrh změny národního programu AMIF na využití části těchto finančních prostředků na jiné aktivity v rámci národního programu (zejména v rámci specifických cílů integrace a návraty), který byl předložen Evropské komisi ke schválení. Rozhodnutí o schválení se očekává v závěru prvního pololetí roku 2019. V roce 2017 došlo k navýšení alokace AMIF (o 2 846 214 EUR) na opatření implementující opatření pro integraci státních příslušníků ze třetích zemí a návraty a v roce 2018 došlo k dalšímu navýšení alokace v důsledku revize národního programu AMIF v polovině programového období o 547 000 EUR.

- **Azyl**

Hlavním cílem ČR je zajištění standardů dle práva EU nebo vyšších, dále zajištění standardů v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany a v souvislosti s ochranou práv žadatelů. Veškeré úsilí bude zaměřeno na budování Společného evropského azylového systému. V rámci AMIF budou podporována opatření zaměřená na poskytování sociální a právní podpory žadatelům o udělení mezinárodní ochrany, zlepšování a udržování přijímací infrastruktury, školení úředníků zapojených do řízení o udělení mezinárodní ochrany, vývoj ICT systémů v rámci procesu řízení o udělení mezinárodní ochrany a aktivity spojené s problematikou přesídlení.

▪ **Integrace a legální migrace**

Priority integrační politiky ČR reflektují hlavní výzvy, kterým čelí státní příslušníci třetích zemí: znalost jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy s občany hostitelské země. V rámci AMIF je nadále rozvíjen a zlepšován koncept Center na podporu integrace cizinců, v roce 2018 bylo zřízeno Centrum ve Středočeském kraji (provozovatelem Centra a příjemcem projektu je Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra), čímž bylo dosaženo celorepublikového pokrytí. Dále bude probíhat školení pracovníků zabývajících se integrací státních příslušníků třetích zemí, bude podporováno zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace a budou rozvíjena opatření na zvyšování povědomí státních příslušníků třetích zemí o jejich právech a povinnostech a o nabízených integračních službách.

▪ **Návraty**

Hlavním cílem je vytvoření komplexního návratového systému, který bude podporovat jak dobrovolné, tak nucené návraty a zároveň zvýší účinnost reintegračních mechanismů a strategií za účelem usnadnění sociální a ekonomické reintegrace státních příslušníků třetích zemí v zemích původu. V rámci AMIF budou především podporována opatření zaměřená na dobrovolné návraty.

V roce 2018 byly realizovány následující projekty:

V rámci Specifického cíle 1 Azyl byly realizovány 4 projekty. **Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činí cca 65,3 mil. Kč¹¹⁶.**

V rámci Specifického cíle 2 Integrace/legální migrace bylo realizováno **16 projektů. Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činí cca 173,1 mil. Kč.**

Dále byl realizován 1 projekt v rámci dvou specifických cílů a to Specifického cíle 1 Azyl a Specifického cíle 2 Integrace/legální migrace. Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci tohoto projektu činí **cca 2,6 mil. Kč.**

V rámci Specifického cíle 3 Návraty byly realizovány 4 projekty. Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činí **cca 19,7 mil. Kč.**

XII.4.2 Fond pro vnitřní bezpečnost

Fond pro vnitřní bezpečnost (dále jen „ISF“) byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 513/2014 a č. 515/2014 ze dne 16. dubna 2014.

ISF se skládá ze dvou tematických částí: ISF-Hranice (ISF-B), která je zaměřena na ochranu vnějších hranic a vízovou politiku, a ISF-Policie (ISF-P), která se zabývá policejní spoluprací v oblasti vnitřních věcí, bojem proti závažnému zločinu a ochranou kritické infrastruktury. V rozpočtovém období 2014-2020 je pro ČR alokováno 21 911 695 EUR pro ISF-B a 19 395 581 EUR pro ISF-P. V roce 2017 došlo k navýšení alokace pro ISF-P z důvodu schválení směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů PNR pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti, navýšené finanční prostředky jsou určeny na vybudování technického řešení této směrnice. Dne 30. listopadu 2017 bylo schváleno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2226,

¹¹⁶ Vzhledem k tomu, že jsou projekty v rámci AMIF víceleté, nelze přesně určit objem financí na jednotlivé roky. Uváděné částky jsou celkové schválené částky finanční podpory z AMIF na realizaci vybraných projektů.

kterým se zřizuje Systém vstupu/výstupu (EES) pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí překračující vnější hranice členských států, kterým se stanoví podmínky přístupu do systému EES pro účely vymáhání práva a kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 767/2008 a (EU) č. 1077/2011. Z tohoto důvodu došlo v roce 2018 k revizi národního programu ISF a navýšení celkové alokace pro ISF-B určené na vývoj a implementaci Systému vstupu/výstupu (Entry Exit System). K dalšímu zvýšení alokace pro ISF-B došlo v důsledku revize národního programu v polovině programového období. Národní program ISF je v rámci oblasti hranice zaměřen na dva hlavní (specifické) cíle – podpora společné vízové politiky a hranice, v rámci oblasti policie na dva hlavní (specifické) cíle – předcházení trestné činnosti a boj proti ní, dále pak cíl riziko a krize.

▪ Podpora společné vízové politiky

Hlavním cílem ČR je dále rozvíjet a vylepšovat systém VIS a pravidelně proškolovat zaměstnance zastupitelských úřadů ve vízovém procesu.

▪ Hranice

Hlavním cílem je vybudování národního situačního centra ochrany hranic a jeho propojení se systémem EUROSUR. V rámci ISF bude dále pořízen systém AGAS za účelem ostrahy vzdušného prostoru nad územím ČR a pořízeny by měly být ABC brány na letištích s mezinárodním provozem. Neméně důležitý je i další rozvoj a vylepšování systému SIS. V rámci tohoto cíle bude dále podpořen vývoj Systému vstupu/výstupu (EES). Z prostředků ISF již byla mj. pořízena vozidla s termovizní technikou pro ochranu vnější hranice, která jsou zapůjčována agentuře FRONTEX.

▪ Předcházení trestné činnosti a boj proti ní

Hlavním cílem je zvýšení akceschopnosti vyšetřování informační kriminality, zefektivnění boje proti závažnému zločinu zejména v oblasti kybernetiky, drog a finanční kriminality, vybudování a provoz sofistikovanějších, účinnějších a efektivnějších pracovišť v boji proti organizovanému zločinu, zajištění kvalitního sběru, vyhodnocování a sdílení daktyloskopických dat, vytváření účinných preventivních opatření, zlepšení mezinárodní policejní spolupráce (se třetími zeměmi prostřednictvím styčných důstojníků), zajištění odpovídající personální kvality prostřednictvím relevantních školení, omezení možného dalšího traumatizování obětí a svědků trestných činů v trestním procesu. Od roku 2017 do tohoto cíle spadá také podpora vybudování informačního systému jmenné evidence cestujících.

▪ Rizika a krize

Hlavním cílem je zajistit ochranu kritické infrastruktury policejních dat ve smyslu kybernetické bezpečnosti a zefektivnit kontrolu nebezpečných látek na mezinárodních letištích jakožto součásti kritické infrastruktury.

V roce 2017 probíhala realizace následujících projektů:

V rámci Specifického cíle 1 Společná vízová politika byly realizovány 3 projekty. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí **cca 16 mil. Kč¹¹⁷**. Z těchto projektů se podařilo v roce 2018 jeden projekt úspěšně ukončit, realizace jednoho projektu byla zahájena.

V rámci Specifického cíle 2 Hranice byly realizovány 4 projekty. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí **cca 131 mil. Kč**. V průběhu roku 2018 byl jeden z těchto projektů úspěšně ukončen.

V rámci Specifického cíle 5 Předcházení trestné činnosti a boj proti ní bylo realizováno 9 projektů. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí **cca 313 mil. Kč**. Jeden projekt byl v roce 2018 úspěšně ukončen. Naopak realizace dvou nových projektů byla v rámci tohoto cíle zahájena.

¹¹⁷ Vzhledem k tomu, že jsou projekty v rámci ISF víceleté, nelze přesně určit objem financí na jednotlivé roky. Uváděné částky jsou celkové schválené částky finanční podpory z ISF na realizaci vybraných projektů.

V rámci Specifického cíle 6 Rizika a krize pokračovala realizace 2 projektů. Schválená finanční podpora z ISF na realizaci těchto projektů činí **cca 34 mil. Kč**.

XIII MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR V OBLASTI MIGRACE

XIII.1 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V GESCI MV

ČR v roce 2018 pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s **Mezinárodní organizací pro migraci (IOM)**, **Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD)** a **Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)**.

Ve vnější dimenzi EU MV ČR v roce 2018 pokračovalo v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů **Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM)** představujícím koncepční rámec vnější migrační politiky EU.

ČR se v souladu se svými prioritami prevence nekontrolovatelné migrace a pomoci uprchlíkům co nejbližší zdrojovým regionům původu zapojuje do migračních dialogů EU s partnery ze třetích afrických zemí v rámci tzv. Rabatského a Chartúmského procesu. **Rabatský proces** představuje hlavní multilaterální migrační dialog mezi zeměmi EU/schengenského prostoru a zeměmi západní a střední Afriky, které spojuje západoafrická migrační trasa. **Chartúmský proces** je relativně nový dialog v oblasti migrace mezi zeměmi EU/schengenského prostoru a skupinou zemí v oblasti Afrického rohu a východní Afriky shromažďující země původu, tranzitu a určení podél migrační cesty z Afrického rohu do Evropy. Jedná se o **Džibutsko, Egypt, Eritreu, Etiopii, Keňu, Somálsko, Jižní Súdán a Súdán**, stejně jako hlavní země tranzitu, jimiž jsou **Libye a Tunisko**. Oba procesy byly v roce 2018 využity k monitoringu a implementaci **tzv. Akčního plánu z Valletty z roku 2015**, který se zaměřuje na řešení příčin migrace, boj proti nelegální migraci a další souvislosti s ní spojené.

ČR se rovněž zapojuje do **tzv. Budapešťského procesu**, který je migračním dialogem se zeměmi tzv. Hedvábné stezky. Roku 2018 se státy v rámci procesu především zabývaly přípravou plánované ministerské konference, která proběhla v únoru roku 2019.

Pro ČR byl vedle jižní dimenze zásadní rozvoj východní a jihovýchodní dimenze, především prostřednictvím **Pražského procesu**. V minulých letech se pravidelné vedení procesu jedním státem transformovalo do kolektivního vedení Strategickou skupinou, která se v současné době skládá z ČR, Maďarska, Litvy, Polska, probíhajícího předsednictví EU, Evropské komise a ICMPD, které zároveň hostí Sekretariát Pražského procesu. V roce 2018 Strategické skupině předsedala **ČR. Během působení v této roli ČR spoluorganizovala několik expertních jednání, která vyvrcholila uspořádáním zasedání seniorních úředníků v prosinci 2018 v Praze**. Následně své předsednictví na následující období předala Litvě.

ČR i nadále rozvíjela spolupráci se **zeměmi V4** v rámci ustanoveného rámce – *Migration Crisis Response Mechanism*. Během roku 2018 proběhla dvě jednání kontaktních bodů (Praha, Štrbské Pleso) ve snaze vzájemně se informovat o posledním vývoji a posílit přípravu společných projektů implementovaných v linii s třemi hlavními pilíři spolupráce – intra-EU, výměna informací a vnější dimenze.

XIII.1.1 Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)

V roce 2018 i nadále mezi klíčové aktivity Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO) patřila zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU – především pak v Řecku a Itálii. Operačním plánem EASO pro Itálii bylo pro rok 2018 stanoveno 7 oblastí asistence. Hlavní aktivity se zaměřovaly na asistenci s registracemi žadatelů o mezinárodní ochranu, poskytování informací a identifikaci osob se speciálními potřebami, posilování kapacity zpracovávání dublinských případů a další. V případě Řecka bylo operačním plánem ustanoveno 10 opatření s cílem poskytnout asistenci v oblasti azylového

systemu a systému přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu včetně asistence při řízení o mezinárodní ochraně v souvislosti s prohlášením EU a Turecka ze dne 18. března 2016.

Úřad se v roce 2018 nadále věnoval svým povinnostem vycházejícím ze současného mandátu, který úřadu ukládá podpůrnou roli členským státům především v oblasti harmonizace společného evropského azylového systému (SEAS), např. přijímacím podmínkám, zvyšování kvality azylových řízení, posuzování zranitelnosti, dublinským případům, vytváření společných informací o zemích původu. EASO se též intenzivně zaměřoval na školení národních expertů v dílčích oblastech své působnosti.

ČR se na činnosti EASO podílela nejen účastí na pravidelných zasedáních Správní rady EASO a dalších expertních jednáních, ale rovněž prostřednictvím poskytování národních expertů, které aktivně do Řecka a Itálie vysílá již od podzimu 2015. V roce 2018 ČR realizovala v souvislosti s výše uvedenými aktivitami EASO celkem 21 vyslání národních expertů, z toho 17 do Itálie a 4 do Řecka. Celkově bylo v letech 2015 - 2018 uskutečněno 96 vyslání národních expertů ČR. V rámci školicích aktivit EASO bylo v roce 2018 proškoleno 9 zaměstnanců MV ČR, zejména v oblasti mezinárodní ochrany, SEAS, informací o zemích původu a přijímacích procedur.

Dne 19. června 2018 se za přítomnosti pracovníků MV ČR a zástupce EASO uskutečnil Den EASO, který posloužil pro prezentaci aktuálních, výše uvedených aktivit EASO, ale také k informování případných zájemců z řad pracovníků Ministerstva vnitra o budoucí vyslání do působení EASO v Řecku a Itálii.

XIII.1.2 Evropská migrační síť

Národním kontaktním místem Evropské migrační sítě (dále jen EMN) je od roku 2008 **odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra**¹¹⁸. EMN je síť organizací zabývajících se migrací v členských státech EU (Dánsko se na aktivitách EMN nepodílí) a Norsku. Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace.

V průběhu roku 2018 zpracovávalo české kontaktní místo čtyři studie na následující témata: *Integrace cizinců ze třetích zemí na pracovní trh; Dopady vízové liberalizace na členské státy EU; Cestování cizinců ze třetích zemí s udělenou mezinárodní ochranou do zemí jejich původu a Získání a udržení mezinárodních studentů*. Dále české kontaktní místo vypracovalo *Výroční zprávu o politice v oblasti azylu a migrace za rok 2017* za ČR a přispělo do zprávy o azylové a migrační politice za rok 2017 vydávané Evropskou komisí.

Další významnou činností EMN je zpracování tzv. ad-hoc dotazů. V roce 2018 odpovědělo české kontaktní místo EMN na 63 ad-hoc dotazů členských států EMN, Norska a Evropské komise. ČR prostřednictvím tohoto systému zadala během roku 2018 celkem 5 ad-hoc dotazů. EMN se podílela také na vypracovávání pravidelných Bulletinů (čtvrtletně vydávaných dokumentů popisujících aktuální informace o vývoji v členských státech a na úrovni EU v oblasti azylu a migrace), Factsheetu (stručného dokumentu podávajícího přehled o hlavních změnách v oblasti azylové a migrační politiky za konkrétní rok včetně statistické přílohy), Informů (kratších informačních materiálů zaměřených na specifická témata), aktualizované verze slovníčku EMN a mnoha dalších výstupů. V průběhu roku 2018 také české kontaktní místo EMN uspořádalo seminář na zvýšení efektivity návratů cizinců ze třetích zemí do zemí původu, kterého se zúčastnili experti ze státní sféry (ministerstev, Policie, SUZ) a kulatý stůl na téma *Vzdělávání v oblasti migrace*. Do diskuze se v rámci tohoto kulatého stolu zapojili zástupci EMN, akademické sféry a zástupci nevládních organizací.

Zástupci českého národního kontaktního místa se v Bruselu účastnili pravidelných jednání národních kontaktních míst EMN, pracovní skupiny EMN zaměřené na návraty a oslavy desetiletého výročí vzniku Evropské migrační sítě. Rovněž participovali na výročních konferencích EMN v Bulharsku na téma *Migrační křižovatky: výzvy a příklady dobré praxe v oblasti zvládání migračních toků* a v Rakousku na téma *Zvládání migrace: od reagování k formování*.

¹¹⁸ Od roku 2004 probíhala pilotní fáze fungování této skupiny. V roce 2008 bylo Rozhodnutím Rady (2008/381/ES) ustanoveno fungování Evropské migrační sítě.

Publikace EMN a další informace z oblasti migrace a azylu jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

XIII.2 MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

XIII.2.1 Agentura FRONTEX a Evropská komise

Pracovníci ŘSCP se pravidelně účastní ve čtvrtletních intervalech jednání Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) a speciálních tréninků v rámci **pracovní skupiny zabývající se společnými návratovými operacemi (Direct Contact Points)**. ČR v roce 2018 nebyla organizátorem žádné společné návratové operace, kterou zprostředkovává agentura Frontex. V červnu 2018 ČR poskytla na základě požadavku agentury Frontex pětičlennou eskortu při návratové operaci do Demokratické republiky Kongo (organizované Belgií). V průběhu roku 2018 byly agenturou představeny novinky programu na organizaci návratových operací (FAR). Jednalo se především o rozšíření organizace návratů pomocí komerčních letů.

Cizinečtí policisté, převážně z týmů agentury Frontex, se podíleli **na společných akcích na různých úsecích evropských vnějších hranic** (Itálie, Řecko, Severní Makedonie, Srbsko), dále byli součástí několika kontingentů působících v Severní Makedonii a Srbsku. V rámci akcí agentury Frontex byli cizinečtí policisté vysíláni na letiště, která jsou klíčovými body pro nelegální migraci (rovněž zahraniční policisté byli nasazeni na letiště Václava Havla v Praze). Cizinečtí policisté se účastnili např. operací Alexis, Focal Points Air, Vega Children, aj.¹¹⁹

Zástupci **oddělení doprovodu letadel ŘSCP** se zúčastnili akce *Frontex – Trainers annual meeting*, která se uskutečnila v říjnu 2018 ve Varšavě. Setkání trenérů agentury Frontex bylo zaměřeno na vyhodnocení práce v roce 2018 a seznámení se se změnami a plány na rok 2019. Setkání se zúčastnilo celkem 18 trenérů ze 7 zemí (ČR, Německo, Norsko, Švédsko, Portugalsko, Norsko a Island) a dále také zástupci agentury Frontex. Program byl věnován zejména představení koncepce výcviku a školení v roce 2019.

Ředitelství služby je zapojeno do systému **EUROSUR** (Evropský systém ostrahy hranic), který slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů. Na straně národního situačního centra ochrany hranic ŘSCP (NSCOH) proběhla národní akreditace systému a ve fázi přípravy je jeho fyzické přestěhování do nových prostor NSCOH.

Agentura Frontex vytvořila koncepci pro posuzování zranitelnosti při ochraně státních hranic. Cílem je získat data od jednotlivých členských států a posoudit připravenost jednotlivých států na neočekávaný migrační nápor. Agenturou Frontex je monitorováno a hodnoceno technické vybavení, informační systémy, kapacity lidských zdrojů, finanční zdroje a infrastruktura vzhledem k ochraně vnějších schengenských hranic (tzv. instalované kapacity). Došlo k vytvoření **sítě VAN** (Vulnerability Assessment Network), do které jsou zapojeni zástupci členských států. Garantem za sběr, zpracování a poskytování požadovaných údajů je ŘSCP.

V roce 2018 byl Evropskou komisí vyvinutý systém pro výměnu informací **IRMA** (Integrovaná aplikace pro řízení navrácení státních příslušníků třetích zemí do země původu), který spojuje členské státy a státy schengenského prostoru, Evropskou komisí a je plně začleněn pod agenturu Frontex. V roce 2019 by se měla sjednotit koncepce informačních sítí v rámci pracovní skupiny FRAN (Frontex Risk Analysis Network) a IRMA. Sjednocení dalších sítí spadajících do kompetence agentury Frontex by mělo následovat v dalších letech.

Pravidelně jsou agentuře Frontex zasílána statistická data z oblasti neregulérních cestovních dokladů (Risk Analysis Unit, projekt EDF – European Document Fraud), z oblasti nelegální migrace, vyhoštění, odbavených osob na vnější schengenské hranici aj. (FRAN). Zároveň se zástupci ŘSCP zúčastňují pravidelných jednání k dané problematice.

¹¹⁹ Podrobným přehledem o vysílání policistů disponuje policejní prezídium, do jehož kompetence vysílání policistů náleží.

XIII.2.2 Spolupráce se sousedními státy

V oblasti spolupráce se sousedními státy jsou jednotlivé formy spolupráce uvedeny v mezinárodních smlouvách o policejní spolupráci.

V roce 2018 proběhlo setkání ředitelů cizineckých policií států **Visegrádské čtyřky (V4¹²⁰)** V4 v Maďarsku, kde byl projednán aktuální vývoj migrace, její dopady na bezpečnost a spolupráci. Dále proběhla 2 setkání ředitelů pohraničních a cizineckých policií států tzv. Salcburského fóra.

Stabilní spolupráce byla prováděna v oblasti **hraničně-zmocněnecké činnosti** (předávání analytických a operativních informací o pohybu a pobytu zájmových skupin cizinců po obou stranách státních hranic). Společná opatření směřovala k posílení monitoringu vývoje migračních tras nelegální migrace kontrolami na vytipovaných silničních a železničních koridorech. V dubnu 2018 proběhlo na území ČR (Čejkovice) jednání hlavních hraničních zmocněnců České republiky, Slovenské republiky a Polské republiky.

Nezastupitelnou roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním cizincům, se kterými je vedeno řízení (ověření totožnosti osoby), při zprostředkovávání nabídek na předání a převzetí osob a koordinaci společných hlídek.

Ačkoli v roce 2018 nebyl zaznamenán výrazný tlak tranzitní nelegální migrace, nadále byly zjišťovány případy převozu osob v dopravních prostředcích (zejména v úkrytu), a to ve směru ze Slovenska a Rakouska s cílem pokračovat do Německa, v menší míře do Polska. Velkou měrou se na odhalování případů této nelegální migrace podílí **přímá operativní spolupráce s orgány sousedních států**. Oddělení šetření trestné činnosti a dokumentace ŘSCP spolupracuje zejména s kolegy na Slovensku¹²¹, se styčným důstojníkem Spolkové policie v ČR¹²² a s vyšetřujícími složkami jak přímo v Německu, tak v Rakousku. Úzká spolupráce probíhá také se státy, přes které vede hlavní migrační trasa pokračující přes území ČR, a to s Maďarskem a Srbskem.

Spolupráce s **Německem** probíhala formou vzájemných vzdělávacích soustředění, přímého výkonu společných hlídek na území obou zúčastněných států, součinnostních jednání vedoucích pracovníků oddělení a skupin odborů cizinecké policie jednotlivých KŘP s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL¹²³ Německa (pohraniční policie). Ke dni 1. července 2018 vznikla Bavorská pohraniční policie, jejímž hlavním zaměřením je boj s příhraniční kriminalitou. Cestou Společného centra ve Schwandorfu je příslušným organizačním článkům pravidelně zasílán plán její činnosti vždy na dva následující týdny. Odbor cizinecké policie KŘP Plzeňského kraje provedl v rámci společného výkonu služby součinnostní akce ve formě schengenského vnitrostátního pátrání na D5 (zaměření na nelegální migraci a omamné a psychotropní látky). Výhodou společného výkonu služby je zejména řešení komunikačních bariér s kontrolovanými osobami. Dále byly např. realizovány mimořádné hlídky v SRN zaměřeny na pátrání po osobách a vozidlech ve večerních hodinách v okolí přeshraničních turistických stezek, společné akce s kriminální policií SRN zaměřené na kontrolu nočních klubů v příhraničí a spolupráce s německými kolegy při četných případech přeshraničního pronásledování zejména ze SRN do ČR. Odborem cizinecké policie KŘP Karlovarského kraje byla v září 2018 realizována 3-denní bezpečnostně - preventivní policejní akce MIGRACE v souvislosti s opatřením proti tranzitní nelegální migraci, a to na hlavních silničních tazích ve směru do SRN v blízkosti společné státní hranice.

V oblasti spolupráce s **Rakouskem** probíhají pravidelná čtvrtletní součinnostní jednání (uskutečňována odděleně pro úsek státní hranice s Horním Rakouskem a pro úsek státní hranice s Dolním Rakouskem). Mimo čtvrtletní jednání probíhají na úseku státních hranic s Horním Rakouskem měsíční operativní součinnostní porady (pravidelná výměna informací v oblasti aktuální bezpečnostní situace v teritoriu

¹²⁰ Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko.

¹²¹ Úřad pohraniční a cizinecké policie, Prezidium policejního sboru, Národní jednotka boje proti nelegální migraci.

¹²² Velvyslanectví Spolkové republiky Německo v Praze.

¹²³ Bundespolizei.

a diskuse k opatřením týkajícím se eliminace příhraniční trestné činnosti). Při společné formě nasazení sil bylo nasazeno zařízení pro detekci osob skrytých v dopravních prostředcích (tzv. Heartbeat detector).

V rámci spolupráce s Německem a Rakouskem jsou realizována také **čtvrtletní trilaterální součinnostní jednání**. Na jednáních je pravidelně projednávána bezpečnostní situace v příhraničních oblastech za předcházející čtvrtletí, probíhá vyhodnocení společného výkonu služby, zajímavých případů z nelegální tranzitní migrace a naplňování mezinárodních dohod v oblasti tzv. readmisí a dublinského řízení.

Mezinárodní spolupráce s **Polskem** probíhala v roce 2018 především formou společných hlídek na území obou států. Systém výkonu společných hlídek byl operativně měněn dle aktuální situace. Ve sledovaném období došlo u KŘP Královéhradeckého kraje k zintenzivnění činnosti česko-polských hlídek zejména v teritoriu okresu Rychnov nad Kněžnou, a to v souvislosti s rozvojem průmyslové zóny v obci Kvasiny a v přílehlých obcích, kdy mezi početné cizince zaměstnané v tomto regionu tvoří státní příslušníci Polska. V rámci výkonu společných hlídek byly prováděny kontroly řidičů na přístupových cestách od státní hranice z Polska do průmyslové zóny, pobytové kontroly a kontroly ubytovacích zařízení. Na základě aktuálních poznatků od polských kolegů probíhá výměna informací týkajících se motorových vozidel a jejich možného pohybu na území ČR. Jedná se o vozidla, jejichž provozovatelé se mohou podílet na organizování nelegální migrace, zejména převaděčství. V listopadu a prosinci 2018 byly realizovány mimořádné společné česko-polské hlídky v souvislosti s dočasným znovuzavedením hraničních kontrol na vnitřní hranici z důvodu organizace 24. konference OSN týkající se změny klimatu a 14. setkání států Kiótského protokolu.

Spolupráce se **Slovenskem** byla realizována v rámci společných hlídek přes Společné kontaktní pracoviště Hodonín-Holíč. Pravidelně byly organizovány společné hlídky při kontrolách cizinců v mezinárodní vlakové dopravě.

XIII.2.2.1 Společné hlídky

Jakožto jedna z forem mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Společné hlídky byly zaměřeny na monitoring nelegální migrace, realizaci schengenského vnitrostátního pátrání, monitoring pohybu vozidel, přeshraniční trestnou činnost, pátrání po odcizených vozidlech, pachatelích trestných činů, kontrolu pobytového režimu cizinců, včetně pobytových kontrol v nočních klubech, kontrolu osob a vozidel. Výkon společných hlídek se dlouhodobě osvědčuje zejména z pohledu preventivního působení, výměny informací a zkušeností a obecně prohlubování přeshraniční spolupráce. Společné hlídky jsou plánovány s předstihem, avšak obě strany jsou schopny i reagovat dle potřeby operativně. Do společných hlídek jsou zařazováni policisté, kteří prošli speciálním vzděláváním.

V roce 2018 bylo uskutečněno celkem **756 společných hlídek policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států**. V porovnání s rokem 2017 se jedná o 19 hlídek více. Ze 14 krajských ředitelství PČR se mohou realizovat společné hlídky u 11 z nich.

Z celkového počtu proběhlo 360 česko-německých hlídek (tj. 47,6 %), 234 česko-polských (tj. 31 %), 100 česko-rakouských (tj. 13,2 %) a 62 česko-slovenských hlídek (tj. 8,2 %). Více jak 40 % hlídek se konalo na území ČR, dále nejvíce hlídek bylo na území Německa (20 %) a Polska (19 %). V rámci společných hlídek bylo kontrolováno cca 26 400 osob a řešeno 489 přestupků.

XIV PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

V roce 2018 došlo v mnoha členských státech k postupné změně diskursu, který nyní směřuje k přijetí trvale udržitelného řešení migrace na evropské úrovni. Tuto změnu potvrdila i Evropská rada, když ve svých závěrech v červnu, říjnu i prosinci 2018 zdůraznila význam komplexního přístupu k migraci **spojující účinnější ochranu vnějších hranic EU, vnitřní aspekty a posílenou vnější činnost**.

Důraz během roku 2018 byl kladen především na **prevenci nelegální migrace** založené na dlouhodobých strategických **partnerstvích se zeměmi původu a tranzitu**, a to zejména v severní Africe a v zemích podél západobalkánské migrační trasy. Apel byl kladen též na potřebu **zefektivnit návratovou politiku**, která je považována za jednu z největších současných výzev. Evropská rada tak v roce 2018 zdůrazňovala potřebu posílení vzájemných vztahů, navýšení finančních prostředků na rozvojové a investiční programy a na provádění efektivních bezpečnostních a migračních opatření.

Evropská rada, vědoma si **potřeby zásadní socioekonomické transformace afrického kontinentu**, ze kterého do EU přichází velká část migrantů, v tomto kontextu ve svých závěrech vyzvala k vytvoření „*nového rámce, jenž umožní výrazný nárůst soukromých investic, a to ze strany afrických i evropských investorů*“ a zároveň převedla **500 mil. EUR z rezervy Evropského rozvojového fondu do Svěrenského fondu EU pro Afriku**. ČR do tohoto fondu, jehož celkový rozpočet je 3,9 mld. EUR, již poskytla 10,4 mil. EUR, což z ní činí jednoho z největších donorů mezi členskými státy EU.

V reakci na tuto výzvu představila Evropská komise (EK) v září své „**Sdělení o nové Alianci mezi Afrikou a Evropou pro udržitelné investice a zaměstnanost**“, které zastřešuje a navazuje na předchozí iniciativy a strategické dokumenty i zasedání věnované vztahům mezi EU a Afrikou. EK v dokumentu vytyčuje hlavní směry činnosti pro efektivní hospodářskou agendu pro EU a její africké partnery s cílem podpořit výrazný nárůst soukromých investic, a to ze strany afrických i evropských investorů, posílit obchod, zvýšit tvorbu pracovních míst a přispět k udržitelnému a inkluzivnímu rozvoji při současném prosazování norem moderních a udržitelných technologií, ochrany životního prostředí, práce a odpovědného chování podniků.

Ve svých červnových závěrech dále Evropská rada rozhodla o **poskytnutí dalších finančních prostředků na podporu uprchlíků v Turecku – 3 mld. EUR** (nad rámec prvního převodu 3 mld. EUR). Spolupráce s Tureckem se stále těší všeobecné podpoře, kdy společné prohlášení EU-Turecko zůstává pro udržení stávajícího stavu a jeho vylepšení naprosto nezbytné.

Pro přijetí udržitelného řešení byla poté za klíčovou označena **kontrola situace ve Středozemním moři a spolupráce s Libyí a dalšími severoafrickými státy**, což reflektují i jednotlivá přijatá opatření na bilaterální a unijní úrovni. Itálie a Libye se společně zavázaly k posílení spolupráce při kontrole námořních hranic v **memorandu o porozumění v oblasti boje proti nelegální migraci, obchodování s lidmi a převaděčství**.

Součástí prevence nelegální migrace je i boj proti obchodování s lidmi a převaděčským sítím, jež představují významné riziko pro samotné migranty. V souvislosti s bojem proti převaděčským sítím a potřebou lepšího sledování a narušování on-line komunikace těchto sítí vyzvala Evropská rada k vytvoření **pracovní skupiny v Evropském středisku pro boj proti převaděčským skupinám** působícím při Europolu a zintenzivnění spolupráce se třetími zeměmi při vyšetřování, zadržování a stíhání převaděčů a obchodníků s lidmi.

V roce 2018 na úrovni EU dále pokračovala diskuse o dalších opatřeních na zlepšení ochrany hranic, včetně opatření týkajících se tzv. chytrých hranic. Vedle přijetí **systemu vstupu a výstupu (EES)** již na sklonku roku 2017, došlo ke shodě na podobě **Evropského systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS)**, díky němuž bude možno provádět předběžné kontroly státních příslušníků třetích zemí osvobozených od vízové povinnosti, a byl přijat návrh na posílení **Schengenského informačního systému (SIS)**. Všechny tyto systémy by měly být propojeny v rámci **interoperability IT systémů** v oblasti migrace a vnitřní bezpečnosti, která by měla sloužit k efektivnímu využívání informací ze všech systémů s cílem vyrovnat se s výzvami v oblasti

bezpečnosti a boje s nelegální migrací. Důležitým momentem se stal i návrh na posílení mandátu Evropské pohraniční a pobřežní stráže (viz níže).

I v roce 2018 pokračovala rozsáhlá a složitá debata o **reformě společného evropského azylového systému (SEAS)**, tedy projednávání sedmi azylových legislativních návrhů předložených Evropskou komisí v roce 2016 s cílem dále harmonizovat pravidla v oblasti mezinárodní ochrany a přesídlování. S přihlédnutím k situaci osob zachráněných v rámci operací *Search and Rescue* se lídři shodli na potřebě společného podpůrného přístupu k vyloďování zachráněných migrantů. Do konce roku 2018 však na reformě SEAS ani možných podpůrných opatřeních EU nedospěla ke konsensu a nebylo však dosaženo významnějšího pokroku a to zejména vzhledem k politické citlivosti celého balíku návrhů reformy SEAS. Pro velký počet členských států zůstává zásadní dodržení tzv. „**balíčkového přístupu**“, tzn. přijetí všech opatření dohromady. Je více než zřejmé, že všechny dotčené návrhy jsou vzájemně propojeny a přijetím pouze některých návrhů by nebylo možné dosáhnout celkového cíle, tj. mít silný společný azylový systém, který bude odolný případným budoucím krizovým situacím. Nejcitlivější součástí balíčku SEAS je dublinské nařízení, u kterého se bulharské i rakouské předsednictví neúspěšně pokusily postoupit směrem k dosažení konsensuálního řešení, zejména v otázce odpovědnosti a solidarity. Jednotlivé návrhy se nacházejí v různých stádiích projednávání a lze očekávat, že vyjednávání tak budou pokračovat i v roce 2019.

S ohledem na **závěry Evropské rady ze dne 28. června 2018** předložila Evropská komise dne 12. září 2018 tři legislativní návrhy:

- **Pozměněný návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Agentuře EU pro otázky azylu a zrušující nařízení č. 439/2010.** Podle uvedeného návrhu by posílená Agentura měla být schopna poskytnout plnou operační podporu, a to včetně posílení přijímacích kapacit jednotlivých členských států. Návrh byl do konce roku 2018 projednáván v přípravných orgánech Rady EU. Společná pozice Rady EU dosud nebyla nalezena.
- **Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropské pohraniční a pobřežní stráž (EBCGA/Frontex), kterým se ruší Společná akce Rady 98/700/SVV, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1052/2013 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624.** Dle závěrů Evropské rady by členské státy měly za finanční a materiální podpory EU zajistit účinnou ochranu vnějších hranic a posílit účinné navracení nelegálních migrantů. Komise tímto návrhem reflektuje dlouhodobě akcentovanou prioritu, kterou je efektivní ochrana vnějších hranic EU/Schengenu, a výzvy ze strany členských států (včetně ČR) na posílení role Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v tomto ohledu. Na základě návrhu by mělo dojít k posílení podpůrné úlohy agentury, a to i v rámci spolupráce se třetími zeměmi, prostřednictvím navýšení zdrojů a posílení mandátu. Návrh byl do konce roku 2018 projednáván v přípravných orgánech Rady EU. Přijetí nařízení je aktuální prioritou na úrovni EU, což vyplynulo i ze závěrů Evropské rady v prosinci 2018, ve kterých byli spolutvůrci vyzváni k urychlenému uzavření jednání a přijetí nařízení.
- **Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.** Právě nízká míra úspěšnosti provádění návratů (36 % v roce 2017) vedla k revizi návratové směrnice, za jejíž hlavní cíle lze označit: a) zkrácení řízení o návratu, b) efektivnější propojení azylového řízení s následným řízením o návratu a c) zefektivnění používání opatření k zabránění útěku. Návrh byl do konce roku 2018 projednáván v přípravných orgánech Rady EU. Společná pozice Rady EU dosud nebyla nalezena.

V souvislosti s komplexním přístupem k migraci Evropská rada také zdůraznila potřebu flexibilních nástrojů obsažených v příštím víceletém finančním rámci, které umožní rychlé vyplácení prostředků s cílem bojovat proti nelegální migraci. Fondy v oblasti vnitřní bezpečnosti, integrované správy hranic, azylu a migrace by proto měly obsahovat specializované významné složky pro řízení vnějšího rozměru migrace. Evropská komise během roku 2018 představila konkrétní návrh nastavení parametrů **víceletého finančního rámce (VFR) na období 2021-2027**. Z návrhu je patrné zachování sedmiletého cyklu financování unijních aktivit, nově je ovšem rozdělen do **7 tematických uskupení**, které reflektují aktuální politické priority EU - kapitoly týkající se migrace a ochrany hranic, bezpečnosti a obrany, stejně tak jako působení EU ve vnější dimenzi,

proto zaznamenaly značné navýšení přidělených prostředků. V reakci na častou kritiku Unie za neschopnost flexibilně reagovat na nenadálé krize a výzvy navrhuje Komise:

- **posílení zvláštních nástrojů** nyní stojících mimo VFR,
- **navýšení rozpočtových rezerv**, které bude možné přesouvat mezi jednotlivými kapitolami rozpočtu,
- **snížení současného počtu rozpočtových položek.**

Návrh VFR počítá s **novou rozpočtovou kapitolu IV - Migrace a správa hranic**, která se má tematicky komplexně zaměřit na otázky spojené s migrací, azylem a překračováním hranic. Kromě pohybu osob se tedy dotýká rovněž zboží a implementace celní unie. Návrh reaguje na nedostatečnou pružnost současného rámce vytvořením finanční rezervy a možností revize specifických priorit tak, aby bylo možné flexibilněji financovat řešení nejpalčivějších problémů. Výše rozpočtu i struktura financování oblasti migrace a bezpečnosti tak mají doznat jedné z nejvýraznějších změn ve srovnání se současným VFR, ve kterém jsou prostředky pro ochranu hranic, migrační a azylovou politiku a spravedlnost sdruženy v rámci rozpočtové kapitoly III. Aktivity související s migrací, azylem a ochranou hranic mají být financovány ze **dvou specifických fondů**, které v jisté podobě fungují již nyní – (1) **Fond pro integrovanou správu hranic** a (2) **Azylový a migrační fond**. V rámci vnější dimenze by financování mělo být poté zajištěno i skrze nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci.

Kromě výše uvedeného pokračovala také v roce 2018 EU v procesu sjednocování pobytové legislativy a postupů v rámci pobytové agendy. Týká se to např. návrhu směrnice o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysoce odborné dovednosti (tzv. modré karty). Návrh směrnice by měl přepracovat a nahradit stávající směrnici 2009/50/ES, tak aby se zvýšila atraktivita modré karty EU. V minulosti byl zahájen dialog mezi Evropskou komisí, Radou a Evropským parlamentem o výsledné podobě směrnice, který bude pokračovat i v roce 2019.

XIV.1 SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU¹²⁴

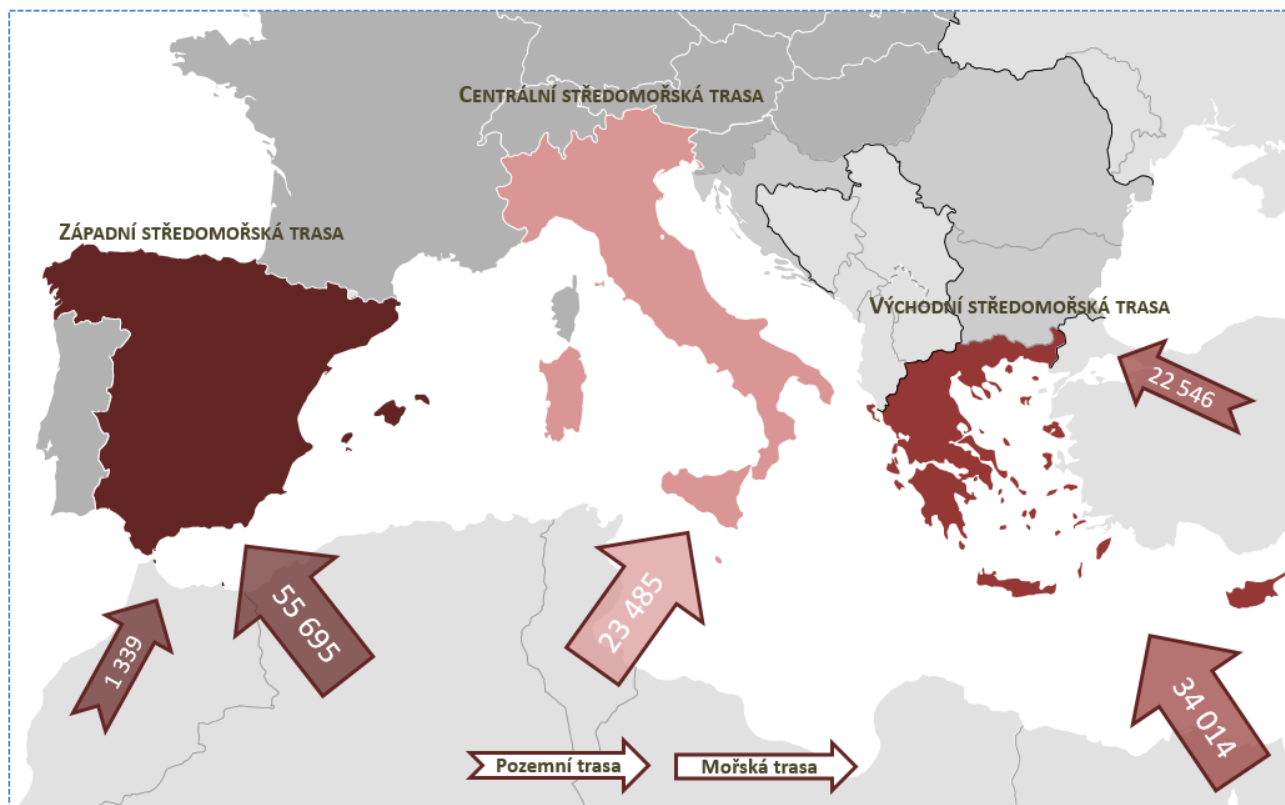
Po letech 2015 a 2016, kdy migrační krize v Evropě dosáhla svého vrcholu, se za pomoci řady opatření na bilaterální a unijní úrovni v kombinaci s vnějším rozměrem migrační politiky podařilo částečně snížit migrační tlak na členské země EU.

Již v roce 2017 byl registrován pokles v počtech osob, které nelegálně cestovaly do Evropy. Zatímco v roce 2016 se jednalo o 511 047 osob, v roce 2017 tento počet klesl na 204 654 osob. **Za rok 2018 byl do EU zaznamenán příchod celkem 150 033 osob¹²⁵, což v porovnání s předchozím rokem znamená celkový pokles o zhruba čtvrtinu (-26,7 %) a vůbec nejnižší počet nelegálních přechodů vnější hranice EU za posledních pět let.**

V rámci hlavních migračních tras došlo k poklesu (o 80 %) počtu příjezdů nelegálních migrantů pouze v případě na centrální středomořské trase (viz níže). Tento pokles započal již v druhé polovině roku 2017 a v roce 2018 nadále pokračoval a je hlavním důvodem zmíněného celkového poklesu nelegálních překročení hranic EU. Poklesly zejména příjezdy osob z Tuniska, Alžírsko a Turecko. Naopak počty zjištěných případů nelegálního překročení hranic na východní středomořské trase zaznamenaly nárůst (o 34 %), a to zejména z důvodu zvýšených počtů zjištěných případů na pozemní hranici Řecka a Bulharska s Tureckem. Nejvýraznější nárůsty však byly zaznamenány v případě západní středomořské trasy (o 147 %), kde se jedná o dvojnásobný nárůst již druhým rokem po sobě.

¹²⁴ Za zdroj dat byly pro tuto kapitolu použity statistické údaje Evropské agentury pro pohraniční pobřežní stráž (Frontex) dostupné dne 7. března 2019.

¹²⁵ IOM uvádí 142 812, případné rozdíly mezi jednotlivými údaji jsou způsobeny rozdílnou metodikou sběru datu.

Zdroj: Frontex

Za zmínku stojí situace na východní pozemní trase¹²⁶, kdy v roce 2018 Rusko provedlo dočasnou změnu ve vízové politice, kdy v rámci světového šampionátu ve fotbale (FIFA World Cup) umožnilo cizincům, kteří si zakoupili lístek na některá utkání, bezvízový vstup. Na území Ruska bezvízově vstoupili migranti, kteří se následně pokusili o nelegální vstup do EU. To se projevilo ve zvýšeném počtu detekcí nelegálních překročení hranic na této trase ve srovnání s rokem 2017¹²⁷, nicméně stále se jedná o mnohanásobně nižší počty než na ostatních hlavních migračních trasách směřujících do EU.

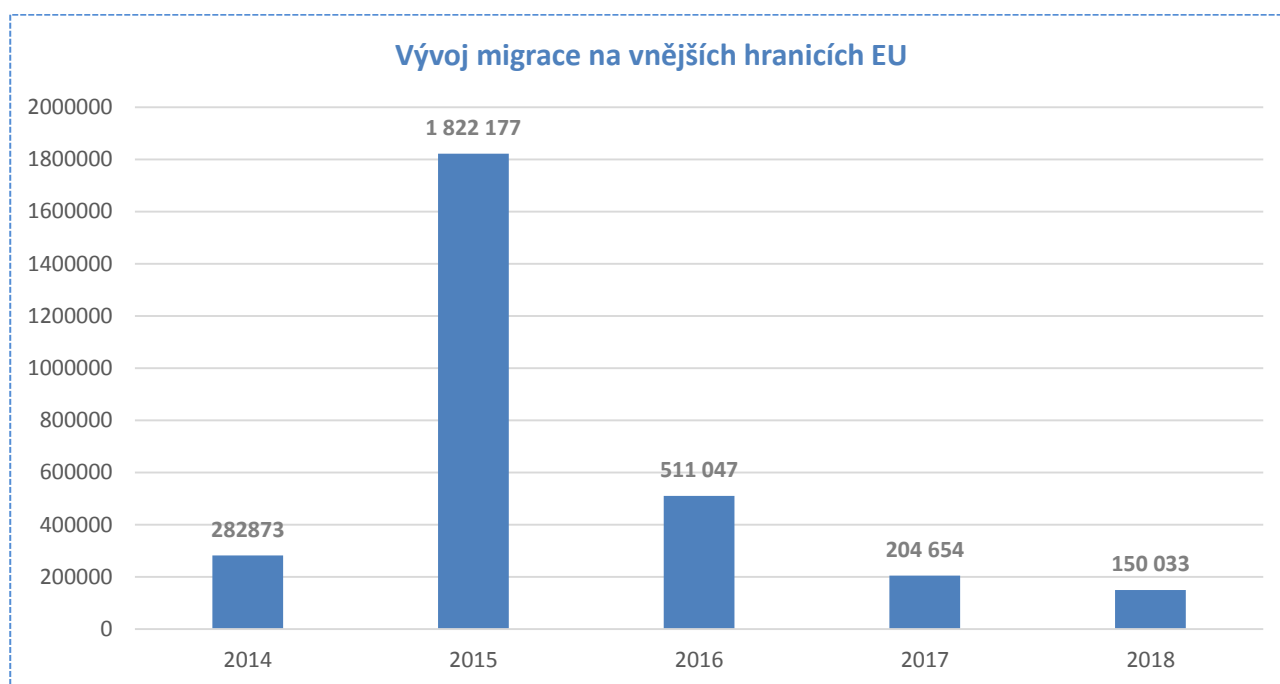
V souhrnu byli nejvíce na vnější hranici EU detekováni státní příslušníci **Sýrie** (9,6 %), **Maroka** (8,8 %) a **Afghánistán** (8,4 %). Dále následovali státní příslušníci **Iráku** (6,7 %), **Turecka** (5,6 %), **Alžírka** (4,3 %), **Guiney** (4 %), **Tuniska** (3,5 %) a **Mali** (3,3 %). Ve srovnání s rokem 2017 byl zaznamenán největší pokles v počtu zadržených osob na vnější hranici EU u státních příslušníků Guiney (-54 %), kteří se v roce 2017 umístili na první pozici. Dále následovaly poklesy u státních příslušníků Mali (-36 %), Sýrie (-26 %), Tuniska (-20 %), Alžírka (-14 %) a Iráku (-0,6 %). Naopak nárůsty byly zaznamenány u státních příslušníků Turecka (+184 %), Afghánistán (+67 %) a Maroka (+18%).

V roce 2018 Frontex v rámci sběru dat začal detailněji odlišovat kategorii pohlaví a věku nelegálních migrantů a z dat vyplývá, že téměř každý pátý příchozí ze zjištěných migrantů na hranicích uváděl, že je nezletilý. Dále bylo na základě dobrovolných pohovorů se zadrženými migranty zjištěno, že až 84 % z nich využilo ke své cestě služeb převaděčských sítí.

V roce 2018 pokračovaly sekundární pohyby nelegálních migrantů na území EU, čemuž odpovídají vysoké počty zadržených migrantů pro nelegální pobyt v zemích, které nemají vnější mořskou či pozemní hranici. V kontextu s nárůsty zjištěných případů převaděčství v rámci vnitřních hranic (+13 %) lze konstatovat, že ve snaze dostat se do cílových zemí jsou hojně využívány sítě organizovaného zločinu.

¹²⁶ Trasa přes pozemní hranice Rumunska, Maďarska, Slovenska, Polska, Litvy, Lotyšska, Estonska, Finska a Norska s Moldavskem, Ukrajinou, Běloruskem a Ruskem.

¹²⁷ V roce 2017 bylo na východní trase zadrženo 776 osob, v roce 2018 to bylo 1 029 osob.

Zdroj: Frontex

XIV.1.1 Situace na hlavních migračních trasách do EU

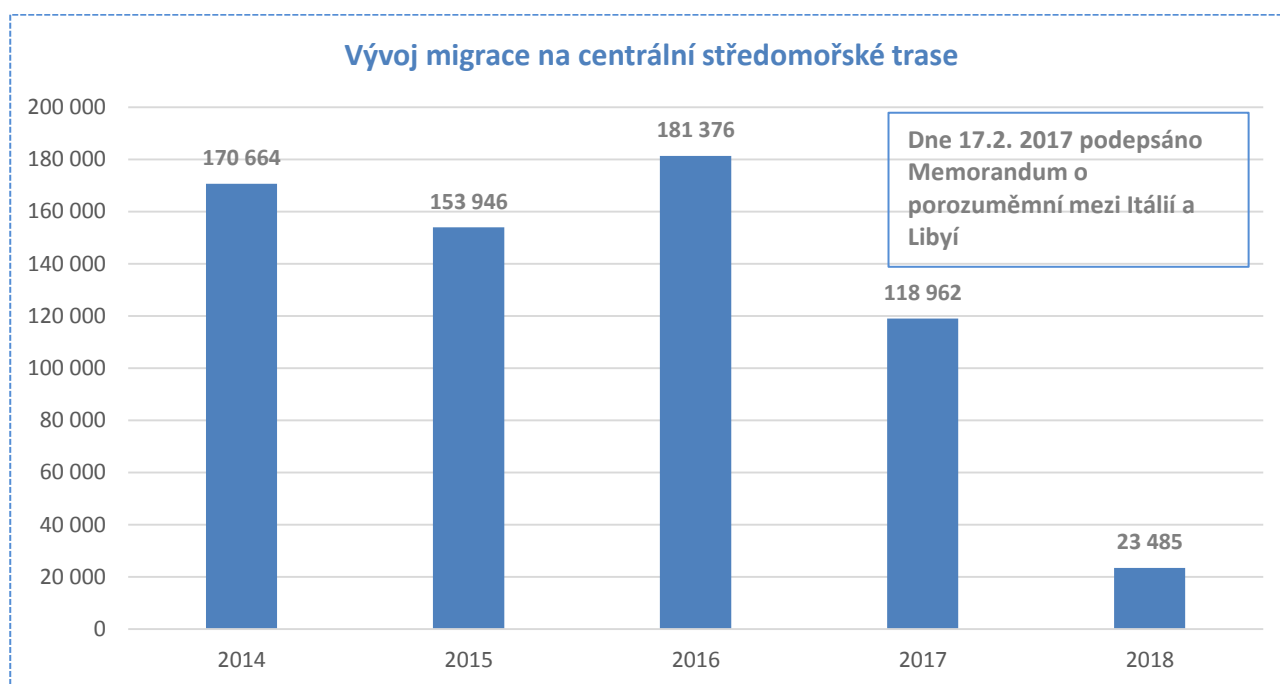
XIV.1.1.1 Centrální středomořská trasa¹²⁸

Migrace směrem do Itálie v polovině roku 2018 výrazně poklesla, a to zejména díky protiimigrační politice současné italské vlády, která začala odmítat lodě neziskových organizací zachraňujících migranty ve Středoziemním moři. Dalším faktorem byla i posílená spolupráce EU se severoafrickými (Libye) a dalšími africkými zeměmi. **V roce 2018 bylo v rámci příjezdů na centrální středomořské trase (Itálie, Malta) evidováno celkem 23 485 osob¹²⁹, což představuje pokles o 80 % v porovnání se stejným obdobím roku 2017 a nejméně od roku 2012.** Až do června se počty příchozích držely průměrně kolem hodnoty 3 500, v červenci pak došlo k poklesu na 2 000 osob a ve zbytku druhého pololetí se průměrně jednalo o 1 000 příchozích osob měsíčně, v prosinci to bylo dokonce jen 360 osob. Co se týče místa vyplutí, tak oproti roku 2017, kdy se 90 % migrantů dostávalo do EU z Libye, začali migranti více využívat i Tunisko a Turecko, a to zejména kvůli opatřením, která zavedla libyjská strana. V roce 2018 tak z Libye směrem do Itálie vyplulo 56 % osob, z Tuniska 24 % a z Turecka 10 %. Centrální středomořská trasa se v celkovém součtu stala nejméně využívanou trasou roku 2018.

Zásadním momentem vedoucím ke snížení tlaku na Itálii bylo také posílení operability libyjské pohraniční a pobřežní stráže, která je díky celkové podpoře schopna lépe chránit své námořní hranice. To pouze potvrdilo fakt, že pro stabilizaci migrační situace v EU je zapotřebí především efektivní a řádná spolupráce s třetími zeměmi. Potřeba zintenzivnění aktivit ve vnější dimenzi migrační politiky se proto promítla i do posledních diskusí a závěrů Evropských rad, které opakovaně apelují na potřebu posílení vzájemných vztahů s nejvíce relevantními partnery, navýšení finančních prostředků na rozvojové a investiční programy a na provádění efektivních bezpečnostních a migračních opatření.

¹²⁸ Trasa přes mořskou hranici Itálie a Malty.

¹²⁹ IOM uvádí 24 815 (Itálie: 23 370; Malta: 1 445), případné rozdíly mezi jednotlivými údaji jsou způsobeny rozdílnou metodikou sběru dat.

Zdroj: MV

XIV.1.1.2 Východní středomořská trasa¹³⁰ a západobalkánská trasa¹³¹

Situace ve východním Středomoří a navazující západobalkánské trase byla v roce 2018 i nadále determinována především prováděním společného prohlášení Evropské rady a tureckého premiéra z 18. března 2016¹³² a faktickým uzavřením průchodnosti makedonsko-řecké hranice. Spolupráce s Tureckem se tak i přes několik křehkých faktorů politického i technického rázu těší všeobecné podpoře. V červnu 2018 proto Evropská rada rozhodla o poskytnutí dalších 3 mld. EUR na podporu uprchlíků v Turecku (původní 3 mld. EUR již byly plně alokovány). Provádění společného prohlášení se neefektivněji projevuje na omezení nelegálních vyplutí od tureckých břehů na ostrovy v Egejském moři.

Zatímco příjezdy do Itálie během roku 2018 velmi výrazně klesly, migrace na východní středomořské trase zaznamenala meziroční nárůst. Od roku 2015, kdy bylo zaznamenáno 885 386 nelegálních vstupů, počty nelegálních překročení nejprve klesaly. V roce 2016 bylo evidováno 182 277 nelegálních překročení hranic (pokles o 79 %), o rok později to bylo 42 319 (další pokles o 77 %). **V roce 2018 došlo opět k nárůstu migrační aktivity na této trase a celkový počet registrovaných nelegálních přechodů na východní středomořské trase dosáhl celkem 56 560¹³³,** kde se jedná o meziroční nárůst o 34 %. Zatímco stav na mořské hranici je ve srovnání s předchozím rokem spíše stabilní, na pozemní hranici Řecka a Bulharska s Tureckem došlo k výraznému zvýšení počtu zjištěných případů nelegálních překročení hranic, a to téměř trojnásobně oproti předchozímu roku¹³⁴. Nejpočetnější skupinou zadržovaných osob jsou na této hranici občané Turecka. I přesto se nicméně jedná o počty stále diametrálně nižší než během vrcholu migrační krize.

¹³⁰ Trasa přes mořskou hranici Kypru a Řecka a dále přes pozemní hranici Řecka Bulharska s Tureckem.

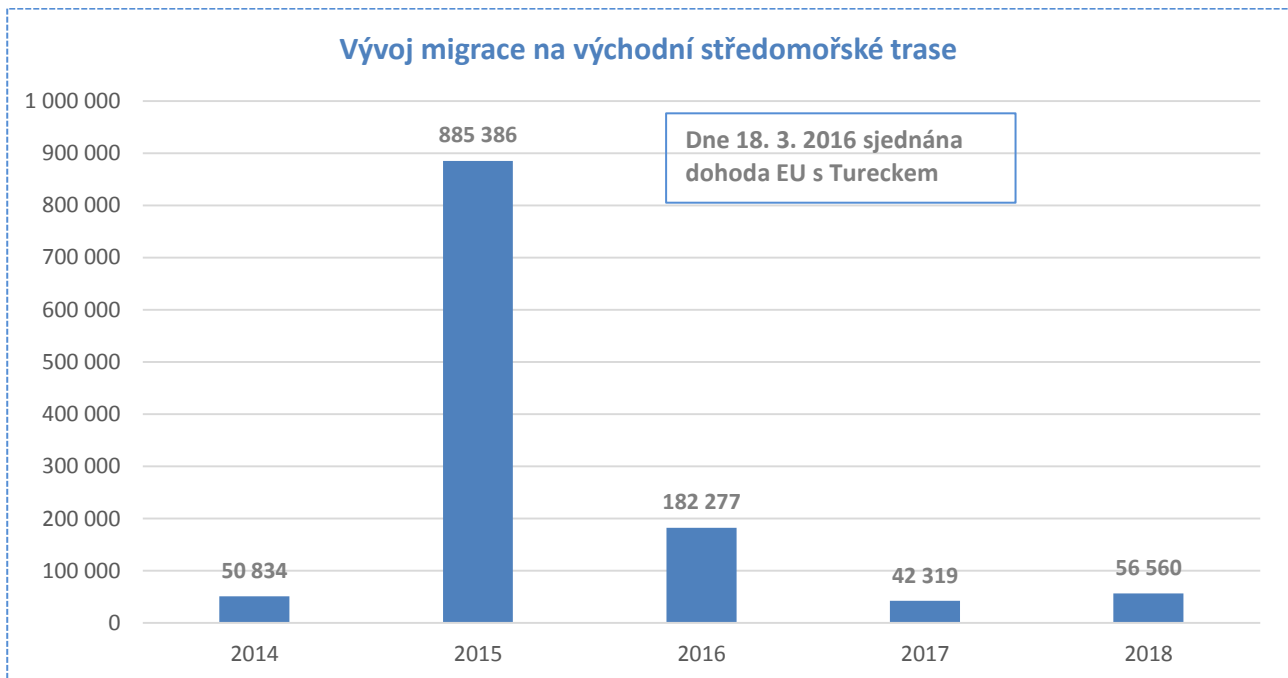
¹³¹ Trasa přes pozemní hranice Řecka, Bulharska, Rumunska, Maďarska a Chorvatska se státy regionu západní Balkánu.

¹³² Dne 18. března 2016 podepsali Turecko a EU společné prohlášení, jehož součástí je i tzv. schéma 1:1, které stanovuje, že za návrat do Turecka každého nově přichozícího Syřana po 20. březnu 2016, bude přesídlen jiný syrský uprchlík z Turecka do EU. Do konce roku 2018 bylo na základě prohlášení navráceno 2 404 migrantů, z toho 345 Syřanů, a současně bylo z Turecka do EU přesídleno 21 559 syrských uprchlíků.

¹³³ IOM uvádí 52 696 (mořská hranice Řecka a Kypru: 33 536; pozemní hranice Řecka a Bulharska s Tureckem: 19 160), případné rozdíly mezi jednotlivými údaji jsou způsobeny rozdílnou metodikou sčítání dat.

¹³⁴ Nelegální přechody pozemní cestou v roce 2015: 12 207, v roce 2016: 7 672, v roce 2017: 7 587, v roce 2018: 22 546.

Počty příchozích přes Egejské moře, které nejčastěji volili Afgánci, Syřané a Iráčané, pak zůstaly na úrovni roku 2017. Jako velice riziková je i nadále hodnocena situace na řeckých ostrovech, kde jsou osoby zadržovány zejména z důvodu jejich možného navrácení zpět do Turecka, což je podmínka stanovená společným prohlášením. Řecká vláda se však s pomocí UNHCR snaží situaci řešit přesunem části migrantů z ostrovů na pevninu a zlepšováním podmínek v hotspotech, do čehož byla v zimních měsících zapojena také armáda. Zásadním problémem ovšem i nadále zůstává překročení kapacit všech ubytovacích zařízení.

Zdroj: Frontex

Celkový tlak podél navazující západobalkánské trasy klesl v porovnání s rokem 2017 o 52%, migrační toky v oblasti jsou však i nadále značné. Již v roce 2016 došlo v souvislosti s uzavřením řecko-makedonské hranice a dohodě EU-Turecko k významnému omezení pohybu na západobalkánské trase. V roce 2017 tento pokles nadále pokračoval. Zatímco v roce 2016 bylo evidováno celkem 130 261 případů nelegálního překročení hranic, v roce 2017 to bylo 12 179 (pokles o 91%) a **v roce 2018 tento pokles nadále pokračoval, kdy bylo evidováno 5 844 překročení hranic**. Opakující se modus operandi a místa nelegálního přechodu hranic nicméně nasvědčují pokračujícím aktivitám organizovaných převaděčských skupin.

XIV.1.1.3 Západní středomořská trasa¹³⁵

Nejvytíženější v roce 2018 byla západní středomořská trasa přes Maroko do Španělska, do kterého po moři přicestovalo více osob než za předchozí tři roky dohromady. Docházelo i k pokusům o násilné proniknutí do španělských enkláv v Africe, na což Španělsko reagovalo obnovením readmisní dohody s Marokem, na jejímž základě jsou migranti přicházející z Maroka vraceni zpět.

První čtyři měsíce byl průměrný počet příchozích migrantů 1 200 osob měsíčně, v květnu se jejich počet zvýšil na cca 3,5 tisíce osob, v červnu dokonce téměř na 6 tisíc osob. Nejvíce osob přišlo v měsíci říjnu, a to téměř 11 tisíc.

V roce 2018 na španělské území vstoupilo celkem 57 034¹³⁶, což představuje nárůst o 147 % v porovnání se stejným obdobím roku 2017 a již druhým rokem v řadě se příchody více než zdvojnásobily. Španělsko se tak v roce 2018 stalo nejvyhledávanější destinací v rámci migrace přes Středozemní moře. Maroko se v této souvislosti stalo jednou z nejvytíženějších tranzitních zemí především pro migranty pocházející ze

¹³⁵ Trasa přes mořskou a pozemskou hranici Španělska vyjma Kanárských ostrovů.

¹³⁶ IOM uvádí 57 922, případné rozdíly mezi jednotlivými údaji jsou způsobeny rozdílnou metodikou sběru datu.

zemí západní Afriky a pásu Sahelu. Mimo jiné díky již existující diaspoře v Evropě je Maroko také důležitou zemí původu a jeho občané spolu s osobami ze subsaharských zemí tvořili významnou skupinu příchozích po této trase.

Zdroj: Frontex

XIV.1.2 Nelegální pobyt

V roce 2018 bylo při nelegálním pobytu na území členských států EU zjištěno celkem 361 636 případů, což znamená oproti roku 2017 (435 084) pokles o 17 %.

Z hlediska státních příslušností se nejvíce zadržovanou skupinou cizinců při nelegálním pobytu stali státní příslušníci **Ukrajiny** (10 %), u kterých jako u jediných v rámci TOP 10 došlo k nárůstu jejich počtu ve srovnání s rokem 2017 (+11 %). Následovali státní příslušníci **Albánie** (5,9 %, tj. -14 %), **Iráku** (5,9 %, tj. -1,2 %), **Maroka** (5,9 %, tj. -29 %), **Alžírsko** (4,3 %, tj. -22 %), **Pákistánu** (4,3 %, tj. -21%), **Afghánistánu** (3,8 %, tj. -35 %), **Nigérie** (3,2 %, tj. -34 %), **Srbska** (2,9 %, tj. -8,6 %).

V roce 2018 bylo odhaleno celkem 10 642 převaděčů, což je o 396 více případů než v roce 2017. Zprostředkování nelegální migrace nadále patří mezi jednu z významných hrozeb pro EU. Oblast zprostředkovávání nelegální migrace do a v rámci EU je velmi lukrativním odvětvím černého trhu, na němž participuje mnoho specializovaných kriminálních skupin. Služby zprostředkovatelských skupin se neomezují jen na samotný transport do cílových zemí EU, ale také na legalizaci pobytu v nich, pomocí nejrůznějších metod, mimo jiné užitím falešných identit a podpurných dokumentů a zneužívání azylových procedur. Nejvíce bylo zjištěno osob ve Španělsku, Francii, Itálii, Řecku a Slovinsku. Zjištěné osoby převaděčů nejčastěji pocházeli z **Maroka** (6,5 %), **Francie** (6,2 %), **Albánie** (5,7 %), **Sýrie** (4,9 %) a **Pákistánu** (4,7 %).

XIV.1.3 Odmítnutí vstupu

Po poklesu počtu případů odmítnutí vstupu občanů třetích zemí na vnějších hranicích zemí EU zaznamenaném v roce 2017 se tento počet v roce 2018 opět mírně zvýšil a zaznamenáno bylo **190 930 případů odmítnutých vstupů**, tzn. +4,3 %. Většina odmítnutých vstupů byla evidována na pozemních hranicích (131 641, tj. 69 %, + 4,1 %). Zatímco na pozemních a vzdušných hranicích (54 780, tj. 29%, + 12 %) došlo k nárůstu odmítnutých vstupů, na mořských hranicích došlo k poklesu (4 481, tj. 2,3 %, -41 %).

Stejně jako v předchozím roce mezi nejčastější státní příslušnosti, kterým byl vstup odmítnut, patřili státní příslušníci **Ukrajiny** (57 593, tj. 30 %), **Ruska** (25 953, tj. 14 %) a **Albánie** (24 546, tj. 13 %). Tyto tři státní příslušnosti tvoří více než polovinu všech odmítnutých vstupů. Počty odmítnutých vstupů u Ukrajinců se zvýšily o více než polovinu (+55 %), zatímco u Rusů (-29 %) a Albánců (-23 %) došlo k poklesu. Většina odmítnutí vstupů byla z důvodu nedostačujících dokladů potvrzující účel pobytu a neprokázání dostatečných prostředků k pobytu.

XIV.1.4 Neregulérní doklady

V roce 2018 bylo na vnějších hranicích EU zjištěno 6 667 osob ze třetích zemí s neregulérními doklady. Jedná se o téměř stejnou úroveň jako v roce 2017 (-3 osoby). Zatímco použití neregulérních dokladů na vnějších hranicích EU klesá již od roku 2014, podíl jejich využití v rámci sekundárních pohybů po členských státech EU se zvýšil již druhým rokem po sobě a to o 42 %. Tento trend je přikládán zejména významnému nárůstu v počtu odletů z Řecka zahrnujících občany Sýrie, Afghánistánu, Iráku, Íránu a Turecka.

Na úrovni všech států EU, celkem 135 státních příslušností bylo zjištěno při využívání padělaných dokladů pro nelegální vstup. Nejvíce se jednalo o státní příslušníky **Maroka** (977), **Íránu** (450), **Ukrajiny** (401), **Turecka** (394) a **Ruska** (227). Největší nárůst byl zaznamenán u státních příslušníků Turecka (+43 %). Největší pokles byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny (-49 %), což souvisí se zavedením vízové liberalizace již v červnu 2017 pro držitele biometrických pasů. Kromě občanů Turecka, došlo k mírným nárůstům ještě u občanů Nigérie a Číny.

Poté co byly zaznamenány vysoké počty občanů Íránu s neregulérními doklady při odjezdu ze Srbska v roce 2018, se situace stabilizovala poté, co srbské autority zrušili pro občany Íránu v říjnu 2018 bezvízový režim.

Většina případů neregulérních dokladů je zjišťována na letištích, nejvíce se to týká letů z tureckého letiště Atatürk v Istanbulu (335), ačkoli zde byl v roce 2018 zaznamenán pokles o 30 %. Na druhém místě pak byly lety z marockého letiště v Casablance (211).

XIV.2 SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY V EU¹³⁷

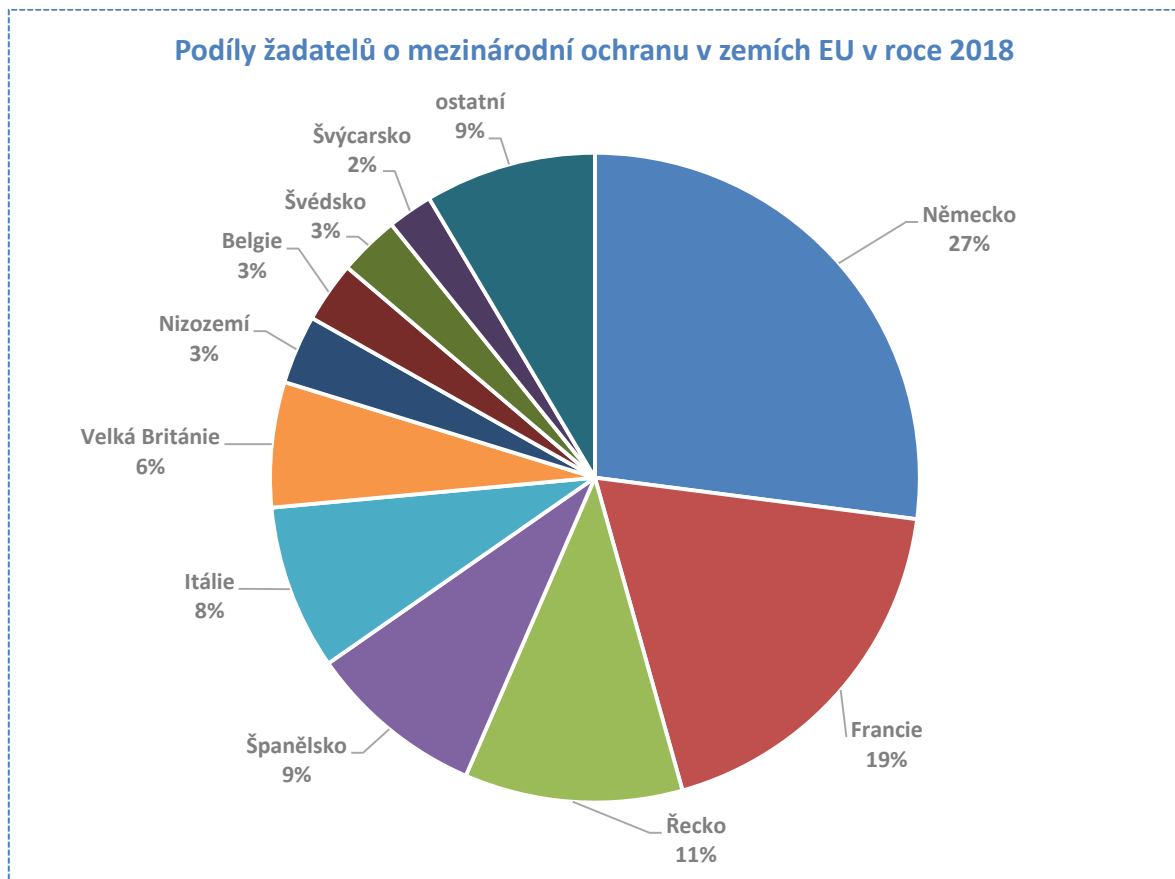
V průběhu roku 2018 bylo v členských státech EU¹³⁸ **zaevidováno 598 645 žádostí** o mezinárodní ochranu od žadatelů, kteří žádají o mezinárodní ochranu poprvé, což ve srovnání s předchozím rokem představuje pokles o 11,4 % (v roce 2017 bylo evidováno 675 780 prvožádostí).

Mezi nejčastější zdrojové země patří i nadále **Sýrie** (82 675), **Afghánistán** (42 300) a **Irák** (40 345) a tyto tři státní příslušnosti tvořili, stejně jako v roce 2017, cca 28 % všech žadatelů o mezinárodní ochranu v zemích EU v roce 2018.

Německo bylo i v roce 2018 hlavní cílovou zemí žadatelů o mezinárodní ochranu. V roce 2018 zde bylo evidováno celkem 161 885 žadatelů o mezinárodní ochranu, což je 27 % všech žadatelů. Nejvíce jde o Syřany, kterých je 55 % z celkového počtu žadatelů v této tradiční cílové zemi. Dále pak o azyl v Německu usilují hlavně Iráčané a Íránci. Dále v počtu žadatelů následovala Francie (111 415, tj. 18,6 %), Řecko (64 975, tj. 10,9 %), Španělsko (52 730, tj. 8,8 %), Itálie (49 165, tj. 8,2 %) a Velká Británie (37 290, tj. 6,2 %). Téměř 80 % žadatelů tedy směřovalo pouze do těchto šesti cílových zemí.

¹³⁷ Zdroj: EUROSTAT

¹³⁸ Včetně Islandu, Švýcarska a Lichtenštejnska.

Zdroj: Eurostat

Mezi členskými státy¹³⁹ byly nejvyšší relativní nárůsty počtu žadatelů ve srovnání s rokem 2017 zaznamenány u Kypru (+70 %, tj. 3 135), Španělska (+60 %, tj. +19 695), Belgie (+29 %, tj. 4 095), Nizozemí (+27 %, tj. 4 375) a Francie (+21, tj. 19 450).

Naopak největší relativní poklesy byly evidovány v Itálii (-61 %, tj. -77 385), Rakousku (-49 %, tj. -11 065), Švýcarsku (-19, tj. -3 150), Švédsku (-18 %, -4 115) a Německu (-18 %, tj. -36 370).

V roce 2018 bylo v EU vydáno více než 582 tisíc rozhodnutí v první instanci, což ve srovnání s rokem 2017 představuje pokles o 40 %. Podíl pozitivních rozhodnutí představoval 37 %, což představuje mírný pokles o 9 procentních bodů oproti roku 2017.

¹³⁹ Srovnávány jen ty státy, které evidovaly více než 5 000 žadatelů.

Počty žadatelů v zemích EU dle státní příslušnosti v roce 2018

Státní příslušnost	Počet	%
Sýrie	82 675	13,8
Afghánistán	42 300	7,1
Irák	40 345	6,7
Pákistán	24 915	4,2
Irán	23 795	4,0
Turecko	23 675	4,0
Nigérie	22 675	3,8
Venezuela	22 005	3,7
Albánie	19 285	3,2
Gruzie	18 870	3,2
Eritrea	17 685	3,0
Guinea	13 580	2,3
Bangladéš	12 685	2,1
Somálsko	11 935	2,0
Rusko	11 915	2,0
Kolumbie	10 040	1,7
Alžírsko	9 920	1,7
Ukrajina	8 625	1,4
Pobřeží slonoviny	8 540	1,4
Súdán	8 280	1,4
ostatní	164 900	27,5
CELKEM	598 645	100,0

Zdroj: Eurostat

ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADS	- Approved Destination Status - status schválené destinace
AGAS	- Airborne Collision Avoidance System
AMIF	- Azylový migrační a integrační fond
ANACEN	- Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
BPOL	- Pohraniční policie (<i>Border police</i>)
CETA	- Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (<i>Comprehensive Economic and Trade Agreement</i>)
CNTA	- Národní správa pro cestovní ruch Čínské lidové republiky
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému
ČJ	- Český jazyk
ČR	- Česká republika
ČSÚ	- Český statistický úřad
EASO	- Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu
ECRIS-TCN	- Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí
EES	- Systém vstupu a výstupu
EHP	- Evropský hospodářský prostor
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EIN	- Evropská integrační síť
EK	- Evropská komise
EMN	- Evropská migrační síť
EMSC	- European Migrant Smuggling Centre
EMPACT	- Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (<i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i>)
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EP	- Evropský parlament
ES	- Evropské společenství
ESF	- Evropský sociální fond
EU/EHP	- Evropská unie/Evropský hospodářský prostor
ETIAS	- Evropský informační systém pro cestovní povolení
eu-LISA	- Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti
EURODAC	- Systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
EUROPOL	- Evropský policejní úřad (<i>European Police Office</i>)
EUROSUR	- Evropský systém ostrahy hranic (<i>European Border Surveillance</i>)
FRONTEX	- Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž
GAMM	- Globální přístup k migraci a mobilitě (<i>Global Approach to Migration and Mobility</i>)
GPIS	- Generální poskytovatel integračních služeb

GŘC	- Generální ředitelství cel
IAS	- Integrovaná azylové středisko
ICIS	- Cizinecký informační systém (Interpol)
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IRMA	- Integrovaná aplikace pro řízení navrácení státních příslušníků třetích zemí do země původu
IROP	- Integrovaný regionální operační program
IS CIS	- Cizinecký informační systém
ISF	- Fond pro vnitřní bezpečnost (Internal Security Fund)
KODOX	- Kontrola dokladů a osob
KŘP	- Krajská ředitelství Policie České republiky
MČ	- Městská část
MEDEVAC	- Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC
MERCOSUR	- Sdružení volného obchodu států Jižní Ameriky (Mercado Común del Sur)
MF	- Ministerstvo financí
MK	- Ministerstvo kultury
ML	- Mezinárodní letiště
MOPNZC	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MV	- Ministerstvo vnitra
MMR	- Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	- Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	- Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	- Ministerstvo zdravotnictví
MZV	- Ministerstvo zahraniční věcí
NC VIS	- Národní systém vízového informačního systému
NCOZ	- Národní centrála proti organizovanému zločinu
NIDV	- Národní institut dalšího vzdělávání
NIPOS	- Národní informační a poradenské středisko
NM	- Nelegální migrace
NÚV	- Národní ústav vzdělávání
NNO	- Nestátní nezisková organizace
NSS	- Nejvyšší správní soud
NP	- Nelegální pobyt
OAMP	- Odbor azylové a migrační politiky
OCP	- Oddělení cizinecké policie
OPKPE	- Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort
OPL	- Omamné a psychotropní látky
OSPOD	- Orgán sociálně-právní ochrany dětí

OS	- Odbor správní Ministerstva vnitra ČR
OSVČ	- Osoba samostatně výdělečně činná
PATROS	- Pátrání po osobách a věcech
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PŘS	- Přijímací středisko <i>žadatelů o azyl</i>
RIP	- Regionální individuální projekty
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- Služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SH	- Státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS	- Schengenský informační systém
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace
SLTD	- Databáze Interpolu pro odcizené a ztracené doklady
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení MV ČR
TDAWN	- Databáze Interpolu pro cestovní doklady související se záznamy
THB	- Obchodování s lidmi (<i>Trafficking Human Beings</i>)
THC	- Tetrahydrocannabinol
TiSA	<i>Trade in Services Agreement</i>
ÚJOP UK	- Ústav jazykové a odborné přípravy University Karlovy
ÚMČ	- Úřad městské části
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚP ČR	- Úřad práce České republiky
ÚSKPV	- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
V4	- Visegrádská skupina
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- Síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- Vnější schengenská hranice
ZŠ	- Základní škola
ZÚ	- Zastupitelský úřad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců